NAZIONALE
VITTORIO EMANUELE
13
24 D
32

13 – 1 . e . 24 .

Digitized by Google

COMPENDIVM QVAESTIONVM REGVLARIVM

R. ADMODVM PATRIS
EMANVELIS RODERICI
LVSITANI, S. T. LECTORIS, PROV.
S. Iacobi Reg. Obſeru. Ordin. Minor.
Diffinitoris:

AD COMMODIOREM VSVM PER APHORISMOS ORdine Alphabetico digeſtum

Operâ ac ſtudio quorundam Fratrum Minorum Recollectorum.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

S. Andrea della Valle.

COLONIAE AGRIPPINAE,
Apud IOANNEM KINCHIVM ſub Monocerote.

ANNO M. DC. XVIII.
Cum Permiſſu Superiorum.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

Digitized by Google

CENSVRA.

COmpendium hoc Quæſtionum Regularium Reuerendi atque doctiſsimi P. EMANVELIS RODERICI, per quoſdam Patres Recollect. Prouinc. Diui Andreæ in Aphoriſmos facillimo ordine compilatum, diligenter legi & perluſtraui, nihilque in eo, quod aut Catholicæ fidei aduerſum ſit, aut bonis moribus diſſonum, reperi: quare in omnium vtilitatem, Regularium imprimis, à quibus diu deſideratum eſt, cenſui prælo poſſe mandari. Datum Valencenis, 6. Kalend. Maij, Anno 1616.

AEGIDIVS LE DVC CENSOR ordinarius.

LICENTIA MINISTRI PROVINCIALIS.

EGo F. PETRVS LE MARTRE, Ord. Min. Reg. Obſeruantiæ, Prouinciæ D. Andreæ humilis Miniſter, vt Compendium hoc R. P. RODERICI per quoſdam Patres Recoll. noſtræ Prouinciæ accuratè elaboratum, & concinna methodo atque ordine diſpoſitum; necnon viſitatoris ordinarij cenſura approbatum, iuxta ſacros Canones, Ordiniſq; ſtatuta ritè & legitimè [illegible] excudi poſſit, noſtram ad id facultatem per præſentes concedimus. Datum Valencenis in noſtro Conuentu Fratrum Minorum Recollect. pridie Nonas Maij, Anno 1616.

F. PETRVS LE MARTRE, MINISTER Prouincialis.

REVERENDIS ADMODVM DOMINIS, DOMINIS TOTIVS BELGII ABBATIBVS, CAETERISQVE REGVLARIBVS SVPERIORIBVS F. SIMON DE GRINCOVRT, in Conuentu Fratrum Minorum Recollectorum Valencenenſium humilis Guardianus, eiuſdemque Conuentus Religioſi, S. P. D.

QVI vanam vulgi æſtimationem, hominumq́; fauores ambitioſè venantur, admodũ Reuerendi Domini, in id toti incumbunt, & inſudant, vt & noua conquirant, & quæ magna repleant librorum volumina, pertractent, illa vt aciem ingenij, hæc vt magnam ſcientiæ ſupellectilem alijs oſtentent, cùm tamen ſæpe ſæpius nouitas curioſitatem accendat, & prolixitas tempus inaniter abſumat: nos verò, qui gloriam veſtram non in leui hominum opinione, ſed in ſolida rei veritate petimus, & communi aliorum vtilitati magis de facto prodeſſe, quàm tantùm, vt tales haberi cupimus, tempus noſtrum non infructuoſè impenſum putauimus, ſi Quæſtiones Regulares a R. P. EMANVELE RODERICO antea fusè per tres tomos conſcriptas, compendioſe per Aphoriſmos redigeremus, atque ordine Alphabetico ad commodiorem omnium vſum, & vberiorem fructum digeſtas in publicum produceremus: nam quamuis fateamur, vt re vera eſt, Regularium priuilegia, Apoſtolicaſq́ue conſtitutiones cum proprijs cuiuſque difficultatibus in toto prædicti Patris opere doctè & vtiliter pertractari, theſaurus tamen eſt in agro, vt ita dicamus, abſconditus, & lucerna ijs tantùm lumen præbens, qui non minùs otio, quàm ingenij ſubtilitate perabundant, otio, vt longo argumentationum decurſu protracta euoluant, ac perlegant; ſubtilitate ingenij, vt ex tanta opinionum varietate, argumentorumq́ue copia, quæ ſubinde pro rei exigentia recenſentur, genuinam Authoris ſententiam fideliter deducere nouerint. Quamuis autem nemini, veſtrùm præſertim, quos non tantùm virtus, ſed etiam ingenij præſtantia, ſcientiarumq́ue cognitio ad Prælaturæ, dignitatumque culmen & faſtigium euexit, eam capacitatem vllatenus deeſſe probè ſciamus, non ignoramus tamen plures per diuerſas variorum negotiorum occupationes ab illius operis lectione frequenter arceri; atque propterea vt res in promptu cuilibet haberentur, ſingulas Quæſtiones, & Articulos proprijs cuiuſque concluſionibus abſoluimus, annotantes interim tomum, quæſtionem, & articulum, ex quibus illa, aliaq́ue, quas vt minùs neceſſarias omiſimus, eruuntur, vt qui fuſiorem de illis tractatum deſiderauerit, nullo ferè negotio ad ipſam ſummam Authoris recurrere poſſit. Exiguum opus eſt fatemur, ſed magnæ tamen vtilitatis, quod nemo diffiteri debet.

Digitized by Google

debet. Rigidus eſt ſtylus, ſed dilucidus tamen ſenſus; pleraque breuiter expedita, ſed tamen ſufficienter expreſſa. Magna paruis, protenſa breui repræſentamus ſpatio, non aliter quàm Phydias ſtatuarius ille, qui tanto artificio, & dexteritate ſcutum Palladi elaborauit, & in paruo tam magna coarctauit ſpatio, vt inſignem Amazonum victoriam Theſei in extremis ſcuti depicti magnanimitate comparatam repræſentarit, vexillum Gigantum contra Deos expanſum, certamen Ducum belli & Centaurorum equis inſidentium, Pandori Genealogiam cum triginta Deorum iam iam naſcentium figuris, inter quas erat vna Victoriæ admirandæ prorſus diuina, &, quod omnium maius eſt, ſeipſum à Pallade deportandum diuerſis in partibus, aut in vno potius, eodemque loco ſimul expreſſerit. Aut ſicut Myrmicides, qui, ſi Plinio credimus, currum tantæ exiguitatis abſoluit, vt ala muſcæ tegeretur; & nauim, quæ vnius apiculæ pennis abſconderetur. Vel ſicut Callicrates, qui pari induſtriâ currus formicæ magnitudine conficiebat, integroſque Homeri verſus ſub exiguo ſinapis grano deſcribebat. Qualecumque tandem opus ſit, id veſtris Reuerentijs, & Dominationibus eo quo poſſumus affectu, & humilitate deferimus, & conſecramus, vtpote ijs, quibus ea materiæ ratio maximè congruit, in quorum præcipuè fauorem indulta ſunt, quæ recenſentur priuilegia, quorum denique dignitas & officium Quæſtionum deciſiones inibi contentas ſæpe requirunt. Humiliter oblatum beneuolè recipiant: nam ſicut, licèt exiguum ſit, magnas tamen concludit materias, ita magni quoque erga Reuerendas Dominationes veſtras affectus & reuerentiæ fidele ſymbolum eſt, & teſſera. Datum Valencenis, in Conuentu noſtro Fratrum Minorum Recollectorum, hac 23. Iulij, M. DC. XVI.

COM-

Digitized by Google

COMPENDIVM

QVÆSTIONVM REGVLA-RIVM R. PATRIS EMANVELIS RODERICI,

ORDINE ALPHABETICO PER APHO-riſmos digeſtum.

A B B A S.

Vide Agere, Alienare, Altaria, Beneficium, Benedicere, Sepultura, Studium.

BEnedictio Abbatis non eſt iterabilis. ſicut nec multa Sacramentalia, vt benedictio nuptialis, &c. Secus eſt de benedictione Abbatiſſæ longè minori & ſimpliciori: hæc enim mutato Monaſterio licitè iteratur, ſecundùm Bonifacium, qui fuit Auditor Rotæ, & Felinum, *tom. 1. quæſt. 12. art: 3.*

Benedictio Abbatis non eſt adeò neceſſaria, quin ſine ea electus omnibus & ſingulis honoribus, præeminentijs, priuilegijs, prærogatiuis, iuribus, & inſignijs Abbatialibus, benedicto cõpetentibus, gaudere queat, *Ex conceſſione Eugenij 4. & Iulij 2.*

Imò & minores Ordines conferre, non ſecus, quàm ſi illi benedictionis munus fuiſſet impenſum, *ibidem art. 2. & 4.*

Poteſt Abbas populum ſolemniter benedicere in Eccleſijs ſibi pleno iure ſubiectis; alijs autem in locis non, niſi ex priuilegio ſpeciali, *quæſt. 18 art. 1.*

Et minores Ordines, non obſtante deſuetudine, etiam longi temporis, ex conceſſione facta Ciſtertienſibus conferre, ſed ſubditis tantùm, *vt reſoluit Concil. Trident. ibidem.*

Vnde ſi Monachus etiam cum licentia proprij Abbatis, ab alio ordinetur, licèt characterem recipiat, non conſequitur tamen liberam ſuſcepti Ordinis executionem.

Innocentius VIII. dedit etiam aliquando prædictis Ciſtertienſibus facultatem Diaconatum, & Subdiaconatum conferendi; ſed hoc poſtea reuocauit *Concilium Tridentinum*, ac proinde nequeunt vti hoc priuilegio, vbi *Decreta Concilij* ſunt recepta, *art. 3. & 4.*

Poſſunt tamen vbique dare ſuis ſubditis dimiſſorias, eoſque mittere ordinandos ad quemlibet Epiſcopum, prout conceſſerunt *Leo X. & Paulus III.* Idenim non eſt contra *Concil. ſacra Cardinalium Congregatione* ita declarante, *art 5.*

Abbas commendatarius perpetuus omnia illa in actibus capitularibus licite exequitur, quæ proprius; quandoquidem ſit verè Prælatus, *tom. 2. quæſt. 52 art 8.*

Quamuis iuxta mentem Concil. Trident. non deceat talem præfici, qui non eſt profeſſus in eodem Ordine. *art. 9.*

ABBATISSA.

Vide Eligere, Suſpenſio, Viſitare.

ABbatiſſa non dicitur Prælata, cùm ſit incapax iuriſdictionis ſpiritualis. Et hinc fit, quòd nequeat ſuis præcepta ſpiritualia imponere, vt Prælati Religioſorum, ſed tantùm ciuilia, ſicut matresfamilias. Et idem eſt iudicium de alijs matribus Sanctimonialibus præfectis, *tom. 1. quæſt. 12. art. 2.*

Promiſſa obedientia ſororum, intelligitur ſecundùm poteſtatem Abbatiſſæ, *quæſt: 15. art 1.*

Abbatiſſa ex iure communi debet habere, antequam præficiatur, 40. ætatis annos, & 8. profeſſionis, vel ſaltem excedere 30. ætatis, & 5. profeſſionis, *ex Concil. Trid* Idem cenſendum

de Prioriſſa vel quocumque alio nomine Præfecta, vel aliàs Præpoſita cuiuſcumque Monaſterij Monialium, *art.* 3.

Abbatiſſa perpetua benedicitur, non autem trienalis, *quæſtione duodecima, articulo tertio, & quæſtione decima ſexta, articulo tertio, quarto & quinto.*

Vtraque tamen eſt incapax poteſtatis clauium, & ſpiritualis iuriſdictionis propriè ſumptæ: vnde infringens interdictum, vel ſuſpenſionem per illas latam non incurrit irregularitatem, cùm non ſint proprij nominis cenſuræ. Poteſt tamen eſſe capax iuriſdictionis ſpirituali ſimilis, vt regendo ſuas Moniales, inſtituendo Clericos in Eccleſiis ſibi ſubiectis, ſuſpendendo ab officio & beneficio, ſubtrahendo præbendas, & lato modo interdicendo, *quæſt.* 17. *art.* 12. *& tom.* 3. *quæſt.* 65 *art* 5.

Obligatque eius præceptum, in materia ſufficienti, clericos ad mortale, *tom.* 3. *quæſtion.* 65. *art.* 5.

Nullo iure conceditur Abbatiſſis, vt diſpenſent in votis ſuarum Monialium, aut ea commutent (licet id poſſint omnes Prælati) quia carent ſpirituali iuriſdictione; ſed bene vt ea irritent, cùm maiorem poteſtatem dominatiuam habeant in illas, quàm pater in filios, aut maritus in vxorem; vt notat *Epiſcopus Angles:* nec peccant, ſi ſine ſua licentia emiſſa irritent abſque cauſa, ſicut nec petentes dictam irritationem, *quæſt.* 25. *art.* 7. *tom.* 1.

Monialis corrupta nequit eligi in Abbatiſſam abſque diſpenſatione Papæ, *ſecundum Calderinum. quæſt* 64. *art.* 4.

Quamquam illegitima ſine vlla diſpenſatione & eligi, & præfici valeat, prout tenet communior Doctorum ſententia. *quæſt* 13. *art.* 22.

Et quamuis opus eſſet diſpenſatione, illam ſine controuerſia poſſent Generales & Prouinciales Mendicantium concedere, *ibidem.*

Abſoluere quoad Fratres.

CLemens Papa IV. conceſſit Generali & Prouincialibus Fratrum Minorum, vt poſſint abſoluere Fratres ſuos, non tantum ſubditos, ſed etiam forenſes, ab omnibus cenſuris excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, etiamſi eas incurrerint in contemptum clauium, idque ante vel poſt ingreſſum Religionis, & diſpenſarent in irregularitate contracta ob celebrationé in aliqua cenſura, niſi adeo graues & enormes fuerint exceſſus, vt meritò ad Sedem Apoſtolicam ſint deſtinandi.

Peccat autem in contemptũ clauium, qui non vult ſe ſubmittere Eccleſiæ authoritati, credit tamen Eccleſiam habere eiuſmodi authoritatem, vt poſt *D. Thomam* & alios reſoluit *A Caſtro tom.* 1. *q.* 20. *art.* 1. *&* 15.

Item dicti Prælati poſſunt à Confeſſoribus, quos elegerint, ab omnibus, à quibus ipſi abſoluendi alios iuriſdictionem habent, abſolui, *ibidem. art.* 15.

Præterea abſoluere poſſunt Fratres nominatim excommunicatos (ſi parti ſatisfecerint) tam in foro exteriori quàm interiori, vt declarauit *Pius V. art.* 6 etiã extra forũ ſacramentale, *art.* 7.

Sixtus IV. declarauit deſtinandos ad Sedem Apoſtolicam, pro abſolutione, ſolos hæreticos relapſos, ſchiſmaticos, falſificatores literarũ Apoſtolicarum, & deferentes arma ad infideles. Nec dictum priuilegium fuit reuocatum per publicationem *Bullæ Cœnæ art.* 9.

Poſſunt etiam dicti Prælati ſubditos ſuos abſoluere ab iniectione manuum violenta in Clericum, etiamſi ſit Sedi Apoſtolicæ reſeruata, aut in clauſtro, vel extra facta, *art.* 12.

Verum eſt tamen, quòd ſecluſo omni priuilegio, facultatem non haberent abſoluendi à crimine hæreſis etiam occultæ, quamuis hæc poteſtas penes Epiſcopos propter munus inquiſitionis reſideat, *art.* 10.

Nec hodie etiam à peccato ex ſimoniaca promotione ad Ordines contracto, aut cenſura inde ſecuta, ob rigoroſam *Bullam Sixti Quinti*, contra malè promotos, quæ reuocat circa hoc antea conceſſa, *art.* 13.

Nec regulariter à peccatis in confidentiam priuilegiorum commiſſis, id eſt, quando ipſum priuilegium eſt propriè ſubdito cauſa poſitiua peccati, niſi immineat periculum aliquod ſpirituale: ſi verò ſolùm tollat ſollicitudinem, qua præcauerentur peccata, valida eſt ſimpliciter abſolutio, *art.* 16

Epiſcopi poſſunt per epicheiam alicui delegare poteſtatem abſoluendi Monialem ab hæreſi occulta, licèt id ſit contra *Concilium Tridentinũ*, vel eam abſentem abſoluere ab excommunicatione, demandata alteri cura eandem abſoluendi à peccato nulli reſeruato ſublata cenſura, *art.* 11.

Eandem habent poteſtatem Prælati tam circa nouitios Ordinis, quàm ipſos profeſſos, *art.* 21. & ſorores ſibi commiſſas, *art* 22.

Item & circa earum Nouitias, *art.* 23. nec non ſeruitrices Religioſas ſeu cõuerſas profeſſas manentes extra clauſtra, *art.* 29

For-

Formam abſolutionis antiquam, qua Prælati ſolent extra confeſſionem abſoluere Fratres ab omnibus cenſuris & pœnis, approbauit *Clemens Octauus in Bulla, Infirma mundi ætas*, *anno* 1592. Quod intellige à pœnis debitis peccatis, *art.* 26.

Abſolutio facta virtute priuilegij ignorati valet per regulam iuris dicentem: *Si non valet, quod ago, vt ago, valeat, vt valere poteſt.* ſic enim eſt interpretandi, *art.* 25.

Nulla conſuetudine introduci poteſt, vt Religioſus ſine ſui Superioris licentia eligat ſibi Confeſſorem, à quo abſoluatur, quòd tamen Prælatos Ordinis, puta Generales, Prouinciales, Prouinciales, Priores, & Guardianos, non comprehendit, *art* 28.

Epiſcopi habent de æquitate facultatem abſoluendi Fratrem exemptum egentem abſolutione, deficiente Prælato proprio, in permiſſis tamen caſibus circa ſuos ſubditos tantùm, non autem in illis, qui conceduntur Superiori eiuſdem exempti in eundem, *art.* 29.

Abſolui Fratres quomodo poſſunt. Vide Reſeruatio caſuum.

COncil. Trid. adhortatur omnes Regulares ad Confeſſionem & Cõmunionem ſingulis mẽſibus faciendam, *tom.* 1 *quæſt.* 61. *art.* 1. Ad Confeſſionem autem venialium tenentur tantùm ex decentia ſui ſtatus, *ibidem.*

Statutum in quibuſdam Ordinib. obligans Fratres ad ſingulis annis ſemel omnia peccata ſua aliàs confeſſa, ſuo Prælato detegendum, laudabile eſt; non tamen obligat ſub mortali, *art* 2.

Similiter ſtatutum aliquorum Ordinum præcipiens, vt ſaltem ſemel in vita fiat Confeſſio generalis, à multis Pontificibus confirmatum & commendatum eſt *art* 3.

Fratres admiſſi à ſuis Prælatis ad Confeſſiones Fratrum audiendas, non cenſentur admiſſi ad cõfeſſiones Monialium, *art.* 4.

Religioſi etiam itinerantes nequeunt confiteri Religioſis ſui Ordinis, niſi à ſuis Prælatis licẽtiã habuerint ad Confeſſiones audiendas, *ibidem.*

Fratres itinerantes licitè confitentur cuicunque Sacerdoti idoneo etiam ſæculari, de licentia tamen expreſſa ſuorum Superiorum, *ſecundùm Sylueſtrum*, vel ſaltem rationabiliter præſumpta, prout tenet *Angles*, aliàs non, *art* 5.

Omnes Fratres & eorum priuilegijs gaudentes poſſunt abſolui ſemel in vita, & in mortis articulo, & quater in anno diebus quibus maluerint, ab omnibus prorſus peccatis & cenſuris; & Confeſſor, ac ſi eſſet actu Pontifex, impartiri plenariam indulgentiam per *Sixtum Quartum*. Hæc Indulgentia licèt ſemper ſortiatur effectum in credito articulo mortis, data tamen ſemper reſeruatur pro vltimo articulo, ex *Eugenio quarto*. neque ad hoc obeſt defectus linguæ aut morbus lethargia dictus, ſic declarante *Nicolao quinto.* & valet talis abſolutio etiam à Sacerdote ſæculari impenſa, *art.* 6.

Eſt autem articulus mortis, in quo probabiliter timetur, aut ſperatur mors à medicis, ſeu ab alijs viris cordatis, etſi non ſequatur. *Ita Abbas, Nauarrus & alij. art.* 7.

Virtute dictorum priuilegiorum abſolutus in articulo mortis non tenetur, ſi non decedat, peccata reſeruata iterum Superiori confiteri, *articulo octauo.*

Iiſdem priuilegijs gaudent Moniales Sanctæ Claræ, quibus prædicti Fratres quoad abſolutiones plenarias & Indulgentias certis diebus & vicibus conſequendas, nec non diſpenſationes votorum ex leuitate fœminea emiſſorum, non minus quàm ſi ſua Sanctitas illas abſolueret, aut cum eis in prædictis diſpenſaret, *ex Leon. X. ar.* 10.

Vltra verò prædictos dies abſolui poſſunt Fratres & Sorores S. Claræ ſub obedientia Fratrum Minorum de obſeruantia viuentes, plenariè ab omnibus peccatis & cenſuris, in Feſtis Domini Sabaoth, B. Mariæ, SS. Apoſtolorum Petri & Pauli, Sancti Franciſci, Sanctæ Claræ, Sanctæ Catharinæ, ac omnium Sanctorum, & per totam Hebdomadam Sanctam, de licentia ſuorum Superiorum, *art.* 10. & 12.

Nota quòd in omnibus iſtis abſolutionibus, nec quoad Cenſuras in foro conſcientiæ, neque quoad Indulgentias, ſed tantùm quoad caſus reſeruatos Superioribus Ordinis, requiritur conſenſus Superiorum, *art.* 11.

Obſerua etiam id quod Fratribus Minoribus conceſſum eſt pro ſuis ſolemnitatibus, alijs Religioſis mendicantibus, & eorum priuilegijs communicantibus pro ſuis Feſtiuitatibus concedi, verbi gratia, Dominicanis in diebus Sancti Dominici, & S. Catharinæ de Senis, Auguſtinienſibus diebus Sancti Auguſtini & Sanctæ Monicæ, non Sancti Franciſci, & S. Claræ, *articulo decimo.*

Abſolutio quoad ſæculares.

REligioſi præſentati ſecundùm formam *Clementinæ, Dudum*, eandem habent poteſtatem, quam Curati à iure, vnde poſſunt abſoluere:

ſoluere omnes ad ſe venientes ab omnibus caſibus iure non reſeruatis, cùm enim exempti ſint ab Epiſcoporum iuriſdictione, nequeunt Epiſcopi eorum reſtringere authoritatem, ſed bene Parochorum, *tom. 1 quæſt. 61 art 2.*

Per priuilegia ſummorum Pontificum conceſſa eſt facultas Religioſis ſic præſentatis abſoluendi ab omnibus peccatis & cenſuris iure communi Epiſcopis reſeruatis; nec non diſpenſandi in votis, in quibus ipſi poſſunt, *art.* 3. & hoc tam in ſuis Conuentibus, quàm extra, *art.* 4.

Imò per Bullam *Pauli III.* datam Patribus Societatis Ieſu, & per communicationem adinſtar alijs Regularibus, poſſunt Mendicantes abſoluere ab omnibus caſibus etiam Papæ reſeruatis, exceptis Bullæ *Cœnæ Domini, art.* 5.

Et prætereà abſoluere ab omnibus excommunicationibus tam à iure, quàm ab homine etiam ſpecialiter & nominatim latis, ſatisfacta tamen parte, aut præſtita ſufficiente cautione, quia his poſitis, cenſentur rationabiliter Iudices authoritatem concedere Religioſis iuriſdictionem delegatam habentibus, abſoluendi ab excommunicatione à iure & ab homine, *art. 6 & 7.*

Et hoc non ſolùm in foro poli, ſed etiam in foro fori, & extra Sacramentũ, vt doctè reſoluit Nauar. & optime declarant verba cuiuſdam Bullæ *Pij V.* datæ in quodam Iubilæo anno Domini 1568. ſi bene perpendantur. Nec obſtat quòd priuilegia habeant (*auditis ipſorum confeßionibus*) quia intelliguntur ſecundùm diſpoſitionem iuris, vt nimirum abſolutio peccatorum fiat in confeſſione; cenſurarum autem fieri poſſit extra Sacramentum Pœnitentiæ, prout tenet *Armilla & Ledeſma cum communi, art.* 7.

Rectè tamen notat *Nauarrus*, vt fidem faciat Confeſſarius, tradere debere abſoluto ſcedulam coram Notario & teſtibus, ab eodem Notario ſubſignatam, *art. 6.*

Item abſolui poſſunt percuſſores Clerici in caſu ſaltem ad Epiſcopum pertinente, dummodo ſatisfactio manifeſta præmittatur, ſi ſit poſſibilis, quia alias ſufficeret cautio realis aut iuratoria, *art* 8.

Prælati Regulares licèt eandem poteſtatem habeant in ſuos inferiores, quam Epiſcopi in Diœceſanos, nihil tamen attentare debent circa ſæculares in caſibus ſpeciali iure commiſſis Epiſcopis, vt ſunt nonnulla expreſſa *in Concilio Tridentino, ſeſſ. 24 cap. 6 art. 9.*

Ad prædictorum intelligentiam notandum ex propoſito triplex eſſe forum, contentioſum, pœnitentiæ, & medium, ſcilicet conſcientiæ, quod à foro pœnitentiæ diſtinguitur, quia in eo poteſt eſſe Iudex tam non Sacerdos, quam Sacerdos, & abſolutio facta in eo, fit in ſalutem animarum, vt valeat coram Deo, & non coram Eccleſia, *ex Couar. art.* 10.

Supradicta priuilegia quorumcumque Regularium, quoad abſolutiones ſæcularium fuerũt reuocata per *Concilium Tridentinum*, prout declarauit *Sacra Congregatio Cardinalium, ſuper ſeſſ.* 24 *Et ita etiam declarauit ex ſententia Congregationis ſummus Pontifex Anno* 1577. Sed poſt dictam declarationem, *Greg.* 13. *anno* 1583. declarauit non eſſe ſuæ intentionis per talem reuocationem derogare Societatis facultati, eamque, quatenus opus ſit, de nouo confirmauit, *articulo decimo tertio.* Et per communicationem alij Mendicantes hac conceſſione ſecurè vti poſſunt. *Ibidem, quæſtione* 55. *articulo decimo ſeptimo. Vide Communicatio priuilegiorum.*

Tenent multi Doctores, Regularem nõ præſentatum ſecundum formam *Clementinæ Dudum*, abſoluentem ſæculares ab excommunicatione minori, à qua ille ſolus abſoluit, qui à mortalibus abſoluere poteſt, incidere in excommunicationem dictæ *Clementinæ*: veruntamen contraria opinio magis recepta eſt, *quæſtion. 61. tomo. 1. art.* 11.

Religioſus abſoluens à culpa & à pœna, quod idem eſt, ac dare indulgentiam plenariam ſine ſpeciali priuilegio ſibi actiuè, aut paſſiuè pœnitenti conceſſo, incidit in excommunicationem cuiuſdam *Clementinæ, art.* 12.

Per *Bullam Cruciatæ* non tolluntur priuilegia Regularium realia concernentia non perſonas, ſed Ordinem; vnde eis libere vti poſſunt erga non habentes illam Bullam, etiam in ijs locis, vbi publicatur: ſed ea vtentes priuantur omnibus alijs gratijs perſonalibus, *art.* 14.

Ad cognoſcendum an aliquod priuilegium ſit reale aut perſonale, debet attendi ad qualitatem negotij, quod conceditur, & ad cauſam ipſius cõceſſionis, *ibidem.*

Regularis habita iuſta cauſa poteſt non vti aliquando priuilegio, & pœnitentem remittere ad ſuperiorem tam pro abſolutione peccatorum, quam cenſuratũ, cùm mens Pontificis concedentis priuilegium ſit, vt prouideatur ſaluti animarum, nec ipſi pœnitenti confeſſo fiat iniuria, cuius conſcientiæ bonum hoc modo quæritur. Si autem cauſa deſit, & quidem negando diſpenſationem, peccat ad minus venialiter, ſi verò abſque ratione peccatorum confeſſorum abſolutionem dare nolit, grauiter delinquit, & hoc

quia

Digitized by Google

quia ſic onus confeſſionis graue efficeretur. At verò Epiſcopus ſub obligatione præcepti ex officio proueniente ſemper ad id tenetur, *art.15.*

ACCVSATIO.

Conſtitutiones Religionum concedentes Prælatis, vt ſine accuſatore ſecretò, aut publicè puniant ſuos ſubditos, intelliguntur de leuioribus: in grauioribus enim tenentur ſeruare ordinem iuris, cui non renuntiant Fratres; nec procedere poſſunt ſine præuia accuſatione, etiam contra conuictos, niſi culpa ſit commiſſa in præſentia Prælati coram teſtibus, vel contra reum adſint infamia & indicia: tunc enim procedere poteſt per viam inquiſitionis; aut niſi velit procedere non vt iudex, ſed vt pater, *tom. 2. quæſt. 7. art. 2. & 3.*

Nullus accuſare aut denunciare tenetur propter iniuriam ſibi illatam, licèt non ſit illicitum id facere; debet tamen quilibet denunciare crimen damnoſum Reipublicæ, ſi adſunt teſtes, quibus probari ſufficienter queat. Imò quandoque accuſare, ſi notabile ſit damnum Reipublicæ, *articulo 4.*

Iudex etiam inferior accuſationes non iuridicè propoſitas poteſt, & aliquando debet reſcindere, ſicut non admittere: accuſationem tamen iuſtam, ad compenſandam iniuriam tertiò illatam propoſitã, minimè reſcindere poteſt, *art. 6.*

Licèt denuncians non teneatur ad probationem, nec incurrat pœnam talionis, ſi in probatione cauſæ deficiat, ſicut accuſans: peccat tamen mortaliter denunciando iudicialiter, præuidens probabiliter defuturam iuridicam probationem, *art. 8. & quæſtion. 6. art. 9.*

Quomodo accuſans & accuſatus debeant eſſe eiuſdem fori, & alia quædam etiam Clericis communia proſequitur prædicta *quæſtio ſeptima.*

AGERE.

Licèt Monachus nihil habens proprij, nec agere, nec conueniri poſſit, hoc tamen fallit, quando eſt in ſtudijs de licentia ſuorum Superiorum: tunc enim omnia illi licent, ſine quibus in ſtudio eſſe commodè nequit: vnde licèt iure prohibeatur Monachus agere contra Abbatem, tunc nihilominus licitum eſt illi, ſaltem implorando iudicis officium, vt ſibi ſumptus neceſſarij ſubminiſtrentur, *tomo tertio, quæſtione ſexageſima ſeptima art. 6.*

Quòd ſi Syndicus Fratrum Minorum agat nomine Papæ pro Conuentu, & ſuccumbat; veriſimiliter poteſt ad expenſas condemnari, cùm vt talis habeat aliquid proprij, *ibidem.*

ALIENATIO.

Vide Procurator.

Abbates & alij Prælati Conuentuales, qui non habent omnimodam iuriſdictionem, nec Monarchicam adminiſtrationem rerum Monaſterij circa alienationes, non poſſunt vllo modo ſiue ad tẽpus, ſiue ad ſemper, res mobiles aut immobiles alicuius momenti abſque euidenti neceſſitate, aut vtilitate Conuentus, & conſenſu communitatis Capitulariter congregatæ, in ſcriptis obtento, alienare ſub pœnis excommunicationis & ſuſpenſionis ex iure communi, aliàs ius non transfertur, nec acquiritur dominium, ſicut nec è contrà poteſt Conuentus quidquam alienare ſine expreſſo ſuperioris conſenſu, *tom. 1. quæſt. 27. art. 2.*

Priuilegio facto Ciſtertienſibus omnem eiuſmodi alienationem etiam cum dicta ſolemnitate factam Generalis Ordinis habita cauſæ cognitione confirmare, & inualidare poteſt; ſecundùm quod priuilegium ſunt intelligenda multa alia conceſſa diuerſis Ordinibus tam virorum quàm fœminarum, quibus illis licet alienare etiam teſtamento legata, non obſtante voluntate teſtatoris, *Ibidem.*

Ex priuilegio ampliſſimo Patrum Societatis IESV, Generali pro tempore exiſtenti, vel Capitulo item generali conceſſa eſt rerum omnium Collegiorum eiuſdem Societatis diſpoſitio, habita ſummariè tantùm cauſæ cognitione, non obſtante contradictione proprij Conuentus; vnde licitum eſt illis renunciare iuri, pro quo aliquis Conuentus litigat; & legato nondum tradito, ſi expedire iudicet. Quod priuilegium alijs etiam Ordinibus communicatur, quamquam in eis ſufficiat conſenſus Prouincialis, *articulo tertio.*

Hæc tamen fallunt in Ordine Fratrum Minorum, in quo Prælati nullam omnino habent facultatem alienandi, ſed eorum dumtaxat Syndicus, qui nomine Papæ de voluntate & iudicio Prouincialis ac Conuentus eandem habet authoritatem ad alienandum, quam alij Prælati Conuentuales aliorum Ordinum; vnde de bonis communitatis habito conſenſu miniſtrorum poteſt parentibus aut amicis alicuius Fratris aliquid donare, *articulo ſexto. Vide Procurator.*

Alienatio rerum Monaſterij facta cum eius

Digitized by Google

notabili læſione, & ſine ſolemnitatibus iuris, *vt ſupra*, nulla eſt ſaltem in foro Eccleſiæ. & obligat emptorem ad reſtitutionem etiam fructuum, nec contra talem rem præſcribitur, licèt bona fide emptam, *art.* 10. niſi poſt centum annos, *tom. 3. queſt* 56 *art.* 2.

Graues pœnas ſtatutas à *Clemente Quinto*, & *Paulo Secundo*, in malè alienantes res Eccleſiaſticas, & eos, quibus alienantur, *vide articulo decimo tertio.*

ALIMENTA.

MOnacho relegato in aliud Cœnobium ob delictum inter poſſidentes tenetur ſubminiſtrare alimenta Monaſterium, cui acquiſiuit, vel attulit bona: at ſi nihil attulerit, tenetur Superior, cui ſubiectus erat, dum deliquit. In Ordine verò Fratrum Minorum tenetur Guardianus Conuentus, ad quem relegatur, *tom. 2. queſt.* 24 *art.* 2.

ALTARIA.

Vide Miſſa.

MEndicantes poſtquam bis aut ter Epiſcopum Diœceſanum rogarint pro conſecratione ſuorum Altarium, ſi Epiſcopus aut Sedes vacans ad id licentiam dare noluerit, poſſunt alium quemlibet Orthodoxũ Antiſtitem adire ex priuilegio *Sixti Quinti*, non reuocato per *Concilium Tridentinum.*

Sufficit tamen quòd ſuperior menſa ipſius Altaris ſeu Ara, ſuper quam fit conſecratio, & reponitur Corpus & Sanguis Domini noſtri IESV CHRISTI, ſit lapidea, & habeat eam latitudinem, vt poſſit capere hoſtiam, & maiorem partem calicis. *tom* 1. *queſt.* 28 *art* 1

Abbates Ciſtercienſes ex conceſſione *Innocentij Octaui*, accepto Chriſmate ab Epiſcopo, poſſunt in ſuis Eccleſijs tantùm altaria conſecrare, nullo tamen modo pro alijs ſine expreſſa licentia Epiſcopi. *Ex Concil Trident. art.* 2.

In partibus Indiarum Prouinciales Patrum Ieſuitarum, & Fratrum Minorum, nec non ij, quibus ipſi commiſerint, Sacramentum Confirmationis fidelibus miniſtrare. & benedicere Calices & Altaria poſſunt, etiam pro vſu alieno. *Ex conceſſione Adriani ſexti*, & *Leonis decimi ibidem.*

Mendicantibus itinerantibus conceſſum eſt celebrare in locis honeſtis in Altari portatili, per plura priuilegia, quæ non reuocat *Concilium Tridentinum*, licèt velit, vt id Epiſcopi prohibeant, non obſtantibus quibuſcumque priuilegijs ac proinde illis ſcientibus, & non prohibentibus ſaltem in foro conſcientiæ licet *art.* 3. Sine præiudicio Eccleſiæ Parochialis, quod iuxta declarationem *Sixti Quarti* in duobus conſiſtit, in actione decimarum, & primitiarum, *tom* 2. *queſt.* 71. *art.* 1.

Olim fuit permiſſum ab *Alexandro Sexto* & *Vrbano quinto*, Regularibus erigere Altaria in ſuis grangijs, cellarijs & infirmarijs ad celebrandum, & diuina peragenda: ſed *Concil. Tridentinum* Epiſcopis mandat, vt non permittant Miſſam celebrari *extra Eccleſiam*, in domibus priuatis, per quod non intelliguntur Oratoria, Capellæ, Altaria portatilia in grangijs vel infirmarijs Monaſteriorum, cùm non ſint omnino *extra Eccleſiam*, nam veniant intelligenda nomine Eccleſiæ, *ibidem.*

APPELLARE.

FRatres Mendicantes ſub pœna excommunicationis prohibentur à *Iulio Secundo* appellare: quod intellige ſeruatis ſtatutis Ordinis cum debita maturitate & deliberatione. Nam ſi Superior malè procedat, aut excedat modum correctionis, permiſſum eſt eis iure naturali, cui non contradicit Canonicum: & ſi diffugium appellationis eis eſſet interclusũ, licitũ eſſet vti remedio defenſionis, quę eſt quædã ſpecies appellationis, & eſt iuris naturalis, quia non debet eſſe peioris cõditionis quàm alij, nec hoc derogat ſtatui perfectionis eorum, ſi fiat religioſo modo differenter à ſæcularibus; vt dicitur in iure *tom* 1. *queſt.* 29 *art.* 2.

Gregorius decimus tertius ſub excommunicatione Papali prohibuit Fratribus, ne ad ſæcularia Tribunalia appellent, ſed ad ſuos Superiores gradatim vſque ad Papam, & hoc non eſt prohibitum per *Concil. Trident.* ſed tantùm ne Religioſus ad maiorem Superiorem recurrat, niſi ab eo vocetur, aut à minore licentiam obtineat, *art.* 3.

APOSTASIA.

Vide Clauſtrum.

SOlet triplex aſſignari apoſtaſia, à fide efficiens ſuperſtitum, ab obedientia Eccleſiæ efficiens ſchiſmaticum, & à Religione ſeu Ordine. Vltima requirit egreſſum a Conuentu cum dimiſſione habitus ad ſemper; ac proinde è Monaſterio egreſſus etiam dimiſſo habitu, vel illo retento cum propoſito aliquando redeundi, aut ſtrictiorem vel laxiorem Ordinem intrandi, excommunicatus quidem eſt, dicitur que fugitiuus, ſed non incurrit alias pœnas, & inhabilitates apoſtatis

ſtatis proprias, *tom.* 1. *quæſtione trigeſima*, *articulo primo.*

Reſoluit item *Sacra Congregatio*, ferentem habitum occultè non eſſe propriè apoſtatam, nec incurrere aliam pœnam quàm excommunicationis, *art* 2.

Imò nec vllas pœnas incurrunt, qui notabiliter læſi à ſuo minori Superiore, non poſſunt ab eo licentiam obtinere conueniendi maiorem: talibus enim permiſſum eſt iure appellationis eos adire abſque licentia, cùm non intendat *Concil. Trid. ſeſſ* 25 *de Reg. c.* 4. tam notabiliter lædere Fratrem, maximè ſi conſtat de iniuſtitia grauaminis: nam hoc admodum conſonum eſt iuri naturali, & idoneum ad hominum malitijs obuiandum, *art.* 3.

Epiſcopo iuxta *Concil Trident.* licet procedere contra apoſtatas fugitiuos & vagantes Regulares ſine, vel cum habitu, in ſuo territorio. Quod intelligendum eſt, ſi iniuſtè faciant, non autem ſi cum cauſa, quãuis literas obedientiales minimè habeant, *ibid. art.* 4

Tenentur Prælati & Conuentus capere ac detinere apoſtatas & fugitiuos vbicumque, etiam in Curia Romana, inuentos, ſiue dent operam rei licitæ, ſiue illicitæ; niſi timeatur damnum aut ſcandalum obuenturum ex conſortio aliorum cum tali oue peſtifera. Imò poſſunt illos incarcerare, & excommunicare, ad hoc inuocato (ſi opus ſit) auxilio brachij ſæcularis, non tantùm ſibi ſubditos, ſed etiam quoslibet alios eiuſdem Ordinis, per multa priuilegia, *art.* 5. & 6.

Detinentes aũt fauorem præſtantes apoſtatis fugitiuis & vagabundis vt talibus, ſunt ipſo iure excommunicati, etiamſi ſint Clerici ex conceſſione multorum Pontificum: Secus eſt, ſi ſolius amicitiæ gratia illos detineant, *art.* 9. Dicti fugitiui non quidem de rigore iuſtitiæ, ſed de æquitate religionis, non ſolum ſi redeant, ſunt recipiendi, ſed omnibus modis procurare debent Superiores eorum ſalutem, concedendo eis facultatem tranſeundi ad alium Conuentum vel Prouinciam eiuſdem Ordinis, vel etiam ad æqualem vel laxiorem Ordinem, vt ſic perditis prouideatur, exemplo Chriſti, tam anxie & ſollicitè ouem vnam perditam quærentis, *art.* 10.

Bona à regulari acquiſita in apoſtaſia modo licito ſecundùm iuſtitiam moralem; at illicito ſecundùm Canones, verbi gratia, per officia publica, beneficia Eccleſiaſtica, ſeruitia in curiis Principum, artes mechanicas, negotiationem, &c. ſi decedat in Ordine, ſunt Monaſterij, ad quod reuertitur, poteſtque de ijs diſponere Superior & Syndicus, ſicut de legatis pijs: ſi verò moriatur extra Ordinem, ſunt Cameræ Apoſtolicæ, *art.* 11. Cùm acquiſita contra ſacros Canones à Clericis & Regularibus veniant nomine ſpoliorum, *art* 13. Nec poſſunt creditores eſſe moleſti Monaſterijs dictorum apoſtatarum, ab eis petendo & extorquendo debita ab illis contracta, niſi id, propter quod debitum contractum fuit, conuerſum ſit in vtilitatem ipſorum monaſteriorum, *art.* 11.

BAPTIZARE.

CVicunque regulari etiam Fratri Minori, deficiente alio Sacerdote, in extremis baptizare conceſſum eſt, quamuis adſint alij ſæculares, qui id facere poſſent, nec hoc interdicitur in Regula Fratrum Minorum, *to.* 1 *q* 31. *art.* 1.

Extra caſum autem neceſſitatis ob iniuriam Parocho factam & prohibitionem iuris, quamquam peccatum ſit baptizare, non incurritur nihilominus vlla irregularitas vel cenſura, cùm nullibi in iure exprimatur, ſicuti expreſsè habetur de miniſtrante Euchariſtiam, Matrimonium & Extremam vnctionem: quinimò nullum erit peccatum, ſi fiat cum licentia ipſius Parochi, *ibidem, & articulo* 3. *& quæſ.* 56. *art* 1.

In Indijs ſecundùm priuilegia permiſſum eſt Mendicantibus baptizare nouiter conuerſos in ſuis Eccleſijs, & extra in locis ad id deputatis; nõ tamen in Parochijs: & vti veteri Chriſmate vſque ad quartum annum incluſiuè, ſi nouum haberi nequeat, omiſſis ceremonijs ordinarijs ob Miniſtrorum paucitatem, cùm id maius Dei obſequium expediens iudicatur, *artic.* 3. 4. 5. & 6.

BENEDICERE.

Vide Altaria, Abbas, Abbatiſſa.

DOcuit *Angelus* omnes ſimplices Sacerdotes ſecundùm ius commune poſſe omnia ornamenta Eccleſiæ benedicere, in quibus non interuenit Chriſma: verùm approbata conſuetudo, quæ vim legis obtinuit, habet oppoſitum. Vnde *Sixtus quartus* licentiam conceſſit omnibus Sacerdotibus Ordinis Minorum, omnia ornamenta Sacerdotalia & Altaria benedicendi, demptis Corporalibus; verũtamen hoc priuilegium nunquam fuit vſu receptum: hanc namque poteſtatem reſtrinxerunt Patres Ordinis in Concilio Generali ad ſolos Guardianos, *art.* 1. *quæſt.* 19. *tom.* 1.

In Indijs tamen per conceſſionem *Greg.* 9. deficiente copia Epiſcopi benedicunt omnes Sacerdotes dicti Ordinis omnia prædicta cum Corporalibus. Et idem permiſſum eſt alijs

Fratribus cum licentia Prouincialis; & licèt dicta facultas ſit limitata per Capitulum Generale pro Fratribus Minoribus, non tamen pro alijs, qui eorum priuilegijs gaudeat, verbi gratia, Dominicanis, &c *Ibidem*

Prælati Regulares, eorumq; ie vices gerentes, qui ad regimen inſtituuntur, & modo communiter Vicarij appellantur, præſuntq; in abſentia Guardiani, &c. per multa priuilegia varijs Ordinibus conceſſa licitè benedicunt Oratoria, Cœmiteria, Eccleſias, Corporalia, & alia quæcunque ad diuinum cultum pertinentia, vbi Chriſma non interuenit, non ſolùm pro ſuis vſibus, ſed etiam pro alienis, ex conceſſione *Innocent. VIII. & expreſſa declaratione Congregationis Generalis celebratæ à Fratribus Minoribus Toleti apud Sanctum Ioannem Regum. articulo ſecundo.*

Imò in partibus Indiarum Prouinciales, & ij qui ab eis fuerint ad hoc deputati, habent facultatem benedicendi calices in abſentia Epiſcoporum, *art.* 3.

Mendicantibus poſt *Concil. Trident.* interdictum eſt, ne petant conſecrationem ſuorum calicum, &c. ab alieno Epiſcopo, niſi bis aut ter cum debita humilitate à proprio petierint, nec obtinuerint, *art* 4. aut ſi nollet proprius id eis exhibere gratis, *art.* 5.

Item dicti Prælati reconciliare poſſunt ſuas Eccleſias pollutas cum aqua benedicta cinere mixta, ab Epiſcopo benedicta, ſi Epiſcopus vltra duas dietas, id eſt, 14. leucas non diſtet: ſi verò longiùs diſtet, permiſſum eſt eis per *Leonem X.* eandem benedicere, *art* 6.

Qui celebrat in Eccleſia polluta, quamuis mortaliter peccet, non incurrit tamen irregularitatem, *ibidem.*

BENEFICIA.

Vide Epiſcopus, Clauſtrum.

Beneficium aliud eſt ſæculare, aliud regulare. Regulare etiam duplex, compoſitum, vt eſt Abbatia regularis, & Prioratus Conuentualis, eo quòd qui ea obtinent, duplici honore funguntur, circa perſonas, & res. Aliud ſimplex, vt Prioratus ſimplex, & Monachatus regularis, quia illi ſimplici tantum honore funguntur.

Sæculare aliud cum adminiſtratione, vt beneficium curatum; aliud ſine ea, vt beneficium ſimplex, *tom.* 1. *quæſt* 34. *art.* 1.

Imitantur etiam nomen & naturam quodammodo beneficiatorum, qui manualia (vt aiunt) beneficia habent, quæ tamen propriè beneficia non ſunt, quia præfecti ijs beneficijs poſſunt amoueri ad nutum Abbatis vel Prioris, *art.* 2.

Regularia beneficia Regularibus dumtaxat ſunt conferenda, ſæcularia ſæcularibus tantùm, *articulo tertio.*

Supradicta ſolùm pertinent ad Regulares poſſidentes, non autem ad Mendicantes incapaces beneficiorum, ob renunciationem omnis proprietatis; vnde in his, Prioratus, Guardianatus, &c. ſunt dignitates & adminiſtrationes Ordinis, & Regulæ, non autem beneficia, *ibid.*

Nullus Regularis acceptare, nec per conſequens procurare poteſt beneficium ſæculare ſine conſenſu ſui Superioris, aut diſpenſatione Summi Pontifici, *art.* 5. *vide Electio.*

Admiſſus verò ad beneficium regulare vel ſæculare nequit admitti in Capitulis Generalibus & Prouincialibus, ſeu congregationibus, negotijs, & officijs, aut alijs adminiſtrationibus Ordinis, niſi Generalis conſenſu interueniente, ſub pœna excommunicationis, quam admiſſus & admittens ipſo facto incurrunt, *art.* 5.

Regularis habens beneficium ſæculare cum diſpenſatione, abſoluitur ab obedientia ſui Superioris, & ab omnibus & ſolis obſeruantijs, quas non poteſt commodè obſeruare cum executione dicti beneficij; vnde numquam poteſt dimittere habitum, nec proprium habere, ſed tantùm adminiſtrationem rerum ſibi creditarum, *articulo ſexto.*

Non poteſt Regularis cogi à ſuo Superiore, vt acceptet beneficium ſæculare: nam hoc eſt vel contra Regulam, vel, niſi diſpenſatio Papalis interuenerit, excedit poteſtatem Abbatis, qui ſolùm poteſt præcipere ea, quæ pertinent ad Regulam promiſſam: ſecus ſi beneficium communiter haberetur à Monachis, quia tunc Abbatis præceptum eſſet ſecundùm ipſam regulam, *art.* 8. *vide Obedientia.*

Si Regularis ſit exemptus ab Abbate, vtpote quia habet beneficium alteri ſubiectum, acquirit ſuæ Eccleſiæ, aliàs Monaſterio. Quòd ſi dictum beneficium non ſit Abbati pleno iure ſubiectum, nequit ipſe Abbas eum cogere, vt ad clauſtrum reuertatur, vel illum amouere, vel præcipere, vt de pertinentibus ad idem beneficium hoc vel illo modo diſponat, *articulo ſeptimo.*

BENEFACTORES.

Vide Hoſpitale.

Benefactoribus, quà talibus, nequit quiſquam moleſtus eſſe Item nec in eos ferri poteſt excommunicatio, ob conuerſationem cum Fratribus iuxta plurium Pontificū indulta. Quòd ſi actus

actu Fratribus miniſtrent, aut maneant intra ſepta monaſterij, ſub obedientia Prælatorum, eximuntur ab Epiſcoporum iuriſdictione, per *Concilium Tridentinum tom. 1. quæſtion. 33. articulo primo.*

Prælati Ordinis per conceſſionem *Vrbani Quinti*, imò ſecundùm ius commune, vt probat *Corduba lib. 5 quæſt. 7.* & eſt communior; poſſunt concedere benefactoribus, quoad vim ſatisfactoriam & meritoriam, communicationem ſuffragiorum, indulgentiarum, & bonorum ſpiritualium ſuorum inferiorum: eo enim ipſo, quo curæ Congregationis præficiuntur, cenſentur habere authoritatem diſpenſatiuam communium bonorum Communitatis, nec per hoc minuitur valor operum ex pluribus communicantibus; quatenus ſunt meritoria, ſed bene quatenus ſunt ſatisfactoria; ſed nec ex hac applicatione fit deterior Religioſorum, quàm aliorum conditio, *art. 2. & 3.*

Ad horum maiorem intelligentiam notandum, communium bonorum Congregationis duplicem eſſe communicationem, ſatisfactoriam videlicet, & meritoriam. Satisfactoria nunquam poteſt applicari cuiquam, niſi per expreſſam intentionem facientis, aut eius Superioris. Meritoria autem ſine vlla intentione facientis applicatur omnibus in gratia exiſtentibus propter communionem Sanctorum, *articulo ſecundo.*

Licèt poſſit applicari alicui in particulari, cui proderit ad varia beneficia obtinenda per viam impetrationis de congruo, *art. 3.*

Prælatus, ſicut & Papa, poteſt quoad vim ſatisfactoriam ea dumtaxat Fratrum bona, quæ aliàs cederent in theſaurum ſuæ Communitatis, vt ſunt quæ fiunt in communi, aut per iniunctionem Prælati, aut quæ fiunt intentione communi, vel ſuperfluunt facientibus, niſi ipſi conſenſerint: habent enim ſolùm authoritatem diſpenſatiuam circa ſuperflua. Quoad vim autem meritoriam, poſſunt omnia omninò, cùm inde nil detrimenti accipiant inferiores, ſed per hoc eorum conditio melior euadat, *art 4.*

Prælatus & ſubditus poſſunt quoad ſatisfactionem applicare bona opera præſentia & futura tantùm, quia præterita iam ſunt recluſa in communi Eccleſiæ theſauro ſub Papæ diſpenſatione, non autem ſuſpenſa aut reſeruata in aliquo theſauro particulari: non enim plures ſunt theſauri diſtincti pro hac & illa Eccleſia particulari: ſed vnus tantùm pro tota Eccleſia Romana: at quoad vim meritoriam poteſt quiſque, etiam præterita applicare, cùm merita non reponantur in communi theſauro Eccleſiæ, *art. 5.*

Benefactores habentes à Prælatis communicationis literas, in quantum tales participant pro rata, id eſt, prout plus aut minus dant: ſecus eſt, ſi illas habeant intuitu ſolius charitatis ad beneplacitum Prælati: tunc enim valebit talis conceſſio ſeu communicatio ſecundùm intentionem illius quoad vim ſatisfactoriam & meritoriam, *art. 6.*

Hæc communicatio plurimùm differt à communicatione indulgentiarum. Primò enim nõ vtuntur Superiores iuriſdictionis claue, ſed authoritate naturali, nec remittunt pœnas peccatorum. Item hæc communicatio non fit de theſauro infinito Eccleſiæ, ſed de limitatis; proprijſque aliorum bonis. Tertiò non liberat hominem in foro Eccleſiæ, neque ſæpè in foro Dei, à pœnitentijs iniunctis pro peccatis ob exiguitatem ſuam, quandoquidem hæc merita nõ ſint infinita. Et tãdem indulgentia valet tantùm ad ſatisfactionem pœnarum, hæc autem communicatio etiam ad impetrationem bonorum confert, *art. 7.*

Ex dictis ſequitur, dictam conceſſionem non reuocari per *Bullam Cruciatæ*, cùm non ſit merum priuilegium, nec abrogari per *Pium Quintum* prohibentem quæſtuarias Indulgentias, cùm hæc (vt dictum eſt) ab illis plurimùm diſcriminetur, *ibidem.*

BELLUM.

IN bello iniuſto exhortatio ad pugnam inducit irregularitatem, non autem in iuſto, in quo ob commune Catholicæ fidei bonum diſpenſat Eccleſia; licèt talis exhortatio ſit cauſa multarum occiſionum. Nec refert, quòd tales occiſiones intendant virtualiter, modò non actualiter. Et ad tollẽdos ſcrupulos *Greg XIII.* declarauit poſſe licitè Ieſuitas hortari Hiſpanos in Indijs ad fortiter dimicandum ſine timore irregularitatis, dummodo non ferant arma, *tom. 1. quæſt. 32. articulo vnico.*

BONA.

Vide Apoſtaſia, Benefactores, Beneficia, Exilium, Hæreſis, Monaſterium.

ALexander *Quartus* conceſſit, vt Fratres Minores egentes poſſint recipere bona malè acquiſita, & incerta relicta, & de ijſdem liberè diſponere, ſi eis offerantur, quando teſtatores aut datores ignorant, quibus ſint reſtituenda; & etiã legata ad pios vſus relicta nullis determinatis perſonis, ſi eis executores applicare

velint, non obſtante cõtradictione Prælatorum Eccleſiaſticorum, *to 1.q.38 art 1.*

Multi Pontifices indulſerunt Patribus Ieſuitis, inquit *Collector* referens conceſſionem *Martini 5.* & aliorum Pontificum factam Fratribus Mendicantib 11, vt poſſint acceptare quæcumque loca ſecularia aut regularia, nec non Eccleſias, Eremitoria, & Monaſteria cuiuſuis Ordinis cum eorum bonis mobilibus aut immobilibus, etiamſi forent ſtrictioris Obſeruantiæ, ſi pia legatione fidelium illa ſibi donari contigerit, & illi, quorū intereſt, conſentiāt, & ea ipſo Apoſtolica authoritate perpetuò applicata & appropriata eſſe cenſeantur, *ibi.*

Religioſis Societatis Charitatis conceſſit *Leo 10.* vt poſſint bona feudalia & Emphyteutica etiam Eccleſiaſtica acceptare, modò ad ea onera teneantur, ad quæ donator ſeu teſtator tenebatur occaſione illorum, & ad ea omnia, quæ donator impoſuerit: & ſi ad certum numerum generationum conceſſa fuerint, Monaſterium poſſidebit toties viginti annis, quot erant generationes, *artic. 2.*

Idem priuilegium per *Celeſtin 5.* conceſſum eſt Monachis Celeſtinis, ſed eſt ſemper intelligēdum, modò onus impoſitū ſit compoſſibile cum ſtatu Monachali, *art 3.*

Bona perdita, diligenter quæſito, & non inuēto domino, olim de iure pertinebant ad Prætorem, ſed Reges Hiſpaniarum ius prædictum trāſtulerunt in Fratres de la Merced, & SS Trinitatis pro redemptione captiuorum, ac proinde talia nunc detinens tenetur eis dare. Si tamen ea retineat abſque peccato (quod putant fieri poſſe plerique Doctores, quandocumque dominus legitimus non noſcitur) videtur non teneri in foro conſcientiæ, ſed tantùm in foro fori, ſi videlicet petantur. Et ita ſunt intelligendæ leges excommunicationem ferentes in eiuſmodi bonorum detentorem, *art. 4.*

Clemens 4. conceſſit, quod cùm aliqui aſſumentium habitum Fratrum Minorum fuerint obligati ad reſtitutionem bonorum, diuerſis perſonis, quæ ſciri & inueniri nequeunt faciendā, Miniſtri & Cuſtodes, & eorum Vicarij poſſint eiuſmodi bona in pios vſus conuertere, prout ſecundum Deum expedire iudicauerint: & hæc cōceſſio quamuis nihil proſit alijs Religionibus, quia id licitum eſt eis iure communi, fauet nihilominus Franciſcanis, propter prohibitionem ipſis aliàs factam, in *ſecundo* nimirum *cap. ſuæ Regulæ ibid*

Quæcumque perſona ſæcularis, aut regularis cuiuſcumque ſtatus fuerit, etiamſi Pontificali dignitate præfulgeat, præſumens bona mobilia aut immobilia Congregationis montis Olueti perturbare, aut fatigare, ſi infra tres dies à notitia indulti *Eugenij 4.* dictæ Congregationi conceſſi non ſe correxerit, incurrit excommunicationem Papalem, & hoc idem priuilegium conceſſerunt, *Leo* 10 & *Iul 2.* Eremitis Sancti Auguſtini, *art. 7.*

Materialia & bona Conuentuum deſtructorum Mendicantium poſſunt applicari Conuentibus propinquioribus eiuſdem Ordinis, aut vēdi in eorum vtilitatem (Eccleſijs conſecratis dumtaxat exceptis) *artic. 6. & tom. 3. queſt. 5. artic 4*

Probabilius eſt, Nouitios Minores vi Regulæ teneri quidem omnia bona ſua relinquere, ſed non diſtribuere pauperibus, quandoquidem verba Regulæ ex Euangelio ſumpta eodem ſenſu ſint intelligenda, quo Chriſtus ea tradidit, ad perfectionem tendere volentibus: imo & ipſi Apoſtoli, ex ſententia, *Ianſenij in Concord Euang.* ſolùm reliquerunt, non autem pauperibus diſtribuerunt ſua, vnde non ampliùs obligandi ſunt prædicti Nouitij, *tom 3 queſt. 16. art. 6.*

CANONICA.

Concil Trident. non abrogauit conceſſionem Regularibus factam à Sede Apoſtolica de non perſoluenda quarta funeralium, niſi eorum Monaſteria ante annos 40. exſtructa fuiſſent, eodemque temporis ſpatio dictam quartam funeralium perſoluiſſent, *Ex declarat, Congreg: Illuſt. Card. tom. 1. q 39 art. 2.*

Nomine quartæ funeralium intelligenda veniunt ea, quæ cum corpore defuncti in die ſepulturæ ad Eccleſiam deferuntur, nō autem, quæ poſtea, *ibi*

Canonica autem portio dicitur, quæ fit à Canonibus approbata, & debita iure Decretorum, *artic. 1.*

Quòd ſi ad prædictæ quartæ non debitæ ſolutionem ſibi faciendam ipſos Regulares, aut teſtamentarios, vel hæredes cogerent Epiſcopi, ipſo facto interdicerentur ab ingreſſu Eccleſiæ, alij excommunicarentur. *Ex Sixto 4. art. 9*

Non ſunt cenſendi Regulares indulto ſuper hoc ſibi facto renunciare per vnum aut plures actus contrarios, ſed tantum per contrarium vſum 40. annorum, *tom 3. queſt. 46, art. 2.*

CAPI-

CAPITVLVM.

Vide Oraculum viuæ vocis, Priuilegium.

QVid ſit Capitulum intermedium in noſtro Ordine Fratrum Minorum, & quomodo differat à Congregatione intermedia & ab alijs Congregationibus non intermedijs, declarāt ad longum Statuta Barchinonenſia.

Maior & ſanior pars Capituli eſt, quæ nititur maiori ratione & pietate, vt docet *Syluester*. Certè communi iure receptum eſt, vt pro cauſarum varietate in quibuſdam ad numerum tantum, in alijs præter numerum etiam ad virtutum merita ſit reſpiciendum, prout tenent *Abbas, Felinus, & multi alij. tom.* 1 *q.*13. *art* 9.

Capitulum generale, imò etiam Prouinciale, reſtringere poteſt authoritatem Guardianorum & Priorum, quam poſtea reſtrictionem excedentes peccabunt pro grauitate materiæ, niſi aliud conſtet ex verbis ipſius reſtrictionis, *queſtion.* 17. *art.* 5.

Si maior pars Capituli delinquit, & proinde priuetur ſua authoritate, tota poteſtas Capituli reſidet penes minorem partem quæ non deliquerit, vt notat *Panormitanus*, *queſtion.* 41. *artic.*1.

Capitulum non ſolùm obligat Fratres vt caput Religionis, ſed etiam propter authoritatem Apoſtolicam illi commiſſam, ſaluis tamen Regulæ Ordinum eſſentialibus, *art.*2.

Omnes Fratres, etiam Nouitij & Oblati, qui Capitulo generali interfuerint, poſſunt ſemel recipere abſolutionem ab omnibus peccatis quāuis Papæ reſeruatis, & cenſuris; nec non diſpenſationem in infamiæ maculis, aut irregularitatibus, & lucrari plenariam Indulgentiam, quam omnes abſentes, qui facta confeſſione, pro felici ſtatu Capituli orauerint, conſequuntur, *art* 4.

Capituli diſcretorium conſtat ex omnibus Patribus vocalibus; ſed diffinitorium tantùm ex definitoribus cum præſidente, *art:* 5.

CARNES.

PRohibitum eſt omni tempore comedere carnes Benedictinis ex regula, ſed per priuilegiū *Alexandri VI.* receptum in quodam Capitulo Ciſtertienſi reſtricta eſt prohibitio ad certos tantùm hebdomadæ dies. Sub hoc autem præcepto non veniunt oua, & lacticinia, licèt ex carne originem trahant (cùm pœnæ ſemper ſint reſtringendæ) ſed bene inteſtina, quę ab illis edi nequeunt Sabbatho, quamuis conſuetudo patrię v.g. in regno Caſtellę, id alijs permittat, *tom.*2 *q.* 190, *art* 1.

Regulares non ſolùm poſſidentes, ſed etiam Mendicantes, licitè diſpenſant cum ſuis ſubditis in eſu carnium, tam intra, quàm extra tempus Quadrageſimæ, iuſta id exigente cauſa, *art.* 2.

Conſuetudo Carthuſienſium, præſcripta de non edendis carnibus, licita eſt & laudabilis, obligatque ad mortale ſaltem ratione ſcandali, *q.* 101. *art.* 1.

Etſi non liceat abbreuiare vitam ex propoſito, verbi gratia, edendo nociua, aut minus parcè, quia hoc eſſet contra præceptum charitatis; nemo tamen tenetur illam prorogare cibis delicatis, mutatione aeris, aut ſumptione medicinæ, *art.* 2.

CASTITAS.

CAſtitatem ſolemniter vouentes in Ordinibus Militaribus ſunt Religioſi; non quidem ſimpliciter, ſed ſecundùm quid, in Ordine ſcilicet ad Militiam: vnde fornicando committunt ſacrilegium, *tom* 1. *quæſt* 1. *art.*6. *& quæſt.* 13. *art.* 1. *&* 2.

CANTVS.

QVàm indecens ſit in Officio diuino cantus Organicus & Muſicalis, præſertim verò religioſis perſonis, declarat *Ioannes XXII. in Extrauagante* 1 *De vita & honeſtate Clericorum*, quæ incipit: *Docta Sanctorum Patrum*: & hanc Extrauagantem non reuocat *Conc. Trid. ſeſſ.* 22. *in Decreto de vitandis in Miſſis, &c.* ſed tantùm cantus laſciuos remouet, *tom* 1 *q.* 40. *art.* 1 *&* 2.

CITATIO.

CItatio non requiritur erga eum, qui non poteſt actui contradicere, vt in depoſitione ab aliquibus officijs Religionis; nec quando culpa eſt adeò notoria, vt nequeat ſe reus defendere; aut quando eius literis miſſiuis probatur, & quādocumque eſt inexcuſabilis: tunc enim Regularis etiam non auditus damnari poteſt; quia licèt citatio ſit iuris naturalis; id tamen intelligitur, quando imminet periculum inferendi reo iniuriam, *tom.*2 *q.* 18, *art.* 1.

In citatione non requiritur, vt ſtylus curiæ Romanæ ſeruetur, ſed ſufficit ſtylus ordinarius, *art.*2.

Regularis notoriè exemptus (vt Mendicantes) citatus à Iudice alieno, non tenetur comparere, etiam ad priuilegium allegandum; ſecus eſt, quando dubitatur de exemptione, vt in Religioſis Militaribus, *quæſt.* 61 *art.* 17.

CLAV-

CLAVSTRVM.

Vide Religio quoad tranſitum.

EXtra Clauſtra eſſe cenſentur, qui ſine legitima obedientia alibi degunt, vel qui ſua culpa expulſi ſunt ab Ordine, *tom. 3. quæſtion. 32. articulo 9.*

Et illi nullum beneficium aut officium Eccleſiaſticum habere poſſunt. Degentes autem in Clauſtro obtinere poſſunt beneficium curatum ſuo Monaſterio ſubiectum ſola Abbatis authoritate; ſed non ſimplex, ſine ſpeciali ſuæ Sanctitatis licentia: nam conceſſionem priùs ad hoc factam reuocauit *Paul. Quartus quæſt. 51 articulo primo & ſecundo.*

Rationabili exigente ratione licitum eſt Regulari, cum Generalis licentia, manere in Eremo, Hoſpitali, aut Eccleſia Parochiali, &c. *articulo 5.*

Habita Superiorum Prouincialium facultate, multò magis Papæ, poſſunt Religioſi cum conſcientiæ ſecuritate, etiam ad longum tempus, extra Clauſtra manere, ad ſubueniendum parentibus, retento habitu, aut etiam eo dimiſſo, ſi id eiuſmodi ſubuentio requirat, *art. 5.*

Monachus acceptans beneficium curatum de licentia ſui Superioris, tenetur reſidere in Parochia, non in Monaſterio, *art. 3.*

CLAVSVRA.

Vide Monaſterium, Nouitius.

SOlo iure humano inſtituta fuit diuerſis temporibus clauſura Monialium, quandoquidem non ſit de eſſentia Religionis; vnde nec primæ Religioſæ ab Apoſtolis conſecratæ, recluſæ fuerunt, *tom 1. quæſt 44. art. 1.*

Poteſt Papa præcipere clauſuram, etiam ijs, quibus Regula non indicit: tenentur enim omnes Religioſi obedire non ſolùm in ijs, quæ directè in Regula continentur, ſed etiam quæ indirectè, id eſt, quæ prudenti iudicio conducunt ad commodiorem Regulæ obſeruantiam: hæc enim nequeunt dici eſſe ſupra Regulam, ad quæ non tenentur, ſed omnino ſecundùm eam, *ibidem.*

Concilium Tridentinum ſeſſ 25. de Regularibus, cap. 5. omnibus prorſus Monialibus, cuiuſcumque profeſſionis, Ordinis aut nominis fuerint, præcipit dictã clauſuram, etiamſi illam non vouerint, aut immemorabili conſuetudine non ſeruauerint, vel oppoſitum in ſua fundatione habeant, *art. 2.*

Quòd ſpecialiter explicarunt, & declararunt *Pius Quintus, & Gregorius decimus tertius*, extendendum ad Tertiarias viuentes in communi, & emittentes vota ſolemnia Religionis, *art. 3.*

In Multis Ordinibus, præſertim Sanctæ Claræ, ſunt duplicis generis Conuerſæ: ſunt enim aliquæ non deputatæ Choro, ſed operibus manualibus, velo ſaltem ab alijs Choro deputatis differentes; & hæ obligantur ad Clauſuram, cùm emittant quatuor vota vt aliæ. Et ſunt aliquæ emittentes tantùm duo vota, caſtitatem & obedientiam, & hæ etiam habitu differunt ab alijs, deputanturque Eleemoſynis, alijſque neceſſarijs quærendis, nec poſſunt intromitti in clauſuram, aut ad profeſſionem aliarum recipi, *ex conſt. Greg XIII.* ſed debent habitare in domibus contiguis Monaſterio, *art. 4.*

Multi aſſerunt, non ſolùm prohiberi Fratribus Minoribus ex vi Regulæ ingreſſum, ſed etiam acceſſum ad quæcunque Monaſteria Monialium; alij probabilius, non ex vi Regulæ, aut eiuſdem intentione acceſſum interdici, ſed ex præcepto *Nicolai tertij, Benedicti duodecimi*, & conſtitutione *Bonifacij octaui* renouata in *Concilio Tridentino*, & inhibitione Superiorum. Vnde ad ea loca, ad quæ ſæculares liberè accedunt ad loquendum cum Monialibus, abſque peccato, ſaltem veniali, ire non poſſunt ſine licentia Superiorum, niſi ignorantia inuincibilis excuſet, vt certè facit multos ex magna diſſimulatione Superiorum, *quæſt. 45. art. 4.*

Et hæc opinio aſſerens non ampliùs teneri Minores quàm ſæculares ad vitandum dictum acceſſum, eſt ſatis probabilis, imò in praxi tuta; quamuis oppoſita ſuâ etiam probabilitate non careat, *ibidem.*

Quiuis Prælatus, etiam Guardianus proprius, aut loci, vbi eſt Frater forenſis, pro cauſa licita & honeſta, poteſt concedere hanc licentiam accedendi ad loca externa, etiam Sanctæ Claræ, per conſtitutionem *Sixti Quarti.* In quo non eſt nimis ſcrupulizandum, ſi abſit fraus. Et *Leo decimus* decernit, in hoc ſequẽda eſſe Ordinis ſtatuta, *art. 5. & 6.*

Statutorum autem generalium Capituli Tholoſani hic eſt tenor: Arceantur ſtudioſiſſimè Fratrum acceſſus ad loca Sororum, & nullo modo cum ijſdem loqui poſſint ſine licentia Prouincialis in ſcriptis obtenta, niſi ſaltem hoſpitij & celebrationis gratia, vbi Fratrum Conuentus non ſunt, *art. 2.*

Prohibitum eſt Romæ, ne quis ſcribat, aut alloquatur Monialem incluſam abſq; venia Vica-

Vicarij Papæ, aut Protectoris Ordinis, ſub pœna pecuniaria, aut alia arbitraria, *art* 3.

Poſito ſtatuto in aliquo Ordine, ne quis ſcribat ad Monialem eiuſdem Ordinis, ſub pœna excommunicationis; Frater contra faciens peccat quidem contra obedientiam, ſed non incidit in excommunicationem, niſi literę ad eam perueniant. *Ita Nauarr ibidem.*

COMMENDATORES.

COmmendatores de Malta, qui ſunt verè & propriè Religioſi, tria vota eſſentialia emittentes, ex priuilegio non comprehenduntur ſub iure alios Religioſos concernente quoad odia; & proinde non tenentur contribuere Seminario, iuxta *Conc. Trid ſeſſ.23. cap.18. tom.1 quæſtio 1. artic.6.*

COMMENDATARIVS.

DE Commendatarijs, & eorum exemptionibus, allijſque ad eos pertinentibus, latè diſſerit *tom 2. q. 62. art. 13. 14 15. & 16.*

COMMISSARIVS.

OB amplitudinem Ordinis Minorum, in ſingulis Capitulis generalibus ex *Bulla vnionis, Leonis* X. eligendus eſt ab omnibus Patribus familiæ, de qua non eſt electus Generalis, Commiſſarius vnus generalis, v. g. Si Miniſter generalis aſſumptus eſt ex familia Ciſmontana, Cōmiſſarius generalis tunc erit eligendus ex familia Vltramontana, *tom 1. q 51. art* 1.

Huius commiſſio eſt tantummodo triennalis; vnde Patres illius familiæ, de qua aſſumptus eſt, debent conuenire in Comitijs intermedijs ad alium eligendum, niſi bello, aut ſimili aliquo impedimento prohibeantur; quo caſu penes Generalem reſidebit facultas continuandi, de conſilio aliquorum Patrum, vel de nouo alium inſtituendi. *ibidem.*

Poteſtas Commiſſarij generalis eſt pleniſſima ſuper omnes Fratres & Moniales ſuæ familiæ, ſicut eſt Generalis in toto Ordine. *art.* 2.

Commiſſarius generalis habet iuriſdictionem ordinariam, tum quia eligitur ab vniuerſitate vnius familiæ (quæ licèt ſit pars reſpectu totius Ordinis, tamen eſt totum reſpectu illius electionis) tum etiam quia habet ſuam authoritatem beneficio legis; ac per conſequens ſubdelegare poteſt, quandoquidem id conceſſum ſit delegato ad vniuerſitatem cauſarum; nec quidquam contra hanc reſolutionem conuincunt *Collectoris argumenta, art.* 3.

Eſt etiam verus Prælatus habens dignitatem Eccleſiaſticam ampliſſimam, ſi electus ſit vt ſuprà: ſecus eſſet, ſi à ſolo Miniſtro generali, bellis impedientibus, Capitulum inſtituatur: tunc enim tantùm erit delegatus; nec dicetur Prælatus, licet etiam tunc videatur poſſe alios ſubdelegare, ex eo quod inſtituatur ad vniuerſitatem cauſarum *ibidem*

Quandoquidem Commiſſarius Papæ authoritate inſtituatur, nequit à Miniſtro generali, vel Capitulo amoueri ſine cauſa, *art* 4.

Cùm ex Bulla *Leonis* X Miniſter generalis debeat dicto Commiſſario committere vices ſuas, intelligitur quoad omnes, quidquid dicat *Collector Compendij* quandoquidem illa inſtitutio ſit toti familiæ fauorabilis; vnde non poteſt per ſe ſolum limitare illius authoritatem: etſi enim verus ſit illius Superior, id tamen intelligi debet quoad correctionem tantum, niſi Miniſter generalis ſit in eadem familia, quia tunc de conſuetudine habet ius ſibi reſeruandi viſitationem aliquarum Prouinciarum. *art* 4.

Et quamuis dictus Generalis poſſit per ſe inſtituere aliquem Commiſſarium ſuper aliquas prouincias illius commiſſioni ſubiectas, v.g. ſuper Belgicas; nequit tamen auferre ab alio Commiſſario authoritatem ordinariam in eaſdem, *ibid.*

Cum cauſa tamen rationabili, & conſenſu Capituli generalis poteſt Miniſter generalis dicti Commiſſarij authoritatem limitare; vt conſtat ex verbis dictæ *Bullæ vnionis, ibid.*

Miniſter generalis diſcedēs à ſua familia, poteſt de conſenſu definitorum Capituli generalis relinquere in eadem aliquem Commiſſarium, *art.* 5.

Quamquam Fratres Indiarum habeant particularem Commiſſarium, non ideo tamen priuatur iuriſdictione in eoſdem Commiſſarius generalis; quandoquidem etiam ab eis eligitur. Imò dictus particularis Commiſſarius illi ſubditur quoad correctionem grauium delictorum *q. 52. art. 1. & 2.*

Commiſſarius Curiæ cùm ſit Miniſtri generalis Vicarius, ab eodem inſtitui poteſt, non ſequendo electionem Canonicam de neceſſitate, quamuis de decentia ſecundùm ſtatuta illam ſequi teneatur. *q. 53. art.* 1.

Hic tantam habet authoritatem in familia, de qua aſſumptus eſt, quantam Procurator Curiæ

Digitized by Google

in ſua, & ſicut huius poteſtatem Miniſter generalis ampliare, & reſtringere poteſt, ita & illius, cùm vtriuſque ſit delegata, *articul.* 2. & 3.

Commiſſarius Prouincialis etiam à Miniſtro Generali cum plenitudine poteſtatis inſtitutus, nihil attentare poteſt contra ſtatuta prouinciæ, nec quidquam innouare abſque conſenſu Patrum definitorum; neque eius iuriſdictio extendit ſe ad eos caſus, in quibus Capitulũ prouinciale, aut Miniſter prouincialis cum ſuis definitoribus habet poteſtatem; v.g. circa admiſſionem ad conciones, expulſionem ab Ordine, &c. Ex *declaratione Capituli Burdegalenſis, anno* 1520. *q.* 57. *art.* 1.

Commiſſionem huiuſmodi datam Miniſtro prouinciali expirare cum Prouincialatu quoad perſonam eius, ſed non quoad eius ſucceſſorem in officio, declarauit aliquando *Capitulum generale Florentinum, anno* 1493. quamuis expiret morte concedentis. *ibidem.*

Si peculiares ſint in aliqua prouincia conſtitutiones de electione Commiſſarij, ſecundùm illas debet eligi; illis verò deficientibus, generalibus eſt inhærendum, *art.* 2.

Huiuſmodi Commiſſarij authoritatem Prouincialis diſcedens limitare nequit, ne ouibus aliquando non ſufficienter prouideatur, iuxta *Concilium Trident. ſeſſ.* 24. *cap.* 1.

Excipiuntur tamen aliqui caſus, verbi gratia, de cogenda Congregatione vicem Capituli habente, & ſimilibus negotijs notabilibus totam prouinciam concernentibus, niſi Prouincialis ſua culpa, aut vltra debitum tempus abſit, vt benè decreuerunt ſtatuta generalia. Aduertant dicti Commiſſarij, quòd literæ & patentes Prouincialis abſentis ſunt omnino ſeruandæ: non enim Prouinciales amittunt iuriſdictionẽ ſuam propter abſentiam, *art.* 2.

Commiſſarius mittendus ad Capitulum generale, loco Prouincialis legitimè impediti eligi debet per Miniſtrum, & diffinitores prouinciæ; habetque vocem actiuam & paſſiuam in dicto Capitulo generali, *ſecundùm ſacros Canones, cap. Quapropter, in* 6. Nec id prohibet *Concilium Trident. ſeſſ.* 25. *de Regul. capit.* 6. cùm talis non inſtituatur titularis Prouincialis, aut cũſtos ad ſupplendum ſuffragia abſentis: ſed verus Commiſſarius aut Procurator prouinciæ. Nec etiam obſtat Regula noſtra de electione Miniſtri generalis, quia ipſius votum eſt ipſiuſmet Prouincialis. Deinde ſtatuta Apoſtolica authoritate firmata aliter ſtatuere poſſunt, *articul.* 3.

Commiſſarij, communiter dicti Viſitatores, ad viſitandas prouincias miſſi, debent habere plenariam poteſtatem; quod vſu etiam obtentum eſt, licèt per conſtitutiones generales reſtringatur, *art.* 4.

Rebellantes in ipſos, aut contemnentes, ſeu mutantes ab ipſis ordinata (modò non ſint contra conſtitutiones Ordinis) ſunt ipſo iure excommunicati excommunicatione Papæ reſeruata, ex *Decreto Greg. XIII. iuridico*, ipſoque facto priuantur omnibus officijs habitis & habendis, *artic.* 4.

COMMVNICATIO PRIVILEGIORVM.

Vide Confratria.

PRiuilegium concedens communicationem priuilegiorum alterius Ordinis, intelligitur de conceſſis, non concedendis; niſi expreſsè dicatur; & de actu valentibus tantùm; tamque de conceſſis à Papa, quàm de acquiſitis conſuetudine præſcripta, licèt illa Religio eis non vtatur, ſed tamen vti poſſit, *tom.* 1. *quæſt.* 51. *art.* 1. 2. 3. 4.

Ordines Mendicantes ſunt hodie iure communi, & diplomate Apoſtolico, octo; videlicet, Minoritæ, Prædicatores, Carmelitæ, Auguſtinienſes, Ieſuitæ, Minimi, *Serui Beatæ Mariæ*, & Ieſuati Sancti Hieronymi *tom.* 3. *q.* 49. *art.* 1. & *quæſt.* 52. *art.* 15.

Qui omnes, per multa ſingulis in ſpeciali, & generali conceſſa priuilegia, ſibi inuicẽ in omnibus prorſus indultis & gratijs tam Ordini quàm ſuis Eccleſijs & locis conceſſis, ac concedendis communicant ad inſtar, gaudentque inſuper omnibus priuilegijs non Mendicantium, quatenus eorum profeſſioni congruit, non aliter, *tom primo, quæſtione quinquageſimaquinta, art.* 1. 2. 3. 4. & 5.

Ex conceſſione *Sixti* 5. & *Iulij II.* Ordo Sancti Benedicti gaudet omnibus priuilegijs & gratijs omnium congregationum eiuſdem Ordinis, vt Caſſinenſis, Ciſtertienſis, *art.* 6.

Ciſtertienſes per ampliſſimum indultum *Gregor XIV. anno Domini* 1 9. fruuntur omnibus priuileg jis & gratijs omnium prorſus Religioſorum, tam Mendicantium quam non Mendicantium; & per conſequens etiam Benedictini, *artic.* 7.

Singu-

Digitized by Google

Singulæ domus Carthuſianæ Canonicè erectæ & erigendæ, communicant omnibus conceſſionibus, indulgentijs, &c. cum domo Carthuſiæ Gratianopolitanæ, & omnium aliarum eiuſdem Ordinis ſpeciali motu, & ratione indultis, per *Greg. XI. & Pium II. art.* 8.

Per Bullam *Sixti V. anno* 1589. Ordo Sancti Hieronymi gaudet omnibus immunitatibus, prærogatiuis, alijſque fauoribus omnium Religionum, *art.* 9.

Ordo SS. Trinitatis Prouinciæ Caſtellæ, Legionis, & Granatæ regnorũ per *Leon. X & Adria.* VI. communicat in omnibus conceſſionibus & indultis, quibus fruuntur Fratres Mendicantes, *art.* 10

Idem etiam conceſſit Ordini Crucigerorum *Gregor. XI anno milleſimo quingenteſimo nonageſimoprimo, art* 11.

Et Leo X Ordini Sanctæ Mariæ à Mercede, *art.* 12.

Omnes Moniales ſubditæ gubernationi Mendicantium, etiam Tertiariæ, ſiue viuant in communi, ſiue in particulari, voto continentiæ emiſſo, gaudent omnibus gratijs, quibus Fratres, in quantum capacitas earum permittit per multa priuilegia ſingulis conceſſa, *articulo* 13. 14. & 15.

Sæculares Confratres Cordæ, Corrigiæ, Scapularij, &c. idem habent priuilegium quoad indulgentias & remiſſiones peccatorum tantùm, non in his, quæ poſſent perturbare iuriſdictionem Epiſcoporum conformiter *Decreto Concil. Trident ſeſſ.* 24 *de Reformatione, cap* 11 *art.* 16 *Vide Confratria.*

Aduertendum tamen, ſolùm fieri Religioſis communicationem eorum, quæ ſunt ipſis fauorabilia (etſi ſæcularibus ex altera parte oneroſa) non autem eorum, quę ſunt illis odioſa: vnde non fit communicatio cẽſurarum, inhibitionum, &c. *art.* 7.

Etiam priuilegia Ieſuitarum, omnibus ritè perpenſis, extenduntur ad alios Religioſos, quamuis Bulla expreſsè aliquando habeat: Quòd hæc gratia alijs non communicetur; prout colligitur ex indultis *Gregor.* XIV. factis Ciſtercienſibus, & Crucigeris. Neque ad hoc requiritur, vt à ſuis Prælatis eis communicentur. *articul. decimoſeptimo.*

Priuilegia & gratiæ conceſſæ aliquibus domibus ſingularibus ob cauſam particularem in Ordine Sancti Hieronymi, extenduntur per *Pium* IV. ad omnes domos illius Ordinis tantùm; etiamſi in ijs eædem cauſæ conceſſionis, & dictorum indultorum non ſubſint, ſed aliæ. Et hoc idem priuilegium communicatur omnibus Ordinibus Mendicantibus; vnde & indulgentiæ Portiunculæ extenduntur ad omnes Eccleſias noſtri Ordinis vtriuſque ſexus tantùm. Secus eſt de priuilegio perſonali particulari, quod iuxta declarationem *Leonis X.* nequit alijs communicari, *art* 18.

Sicut illa Religio, cui primo facta eſt gratia, per præſcriptionem non vſus eam amittens, non præiudicat alijs Religionibus ea vtentibus; ſic è contrario illa, quæ priuilegium per non vſum amiſit, non poteſt iuuari ad gaudendum eodem ex vſu alterius Religionis, quia ſolum ius communicatur, non autem vſus, & non vſus, qui non in iure, ſed in facto conſiſtit, *articulo* 19.

Sed notandum, oportere haberi ſcientiam priuilegiorum, & voluntatem non vtendi illis, ab his, contra quos talis præſcriptio allegatur, *ibidem.*

Hanc priuilegiorum communicationem *Iul.* II. declarauit ſic eſſe intelligendam, vt conceſſa Miniſtro generali vnius Religionis ſint conceſſa omnibus Generalibus aliarum, Prouinciali, Prouincialibus, ſimplici Fratri, omnibus Fratribus; & quod feſtiuitatibus vnius Ordinis, etiam feſtiuitatibus alterius; & hæc tam de conceſſis, quam concedendis, *art.* 2.

Religio communicans poteſt vti priuilegio, in quo participat, etiam contra illam cui primò datum eſt; quia per gratiam communicationis ita fit ei proprium, vt nullo modo cenſenda ſit habere dependenter ab alia: ſecus eſt de familiaribus, donatis, &c. qui vtuntur gratijs tantùm dependenter à Religioſis, *art.* 21.

Communicatio priuilegiorum ſemper cenſetur valida, niſi contraueniat profeſſioni, & obſeruantiæ Religionis; alias minimè: multa enim conceſſa laxioribus, nullo modo communicantur ſtrictioribus, quia ad ædificationem, non ad deſtructionem dantur, *art.* 22.

COMMVNIO.

Excommunicationem Papalem *Clementis* V. incurrunt Religioſi adminiſtrantes perſonis ſæcularibus Sacramenta Extremæ Vnctionis, Matrimonij, & Euchariſtiæ, ſine expreſſa licentia Parochi; qui eſt proprius in ſua Parochia Curatus, in tota Diœceſi Epiſcopus, & in tota Eccleſia Papa. *tom.* 1. *quæſt* 56. *art* 1.

Noluit tamen prædictus *Clemens* V. priuilegia in contrarium conceſſa reuocare, nec potuit cõcedenda, *art.* 2.

Conceſſerunt plures Pontifices Fratribus Minoribus authoritatem communicandi omnes ſeculares, licèt eos non audierint in confeſſione, præterquam in Paſchate, id eſt, quando intendunt ſatisfacere præcepto communionis annuę; quam tamen poſſunt peregrinis, & vagantibus conferre, *art* 3 & 6.

Imò per gratiam *Iulij* II, factam Minimis, etiam in Paſchate, ſine timore excommunicationis poſſunt illam indifferenter miniſtrare, ſed in ſuis Eccleſijs tantùm *art* 3 & 6.

Quinetiam per eundem *Iulium* II poſſunt ſæculares Sacerdotes etiam ſimplices non approbati ab Epiſcopo ad hoc, celebrantes in Eccleſia Fratrum Minorum communicare ſæculares de licentia Fratrum, *art.* 7.

Et in Eccleſijs Monialium de licentia Confeſſarij vel Capellani earumdem, *art.* 9.

Quamuis non deſint multi graues Patres aſſerentes, nunquam fuiſſe intentionem Pontificis, vt Religioſi miniſtrent Euchariſtiam ſæcularibus, quando præceptum obligat, vt in Paſchate, & articulo mortis, niſi neceſſitas vrgeret, ex rationabiliter præſumpta voluntate Parochi; non tamen facilè iudicandum eſt, eos, qui id attentarent, excommunicationem incurrere, præſertim ſi admittatur indultum *Iulij II.* etiam pro Paſchate non fuiſſe reuocatum, *art.* 4 & 5.

In Indijs poſſunt Mendicãtes Sacramenta miniſtrare de ſola licentia Regis Catholici, qui ad hoc eſt Papę delegatus, ſine timore excommunicationis, etiam tunc temporis, quando ſunt vbique Epiſcopi, cùm non ceſſet functio legationis *art* 11

Epiſcopus poteſt agere contra Religioſos, qui Sacramenta prohibita in *ſupradicta Clementina* adminiſtrant, vſque dum ſua priuilegia probarint; niſi illa ſint ſatis communiter nota, vt in Religioſi, Indiarum; aliàs facerent illis iniuriam, *art* 12.

Epiſcopi, aut alij Clerici Epiſcoporum Miniſtri, impedientes Religioſos ab vſu priuilegiorum iam probatorum, incidunt in excommunicationem Papæ reſeruatam, *ibidem*

Religioſi poſſunt adminiſtrare omnia Sacramenta ſuis famulis, qui morantur intra clauſtra, & etiam degentibus extra clauſtra, quoad forum conſcientiæ, oraculo viuæ vocis *Pij* V. *artic.* 14.

CONCEPTIO.

CONceptam fuiſſe B. Mariam cum peccato aut ſine illo, licet in particulari tenere ſine offenſa, imò diſputare in ſcholis, quando abeſt ſcandalum, *tom.* 1. *q.* 57. *art.* 2.

In publicis concionibus conantes probare rationibus fuiſſe conceptam cum peccato, vix excuſantur à mortali, aut veniali, non quidem ratione veritatis, aut falſitatis ducti, ſed ratione ſcãdali probabiliter imminentis, præſertim in Hiſpania, Gallia, & alibi, vt patet experientia. Nec tale ſcandalum eſt Phariſaicum, aut ex malitia, ſed puſillorum, imò piorum, & ſimpliciter credentium, *ibidem*.

Licèt non ſit peccatum, ſuadere rationibus nõ eſſe conceptam cum peccato, tamen non expedit, quia eſt ponere in opinione, quod omnes ſimplices putant communiter eſſe de fide. *ibidem.*

Qui publicè quomodolibet affirmant; alterutram opinionem eſſe hæreticam, aut erroneã, in excommunicationem *Sixti* IV. incidunt, quã approbat & innouat *Concil. Trid ſeſſ* 5. *canon. vltimo. art.* 1.

Idem Sixtus condemnauit opinionem dicentium, Romanam Eccleſiam celebrare feſtum ſpiritualis tantùm Conceptionis, & ſanctificationis B. Mariæ, *ibid.*

Leo 10. conceſſit indulgentiam plenariam Fratribus Minoribus dicentibus Miſſam Conceptionis, & orantibus in ea pro ſua Sanctitate, & vniuerſali Eccleſia. Quam poſteà ampliauit ad omnes Fratres & Sorores eandem audientes. *art.* 3.

Sixtus IV. ordinauit, quòd omnes & ſinguli Chriſti fideles, vtriuſque ſexus, qui Miſſam & officium feſti Conceptionis Beatæ Mariæ, cuius initium eſt: *Sicut lilium, &c.* in ipſo feſto celebrauerint, aut dixerint, aut illius Horis Canonicis interfuerint, quoties id fecerint, eandem pro ſe indulgentiam conſequantur, quam *Vrbanus quartus, Martinus quintus*, & alij Romani Pontifices conceſſerunt illis, qui Miſſam, Officium & Horas Canonicas, in feſto Corporis Chriſti à primis Veſperis, & pro illius Octaua (iuxta Romanæ Eccleſiæ inſtitutionem) celebrant, dicunt, aut Miſſæ officio & Horis eiuſmodi intereſſunt, *ibid.*

Sixtus V. conceſſit omnibus & ſingulis Monialibus Conceptionis Beatæ Mariæ, ac omnibus vtriuſque ſexus Chriſti fidelibus, confeſſis, & ſacra Communione refectis, qui ſingulas, vel.

Digitized by Google

vel quamlibet Eccleſiarum Monialium eiuſmodi in feſto Conceptionis B. Mariæ viſitauerint, & ibi pro pace inter Chriſtianos Principes conſeruanda, ſanctæ matris Eccleſiæ exaltatione, hæreſumque extirpatione, orauerint, indulgentiam plenariam, *ibidem.*

Leo Decimus conceſſit viris deferentibus imaginem Conceptionis beatæ Mariæ, & mulieribus Scapularium eiuſdem Ordinis cum prædicta imagine, eaſdem gratias, quas conſequuntur deferentes chordam Fratrũ Minorum, & corrigiam Sancti Auguſtini, tunc conceſſis, *art.* 4.

Licet in feſto Conceptionis celebrare Officium ſolemniter, ſicut in alijs ſolemnioribus diebus tempore interdicti, pulſatis campanis, & apertis ianuis, excluſis tantùm culpabilibus. Imò etiam tempore ceſſationis à diuinis, *art.* 5.

CONFESSARII
quoad præſentationem.

NVlli Regulares poſſunt confeſſiones ſæcularium etiam Sacerdotum audire, niſi præſentari ſecundùm formam iuris, quæ eſt in *Clement. Dudum, §. ſtatuimus, de Sepulturis, ex Concil. Tridentin. ſeſſ.* 23. *cap.* 15. *tom.* 1. *q.* 59. *art.* 1.

Forma dictæ Clementinæ fermè hæc eſt: Vt Prouincialis per ſe, vel per alium accedat ad Epiſcopum, rogans vt admittantur tot Fratres, quot ipſe intendit, & dignetur acceptare, ac ſi per omnia ſeruata eſſet forma iuris. Quòd ſi acceptet, ſunt admiſſi, aliàs minimè, ſed debent perſonaliter præſentari. *ibidem.*

Epiſcopus Fratrem ſibi præſentatum, & per examen aut alio modo repertum idoneum ſine cauſa non admittens, facit illi iniuriam. Et talis ſecundùm ius poteſt cõfeſſiones audire. Quia Epiſcopi à iure nudum miniſterium habent approbandi Fratres, non authoritatem concedendi eiſdem iuriſdictionem, *ibidem.*

Item ſi non expectata præſentatione Epiſcopi præmonentes dicant. Non præſenteris aliquos, quos non admittemus; pro admiſſis habentur *ſecundùm Cardinalem.* Si verò non recuſent admittere, ſed non dent licentiam vel negligant, *ſecundùm Gloſſam,* locum habet hic priuilegium poſt trinam monitionem vel requiſitionem, *ibidem.*

Si Epiſcopus numerum Confeſſorum iudicio Fratrum neceſſarium acceptare noluerit, ſitque inter eos ſuper hoc contentio, Iudicis arbitrio definiendum erit, *ibidem.*

Dicta Clementina facta pro Fratribus Minoribus & Prædicatoribus tantùm, non eſt ſublata per Conciliũ Tridentinũ, cùm ſit lex ſpecialis, nõ priuilegium. Imò etſi foret priuilegium, non reuocaretur, quia generi detrahitur per ſpeciem, non contrà. *articulo* 2.

Approbatio, & præſentatio Fratrum Prædicatorum & Minorum, per dictam Clementinam eſt perpetua, nec debet iterari in eadem Diœceſi, quia iuriſdictio eorum eſt ordinaria, nec comprehendit eos Bulla *Greg. decimi tertij,* quæ incipit, *In tanta, &c.* nec declaratio *Illuſtr. Cardin.* cùm illa lex, vt dictum eſt, non ſit per *Concil. Trident.* reuocata, *art.* 4.

Non ſufficit, Regulares admiſſos eſſe in vna Diœceſi, pro omnibus; ſed debent in vnaquaque admitti. Tamen ex priuilegio *Greg. XIII.* conceſſo Patribus Ieſuitis, omnes debitè ſecundùm ius admiſſi, iter facientes per terras & mare, poſſunt in omnibus locis, in quibus non exiſtunt proprij Epiſcopi prædicare, & confeſſiones audire, non repugnantibus tamen Curatis, *art.* 5.

Pius V. noluit quidem ſemel approbatos iterum ab eodem examinari; ſed tamen permiſit ſucceſſori Epiſcopo, ſi velit, poſſe examinare. Vnde ſemper valet facta ſemel approbatio, donec de facto ſucceſſor eam ſuſpendat. Quæ conſtitutio omnes tangit, præter Prædicatores & Minores *iuxta Clementinam* admiſſos, vt ſuprà, *articul* 6. & 7.

Modò Mendicantes in foro conſcientiæ vti poſſunt omnibus priuilegijs, etiamſi per *Concilium Tridentinum* ſint ſublata, & per conſequens frui præſentatione, & approbatione ſemel obtenta, ex conceſſione *Clementis Septimi,* facta Minoribus, qua ipſi etiam gaudent, *art.* 7.

Poſſunt Epiſcopi ex cauſa limitare & coarctare Mendicantium approbationem ad certum locum, tempus, & perſonas, non autem ſine cauſa, *art* 8.

Tunc ſine cauſa facere cenſebuntur, quando cum omnibus Regularibus generaliter, ſine differentia ita ſe habuerint, approbationes annuales eis tantùm indulgentes, ad confeſſiones virorum eos tantùm approbantes ex declaratione *Illuſtr. Cardinal. ibidem.*

Prouincialis non poteſt renunciare iuri perpetuæ approbationis, quia exemptus non poteſt renunciare exemptioni ſine licentia Papæ,

 cùm

cùm tale ius concernat totum Ordinem, non priuatam perſonam *art 9.*

Doctores & Lectores Theologiæ (extra Ordines Minorum & Prædicatorum) debent præſentari, & poſſunt examinari, licèt non deceat, *artic* 10.

CONFESSARII
quoad poteſtatem abſoluendi.
Vide ABSOLVTIO.

Regularis approbatus ab Epiſcopo, aptus quidem eſt, ſed nullo modo exercere poteſt iuriſdictionem contra Superioris prohibitionem, à cuius obedientia Papa nunquam intendit eximere, niſi expreſsè id dicat. Et ſi eligatur in Cõfeſſorem virtute Iubilæi, aut Cruciatæ, non poteſt contra Superioris conſenſum confeſſiones excipere, *vt declarauit Iulius III. ad inſtantiam Generalis Fratrum Prædicatorum, tom. 1. quæſt. 60. art. 9.*

Similiter qui antè quidem approbatus, poſtea tamen à Superiore iuridicè ſit ſuſpenſus, & notoriè, ſi intentet abſoluere, nihil facit, *ex eodem Iulio* III. Secus eſt, ſi prohibitus ſit extra iudicium in aliquo aut aliquibus caſibus, quia tunc licèt peccet, tamen huiuſmodi confeſſiones validæ erunt, *art.* 2.

Regularis, qui inſcio ſuperiore admitteretur ab Ordinario, licèt abſolueret, quamdiu Superior non annullaret conceſſiones illi factas, peccaret tamen, nec gauderet gratijs *Clem* ſed nudam haberet Parochorum authoritatem, *art.* 3.

Regularis approbatus ſecundùm *Clement.* poteſt audire Diœceſanos contradicente loci Parocho, etiamſi Epiſcopi dicant in licentia data, *non vtatur ea, contradicente Parocho,* cùm eius iuriſdictio non dependeat ab Epiſcopo, ſed à Papa, *art.* 4.

Regularis approbatus, vt ſuprà extra Diœceſim poteſt audire omnes ſuæ diœceſis, *ex conceſſ Sixti IV Fratribus Minoribus, art.* 5.

Approbatus, in ſua domo poteſt audire omne præſtus ad ſe venientes, cuiuſcunque Diœceſis, tam Clericos, quàm Laicos, imò & regulares & exemptos (ſi tamen ipſi per ſtatuta ſua aut obedientiam poſſint abſolui) abſoluendo quoad omnes caſus, etiam Papæ reſeruatos, exceptis quibuſdam, de quibus vide *Abſolutio quoad ſecul. art* ..

Non tamen poteſt cum extraneo in votis diſpenſare, licèt poſſit commutare *ex conceſſ Eugenij* IV. quia nec Epiſcopus illius loci poteſt, cui in hoc non eſt ſuperior Religioſus, *ibidem.*

Poteſt etiam extra domum eadem authoritate vti, cùm priuilegium ſit perſonale, non locale. Cui ſimile eſt & priuilegium de adminiſtranda communione, *art.* 7.

Erroneum eſt, ſecundùm *Ioannem* XXII. & *plures alios Pontifices*, tenere, peccata confeſſa & abſoluta per Regulares iterum confitenda eſſe in Paſchate proprio Sacerdoti, *art* 8.

CONFESSARII
quoad diſpenſationes. Vide Diſpenſare.

Poſſunt Regulares approbati, vt ſuprà, ex priuilegio *Pij* V. de licentia tamen ſuorum Prouincialium, diſpenſare ad petendum debitũ coniugale, ob cognitionem conſanguinei coniugis intra ſecundum gradum, ſi ſcilicet fuerit copula naturalis cum emiſſione & receptione ſeminis. *tom* 1. *quæſt.* 63 *art.* 1.

Poſſunt Fratres Minores cum cauſa legitima, qualis eſt non poſſe continere, deputati à ſuis Prouincialibus diſpenſare cum coniugatis, qui ante Matrimonium contractum votum ſimplex caſtitatis emiſerunt, vt poſſint petere debitum, non tamen cum iis, qui poſt Matrimonium contractum conſenſu vtriuſque continentiam promiſerunt, in quo ſolus diſpenſat Epiſcopus, *articulo* 2.

Dicta diſpenſatio à Fratribus facta non durat, niſi durante illorum coniugum Matrimonio, ita vt alter coniugum ſuperſtes cum ſua remaneat obligatione non contrahendi Matrimonium ſine peccato, & poſt contractum minimè petendi debitum, ſine noua diſpenſatione. *ibidem*

Licitum eſt Fratribus Mendicantibus diſpenſare in votis Epiſcopis commiſſis iure communi, non autem ſpeciali; verbi gratia, in voto continentiæ ſimplici vrgente neceſſitate, nec facilè patente ad Papam aditu *art* 3. & 6

Confeſſarij Mendicantes poſſunt commutare omnia vota, demptis vltra-marinis, & Petri & Pauli de vrbe, Sancti Iacobi de Compoſtella, caſtitatis perpetuæ, & Religionis. Quam facultatem *Paulus* III. & *Greg.* XIII. extendunt etiam ad vota iurata, dummodo commutatio non fiat in præiudicium tertij. Idem dicendum de iuramentis votiuis *art.* 4 & 5.

Item poſſunt commutare, & diſpenſare in votis pœnalibus, licèt pœnæ appoſitæ ſint Papæ reſeruatæ: vt ſi quis voueat ieiunium ſub pœna ſeruandæ perpetuæ caſtitatis. Nam tunc caſtitas non eſt principale votum; ſed tantùm voti acceſſorium, *art.* 7.

Subla-

Digitized by Google

Sublato principali voto, tollitur & acceſſoriũ, attamen ſi antequam diſpenſetur, aut commutetur votum principale, ipſum quis tranſgrediatur, remanet obligatus ad votum pœnale acceſſorium, in eoque ſolus ſummus Pontifex poteſt diſpenſare, *ibidem.*

Poſſunt Regulares Confeſſarij à ſuis Generalibus deſignati Apoſtolicas literas aperire (quarum apertio & executio committitur ſolùm Magiſtris in Theologia, & Iure Canonico Doctoribus) & ſecundùm earum tenorem pœnitentes impoſita ſalutari pœnitentia abſoluere, & cum eis diſpenſare. *art.* 8.

CONFRATRIA.

Vide INDVLGENTIA.

ARchiconfratria chordæ Sancti Franciſci, fuit à *Sixto* V. inſtituta Aſſiſij in Conuentu Fratrum Minorum Conuentualium, licentia facta Generali Miniſtro Fratrum de Obſeruantia, & Commiſſario Generali Vltra montano eorundem Fratrum de Obſeruantia, eandem inſtituẽdi in omnibus Conuentibus ſui regiminis, vbi non ſunt Minores Conuentuales. *tom.* 1 *quaſt* 58, *art.* 1.

Plenariam indulgentiam lucrantur Confratres die ingreſſus, præmiſſa confeſſione, & communione dignè facta. Similem etiam conſequuntur indulgentiam in articulo mortis, inuocato nomine IESV ore vel ſaltem corde *ibidem.*

Eandem lucrantur confeſſi, & ſacra Communione refecti, cùm interſunt Proceſſioni ſingulis menſibus ſolitæ fieri. Alij verò non Confratres, qui huiuſmodi Proceſſioni interſue int, centum annorum de iniunctis vel quomodolibet alias debitis pœnitentijs indulgentiam conſequuntur. *ibid.*

Plures alias particulares indulgentias ob varias rationes conceſſit *idem Sixtus V. ibidem.*

Prædicti Confratres gaudent omnibus priuilegiis, quibus Fratres Minores, quoad abſolutiones, & indulgentias *ibidem.*

Ad lucrandas has indulgentias tam plenarias, quàm non plenarias, neceſſe eſt, vt chordã cinctam deferant benedictam ab aliquo Prælato, Guardiano, aut Præſidente in eius abſentia, & in libris Confratriarum ſcribantur, alias non gaudent priuilegiis *ibidem.*

Fratres corrigiæ Sancti Auguſtini lucrantur ferme eaſdem indulgentias & gratias, communicentque omnibus bonis, quæ geruntur in Ordine S. Auguſtini, ſed non videntur teneri ad portandam corrigiam, licet teneantur quotidie dicere ter *Pater noſter*, & *Aue Maria*, & vnum *Salue Regina*, cuius loco, qui neſciunt, debent dicere 5. *Aue Maria art.* 2.

CONGREGATIO.

Vide Ordo Regularis.

CONFIRMATIO PRIVILEGIORVM.

PLures Pontifices confirmarunt priuilegia omnium Religioſorum in forma communi, & quatenus non eſſent contra *Conc Triden.* & perdita per 60. annorum non vſum. quem annorum numerum requiri declarauit *Eugenius* IV. pro Ordine Sancti Benedicti, vt curreret præſcriptio, licèt ius commune plures quam 40. non exigat. *tom* 1 *q* 8. *art.* 1. & 3.

Pius IV. anno Domini 1561. ex certa ſcientia & poteſtatis plenitudine confirmauit omnia priuilegia Fratrum Minorum, exceptis contrarijs *Conc. Trid ibidem.*

Confirmatis priuilegijs alicuius Religionis ſi in forma communi confirmentur, non intelliguntur confirmata ad inſtar illius alteri conceſſa (ſicut nec è contra cenſentur reuocata ad inſtar, ſi reuocentur pro Religione, cui primò ſunt conceſſa) ſecus eſſet, ſi confirmarentur ex certa ſcientia, *art* 2 & *q* 9 *art* 9.

Confirmare *in forma communi*, eſt confirmare id tantùm, quod actu valet, nec eius vſus ſublatus eſt per præſcriptionem. Sed confirmare *ex certa ſcientia*, eſt reualidare & innouare illud, quod amplius actu non valebat, propter præſcriptionem. Quod fieri intelligitur, cùm Papa rei tenorem refert, aut dicit ex certa ſcientia; quia tunc præſupponitur rem benè callere, aliàs non cenſetur, ideoque iuridicè eſt interpretandum: videlicet, confirmare illud priuilegium, quatenus eſt in vſu, *art* 3 & 4.

Per confirmationem *in dubio ſiue forma communi*, ſolùm confirmantur & innouantur ea, quæ actu valent, niſi aliud exprimat confirmans, potet exprimit, quando addit clauſulam, *non obſtantibus reuocationibus Apoſtolicis.* Per confirmationem verò, *ex certa ſcientia* (qualis fuit *Greg.* XII.) confirmantur etiam ea, quæ ſunt abrogata, & per contrarium vſum caſſata, *art* 3.

Vt præſcriptio contingat, & priuilegium pereat per non vſum, oportet habere ſcientiam priuilegij, & voluntatem non vtendi illo. Inſuper licet vnus Ordo velit non vti ſuo priuilegio, non ideo alijs Ordinibus præiudicare poteſt, ſicut nec Fratres, ſeu Conuentus, ſeu Prouinciæ, toti Ordini, ſeu alijs, *art* 5.

An [illegible]

An pœna per legem vel priuilegium taxata poſſit per contrariam conſuetudinem tolli, cõtrouerſia eſt, Affirmat *Panormitanus*, negat *Caſtro*, quem ſequi videtur *Rodericus art.* 6.

Quando id, quod per legem poſitiuam præcipitur, eſt abrogatum per contrariam conſuetudinem, etiam pœna à iure taxata contra tranſgreſſores talis legis eſt nulla : ſublata enim obligatione principali ipſius legis, tollitur etiam obligatio pœnæ tali legi appoſitæ: Hinc videmus multas excommunicationes hodie non ligare, quæ in extrauagantibus proponuntur, *ibid.*

Priuilegium non valere contra *Concil. Trid.* intelligendum eſt, quando expreſsè derogat Cõcilium per non obſtantias priuilegiorum, vt ſunt hæc, *ſeſſ.* 5. *de Reformat. cap.* 2. De prædicatoribus errores vel ſcandala ſeminantibus, contra quos procedi debet per Epiſcopum. Et *in eiſdem ſeſſ. & cap.* De prædicatoribus non admiſſis à Superioribus & Ordinario. *ſeſſ.* 15. *cap.* 11. De obedientia, *ſeſſ* 22. In Decreto de obſeruandis & vitandis in celebratione Miſſæ, *ſeſſ.* 23. c. 10. De poteſtate Abbatum, & 12. De ætate Ordinandorũ, ac 13. de non recipiendis duobus Ordinibus vno die. Denique 15. de Confeſſarijs, *ſeſſ.* 25. *de Reform. cap.* 11. De locationibus bonorum Eccleſię, & 13. De quarta funerali ſoluenda Tandem omnia quæ habentur *ſeſſ.* 25. *de Regularibus*, derogant priuilegijs, *art* 7. & 8.

Vbi Concilium non derogat expreſsè, non cẽſetur ligare Regulares contra priuilegia; verbi gratia, *Seſſ.* 4. *de vſu ſacrorum librorum, & Seſſ* 5. *de Reformat. cap.* 1 *de lectione ſacræ Scripturæ habenda. Seſſ.* 22. *de Reformat. cap.* 4. *de voce in Capitulis, & Seſſ* 23. *cap.* 11. *de interſtitijs Ordinum. Ibidem.*

Pius Quintus viuæ vocis oraculo permiſit Fratribus Minoribus vti omnibus ſuis priuilegijs etiam contra *Concilium Tridentinum*, in foro conſcientiæ tantum: cuius quidem *Pij V.* gratias datas Mendicantibus *Greg* XIII. reuocauit ad formam *Concil. Trident.* ſed in foro exteriori tantùm (nihil agens de oraculis viuæ vocis) ad ſedandas lites ortas inter Clerum & Regulares, quas non ſuſcitabant priuilegia conceſſa in foro conſcientiæ tantùm, *art* 10.

Clauſula generalis, *Non obſtantium*, non extenditvr ad legem, vel ſtatutum iuratum, *articulo duodecimo*

Clauſula de *contradictoribus*, poni ſolita in Bullis & confirmationibus priuilegiorum, intelligi debet de contradictoribus, qui de facto ſolum, non autem de iure contradicunt. Et quando Summi Pontifices addunt, *quòd ſi ſint contemptores & inobedientes ſe indignationem Petri & Pauli incurſuros*, non intelligunt contra ipſos ſententiam excommunicationis fulminari : tantùm enim pœnam arbitrariam prædicta verba deſignare. *art.* 13.

Clauſula, *omni appellatione poſtpoſita*, intelligitur de friuola & legitima Friuola autem eſt, quæ imponitur ſine legitima cauſa, vt quando quis appellat, vbi non eſt grauatus iniuſtè, ſeu ſine iuſta cauſa interpoſita, quæ nullum poterit ſortiri effectum iuris. Legitima è conuerſo, *art.* 4.

Clauſularum, *inuocato ad hoc auxilio, ſi opus ſit, brachij ſæcularis, & ſupplentes omnem defectum*, explicationem *vide art.* 15. & 16.

CONFIRMATIO PROVINCIALIS.

IN Ordine Minorum eſt Generalis, & eius delegati, confirmare electum Prouincialem, aut etiam infirmare, ſi indignum nouerit; ſecus, ſi aduerterit digniorem eſſe prætermiſſum, cùm iure valeat electio digni prætermiſſo digniore. nec neceſſariò debet præcedere examen dignitatis electi eius confirmationem, vt ſit iuridica (quod eſt contra Collectorem Compendij, *ex Clementina exijt.*) in contrarium enim eſt praxis recepta in Religione, niſi manifeſtum eſſet dubium de ſufficientia, *art.* 5. *tom.* 2 *quæſt.* 25.

CONSECRARE VIRGINES.

VElum nigrum eſt quintuplex; Profeſſionis, Conſecrationis, Ordinationis, Prælationis, Continentiæ ſiue obſeruationis. *tom* 1. *quæſt*, 64. *ar.* 1.

Profeſſionis eſt, quod fœminis datur 16. anno completo, & hoc portant in Religione omnes profeſſæ ſiue Virgines, ſiue Viduæ. Conſecrationis eſt, quod datur anno 25. ætatis, Ordinationis eſt, quod ſecundùm Canones datur anno quadrageſimo, quæ ideo Diaconiſſa dicebatur, quia dabatur ei aliqua benedictio, ex qua incipiebat officium inchoandi Horas in Choro, & legendi Homiliam, quod alijs non licet : modo tamen non conſueuit dari velum in hoc, neque expectari illa ætas; ſed ex communi conſuetudine hoc fit, quando conſecratur, ſeu velatur, quod etiam fit ante vigeſimum quintum annum. *ibidem.*

Velum

Velum Prælationis eſt, quod Abbatiſſis quadrageſimo ætatis anno dabatur, hodie tamen in minori ætate ad Abbatiſſatus miniſterium aſſumuntur. Velum continentiæ, ſeu obſeruationis, eſt viduarum quidem; poteſt nihilominus etiam dari virginibus, licèt virginale non poſſit dari viduis, etiam ex diſpenſatione Ordinarij. Imò nec omnes virgines velo conſecrationis velandæ ſunt, ſed ſolùm Religioſæ profeſſæ tria vota eſſentialia in Religione approbata; imò nec omnes tales, quia neque Moniales Mendicantium, neque quædam aliæ. *ibid.*

Velum continentiæ, ſeu viduarum, dari poteſt etiam à Sacerdote, quin etiam ipſa vidua accipere poteſt per ſeipſam ab altari, facta profeſſione coram ſua Prælata. Velare autem virgines nullus poteſt niſi Epiſcopus. Nec poteſt Epiſcopus committere non Epiſcopo. Similiter non poſſunt Prælati Mendicantium Moniales ſuas velare, niſi hoc habeant ex conceſſione Papæ *art.*

Quæ non eſt virgo materialiter, id eſt, quæ peccato mortali paſſa eſt apertionem clauſtri, vel pollutionē ſine apertione, ſecundùm omnes grauiter peccat, petendo conſecrationem; tamē non tenetur ſe diffamare, cùm illud ſit iuris Canonici. *art.* 3.

CONSERVATORES.

De iure poſitiuo conſeruator tentatorum, ſeu iniurias patientium, vt pupillorum, viduarum, & aduenarum, aliarumq; miſerabilium perſonarum, eſt Princeps, Rex, Imperator, & iſti quidem ſunt ordinarij. *tom.* 1. *quæſt.* 65. *art.* 1.

Alij ſunt Conſeruatores non ordinarij, Iudices videlicet delegati, qui morte concedentis extinguuntur, *ibid.*

Solus Papa poteſt Iudices Conſeruatores cōcedere, nec alios quam Epiſcopos, Abbates, & in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutos. *art.* 2.

Plurimi dicunt Prælatos Minores per *Clementinam exiuit*, prohibitos eſſe ne poſſint conſtitui Conſeruatores aliorum Ordinum, quod non videtur verum; ſed bene per generales conſtitutiones ob indecentiam, cùm eiuſmodi munus, ſine iuridico litigio, & diſpenſatione rerum tēporalium, non poſſit exerceri, *art.* 3.

Requiſiti à Fratribus vt Conſeruatorum miniſterium accepient prò ſubleuatione grauaminis ſibi illati, idque recuſantes, mortaliter peccant, excommunicanturque per *Iulium II*, *art.* 4.

Nominato in aliqua cauſa à Fratribus Conſeruatore vno, non poteſt à dictis Fratribus pro eadem cauſa alia perſona nominari, etiam ipſo Iudice nominato conſentiente, niſi vel infirmitate, vel alia iuſta cauſa illum contingeret impediri, aut ſi nollet, vel malitioſè in eo procederet. *art.* 5.

Quilibet tamen Conſeruatorum, & Iudicum præfatorum poteſt proſequi articulum per aliū inchoatum, tametſi inchoans nullo Canonico impedimento præpeditus ſit, iuxta priuilegium Patribus Societatis conceſſum. *Ita habetur in Compendio Societat Ibidem.*

Conſeruatores electi, virtute conſeruatoriarum Religioſis conceſſarum, licèt ſint Iudices delegati, eorum tamen delegatio, & iuriſdictio morte Pontificum ipſas concedentium non expirant, quia priuilegia conceſſa Religioſis non ſunt perſonalia, ſed realia, quæ ſemper durant. *art* 6.

Conſeruatores Fratrum poſſunt agere in aduerſarios etiam extra Diœceſim degentes, & trahere ad ſecitationibus, modo non diſtent vltra tres dietas computandas à limitibus Diœceſis, in qua degit citandus. Dieta autem ſecundùm plures continet viginti leucas. *articulo* 7.

Conſeruatoriæ quoad negotia cœpta non durant pòſt quinquennium *art.* 9.

Conſeruatores Fratrum, ex priuilegio *Greg.* XIII. facto Ieſuitis, poſſunt delegare alium, qui in dignitate, vel perſonatu conſtitutus ſit in Eccleſijs Cathedralibus, vel Collegiatis. *art.* 10.

Dicti Conſeruatores iure communi, poſſunt tantùm cognoſcere de notorijs iniurijs factis Fratribus, & poſſunt cognoſcere an res ſit notoria, ſed inſpiciendum eſt quid ferat reſcriptum Pontificis. *art* 11.

Tunc dicitur manifeſta iniuria, & violentia inferri, vt pateat aditus Iudicibus Conſeruatoribus contra laicos procedendi, quando Monaſterium, & Religioſi ſua poſſeſſione perturbantur, aut eorum priuilegia, exemptiones, & immunitates violantur. *ibidem.*

De quibus cauſis ciuilibus, & damnis temporalibus poſſunt cognoſcere, & agere Conſeruatores, *vide in Authore, ab art.* 11. *ad* 16.

Conſeruatores Mendicantium poſſunt agere etiam per cenſuras, contra quoſcumque tam Eccleſiaſticos, quàm ſæculares & Doctores Vniuerſitatum, licet ipſi ex priuilegio habeant à Papa Conſeruatores. *art* 15. & 16.

Regulares poſſunt eligere Conſeruatorem pro iniuria facta oblato, aut ſeruo manenti intra

tra clauſtra ſub illorum obedientia. *art 17.*

Dicti Conſeruatores poſſunt procedere ſine ſtrepitu, & figura iudicij, quemadmodum faciunt Religioſi in ſuis iudicijs *art.18.*

Conſeruatores ſuam excedentes poteſtatem ſcienter, eo ipſo per annum ab officio ſunt ſuſpenſi, & lege regali priuantur naturalitate. *art.19.*

CONSVETVDO.

CONſuetudo, eſt ius quoddam non ſcriptū, moribus, id eſt, aſſiduis cōſtitutum, quod pro lege ſuſcipitur, cùm deficit lex, *tom.1. q.66 art.1.*

Vt conſuetudo iuſta cenſeatur, neceſſe eſt primò, vt ſit rationabilis, qualis eſſe nequit contra ius diuinum, & naturale, bene autem contra legem humanam, quam poteſt tollere etiam tūc, cùm non conſtat clarè de conſuetudinis iniuſtitia: præſumitur enim tunc quòd ſit rationabilis; ſecus, ſi euidenter fuerit mala. *ibid.*

Vt conſuetudo iuſta cenſeatur, requiritur ſecundò, quòd ſit legitimè introducta, & præſcripta. Ad quod neceſſe eſt primo, vt actus, per quos introducta fuit cōſuetudo, eo animo fiant, ac ſi lege præcipiente fierent. Secundò, vt conſuetudo actibus continuatis ſit frequentata. *ibid.*

Quot actus ſint neceſſarij, inter Doctores controuerſum eſt: *Panormitanus* vult, quòd ſi actus vnus habet cauſam ſucceſſiuam & continuationem temporis habilis ad conſuetudinem inducendam ſufficit, & conſuetudo inducitur; vt ſi beneficium ſæculare confertur regulari, & ab eo poſſidetur ſpatio 40. annorum, efficitur regulare, licèt ſit vnus ratione rei actæ, quæ eſt vna, virtualiter tamen eſt multiplex, propter temporis diuturnitatem, in qua poſſent eſſe multiplices Alij duos actus volunt ſufficere; at *Rodericus* ad hoc determinandum putat, ad arbitrium boni viri recurrendum eſſe *ibid.*

Tertiò, vt conſuetudo ſit legitimè introducta, & præſcripta, neceſſarium eſt, vt tali conſuetudine certo temporis ſpatio vtatur, ad hoc verò ſpatium quidam decem annos ſatis putant, alij quadraginta exigunt. *ibid.*

Quartò, neceſſarium eſt, vt perſonæ actus conſuetudinem introducentes habeant authoritatem; vnde pueri, mulieres, furioſi, non computantur. *ibid.*

Nulla conſuetudo poteſt Religioſos eximere ab eſſentialibus Regulæ præceptis, vt paupertatis, caſtitatis, & obedientiæ, quia non poteſt eſſe rationabilis, cùm ius diuinum concernant. *art.2.*

Obſeruationes accidentarias non tantùm poteſt mitigare, ſed etiam omnino abolere cum conſenſu ſaltem tacito, & interpretatiuo proprij Superioris. Superior autem in huiuſmodi non eſt Prouincialis, aut Generalis, cùm ipſimet ſint regulæ ſubiecti; ſed Papa aut Protector Ordinis. *ibid.*

Taciti, & interpretatiui conſenſus Superioris vix poteſt haberi moralis certitudo, cùm Summus Pontifex relaxationum notitiam non habeat; videant tamen Fratres, & ſimiliter attendant an per 40. annos talis mos per aliquod ſtatutum generale, aut prouinciale, non fuerit interruptus; quod ſi fuerit factum, corruptela eſt, non conſuetudo. *ibid.*

CONVENIRI.

Vide Debita, Clauſtrum, Exemptio, Monaſterium, Procurator.

REgularis degens extra clauſtrum ob crimen, poteſt conuenire coram Epiſcopo, non autem degens intra clauſtra, niſi deliquerit extra clauſtra notoriè cum populi ſcandalo, à ſuis Superioribus non puniatur monitis tamen ab Epiſcopo, vt id faciant. *Ex Concil. Trident to.2. qu.2 art 8.*

Non dicuntur degere extra clauſtra, qui cauſa prædicationis, confeſſionis, vel alicuius rei ad tempus, non permanenter, extra Monaſterium morantur, ſed qui habent extra illud domicilium ſpeciali licentia ſeu priuilegio, quales non ſunt, qui ſecundum regularia inſtituta, inſeruiunt beneficio, vel adijciuntur alicui Monialiū Monaſterio. *ibid.*

Abbas conueniendus eſt coram Ordinario, cùm non poſſit coram ſuis Monachis ex iure. Similiter ſi conueniendus ſit Conuentus ob debita, niſi poſſit adeſſe iudex Regularis ſine tertij detrimento, quo caſu locum habent priuilegia Religioſis conceſſa *tom.2. qu.62. art.5.*

Non poteſt Monachus capi, aut incarcerari ob debita ciuilia. *art. 6.*

Plurima proſequitur author ab *art. 10.* ad finem vſque *quæſt.*

Digitized by Google

CONVENTVALITAS.

Vide Legitima, Paupertas.

INnocentius IV. ſtatuit, vt primitiua Fratrum Minorum habitacula (quæ loca tantùm appellabantur) Conuentus vocarentur, vnde Fratres Conuentuales appellati ſunt. ſicut & aliorũ Mendicantium, ac Regulariũ habitationes cœperunt vocari Conuentus. *tom.1. q.4. art.1.*

Anno 1517. Fratrum de Obſeruantia, ſiue de familia Superior, fuit conſtitutus Generalis totius Ordinis, vt Regula diſponit. *art.2.*

Nomen Conuentualium, diſtinguit Fratres priuilegiatos à Reformatis, qui de familia vocantur *art.1.*

Cui ſimile etiam fermè contigit in alijs Ordinibus. *art 3.*

CONVERSI.

Vide Oblitus.

CORPORALIA.

Vide Laici, & Benedicere.

CVSTOS.

NOmen Cuſtodis in noſtro Ordine Minorum ſumitur aliquando generaliter, & ſic conuenit Miniſtro generali, *vt cap.8. Regula.* Itẽ Prouincialibus, *ibidem.* vbi Miniſtri & Cuſtodes pro eodem ſumuntur. Item Guardianis, *vt cap. 4. iuxta declarationem Nicolai III. & IV. Magiſt.* Aliquando ſumitur ſpecialiter, pro prælatura diſtincta ab iſtis, *vt cap.8. tom.1. q. vltima, art.1.*

Cuſtodes (ſpecialiter ſumpto hoc nomine) duo munera habent ex regula, regendi ſcilicet Fratres in ſuis cuſtodijs, quorum ſunt veri Prælati, & eligendi, atque deponendi Miniſtrum generalem. *ibidem.*

Leo X. conceſſit Fratribus de Obſeruantia vt ſigillum Ordinis, & nomina Prælatorum vera, & propria, quæ *Seraphicus Pater* in regula ſua inſtituit, apud eos eſſent. *ibid.*

Idem decreuit, vt mittendus cum Prouinciali ad Capitulum generale antea dictus diſcretus diſcretorum, diceretur Cuſtos Cuſtodum, qui eſt Prælatus habitualis, ſeu titularis, non actualis, cùm deſit ei cuſtodia *ibid. & art.2.*

Quantum ad authoritatem Cuſtodium actualium, vltra prædictam quam habent ex regula, tanta erit, quantam eis Miniſtri generales, vel prouinciales, vel Conſtitutiones, aut ſummi Pontifices contulerint. *art.3.*

Cùm ſint verè Prælati habentes iuriſdictionẽ non tantùm localem, ſed Epiſcopalem, poſſunt viſitare conuentus ſibi commiſſos. *art.3.* Item conuocare & celebrare cuſtodiale Capit. vi regulæ, in quo tamen non poſſunt inſtitui Confeſſores, Prædicatores, aut Guardiani, niſi accedat facultas Apoſtolica. *art.4.*

Officium Cuſtodiatus durat vſq; ad electionem alterius: maximè enim expedit, vt ſemper ſit cuſtos in Prouincia ad omnem euentum. *art.6.*

Si per mortem, vel longam abſentiam vacauerit cuſtodiatus, alius eligi poteſt à Prouinciali, & prouinciæ diſcretis; ſimiliter ſi impeditus fuerit vel per negotium magni ponderis, vel per ægritudinem, aut illius imminens periculum ex longo itinere, iudicio Medicorum, incurrendum. Secus, ſi non impeditus vellet liberè renunciare, quia hoc caſu non habent Prouinciales, & diſcreti authoritatem eligendi alium. *art.5.*

DEBITA.

Vide Conuenire, Nouitius.

REgulares poſſunt conuenire laicos debitores coram Iudice ſæculari Eccleſiaſtico, aut laico pro qualitate cauſſæ. *art.4. tom.2. qu.62.*

Debitor ingrediens Religionem in fraudem creditorum non eſt recipiendus ad Monachatum; ſi tamen ingrediatur, ipſum Monaſteriũ ſatisfacere debet creditoribus de bonis per eum allatis. Quæ quidem procedunt, quando debitor ingreditur Monaſterium, antequam illum creditor capiat, & executionem aduerſus illum faciat: ſecus enim poteſt conueniri coram Iudice ſæculari. *art.6.*

DECIMAE.

Vide Excommunicatio, Tributum, Exemptio.

MOniales priuilegio, & ratione ipſa non tenentur ſoluere primitias, decimas, & cenſus, & alias quaſcumque collectas & exactiones Epiſcopales, niſi ſint ſufficienter dotatæ. Porrò quia de ſufficientia magnum erat dubium; *Greg.* XIII. ad Clariſſas decreuit hanc dotem tantam eſſe debere, vt vnaquæque Soror habeat annuatim 25. Ducatos de Camera, quæ quidem conſtitutio *Greg.* XIII. hactenus nõ eſt reuocata. *tom.3. q.74. art.16.*

Mendicantes ex multis priuilegijs, & præſertim ex ampliſſimo dato Patribus Ieſuitis à *Paulo* III.

& Greg XIII. nullam decimam vel contributionem etiam Papalem pro quacunq; cauſa ex omnibus prædijs, & bonis ſuis quomodocumque datis, aut acquiſitis debent ſoluere, nec ſimiliter eorum coloni aut arrendatarij temporales, quod iuſtiſſimè potuit facere Pontifex, cum ſit Dominus abſolutus omniũ eiuſmodi bonorum: imò *Ioannes* 21. conceſſit Carthuſianis, vt poſſint recipere decimas à ſuis colonis, aliàs debitas Eccleſiaſticis, etiamſi iam eſſent in poſſeſſione. *tom. 2 qu. 44. art. 4.*

Lucius III & Bonifatius VIII. idem conceſſerunt Fratribus S. Ioannis Hieroſolymitani pro prædijs, & terris quas ipſi per ſe, vel per alios, ad tempus, non in perpetuum excolunt. *ibid.*

Multa alia ſimilia priuilegia data ſunt Ciſtertienſibus, & alijs. *ibid.*

DECLARATIO.

Vide Lex, Oraculum.

INnocent. *VIII. & Leo X.* conceſſerunt Superioribus Prædicatorum & Minorum, vt cum conſilio aliquorum Patrum (quando res eſt momenti) poſſint authoritate ſuæ Sanctitatis declarare omnia ſubditorum dubia, adeò vt ſecurè poſſint & debeant ſubditi acquieſcere. *to. 1. qu. 11 art. 5.*

Idem *Leo* X. amplians prædictam conceſſionem ſtatuit, quòd ſcrupuloſi poſſint ſecuta conſcientia in omnibus ſtare declarationi ſui Guardiani, & cui uſcumque alterius Prælati. Sub quo comprehenduntur Vicarij & Præſidentes in abſentia Guardiani. *ibid.*

Dubia orta ex verborum ambiguitate, Iuriſperitorum interpretatione, in fauorem Regularium ſunt ſemper intelligenda. *Ex conceſſ. Leon. X. & Iulij I. art. 6.*

DEGRADATIO.

Vide Eijcere è Religione.

DEgradatio eſt duplex, verbalis, quæ fit ſolis verbis priuantibus Clericum, aut Religioſum omni dignitate, & priuilegio clericali; & actualis, ſiue ſolemnis, quæ fit verbis & cæremonijs. Poſt hanc ſtatim poteſt Iudex ſæcularis accipere degradatum. Quæ ſuo modo applicanda & moraliſanda ſunt in ſimplici eiectione, & exutione Monachi à Religione: nam eiectio verbalis, quæ eſt, quando ſententia diffinitiua datur contra Fratrem eijciendum, æquiparatur verbali depoſitioni; actualis verò exutio habitus actuali degradationi. *tom. 1. q. 23. art. 4. & 5.*

Epiſcopus ſecundũm veriorem ſententiam poteſt reſtituere degradatos verbaliter, non autem degradatos actualiter, quia id ſolus poteſt Papa *art. 5.*

Prælati authoritatem quaſi Epiſcopalem habentes poſſunt recipere ad Ordinem eiectos cũ habitu (quod & olim factum eſt) & reſtituere verbaliter priuatos omni priuilegio Regulari, ſed nullo modo eiectos ſine habitu & tonſura. *ibid.*

DESCENDENTIA.

Vide Electio, Nouitius.

DEſcendentes ab Infidelibus, Iudæis & hæreticis, quorum aliquis parẽtum in linea recta vſque ad quartam generationem incluſiuè fuit concrematus, aut eius oſſa, aut ſtatua igni tradita, ſunt inhabiles ad omnes dignitates & officia Religionis, per plures conſtitutiones, & graues admodum pœnæ infliguntur in eligentes. Et electus eiuſmodi iuriſdictione caret. Licèt dicant aliqui extare Bullam in Conuentu Ara cæli reſtringentem ad ſecundũ gradum ex parte paterna, & ad primúm ex materna *tom. 1. qu. 14. art. 1. 2. & 7.*

Certum eſt, deſcendentes ex genere maculato intra quartum gradum eſſe iure inhabiles ad dignitates Eccleſiaſticas; tamen non incidunt in graues pœnas *Pij IV. & Pauli IV.* niſi eorum genu, aut effigies eius fuerit igne cremata *art. 2.*

Vt deſcendentes ab hæreticis incurrant pœnas contra ipſos in iure poſitas, neceſſarium eſt, quòd ab ipſis deſcendant, poſtquam dictum crimen hæreſis commiſerunt, & non ſufficit quòd ante commiſſum, ab ipſis originem trahant *art 3.*

Vbi eſt certitudo de deſcendentia, res per ſe clara eſt; ſi autem ſit dubium, aut tantum ſemiplena probatio, quòd ante commiſſum crimen natus ſit, ſemper eſt præſumendum quòd non deſcendat à maculato genere, ſicque dictas pœnas non incurret, & tutus manet in conſcientia, licèt adſit dubium ſpeculatiuum *art. 3. & 4.*

Si deſcendentes ex dicto genere maculato ad dignitatem promoueantur, ipſo facto officijs ſuis ſunt priuati, nec poſſunt illa ſine mortali peccato exercere, niſi ratione alicuius magnæ neceſſitatis excuſentur; v. g quia ſi ipſa non exercerent, proprium, vel alicuius crimen occultũ, reuelaretur *art 8.*

Similiter prædicti deſcendentes ex maculato genere officia prædicta habentes, ijs renunciare minimè tenentur, ſi ex tali renunciatione timẽt probabiliter famam ſuam, aut progenitorum,

decu-

detrimentum fore paſſuram; tenentur tamē petere diſpēſationem quàm citius fieri poteſt. *ibid.*

Præfati deſcendentes, qui non ſunt in poſſeſſione ipſorum officiorum, ſi ad ea per electionē, aut alio quocumque modo admittantur, ſuæ inhabilitatis non ignari, tenentur dicta officia omnibus modis poſſibilibus renunciare. *ibid.*

Vſque dum tolerantur in officijs hi deſcendētes, valent acta per eos facta, tenenturque ſubditi eis obedire, ſi tamen à Superiore ſententia declaratoria eos eſſe comprehenſos ſub prædictis conſtitutionibus proferatur, tenentur ſubditi incontinenti ab eorum obediētia recedere. *art. 8 & 9.*

Eiuſmodi deſcendentes, qui validè in noſtra Religione profeſſi ſunt, durantibus ſcilicet conſtitutionibus *Iulij III. & Pij V.* quibus prædictas conſtitutiones *Clementis VII. Pauli IV. & Pij IV.* moderati ſunt; poſſunt eſſe diffinitores, Magiſtri Nouitiorum, Vicarij conuentuum, quibus alius præſit Guardianus, aut Prior, Confeſſores Monialium, diſcreti Capitulares in Capitulis prouincialibus, non autem generalibus, ſaltem in Ordine noſtro Minorum. Quæ prædictæ Conſtitutiones, vtpote pœnales, reſtringuntur præcisè ad dignitates & Prælationes, de quibus expreſsè loquūtur, eas ſcilicet, quæ verè ſunt tales, & habent iuriſdictionem ordinariam, vel quaſi ordinariam, vnde minimè extendendæ ſunt ad officia nominata, quæ talem non habent. *art. 11.*

Poſſunt inſuper eſſe Prædicatores, quia conſtitutiones *Pauli IV. & Pij IV.* hoc interdicentes; à Patribus Ordinis non fuerunt receptæ. Vnde conſtituentes aliquem ex ſupradictis Prædicatorem, non peccant mortaliter, neque incurrunt pœnas ſupradictas *art. 12.*

Conſtitutiones Papales nullo modo ad Moniales noſtri Ordinis deſcendentes ex genere maculato ſunt extendendæ, tum quia lex loquēs de viris in odioſis non extenditur ad fœminas, tum quia non eſt in eis propriè iuriſdictio ordinaria. *art. 13.*

DIFFINITORES.

Vide Illegitimus.

DIffinitores ſunt quidam Patres in Ordine deputati ad iuuandos Superiores, ſicut inter antiquos Senatores, in Republica ciuili Conſiliarij, in Eccleſia Romana Cardinales. Eliguntur verò cum Generali aut Prouinciali, quorum etiam Conſiliarij vocantur *to. 2 q. 45. art. 1.*

Habent prædicti Diffinitores in aliquibus Religionibus votum electiuum, ipſi que in modum compromiſſi Guardianorum committitur electio. Habent item votum deciſiuum, ad decidendas res graues, quæ ad Capitula, & Congregationes intermedias deferuntur. Ad quod votum ferendum ſunt deſtinati ex commiſſione ipſis facta per conſtitutiones. Tenenturque Superiores Generales & Prouinciales hos conſulere, eorumque ſententiam petere & ſequi, ſicut & viciſſim ipſi tenentur hæc omnia fideliter præſtare. *ibidem.*

In Religionibus, vbi Diffinitores habēt votū deciſiuum, non poſſunt Prælati Superiores ſententiam aliquam grauem ferre contra delinquentem Monachum ſine conſenſu Diffinitorum, & & ſententia ab eis data, ſine maioris partis conſenſu, nullius eſt valoris. Secus erit, ſi tantūm habent votum cōſultiuum pro forma non requiſitum; quia ſi tunc Superiores petitum ab eis conſilium non ſequantur, ſententia iniuſta erit quidem, at irrita, & nulla iure non erit. Si tamen omnino non petatur conſilium ab eis, cum à lege pro forma requiritur, in quocunque iure ſententia nulla erit, quia hæc conſiliorum petitio inter graues ſolemnitates cenſetur *art. 2.*

Diffinitores in negotijs ad ſe ſpectantibus fauore aut reſpectu humano procedentes, v.g tacentes, nec audentes dicere verūm, quia ſciunt id diſplicere Superiori, grauiter peccant, quiā ibi non ſunt ſubditi, qui ſe debeant Superiori conformare, ſed Conſiliarij communitatis. *art. 4.*

Superiore aſſerente ſe habere iuſtam cauſam faciendi quidpiam, quam tamen non vult eis aperire, debent prudenter cauere à contumelia, & adulatione, ſuumque conſilium ad tempus ſuſpendere, & ſi quidem quandoque aliquibus Diffinitoribus à dictis Prælatis ſilentium eſſet indictum (quod tamen vix vnquam niſi iuſta, & maxima cauſa contingere exiſtimandum eſt) hoc caſu illorum iuſſioni acqueſcere neceſſarium eſt *art. 5 & 4.*

Etiamſi concedatur, firmam omnino Prælatorum mentem eſſe, eoſque ſententiam minimè mutaturos in aliqua electione aut negotio peragendo, non ideo Diffinitores cum ad ſententiā proferendam rogantur, ab ea ſyncere proferenda excuſantur, niſi fortaſſe ex coniectatis non obſcuris bonum publicum in maiorem ruinam lapſurum ſuſpicantes ob Prælatorum pertinaciam, ſilentium magis amplectendum iudicauerint. *art. 6. & 7.*

Diffinitor à Superiore vocatus, & non accedens ſine cauſa, peccat contra obedientiam, & bonum commune. *art.9.*

DISPENSARE.

Vide Abbatiſſa, Confeſſarij quoad diſpenſationem, Carnes, Illegitimus.

EPiſcopi poſſunt Eccleſiæ theſaurum Religionis diſpenſare, illis indulgentias concedendo, de licentia ſaltem præſumpta ſuorum Superiorum. Item poſſunt cum eiſdem diſpenſare quoad interſtitia, quod facere nequeũt Ordinum Superiores, niſi ipſi minores Ordines conferant, vt Abbates. *tom. 1. q.21. art.7.*

Prælatus inferior nequit diſpenſare in lege Superioris, ſed bene in pęna contracta per legis Superioris tranſgreſſionem, dummodo non ſit reſeruata. Diſpenſare verò in lege, eſt obligationem legis tollere ab aliquo particulari, propter aliquam cauſam. Diſpenſare autem in pœna, eſt tollere prædictam pœnam iam contractam per legis tranſgreſſionem. *art.8*

Si pœna impoſita ſit non per legem, ſed per Iudicem & Prælatum ordinarium, non poteſt Superior in illa diſpenſare, eam tollendo contra voluntatem ipſius Prælati ordinarij. Hinc generalis Miniſter non poteſt pœnam latam à Prouinciali contra Fratrem aliquem, ipſo renitente tollere, niſi ſuo officio functus fuerit, quia tum poteſt ſine facultate Prouincialis moderni. *Ex Trident. ſeſſ.14. de reform. c.1. ibid.*

Poſſunt inferiores Prælati aliquando diſpẽſare in lege Superioris; primò, ratione conſuetudinis; ſecũdò, in caſibus leuibus, & iis qui frequenter accidunt, vt eſt lex ieiunij, & obſeruationis feſtorum, in quibus recurrere ad ſummũ Pontificem, vel ad alium Superiorem, eſſet omnino intolerabile. In his enim caſibus Prælati inferiores habent facultatem diſpenſandi, interpretatiuè a iure, & Superioribus conceſſam. *art 9.*

Non debent Prælati relinquere ſuę conſcientiæ ſubditos petentes ab ipſis diſpenſationem, v.g. in die ieiunij cœnent, aut ante horam comedant, ſed debent eis compati, & benignè diſpenſando à ſuis ſcrupulis liberare, aut ieiunium in aliud opus pium commutare. *ibid.*

Cùm Prælati Regulares iuriſdictionem habeant ad ſimilitudinem Epiſcoporum, poſſunt ipſi diſpenſare in omnibus caſibus, in quibus poſſunt Epiſcopi. Vnde ſicut Epiſcopi poſſunt diſpenſare in omnibus, in quibus non ſunt ſpecialiter prohibiti; ita etiam Pręlati Religionum, habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, poſſunt diſpẽſare ex iure in omnibus, in quibus ſpecialiter non ſunt prohibiti. *art 10.*

Prælati Regulares poſſunt alijs diſpenſandi authoritatem delegare. Hoc autem priuilegium Prælatis, pro tempore exiſtentibus conceſſum, eſt perpetuum, & dat iuriſdictionem ordinariã ex natura ſua delegabilem. *art.11.*

Prouincialis poteſt diſpenſare cum Fratre, ne in caſu aliquo obediat ſuo Guardiano, ſed non in omnibus, nec Generalis poteſt eximere Guardianum à totali obedientia Prouincialis, ſed ſolus Papa huiuſmodi exemptiones efficere poteſt. Vnde non poſſunt Generales ad libitum, ſine licentia Prælatorum ordinariorum. *tom. 1. queſt. 23. art 3.*

Nec poteſt Prouincialis expellere Religioſum incorporatum in prouincia, in auditum, & ad aliam remittere, ſolo titulo quòd ſit in ea profeſſus. *ibid.*

Regulares Prælati non poſſunt diſpenſare in iure communi, vt conſtruatur Monaſterium ſine licentia Epiſcopi, ex *Concil. Trident* nec vt de nouo erigantur, aut diuidantur prouinciæ, aut vna alteri ſubijciatur, nec vt Frater ante 25. annum poſſit eſſe Prælatus, nec ante 30. Epiſcopus, Generalis aut Prouincialis, per ſimilitudinẽ rationis, nec vt talis non ſit ſufficienter literatus, nec denique vt quis habeat duos Guardianatus, aut Prioratus *art 7. 8. 9. 10.*

Prælati habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem poſſunt iure communi diſpenſare cum ſuis quoad irregularitatem in bigamia vera, & interpretatiua pro minoribus tantùm Ordinibus. At cum bigamo ſimilitudinario, id eſt, cum Religioſo, qui profeſſus, contraxit matrimoniũ, & vxorem cognouit, poſſunt diſpenſare, vt ad maiores Ordines aſcendat *qu 24. art. 2.*

Poſſunt etiam cum ſuis diſpenſare in omnibus irregularitatibus ob vitium corporis contractis, vt ſunt carentia oculi ſiniſtri, lepra, pollicis amiſſio, ſcandaloſa deformitas, mutilatio membri etiam occulti ex ſua culpa, cùm hæ nullo iuris loco Papæ reſeruentur *art. 3.*

Licèt Prælati Regulares habeant iuriſdictionem ordinariam circa ſubditos, & quaſi Epiſcopalem, quoad abſoluendum & ligandum in foro exteriori & interiori; non tamen quoad ordinandum (exceptis Abbatibus, ſi de minoribus Ordinibus ſit ſermo) vnde ſicut non habent

poteſtatem

Digitized by Google

poteſtatem ad Ordines conferendos, ita non habent ad iudicandum, an ordinandi ſint irregularitate ob corporis vitium infecti, ſi de ea ſit dubium *art* 4.

Poſſunt Epiſcopus & Prælatus diſpenſare cum infirmo capitis dolore, *Nauarro* teſte, vt illo cooperto celebret *art* 5.

Sicut Epiſcopus diſpenſare valet cum irregulari, ex infamia facti, v.g ex crimine notorio, ſed non cum infami ex infamia iuris, v. g. cum conuicto de crimine nefando in iudicio, ſic & Prælati. *art.* 6.

Epiſcopus poteſt diſpenſare cum irregularibus defectu ſcientiæ, & potiſſimum Religioſis, cùm non ordinentur ad curam animarum, & ex continuo conuictu, cùm doctis ſit ſpes ſemper diſcendi, nec hoc eſt contra *Conc Trid. De examine promouendorum ad Ordines. art* 7.

Non poſſunt Prælati diſpenſare, nec Papa cũ furioſis, lunaticis, & caduco morbo infirmis: ſed ceſſante morbo, ipſorum eſt iudicare de tempore, & modo celebrandi *ibi.*

Quanto tempore duret nouitiatus in fidè, quo non poteſt neophytus ad Ordines maiores vel minores promoueri, Epiſcoporum eſt aſſignare reſpectu ſæcularium, & Prælatorum Religionum, reſpectu ſubditorum, quamuis *Nauarr.* innuat poſt decem aut viginti annos non prohiberi ordinari *ibidem.*

Prælatorum Regularium eſt, iudicare de ſufficientia Fratrum ordinandorum, hinc eorum literis teſtimonialibus, quibus examinatos teſtantur & ſufficientes, credere deberent Epiſcopi: nec vllo modo obſtat *Concil. Trid. ibid.*

Poſſunt Prælati diſpenſare in omnibus irregularitatibus, præterquam in ea quæ prouenit ex homicidio voluntario, mutilatione manifeſta, & ad iudicium deducta, præſtatione auxilij, fauoris, & bigamia; In proueniente tamen ex homicidio & mutilatione omnino occultis, poſſunt per plures Pontifices. Quod valet, & eſt in vſu, modò tamen nullum inde ſcandalum ſequi poſſit.

Item in homicidio caſuali etiam manifeſto, & facto cauſa defenſionis cum aliquo exceſſu, *art* 9. 10. 11. 12. 13.

Prælati quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habentes, poſſunt diſpenſare cum proprijs Fratribus, aut forenſibus ſui Ordinis, ſuper irregularitate contracta ex adminiſtratione Sacramẽtorum in Cenſura, ex priuilegio *Clement.* IV. quin etiam in contracta ante ingreſſum ad Ordinem *art.* 14.

Idem poſſunt cum Nouitijs irregularibus ante ingreſſum, habentibus tamen animum profitendi, ea nihilominus lege, vt ſi ante profeſſionem egrediantur, in irregularitatem ſuam recidant. *art.* 15.

Permiſſum eſt iiſdem Prælatis diſpenſare cũ Fratribus patientibus irregularitatem (præterquam homicidij voluntarij, bigamiæ, & mutilationis membrorum) vt ad quaſcumque adminiſtrationes & officia eligi & aſſumi valeant. *Ex Sixto IV. art* 16. Poſſunt Prælati Regulares reſtituere diſpenſatiuè peracta pœnitentia ſubditos priuatos officijs & inhabiles ad ea per conſtitutiones Apoſtolicas propter crimina grauia, vt ſunt fornicatio, adulterium, ſtuprum, periurium ſimplex, & alia huiuſmodi, ſi tamen ſummus Pontifex eorum reſtitutionem diſpenſatiuam Sedi Apoſtolicæ minimè reſeruauerit; non poſſunt autem diſpenſare in pœnis Eccleſiaſticis debitis maioribus ſiue grauiſſimis criminibus, qualia ſunt ſodomia, beſtialitas, ſimonia, inceſtus, aſſaſſinatus, quia eorum iuriſdictio erga ſubditos non eſt maior quàm Epiſcoporum erga Diœceſanos, quibus *Alexander* III. conceſſit poſſe diſpenſare modo prædicto cum ſuis Clericis *artic.* 17.

Non poſſunt Prælati diſpenſare cum Fratribus ſimoniacè ad Ordines promotis, etiam in caſu occulto propter rigoroſam & validam quoad hoc *Sixti* V. conſtitutionem prohibentẽ, *tom* 1. *qu.* 10. *art.* 13.

DISPENSATIO
quoad vota.

PApa non poteſt diſpenſare Religioſum manentem verè Religioſum in votis eſſentialibus, quia illa ſunt de intrinſeca ratione Religionis, ſed poteſt diſpenſare & efficere, vt Religioſus fiat ſæcularis in toto vel in parte, cũ nuſquam ſit ei prohibitum, & poſſit diſpenſare in iure diuino, ex ſuppoſitione tamen quòd habuit ortum ab humana voluntate, vt optimè *Scotus. tom.* 1 *q.* 25. *art* 1. & 2.

De facto diſpenſauit Pontifex cum Religioſis militaribus quibuſdam in voto caſtitatis, quamuis adhuc obligentur ad caſtitatem coniugalem, ita vt non poſſint accedere alienas, quin ſacrilegium committant *art.* 3.

Papa cùm ſit dominus omnium Chriſtianorum in ordine ad fidẽ & finem ſpiritualem, poteſt irritare omnia vota Chriſtianorum, maximè autem

nè autem Religioſorum, contraria perfectioni fidei & vtilitati ſpirituali Eccleſiæ, & tamquam ſummus Vicarius Chriſti in omnibus diſpenſare *art.* 5.

Prælati cùm ſint domini voluntatis Religioſorum, poſſunt non tantùm diſpenſare cum cauſa, ſed & irritare omnia vota ſubditorum facta poſt profeſſionem, etiamſi ſint, de re præcepta, vt de non furando, non mentiendo, &c. tollendo nouam obligationem illam; niſi votum excedat limites obedientiæ, vt ſi v.g. eſſet de ingrediendo arctiorem Religionem, in quo tamen etiam poſſunt ad petitionem ſubditi diſpenſare, non irritare *art.* 4.

Eadem omnino poſſunt in Moniales ſibi ſubditas; earum tamen Abbatiſſa, vtpote carens iuriſdictione ſpirituali in eas, non poteſt diſpenſare; bene autem irritare, ꝓpter dominatiuam poteſtatem quam habet in ſuas *art.* 7.

Non peccant Prælati aut Abbatiſſæ vota ſubditorum ſine ſuo conſenſu facta irritando, ſicut nec ſubditi & Moniales dictam irritationem petendo ſine cauſa, cùm ſub tacita conditione Deo promiſerint, videlicet ſi eorum Prælati nō irritarent. *ibid.*

Omnia vota perſonalia & mixta ceſſant emiſſa profeſſione in Religione aliqua approbata. *art.* 8.

Tempore Nouitiatus non tenetur Nouitius ad vota illa, quæ non poteſt implere in Religione. Sed ad alia quæ poteſt, tenetur; in his autem poſſunt Prælati diſpenſare & commutare in opera ſeu exercitia ab ipſis in Religione fieri ſolita, cùm habeant in eos iuriſdictionem, licèt nō dominationem. Si tamen redeat ad ſæculum Nouitius, non prodeſt diſpenſatio. *art.* 6. & 8

Ex conceſſione *Eugenij IV.* facta Benedictinis, poſſunt Prælati regulares diſpenſare cum illo qui habet votum intrandi, v.g. Carthuſiam, vt poſſit profiteri in Ordine Mendicantiū iuſta tamen cauſa interueniente; qualis eſt, ſi putet gratius Deo famulatum dicare in hoc Ordine quàm arctiori. *art.* 6.

Prælati iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes poſſunt diſpenſare in omnibus obſeruantijs Regularibus, exceptis eſſentialibus & intrinſecis, niſi eis expreſsè ſit prohibitum. Obſeruantia autem comprehendit tam contenta in iure Religioſos concernentia, quàm in ſtatutis & Regula (demptis tribus votis) etiam obligantia ad mortale, vt ſunt pleraque præcepta in Regula Minorum, Sanctæ Claræ, & Ieſuitarum, in quibus poſita cauſa licèt non ſufficiente, nec neceſſitante ex Regula, poſſunt Prælati cū aliquo in particulari diſpenſare, & ſua diſpenſatione ſupplere defectum neceſſitatis, ita vt Frater minimè peccet *tom.* 1. *q.* 26 *art.* 1.

Obligatoria noſtræ Regulæ Fratrum Minorum, præter tria vota, nullo modo debent dici vota, ſed tantùm præcepta, & per conſequens diſpenſabilia ſunt ſine abolitione ſtatus Minorici. *art.* 4.

Ad maiorem conſcientiarum ſecuritatem *Pius* II. conceſſit Prælatis Fratrum Minorum, vt poſſint diſpenſare in multis Regulæ præceptis quę refert, vt de ieiunio calceamentis; vnde non ſunt condemnandi vtentes eiuſmodi conceſſione. *art.* 1. & 2.

Corduba approbat contra Collectorem priuilegiorum conceſſionem *Leonis* X. factam Minoribus, vt poſſint recipere triticum ac alias res ſuperabundantes, quibus Fratres non habent neceſſe in propria ſpecie vti, aut non in tanta quantitate, vt per Syndicum commutentur aut vendantur, & exinde neceſſaria alia emantur *art.* 3.

Pij II. conceſſio extenditur etiam ad Guardianos & Præſidentes in eorum abſentia. Qui malè faciunt, petenti diſpenſationem, v.g. equitandi, cum alioquali cauſa, dicentes. *Committo tuæ conſcientiæ*, quia potiùs debent benignè vti conceſſione, niſi fraus appareat, aut id vergat in obſeruantiæ relaxationem *art.* 5

Subditus abſens à Superiore poteſt vti epicheia, exiſtimans in tali caſu rigorem legis ſeu eſſe mitigandum; ſed vbi eſt manifeſta neceſſitas, quia maior eſſe debet vt à peccato excuſetur, quàm vt à Prælato diſpenſetur. *ibidem.*

Affirmant quidam poſſe Prælatos in his omnibus ſecum diſpenſare, ſed alij negant, cùm ſit actus iuriſdictionis ſpiritualis, quam nemo habet in ſeipſum. Prudenter ergo facerent, ſi à maioribus Prælatis obtinerent, vt in eiuſmodi poſſent diſpenſari à ſuis Confeſſarijs, aut (cùm poſſint diſpenſare ratione iuriſdictionis ordinariæ delegabilis) ſi delegarent ſuā authoritatem Confeſſori ab ipſis electo, à quo poſſent diſpenſari *art.* 6.

Tam petens quàm dans diſpenſationem ſine iuſta cauſa peccat. Imò niſi detur à ſummo Pontifice, in foro conſcientiæ non valet. Ea etiam cum cauſa rationabili data, tarò vtendum eſt, cùm experientia doceat multa mala in Eccleſia, & Religionibus accidiſſe ex frequentiori huiuſmodi diſpenſationum vſu. *art* 7. & *tom.* 2. *q.* 46. *art.* 4.

Digitized by Google

An grauiùs peccet diſpenſans, an petens ſine cauſa, dubium eſt. Videtur tamen quòd concedens, licèt in vno & altero poſſit eſſe veniale, ſecluſo ſcandalo, & alijs malis, quæ inde emergunt. *art* 5.

Prælato præcipienti aliquid contra Regulæ præcepta, ſi adſit iuſta cauſa, ſubditus debet bene ſentire, ſcilicet quòd tunc diſpenſet; ſed ſi ſine cauſa apparente, debet reuerenter monere, ſe nō poſſe in hoc ſine diſpenſatione obedire: nam Prælato præcipienti contra Regulæ præcepta, & non cum cauſa diſpenſanti, non tenetur quis obedire. *art*. 10.

Diſpenſatio contra ius commune eſt ſtrictè interpretanda, ita tamen vt ſeruetur proprietas ſermonis, & reſpectus detur ad tacita & acceſſoria, quæ ex præcedentibus & ſubſequentibus colliguntur. Quando autem eſt gratioſa, aut in corpore iuris incluſa, latè eſt interpretanda *art* 11.

DIVINVM OFFICIVM.

Vide Monialis.

AD ſedandos ſcrupulos *Leo* X, conceſſit, quòd Fratres Minores ſatisfaciant officio ſecundùm Regulam, dicendo illud ambulando, ſedēdo ob aliquam cauſam, non integrè pronunciando per imperitiam aut negligentiam, aut defectum linguæ, ſeu aliàs qualitercumque imperfectè cum diſtractione dicant, dummodo hæc ex malitia nō faciant. Et ſimiliter dicentes cum alijs quòd non teneantur repetere ab ijs imperfectè pronunciata, aut nō integrè audita ob ſtrepitum, aut diſtantiam qualitercumque, & præſertim in choro. Quòd ſi aliquid omiſerunt, ſatius eſt, vt dicant, ad ſupplendum omnem defectum, vnum *Pater* & *Aue*, aut Orationem quę incipit, *Sacroſanctæ*, &c. ex eodem *Leone*. *tom*. 1. *q*. 24. *art*. 2. & 3.

Idem *Leo* conceſſit, vt omnia quæ ſecundùm rubricas debent dici ſecreto, non teneantur pronunciare verbaliter, ſed poſſint tantùm mentaliter, quod ſanè eſt priuilegium. *art*. 4.

Idem conceſſit Minoribus indulgentiam medietatis peccatorum commiſſorum illo die, quo officium ex libro recitauerint. *art*. 6.

Prælati poſſunt diſpenſare cum Fratribus infirmis in officio diuino, ſi non valeant illud legere ſine tædio, aſſignando eis aliquid aliud ad arbitrium ſuum; tutique ſunt Fratres ex *Eugenio* IV. qui etiam cōceſſit, cum ipſis Prælatis quemlibet Presbyterum per quemuis eorum eligendum, ſimili modo diſpenſare poſſe. *art*. 7.

Fratres Minores itinerantes poſſunt ſatisfacere officio, dicendo Horas vel ſeparatim, vel cum alijs, cum quibus ſe inuenerint: licèt non ſecundùm vſum Romanum, per *Innocent. IV.* nec contradicit Bulla *Pij* V. in principio Breuiarij. *art*. 8.

Non erit peccatum mortale, ſi cùm fieri deberet de Feria, faciant de Feſto bis, térve; ſecus ſi ſæpius, propter notabilem peruerſionem Ordinis Breuiarij. *ibidem*

Leo X pro ſcrupuloſis conceſſit Fratribus Minoribus occupatis aliqualiter & occupandis, vt poſſint anteponere & poſtponere, dicendo Matutinum veſperi, & manè, cætera vſque ad Veſperas excluſiuè, ſine peccato, etiamſi occupatio non ſit multùm neceſſaria. Vrgente verò neceſſitate idem conceſſit, vt poſſint mutare officium Feriæ in officium Sancti. Ad hæc refert Veracruz *Pium* V. conceſſiſſe, quòd Fratres ſine ſcrupulo poſſint dicere Matutinum ante Solis occaſum, & manè ratione itineris aut alterius occupationis, reliquum vſque ad Completorium incluſiuè, cùm credunt ſe deuotiùs tunc dicturos. *art*. 5 & 18.

Moniales Sanctæ Claræ ſub cura Minorum degentes, non tenentur ſub peccato ad officium Defunctorum, ſeptem Pſalmos, & canticū Graduum: ſicut nec ipſi Minores. *Ex Leone X*. *art*. 14.

Probabile eſt, Minores teneri certis diebus ad Officium B. Mariæ in choro, pec antiquam conſuetudinem Ordinis præſcriptam, ex mente *Pij V*. *ibidem*.

DONARE.

Vide Eleemoſyna.

DOnatio eſt datio liberalis ſiue irreddibilis, id eſt, recompenſationem non intendens. Vel eſt rei licitæ, nullo iure cogente, mera liberalitate facta collatio. Eſtque duplex, videlicet inter viuos, & cauſa mortis. Donatio inter viuos, eſt, quando rem, quam dono, malo habere *eum*, cui dono, quàm me. Donatio cauſa mortis eſt, quando rem, quam dono, malo me habere, quàm illum, cui dono, ſed magis illum, quàm hæredem. Hæc eſt reuocabilis, illa irreuocabilis. *Ex iure*. *tom*. 2 *q*. 47. *art*. 1.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum licèt iure ciuili non valeat, valet tamen per Canones, facta Eccleſiæ, aut pio loco principaliter; ſed eiuſmodi Eccleſia, aut locus tenebitur ad debita, & alimenta donantis. Dixi principaliter; nam licèt donarentur omnia bona præſentia & futura Titio, v. g. ea lege vt alicui Monaſterio faceret eleemoſynam, donatio eiuſmodi non teneret. *art* 2.

Per Clementem VIII. *anno* 1599. probibiti ſunt

Digitized by Google

Regulares donare; intelligendum tamen eſt de donis gratiosis, non remuneratorijs ſemper licitis, conformibus legi naturæ, modò non vitientur ſimonia, *art.* 3

Fratres Minores nunquam poſſunt dare, niſi concurrentibus quatuor ex *Nicolao III & Leone X.* Primò res debet eſſe vilis determinata à Superiore. Secundò, neceſſaria eſt licentia Prouincialium, non Guardianorum, niſi ex conſuetudine, quæ iam videtur eſſe in vſu, & in minimis ſufficit generalis, & præſumpta licentia. Tertiò, quòd res donanda ſit mobilis: ex immobilibus enim, putà de horto, domo, &c. facta donatio, eſt nulla. Quartò, res donanda non debet eſſe pecunia, cum illius vſus ſit illis interdictus. Eadem licentia requiritur ad acceptandum à potéte dona, attamen ad recipiendum videtur ſufficere præſumpta licentia, quæ eſt, quando id, quod donatur ipſi Fratri, eſt neceſſarium, ſtatuque, ac Regulæ conſentaneum, *art* 4.

Donationes Nouitiorum, etiam cum iuramento ob cauſam piam factas ante completum decimum menſem Nouitiatus, quæ alias ſecuta profeſſione confirmantur, *Concil. Trident. ſeſſ.* 25 De Regularibus, *cap.* 6. annullat & irritat. Quod extenditur etiam ad donationes factas ante ingreſſum, intuitu tamen ingreſſus Religionis, *art.* 8 & 9.

Donatio cauſâ mortis facta à Nouitio valet, cùm talis non poſſit auferre libertatem ad vouendum, vtpote reuocabilis *art* 10

Profeſſione facta, ſed irrita exiſtente, ſi reclamet intra quinquennium, ſicut irritatur profeſſio; ſic & omnis donatio, ſi facta ſit ſecundū formam *Conc Triden artic.* 11.

Ad tollendam omnem doli ſuſpicionem, expreſsè mandat *Concil. Trident.* donationem ſecundùm eius formam debere fieri de licentia Epiſcopi, aut eius Vicarij, *art* 14

Hæc de donatione Nouitiorū, ſicut & alia contenta in citat. *Seſſ. de Regul* non comprehendūt Ieſuitas, vt expreſsè ibi dicitur. *articul.* 16.

DOS

Vide Alimenta Monaſterium.

Concilium Trident *ſeſſ.* 25. *De Regularibus, cap.* 3. definiens nullum Monaſterium debere habere plures, quàm vt commodè ex reditibus, aut conſuetis eleemoſynis ali poſſint, intelligit plures indotatos alendos expenſis Monaſterij, vnde licet recipere plures cum dote ſufficiente pro ſua ſuſtentatione, ſed cauere debet ſimonia, cū plerumque accipiantur munera intuitu receptionis neceſſariæ, non ſuſtentationis, *tom.* 2. *q* 48. *art.* 1.

Si Monaſterium ſit ſufficienter dotatum, accipientes dotem vix excuſari poſſunt à ſimonia, & nullo modo ſaltem ab auaritia, ſicut etiam qui paciſcuntur de maiori ſumma, quàm ſufficiat ad Religioſam ſuſtentationem *ibidem.* & *art.* 2.

Prælati poſſunt & debent (ſicut ſtatutum eſt legibus ciuilibus) taxare ſummam communem pro ſuſtentatione recipiendorum cum dote, ſecundùm loca, tempora, & perſonas, ſtatuto, & muni; quam ſummam poſſent in particulari minuere, modò ſemper remaneat ſufficiens, etiam contradicente conuentu, *art* 3 & 4.

Parentes Nouitij dantes Monaſterio dotem, niſi à Monaſterio pignus accipiant, aut fideiuſſorem de datis mutuo, & Religioſi acceptantes ante factam profeſſionem, excommunicantur per *Concilium Tridentinum citatæ ſeſſ. cap* 16. ne videlicet inde quoquo modo libertas impediatur nouitij, *art.* 5.

Religioſæ paciſcentes de dote, tenentur reſtituere totum id, quod ſuperat taxam communem & ſufficientem, niſi ipſe exceſſus ipſis liberaliter concedatur. *art.* 6.

Monaſterium poteſt petere compenſationem dotis non ſolutæ tempore debito à parentibus profeſſi; ſed caueatur vſura. *artic.* 7.

Fraus de dote ex parte Nouitij iam profeſſi, vt ſi verbi gratia promiſiſſet, Monaſterium ſucceſſurum ad ſuam hæreditatem, cùm tamen antea renuntiaſſet legitimè, non dirimit profeſſionem, efficit tamen, vt Monaſterium non teneatur alere, ſed poteſt à parentibus iuridicè petere alimenta, non manendo apud parentes, ſed in Monaſterio, cùm ſit verè Religioſus, *art.* 8.

ECCLESIA.

Vide Altaria Aedificia Hæreditas, Immunitas, Legatum.

AEDIFICIA.

Vide excommunicatio.

Cæteris paribus melius eſt, & Deo gratius fundare & ædificare Eccleſiam Collegiatam, Regularem, præſertim Mendicantium, quam ſæcularem. *tom.* 2. *quæſt.* 49. *art* 2.

Non poſſunt hodie Mendicantes noua loca conſtruere, nec conſtructa recipere, ſine licentia Epiſcopi loci. *Ex Trid ſeſſ* 25. *de Regular. cap.* 3. Et hæc ſufficit abſque alia ſummi Pontificis authoritate, *art.* 3.

Non poſſunt Fratres mutare Monaſterium de loco in locum, ſine Papæ licentia, ex *Bonifacij VIII. conſtitutione*, non mutata quoad hoc per *Concil. Trid art* 4

Poteſt tamen Generalis Monaſterium non am-

amplius commodum dimittere in manibus Ordinarij ex *Sixto IV.* dictis Generalis conſcientiam ſuper hoc onerante. *tom. 1. quæſt.* 23 *art.* 6.

Clemens IV. prohibuit Mendicantibus ædificare de nouo prope domum iam conſtructam Minorum, niſi intermediet ſpatium trecentarũ cannarum in aëre menſurandarũ, vbi aliàs rectè menſurari loci diſpoſitio non permittit. Et quamlibet iſtarum cannarum voluit octo palmorum longitudinem continere, non obſtante varia locorum conſuetudine. *art.* 5.

Innocentius IV. ſtatuit, vt infra dimidiam leucam à terminis poſſeſſionem Carthuſienſium, nulli Religioſo liceat conſtruere ædificium, aut poſſeſſionem acquirere, *ibidem.*

Vrbanus IV. conceſſit Ordini Ciſtercienſi, vt nulla ædificia poſſint conſtrui intra vnum miliare ab Abbatijs, & eiuſdem Ordinis locis, ſub pœna excommunicationis, *art.* 5.

Leo X. ſpeciali priuilegio conceſſit Minoribus, quòd adueniente neceſſitatis caſu Eccleſiæ tam Fratrum Minorum, quàm Monialium Sanctæ Claræ, poſſint transferri & mutari de vno loco ad alium; & locus prioris Eccleſiæ reduci ad vſus humanos; dummodo materia ædificiorum ponatur in alia Eccleſia, *art.* 6.

Eccleſia ſæcularis facilè authoritate ſolius Epiſcopi poteſt fieri Regularis, ſed ſine præiudicio Clericorum ſiue beneficiatorum dictæ Eccleſiæ: ita vt alibi æquè prouiſum ſit eis, quia non poteſt Summus Pontifex concedere priuilegium cum præiudicio magno tertij. *ibidem.*

Fundatori non reſeruanti ſibi dominium Conuentus, & fundi Eccleſiæ ædificatæ pro Fratribus, poteſt Syndicus de conſenſu & voluntate Miniſtri Prouincialis, & communitatis dare ius patronatus ipſius ſucceſſoribus, quia hæc donatio potius cedit in vtilitatem Fratrum, ex qua alij animantur ad conſtruendum pro Fratribus, *art.* 7.

EIECTIO A RELIGIONE.

Vide Homicida, Profeßio.

ALexander VI. conceſſit Generali & Prouincialibus, poſſe expellere ſpoliatos habitu incorrigibiles, ad quod Sanctus Bonauentura ſuper Regulam Minorum, q. 12. dicit tria requiri ſaltem in foro conſcientiæ. Primum, quòd Fratribus & ſæcularibus eorum delicta ſint notoria. Secundũ, quòd noceant alijs ſuo malo exemplo. Tertium, vt probetur incorrigibilitas. *to.* 1. *quæſt.* 20 *art.* 14.

Incorrigibilitas iudicanda eſt, quando ſæpe correctus de crimine pœnas non vult ferre, nec culpas dimittere, vel ex pœnarum ſæpius iterata inflictione iudicio diſcretorũ cognoſcitur nõ proficere. Hæc habent ſtatuta Fratrum Prædicatorum, ſecundùm quæ non poteſt expelli Frater, quamdiu vult corrigi; apud Minores verò incorrigibilis dicitur, qui ter conuictus & punitus de crimine graui, vt eſt apoſtaſia, non fuit correctus. Vnde quarta vice poteſt expelli *ibid.*

Talis vt ſuprà dicitur incorrigibilis de iure, ſed poteſt quis incorrigibilis de facto iudicari, ſi in primo crimine ſunt circumſtantiæ grauiſſimæ, *art.* 15.

Prælati volentes eijcere inſolentes, vtendo virtute conceſsionis *Pij* V. non tenentur ſequi conſilium Seniorum, bene autem virtute conceſsionis *Alexandri ſexti*, niſi fuerint Generales, qui per ſeipſos duntaxat poſſunt eijcere, *art* 14. 15. 16 & 17.

Poſſunt expellere ob homicidium, & peccatũ Sodomiticum perfectè & ſæpius perpetratum; ſed non decet, ſi pœniteant, nec aſſueſcant, nec tutum eſſet in conſcientia, cùm æquitas ibi deſit, & miſericordia, *art* 18. & 19.

Conſuetudo fuit olim eijciendi incorrigibiles cum habitu; & tales poterat, & tenebatur Superior recipere; ſed *Alexander Sextus*, *Pius Quintus*, & alij modò conceſſerunt poſſe tales ſine habitu expelli, & totaliter ſæculares fieri; quo ſemel facto nunquam iure licet eiuſmodi ad ordinem recipere, ſine Papæ mandato, niſi præſcripta conſuetudo ius contrarium in aliquo Ordine obtinuerit, qualis eſt in Minorum & Prædicatorum Ordinibus, *tom. 1 quæſt* 23. *art.* 4. & 5.

Eiecti etiam iuridicè non liberantur ab obligatione votorum, & præceptorum; ſed tantùm ſuſpenditur obligatio quoad ea, quæ extra Ordinem ſeruare non poſſunt. Vnde ſi redeant ad eandem Religionem, non debent iterum profiteri; ſecus ſi ad aliam, *art.* 20. & 29.

Innocentius Quartus prohibuit vt Minores, quos Generalis vel Prouincialis ab Ordine eiecerint, vel proprio motu egreſsi fuerint, non præſumant prædicare (cùm ſint infames) ſeu confeſsiones audire, niſi de licentia Sedis Apoſtolicæ, aut prædictorum Miniſtrorum, ad alium tranſierint Ordinem. Et quòd ſi contra huiuſmodi inhibitionem aliquid temerè fuerit attentatum; poſſunt dicti miniſtri in illos excommunicationis ſententiam promulgare. *art.* 21.

Eiectus cũ habitu nunquã poteſt per ſeipſũ illũ dimittere; nec vllus Papâ inferior valet in hoc diſpẽſare; ideo propria authoritate illũ temerè relinquẽs, eſt excõmunicat⁹, à qua tamẽ excõmunicatione videtur liberari, ſi bona fide, & ſine ſcãdalo aſſumat aliũ religionis in genere habitũ, *ar.* 27

Digitized by Google

Eiectus ſine habitu poteſt, debetque vti habitu clericali Ordini ſuo conuenienti ſine vlla Papæ diſpenſatione. *ibidem.*

Eiectus iuſtè de rigore iuris, non tenetur redire, hinc vbi rogarit, vt recipiatur, ſi non admittatur, poteſt tuta conſcientia degere in ſæculo. *art* 21.

Eiecti cum literis teſtimonialibus Superioris eiicientis poſſunt intrare quemcumque Ordinem, etiam laxiorem, demptis Sancti Auguſtini hoſpitaliorum, & militaribus Ordinibus; ſed ſine illis literis nullum poſſunt ingredi prorſus Ordinem, nec recipi abſque licentia ſpeciali Sedis Apoſtolicæ Ex *Innocent.* IV. *art* 22

Superior eiiciens non poteſt obligare eiectum, vt intra certum tempus ingrediatur alium ſtrictiorem Ordinem, cùm exutus non ſit amplius eius ſubditus. *art.* 23

Eiecti debent ſe ſtatim ſubdere Epiſcopo, aut originis, aut alicui alteri, à quo poſſunt diſpenſari, ſi indigeant diſpenſatione, modò non ſit Papæ reſeruata; quin etiam poterunt ab eo ad Ordines promoueri titulo beneficij (ſi habeant) aut patrimonij. *art* 24. & 25.

Eiecti cùm remaneant incapaces proprietatis, non poſſunt ſibi acquirere, nec Monaſterio, à quo ſunt expulſi, cùm deſinant eſſe Regulares; ergo nec dare, nec teſtari; ſed bona per eos acquiſita ſunt Eccleſiæ Regularis aut ſæcularis, cui inſeruiunt, Pontificis aut Epiſcopi. *art* 26.

Eiectus poteſt ſtatim à Iudice ſæculari puniri, etiam pœna mortis, vt docet praxis communis, niſi ſit Clericus, in quem tunc nihil poteſt ſæcularis niſi ei expreſsè tradatur, à Iudicibus verò Regularibus ſuæ Religionis cōdemnari tantùm poteſt ad exilium, aut triremes, non ad mortem. *art.* 28.

ELECTIO.

Vide Epiſcopus, Abbatiſſa, Commiſſarius.

Electio eſt idoneæ perſonæ ad dignitatem, vel fraternam ſocietatem, ſeruata forma Canonica, facta vocatio: eſtque triplex. Prima, per modum ſcrutinij. Secunda, per modum compromiſſi. Tertia, per modum communis inſpirationis. *tom.* 2. *q.* 51. *art.* 1.

Electionis per ſcrutinium faciendę ſubſtantia trium ſcrutatorum numerum exigit, niſi collegij exiguus numerus excuſet. *art* 2.

Scrutinio præmittitur iuſiurandum, in Religionibus obedientia, vota deinde ſecretò exquiruntur; poſſuntque in negotijs grauiſſimis teſtes adhiberi, quo res citra omnem ſuſpicionem fiat. *art.* 3.

In ſcrutinio danda ſunt ſuffragia pura & certa, non ſub conditione incerta, & ambigua. *art.* 4.

Concil. Trident ſeſſ. 22 *de Reform. cap* 4. prohibens illum poſſe ſuffragari in electionibus, qui non eſt in ſacris, non comprehendit Monachos, nec Mendicantes, ſed tantùm Canonicos Regulares, nec requirit ætatem 22. annorum, vnde illi ante ætatem ordinati, niſi ſint ſuſpenſi, poterũt habere vocem *art.* 5.

Superiores Ordinum Mendicantium poſſunt diſpenſare cum ſuis quoad electiones ex iuſta cauſa. *ibidem.*

Iure communi prohibentur laici ſuffragari in electionibus Prælatorum: verùm in Religione Minorum conſuetudo præſcripta contrarium obtinuit; vnde in quibuſdam prouincijs habent vocem in omnibus etiam paſſiuam; in alijs autem nec actiuam in omnibus, ſed tantùm in receptione Nouitiorum. *art* 5.

Poſſunt electores legitimè impediti aliquem mittere Procuratorem ſuo nomine ſuffragaturũ, ſaltem cum iureiurando de impedimento legitimo. Nec hoc abolet *Concil. Trid ſeſſ.* 25 *de Regul. cap.* 9. vt expreſsè declarauit *Sacra Congregatio*, ſed tantùm abuſum antiquum, quo ſolebãt ipſi Præſidentes talem v. g. N. ſubſtituere in locum N. v. g. abſentis. *art.* 6.

Sixtus V. præcepit vt electiones Superiorum & Officialium in Ordine Minorum de Obſeruantia, per ſchedulas clauſas fierent ſtatim coram communitate comburendas, ad maiorem eligentium libertatem: aliàs irritat totum. quod non comprehendit Moniales, quæ debent ſequi dictamen *Concil. Trident citata ſeſſ cap* 7. volentis vt Superior, quicumque ſit, nō ingrediatur Monaſterium, ſed recipiat vota Monialium ante cancellorum feneſtellam. *art* 8.

Electio poteſt coarctari ad certum genus perſonarum, v. g. ad ſolos Guardianos, vel certã nationem, v. g. Ciſmontanam, ſi tamen inter tales aliqui digni inueniantur, ſed non ad certas perſonas 3. aut 4. vocalium paſſiuorum, cùm id expreſsè ſit contra libertatem & ſacros Canones, ſine Papæ diſpenſatione, alias eſt irrita electio, & Præſidens id faciens in electione Prouincialis ſecundùm *Pium* V. ſuo officio priuatus exiſtit, poſt ſententiam tamen Iudicis; in electione verò Guardiani non priuatur officio, ſed electio eſt nulla *art.* 10. & 11.

Præſidens quantęcumque ſit authoritatis, non poteſt quempiam priuare voce actiua aut paſſiua, niſi ſeruato iuris ordine quoad ſubſtantialia, ſi non citetur, ſi non detur illi locus ſe defendēdi; nec.

Digitized by Google

nec quidquam faciunt literæ Apoſtolicæ:nã ſic intelligendæ ſunt,vt ſubſtantia iuris, & præſertim naturalis, ſeruetur. Nec valent cenſuræ ad hoc latæ,fitque irrita electio. *art.12.*

Omnis profeſſus ſtatim atque emiſit tria vota ſecundùm Canones,videtur habere vocem in electionibus Prælatorum, quod conforme eſt conſuetudini antiquarum Religionum; & *Nauarrus* id ſecuriùs iudicat,nec noua conſuetudo in contrarium eſt bona, niſi ſit legitimè præſcripta. *art.13.*

ELECTIO GENERALIVM ET PROVINCIALIVM.

Electio in Ordine Minorum Generalis aſſumendi ex vtraque familia alternatiua vice, fieri debet ab omnibus vocalibus vtriuſque familiæ *iuxta Papales Conſtitutiones*; nec poteſt iam protendi vltra ſexennium, niſi fortè ad paucos menſes,ſine Papæ diſpenſatione,*tom 2.q.52.art.2.*

Generalis canonicè electus, eo ipſo,quo pronunciatur electus, priuilegio Papali cenſetur cõfirmatus,nec eget alia confirmatione;quod & alijs Ordinibus iam conceſſum eſt, *art 3.*

*Nicol III.*prohibuit,ne Minores poſſint mortuo Generali,eligere Vicarium Ordinis, ſine expreſſa Papæ licentia; ſed iam contrarium obtinuit conſuetudo, vt habetur in ſtatutis Toletani Ordinis. *art.4.*

Electio Prouincialis in Ordine Minorum videtur olim pertinuiſſe ad Capitulum generale, ſed iam per *Clement.* V. pertinet ad prouinciale. Quòd ſi electores (vt habent *ſtatuta Toletana*) in varia placita diuiſi,in ynius diei ſpatio non elegerint, Præſidens Capituli poterit ſecundùm iuris communis diſpoſitionem, quem voluerit, ſecundùm Deum eligere:idem eſt faciendum, ſi electores elegerint ſcienter indignum; ſi verò fuerit electio digni,prætermiſſo digniori, non debet irritari,benè autem indigni.*art.6.*

In Prouincialem poteſt eligi omnis Frater idoneus,licèt non ſit de corpore Capituli, quod vſu receptum eſt in Ordine Minorum; non tamen alterius prouinciæ, niſi vrgente neceſſitate cum conſenſu totius definitorij.*art 7.*

Poteſt Pontifex facere,vt ſæcularis aliquis, & multò magis Frater alterius Ordinis,poſſit creari in Abbatem, qui erit caput & Prælatus Mõnaſterij,licèt id multùm dedeceat, vt colligitur ex *Trident.ſeſſ. 25. de Reg. cap.21.* Cùm enim ſit Rector Fratrum, ad perfectionem ſuæ Regulæ decentiſſimum eſt,vt præeat exemplo,& experientia Regulam doceat *art.8.& 9.*

Legatus veriſimiliter diſpenſare poteſt,vt Frater vnius Religionis ſtrictioris, aut ſaltem æquè ſtrictæ,licèt non laxioris Obſeruantiæ, in alia Religione eligatur in Prælatum. *art.10.*

Qui fuit quondam Prouincialis, modò duæ interfuerint electiones, poteſt iterum eligi, licèt non omnino ſit completum ſexenium, ex *Greg. XIII. art 12*

Prohibitio iuris,ne fiat electio ſucceſſoris ante completam defuncti ſepulturam, non ligat Mendicantes, ex *Clement.4.* præſertim quando occaſiones vrgentes id poſtulant.*art.13.*

Stante ſtatuto,ne Vicarius Conuentus eligatur in diſcretum, qui mittatur ad Capitulum prouinciale, Viſitator etiam cum plenitudine poteſtatis iniuſtè diſpenſat cum eo, niſi adſit cauſa rationabilis,*art.14.*

ELECTIO *Guardianorum,& Priorum Conuentualium.*

Licèt iure communi electio ſuperioris Conuentualis ſpectet ad Conuentum, tamen in Ordine Minorum per ſtatuta à Pontificibus approbata, pertinet ad Definitores in Capitulo congregatos,per modum compromiſſi, quod *Nauarrus* iudicat conuenientiſſimum: extra Capitulum verò talium electio pertinet ad Definitores,vel ad Conuentum,*tom 2 q 53.art 1:*

Guardianus electus, ex ipſo cenſetur confirmatus ex *Clem 4.* quod iam omnibus alijs Conuentualibus eſt conceſſum.*art. 6.*

ELECTIO *Abbatiſſarum & Prioriſſarum.*

Electio Abbatiſſæ pertinet ad Conuentum, & debet fieri ſecundùm formam *Concil. Trid.ſeſſ. 25.de Reg.cap.6.& 7.tom.2 q 54. art.1.*

Electa monialis per ſcrutinium ſecundùm *Concilium Tridentinum*,ſi ſit canonicè electa,id eſt, ſi habeat duas partes ex tribus, debet ſtatim confirmari, non obſtante contradictione tertiæ partis,ſed non, ſi ſit electa à maiori quidem parte, non tamen explente duas partes ex tribus: tunc enim Prælatus ante confirmationem debet audire partem reclamantem, ſine ſtrepitu & figura iudicij,& ea audita confirmare aut irritare; illa autem ſic electa antequam irritetur,poteſt vti iuriſdictione, modò res Monaſterij non alienet,nec vllam inter Moniales recipiat.*art.7*

Cùm additur in electione Monialis clauſula, *De conſenſu medietatis Conuentus*, intelligitur, quòd conſenſus iſte debeat exquiri ab omnibus Capitulariter congregatis: non enim aliter efficiunt:

ciunt corpus communitatis, à quo corpore debet fieri electio, *art.2.*

ELECTI OBLIGATIO
ad acceptandam Prælationem.

DEbitè electus, illicitè fugit, aut ſe abſcondit ſine ſpeciali Spiritus ſancti inſtinctu, ſed meritoriè bona intentione poteſt acceptare dicens: ***Ecce ego, mitte me***, vel humiliter ſeſe excuſare, niſi obedientia cogat, aut conſcientia ob inopiam alterius idonei ſtimularet, iuxta *ſacros Canones.tom 2 quæſt.55 art.1.*

Regularis Canonicè electus in Prælaturam extra Ordinem, eget voluntate Superioris ad cõſentiendum (niſi confirmetur à Legato Cardinali) tamen veriſimiliter poteſt cogi Superior ad conſentiendum, præſertim ſi bonum commune id poſtulat. *art. 2.*

Non poteſt Superior concedere licentiam pro electione futura, ſi fieri contingeret, vt in quadam *Clementina* determinatur, & tenet *Sylueſter. art. 2.*

Si Legatus Regulari conferat beneficium quodcumque ſæculare, valet etiam ſine conſenſu Superioris. Item ſi eligatur in Papam, quia eo ipſo efficitur omnium Superior & dominus, *tom. 2.q.124.art 3.*

ELIGI PROCVRANTIVM POENAE.

REgularis in electionibus, vel ante eas per ſex menſes ſubornans electorem mala ſubornatione, ipſo facto excommunicatur, olim à ſummo Pontifice, hodie etiam à Generali, & eius Commiſſario, quando de illis non eſt ſubornatum, abſoluendus, & priuatur voce actiua & paſſiua. *tom. 2. quæſt. 56 art. 1. ex Pio V. & Gregorio* XIII.

Hæc excommunicatio eſt latæ ſententiæ, ſed priuatio vocis non incurritur, niſi poſt ſententiam Iudicis in foro conſcientiæ, ex *Soto ibidem.*

Subornatio eſt ſuaſio, qua ſuadetur verum vel falſum, ob bonum vel malum finem, ſi in bonũ, eſt bona; ſecus, ſi in malum, *ibid.*

Iiſdem pœnis afficiuntur, & inſuper priuantur omnibus officijs Ordinis recurrentes ad ſæculares mendicaturi fauores ad obtinenda officia, etiamſi iurent in contrarium & Fratres & ſæculares, dummodo de malitia non conſtiterit, ex *Pio* V. *&* *Greg* XIII. *art. 2.*

Non incurrit tamen has pœnas; qui has literas impetrauit, ſed ad electorum manus non peruenerunt. Similiter nec ignorans has conſtitutiones ſaltem in foro conſcientiæ, *ibidem.*

Moniales impetrantes ſimiles fauores non incurrunt illas pœnas. *ibidem*

Gregorius XIII. & *Clemens* VIII. Generali, & alijs Prælatis Ordinis Prædicatorum in virtute ſanctæ obedientiæ inhibuerunt, ne gratiam, dignitatem, aut officium cuicumque Fratri conferant, aut pœnas ipſis debitas relaxent rogatu cuiuſcumque ſæcularis, etiam Imperatoris, & Cardinalis. *art.2.*

Si per perſonas extra Ordinem degentes fauores ad aliqua officia procurauerint, inhabilitant eos prædicti Pontifices ad illa & maiora officia, nec poſſunt niſi à ſummo Pontifice rehabilitari. *ibid.*

Innocentius VIII prohibuit ſæcularibus, cuiuſcumque ſtatus, dignitatis, & conditionis exiſtãt, ſub excommunicatione incurrenda ipſo facto, & priuatione beneficiorum, ſi habeant, quocumque modo ſe intromittere in electionibus Prælatorum Ordinis Sancti Hieronymi; quod indultum tangit tantum extraneos, non Fratres. *art 3.*

ELEEMOSYNA.

Vide Fratres Minores, Paupertas, Mendicitas.

MOnaſteria tenentur præcepto eleemoſynæ quoad ſuperflua, cum Religionis ſcopus ſit charitas, vt docet *Thomas 2 2 q 32. art 5.* & *tom. 2 q 57. art 1*

Monachus de his, quæ ſibi ab Abbate dantur, v.g. pro munere Sacriſtæ, Organiſtæ, &c. & pro ſuſtentatione, poteſt moderatas facere eleemoſynas, ſicut ſolent alij facere, nec contradicit *Conc. Trid ſeſſ 25 de Reg ca 2.* ſiue ſit in itinere, ſiue ſtudeat extra Monaſterium. *art. 2.*

De bonis communitatis non poteſt dare ſine peccato, abſque expreſſa licentia, aut præſumpta (quæ eſt, quando talia communiter dantur, Superiore ſciente, & tacente) & niſi in extrema neceſſitate, aut graui, Superiore abſente, quia tunc præſumitur velle. *ibidem.*

Regulares, ac etiam Militares, non poſſunt impendere reditus in alios vſus, quàm in illos, in quos intendit Regula, quam ſunt profeſſi, aliàs peccant. *art 5.*

Iulius II. ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrenda inhibuit Conuentualibus, & alijs Mendicantibus, ne impediant Fratres Minores Obſeruantes, quin liberè poſſint petere eleemoſynam temporibus & locis conſuetis, & mendi-

mendicare aduentu & præuentu aliorum minimè requiſitis, aut expectatis. *art* 6.

*Concilium Tridentinum ſeſſ.*21 *c.*9. nullo modo voluit tollere vſum mendicationis Religioſorum, ſed abuſum quorundam falſorum quæſtuariorum, & baiulorum falſarum indulgentiarū, lucri tantùm gratia, &c. *art.* 7.

Sixtus IV. ſubiecit Epiſcopos ſuſpenſioni à Regimine, interdicto ingreſſus Eccleſiæ, alios verò inferiores excommunicationi, diſſuadentes populo, ne eleemoſynas dent Fratribus Mendicantibus, voluitque, contra tales vt Inquiſitor procederet, tamquam ſuſpectos de fide. *ibidem.*

Bonifacius IX. conceſſit etiam Prædicatoribus id ipſum, quod conceſſum eſt à ſuis prædeceſſoribus circa eleemoſynas petendas, & inſuper prohibuit, vt nullus illas prohiberet in ſuis Eccleſijs celebrare, & oblationes in Miſſis, vel alijs ad Altare ipſorum peruenientes recipere, & conuertere in ſuos vſus, iuxta morem ſui Ordinis, & quòd ipſo facto ſint excommunicati omnes contrafacientes, non abſoluendi, niſi Sedi Apoſtolicæ perſonaliter ſe præſentent. *art.*8.

EPISCOPVS.

Vide Abſoluere, Apoſtaſia, Exemptio, Diſpenſare, Prædicare, Obedientia, Proceſſio.

DVbium eſt, an Regularis peccet deſiderando Epiſcopatum? Negans opinio ſanior eſt, cùm ſtatus Epiſcopalis ſit perfectior ſtatu Religionis; debet tamen adeſſe rectus finis, vnde ſecundùm omnes tenetur illum acceptare Superiore mandāte; etiam Ieſuita, licèt voto ſimplici renunciauerit iuri dignitatis ſæcularis acceptandæ, ex *Paulo* III. *tom.*2. *quæſt* 58. *articul.*1. *&* 2.

Nullus Regularis poteſt conſentire, etiam de Superioris licentia, electioni de ſe in diſcordia factæ, ad aliquam Prælaturam extra Ordinem ſuum, prout traditur in iure. Nec poteſt ſine licentia Superioris Epiſcopatum acceptare, ſi offeratur, velùm poterit conſentire ſolus Prælatus, ſine capitulo, vel Conuentu *art.*1.

Monachus factus Epiſcopus ſolutus eſt à iugo Regulæ Monaſticæ, quoad obedientiam, cùm ſit factus de filio pater, & quoad ea quæ repugnant dignitati & officio Epiſcopali, v.g à ieiunijs, vigilijs, modo cantandi, ſilentio, & vt poſſit fieri compater; nullo autem modo quoad reliqua, videlicet quoad tria vota eſſentialia eo modo, quo ſeruare poteſt. & quoad delationem habitus, licèt propter dimiſſionem illius fortaſſe non excommunicetur *art* 3.

Epiſcopus factus extra Ordinem degens, non ampliùs gaudet priuilegijs Religioſorum, niſi de Prælatorum conſenſu. *Ex Sixto* IV. *artic* 4.

Quæ acquiſiuit ante tranſitum ad Epiſcopatum, & tempore ſuæ promotionis, verbi gratia, habitus, libros, &c. tenetur totum Superiorī Ordinis ante conſecrationem reſignare, ſub pœna ſuſpenſionis ab officio Pontificali, ex *Clemente* IV. niſi fortè Prælati vſum huiuſmodi rerum ad tempus conceſſerint, ex *Alexandro* IV. ſed quæ poſtea acquiſiuit, ſunt Eccleſiæ, cui præeſt. *art* 6.

Regularis Epiſcopus factus, etiam Minor, recuperat ius ſuccedendi ad hæreditatem paternam, ſed non teſtandi, cùm non poſſit ſibi acquirere, ob votum paupertatis, ſed tantùm Eccleſiæ, niſi Apoſtolica authoritate; quæ ſemel data valeret etiam Papa mortuo, nam facultas teſtandi ad pia, non eſt odioſa, nec ad primas vices extingueretur, cùm tam impetrans quàm concedens teſtamentum intelligant de vltimo teſtimento, cum quo eſt deceſſurus impetrans. *articul* 7. *&* *tom* 3. *quæſtion* 69. *articulo* 4. 5. *&* 6.

Beneficiarius Regularis poteſt æquè diſponere de bonis ſuorum beneficiorum, atque ſæculares, qui ſi dicantur in iure domini, intellige non de dominio libero, ſed reſtricto ad dandum ſuperflua pauperibus, cuius etiam dominij ſunt capaces Regulares. *tom* 1. *quæſt* 58. *art* 8.

Superior Regularis habet eandem iuriſdictionem in ſuos ſubditos quoad regimen, quam Epiſcopus in ſuos vt ſimpliciter Epiſcopus; non autem vt Inquiſitor fidei, aut delegatus Sedis Apoſtolicæ in certis caſibus, vt de hæreſi occulta, à qua non poteſt Superior Regularis abſoluere ſecluſo omni priuilegio, *tom.*1 *quæſt* 20. *articul.* 10. *&* 11.

Regularis Curatus in Eccleſijs ſubiectis iuriſdictioni ſui Abbatis ſubeſt tantùm Epiſcopo quoad curam animarum, & ſacramentorum adminiſtrationem ex *Trident ſeſſ* 25. *de Reform. cap.* 11. Vbi tamen quoſdam excipit, vnde non tenentur reſpondere citationi, vel ſeruare excommunicationem ab ipſo latam; quod intellige de exemptis & habentibus priuilegium. *tom.*1. *quæſt.* 36. *art.*4.

Ex verbis *Conc. Trid. in decreto de obſer & vit in Miſſa.*

Digitized by Google

Miſſa, videtur, Epiſcopos poſſe compellere Regulares, vt diebus Dominicis in ſuis Eccleſijs annuntient populo feſta & ieiunia hebdomadæ. *tom. 1 q 43. art. 7.*

EREMITAE.

EREmitæ ſunt, & olim fuerunt in triplici differentia: alij enim ſunt Sirbitæ per mundum euntes; alij dicuntur Anachoritæ ſeu ſolitarij; tertij dicuntur Cœnobitæ in congregatione viuentes. Inter quos omnes illi, qui profitentur vitam Religioſorum in Ordine viuendi approbato à Papa, aut ab Epiſcopo, habentes Superiorem, nihil habere poſſunt propriũ, & inter perſonas Eccleſiaſticas numerantur, gaudentq; priuilegio fori, ita vt ante Iudicẽ ſæcularẽ nequeãt cõueniri. Alij, qui tantum nominari poſſunt Pœnitentes, non fruuntur priuilegio fori, licèt omnes ſint iure approbati, ſed ſubſunt iuriſdictioni locali ſæculari. *tom. 3. queſt. 49, art. 4. & tom. 2 q. 63. artic. 10.*

EVCHARISTIA.

Vide Communio.

EXCOMMVNICARE.

SVperiores Ordinum exemptorum, ſunt proprij paſtores Fratrum iure habentes in eos omnem iuriſdictionem, quam exercere poſſunt vbique, id eſt, etiam extra Monaſterium, cùm non habeant territorium, intra quod limitetur eorum poteſtas; hinc vbique poſſunt ſedere pro tribunali, quamuis honeſtius facient, ſi in ſuis locis ſuam authoritatem exerceant. *tom. 2. q. 59. art. 1.*

Poſſunt Prælati Ordinis Minorum ferre ſententiam excommunicationis, quando opus eſt, ſine ſcriptis contra tenorem iuris, priuilegio *Leonis X.*

Circa quod *Conſtitutiones Toletanæ* Fratrum Minorum ſtatuunt, ne ferant ſententiam excommunicationis ſine ſcriptis, quando eam ferunt per modum ſtatuti de cauendo aliquo peccato, aut actione ſuſpecta (talis dicitur ſententia quæ fertur pro omnibus & ad ſemper, & cenſetur eſſe à iure) ſed quando ferunt tantùm per modum præcepti (quæ dicitur ab homine) poſſunt ſine ſcriptis. *art. 3.*

Per conſtitutiones ſupradictas declaratur, non poſſe Guardianum excommunicare in tribus caſibus, ſcilicet ad finem reuelationis in iudicio, pro deperditis aut ſubſtractis rebus, cùm non habeat iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in his requiſitam. *art. 4.*

Nullus Legatus (niſi de Latere Sedis Apoſtolicæ miſſus vel delegatus, aut ſubdelegatus, authoritate literarum Sedis præmiſſæ) poteſt excommunicare, ſuſpendere, vel interdicere Regulares, niſi literæ ipſæ plenam & expreſſam faciant mentionem de indulto exemptionis; multo minùs id poſſunt Ordinarij. Quod item priuilegium habent Religioſi militares vt tales, & vt perſonæ ſingulares ipſarum militiarum profeſſæ, non autem in quantum ciuitatum ſunt Rectores, ſi perturbent Epiſcopalem iuriſdictionem *art. 5.*

Si priuilegium non ſit Iudici notum, neq; priuilegiatus in longo libertatis tenore fuerit, tunc ſententia excommunicationis contra eum lata tenet, niſi in priuilegio eſſet clauſula irritans. Similiter, ſi allegat priuilegium non publicatum, neque Iudici notum, neque in longo libertatis tenore fuerit, & ſi Iudici petenti ſibi oſtendi illud priuilegium, non vult oſtendere, nec clauſulam continentem ſuam libertatem, tenebit excommunicatio, ſi contra eum feratur. *art 6.*

Noluit *Nicolaus* V. Fratres ligari aliqua cenſura excommunicationis, ſuſpenſionis, aut interdicti, iuris vel hominis, niſi nominatim de ipſis Religioſis ſpecialis fiat expreſſio *art. 7.*

Duplex eſt excommunicatio, generalis, & ſpecialis. Generalis rurſus duplex, lata ſcilicet à iure, & lata ab homine. Lata à iure eſt, qua generaliter canon, conſtitutio aut ſtatutum excommunicat eum, qui illud, aut illud fecerit, aut non fecerit. Lata ab homine eſt, quam Iudex generaliter fert in illum, qui illud, aut illud fecerit, aut non fecerit. Inter quas hoc eſt diſcriminis; quòd lata ab homine moritur mortuo homine vel ablato eo ab officio, quoad eos qui antè non incurrerunt; at lata à iure minimè. *tom. 2. q. 60. art. 1.*

Multæ ſunt cenſuræ & excommunicationes, quæ in ſacris Canonibus, Regularibus imponuntur. Verùm multæ earum iam non ligant, quia per contrariam conſuetudinem, aut non vſum, alijſve modis ſunt ſublatæ. *art 2.*

EPICHEIA.

EPicheia eſt æquitas, ſeu iuſtitia dulcore miſericordiæ temperata, cuius officium, ſeu proprius actus eſt, in caſibus ſpecialibus diſcedere à verbis legis, ſeruata tamen eius intentione, penſatis omnibus circumſtantijs. *tom. 2. queſt. 46. artic. 2.*

Hæc

Digitized by Google

Hæc virtus maximè neceſſaria eſt ad regimen Regularium, & tranquillitatem Religioſorum, qui aliquando literales tantùm exiſtentes maximis ſcrupulis ſuccumbunt; ad cuius intelligentiam hæ Regulæ conſtituuntur.

1. Inter duram, & benignam interpretationem diuini præcepti, & humani, in dubijs, cæteris paribus, benignior eſt ſemper ſequenda.

2. Neque Deus, neque Eccleſia, ſuis præceptis nos obligare ad vix poſſibile, aut nimis difficile (quod moraliter & ciuiliter dicitur impoſſibile) intendit: alìàs iugum Chriſti non eſſet ſuaue.

3. Nec Deus, nec eccleſia intendit ſuis præceptis obligare, ſic quòd quis ea implendo, ſit vel appareat fatuus, aut quòd bona tollatur vrbanitas, aut conuictus honeſtus cum alijs hominibus, neque conſulit, vt ſic ſe habeat homo, vt alijs riſui ſit, ſaltem apud viros bonos & diſcretos: Nec cum graui ſcandalo aut damno præſertim ſpirituali, iudicio prudentũ, quod in hac & priori regula debet attendi.

4. In dubijs vita ſenſuſque communis virorum bonorum ſumi debet in exemplum, & regulam viuendi.

5. In his quæ ſunt mala, quia prohibita, iure tantùm humano excuſat conſuetudo præſcripta, aut legitima, quia tollit legem, & eſt eius interpres.

6. In quolibet caſu prætermittẽs facere quod lex imponit, excuſari poteſt à peccato ſaltem mortali, quamuis non ſemper à veniali, ſi hoc facit bono animo virtute epicheiæ: ſine contemptu, ratione alicuius periculi, neceſſitatis, ſeu circumſtantiæ conſideratæ; putans ſe non peccare mortaliter, paratus nullo modo facere, ſi putaret eſſe mortale. *Vide Diſpenſatio quoad vota. artic.* 2.

EXEMPLAR.

DEductum ex originali licèt iure non valeat, niſi citata parte, cuius intereſt, ſaltem edicto generali; hoc tamen non habet locum apud Minores. Voluit enim *Leo X.* quòd tranſſumptis quarumlibet literarum Apoſtolicarum Fratribus Minoribus Obſeruantiæ conceſſarum manu Notarij publici ſubſcriptis, ſigillo alicuius Curiæ Eccleſiaſticæ, vel perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, munitis eadem prorſus fides adhibeatur in iudicio, vel extra, quæ ipſis originalibus haberetur. *tom.* 1. *q* 8 *art.* 17.

Iudex poteſt procedere contra omnes ſeſe opponentes Fratribus Minoribus de Obſeruantia, ſecundum rigorem alicuius clauſulæ ſibi exhibitæ, & à Notario fideliter extractæ ex mari magno, & alijs quibuſcumque in poſterum concedendis, ex *Leone X ibidem.*

EXEMPTIO

quoad ſæculares.

Vide Conueniri, Benefactores, Familiares, Tributum.

PErſonæ Eccleſiaſticæ, & Religioſæ ſunt iure diuino exemptæ à ſæculari iuriſdictione, ſed bona eorum ſunt exempta tantùm iure humano, dictante tamen naturali ratione. *tom* 2. *q* 62. *art* 2. *&* *quæſt.* 65. *art.* 2.

Iudex ſæcularis poteſt ſequeſtrare triticum etiam Religioſorum tempore maximæ neceſſitatis communis, pretio taxato ſibi dato, modò tamen eis relinquat ad ſufficientiam, tam pro ſe, quàm pro ſuis, authoritate iuris naturalis, & ciuilis *q* 62 *art* 3.

Monaſterium litigans cum ſæculari in cauſis temporalibus debet ipſum laicum conuenire coram Iudice ſæculari, & ipſe laicus poteſt coràm eodem Monaſterium reconuenire, niſi ipſe laicus ſit erga Fratres ſacrilegij reus, quia tunc eſt conueniendus coram Epiſcopo. *art* 11.

Poteſt Regularis conueniri coram Iudice ſæculari pro litigio feudi (non in cauſa criminali) cùm Monachus feudatarius etiam vaſallus dicatur, *art.* 10.

EXEMPTIO

quoad Epiſcopos.

IVre communi omnes iam Regulares quàm alij Clerici Epiſcopis ſubſunt; vnde à priuilegio eſt exemptio, quo licèt damnum aliquod videantur incurrere Epiſcopi, tamen abundè compenſantur fructu multiplici inde ad ſuas oues naſcente. *tom* 2. *q* 63 *art* 1 *&* 2.

Hanc exemptionem ſine dubio poſſunt facere ſummi Pontifices, & de facto fecerunt, pijs & grauibus de cauſis. *ibid & art.* 3.

Exempti à iuriſdictione Ordinariorum, & Legatorum intellige communium: nam iuxta *Clement.* IV. à Legatis à latere non ſunt exempti, ſicque veniunt interpretanda priuilegia concedentia Regularibus exemptionem à Legatis Sedis Apoſtolicæ. *artic.* 4.

Moniales ſubiectæ Regularibus Prælatis authoritate Apoſtolica, gaudent eadem exemptione, qua Fratres, *art.* 5.

Digitized by Google

Exemptus non notoriè, citatus tenetur comparere, & priuilegium Epiſcopo roganti oſtendere; ruius tamen priuilegij interpretationem dare non eſt Epiſcopi, ſed ſolius Pontificis, ex *Paulo* III. *art.7.*

Regulares notoriè exempti, vt ſunt Mendicantes, citati ab Ordinario, vt compareant in iudicio, non tenentur coram ipſo comparere, nec oſtendere priuilegium, niſi in citatione exprimatur cauſa quæ fundat iuriſdictionem Ordinarij, vt tradit *Couarruuias art 7*

Si exemptio fuit obtenta à Papa, & ſit plena exemptio, non tenebũtur Regulares ad ius reuerentiale Epiſcopo, demptis tamen aliquibus caſibus *art.9.*

Cum per exemptionem Papa Regulares immediatè ſibi ſubijciat, non licet Regularibus ſine eius licentia huic priuilegio renunciare. Vnde ſi ex negligentia patiantur ſe Ordinarijs ſubijci, poſſunt ſe tueri ex iure quod competit Papæ, contra quem non præſcribitur niſi 100. annis. *articulo 10.*

Multi ſunt caſus, in quibus Regulares ſubſunt etiam Epiſcopis, ſecundum pleraque iura, præſertim ſecundum *Concil. Trident art.11.*

EXEMPTIO

quoad Superiores Ordinis.

NVllus inferior Papa poteſt aſſumere ad aliquod munus Regularem, etiam defectu alterius, abſque expreſſo ſui Superioris conſenſu, priuilegio *Gregor.* XIII. facto Ieſuitis, & *Leonis* X. Minoribus, qui tamen eximit Legatum à latere, *tom 2 q.64 art.1.*

Ordinariorum eſt, & aliorum in dignitate conſtitutorum, quando à Prælatis, aut alijs Fratribus Ordinis Minorum requiruntur, aut etiam à Romanæ Curiæ Commiſſarijs, examinare quaſcumque literas Apoſtolicas exemptiones alicui Regulari conceſſas, ex cõmiſſione *Iulij II. per Conc. Trid* confirmata *art.2.*

Prælatus ex magna cauſa, v.g. pro authoritate Monaſterij, aut Religionis, poteſt Fratrem Epiſcopo deputare ſocium, imò & Principi ſæculari, aut Magnati *art.1.*

Licèt obediẽtia debita Principibus poſſit præſcribi, imò & quæ debetur Eccleſiaſticis; Monachus tamen obedientiam ſuo Prælato promiſſam nullo temporis ſpatio præſcribere valet. *artic.11.*

Clemens IV. prohibuit, ne aliquis Frater Minor exemptus ab obedientia Ordinis poſſit contra ſtatuta Religionis morari in domibus Fratrum dicti Ordinis, aut in eorum officijs ſe immiſcere, vel intromittere. Idem conſtituit *Sixtus* IV. pro Carmelitis ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrendæ ab admiſſis & admittentibus ad Capitula, Congregationes, & Ordinis negotia, ſeu officia, niſi Generalis pro tẽpore conſenſus interuenerit. *ibid.*

Nullus Regularis quocumque munere fungens, licèt Regis aut Sedis Apoſtolicæ ſit Capellanus, eximitur à ſui Superioris obedientia, ſed eius correctionibus in omnibus, & per omnia eſt ſubiectus. *art.4.*

EXEMPTIO

quoad tributa & exactiones.

CVm perſonę, & bona Deo conſecrata ſint iure diuino exempta à ſæculari iuriſdictione, nullus ſæcularis poteſt ſuper eis imponere tributa, gabellas, angarias, &c. quod plurimi Pontifices confirmarunt, etiam appoſitis cenſuris. Ergo Religioſi etiam poſſidentes, omnino exempti ſunt ab oneribus eiuſmodi (niſi de facto ſæculares grauarentur) pro quo *Paulus* IV. ampliſſimum priuilegium dedit Ieſuitis, vt habetur in Compendio eorum. *tomo. 2. quæſtione 65. artic.2.*

Regularis Mendicans, obtinens aliquod beneficium ſæculare contra ſui Ordinis ſtatuta ex diſpenſatione Papæ (quod iuſta de cauſa fieri præſumendum eſt) non tenetur ad onera Eccleſiaſtica, alijs v.g. Canonicis, aut ſimiliter Beneficiatis communia; licèt multi oppoſitum teneant, volentes quoad hoc, illum priuari priuilegijs ſui Ordinis *art.3*

Fratres Sancti Ioannis de Malta etiam eximũtur per conceſſiones amplas, præſertim *Sixti* V. *art.4.*

Fratres Tertiarij, & Sorores in proprijs domibus habitantes, licèt omnino videantur perſonę Eccleſiaſticæ, & per conſequens immunes, tamẽ ex declaratione *Leo.* X tenentur ad onera, & conueniendi ſunt coram Iudice ſæculari: ſed non collegialiter viuentes, & vota ſolemnia emittentes, ſeu cum clauſtralibus habitantes, aut mulieres virginalem, ſeu cælibem, aut caſtam vidualẽ vitam ducentes, ex eodem *Leone* X. *articulo quinto*

Sæcularis, licèt Rex, imponens Regularibus talia tributa ipſo facto excommunicatur, niſi priuilegij habita notitia, & monitus protinus deſti-

deſtiterit à moleſtia inferenda, quòd ſi cōtumax poſt admonitionem perſeuerer, à ſolo Papa poteſt abſolui, per multa priuilegia. *art* 6.

Ex priuilegio conceſſo Congregationi montis Oliueti, debent Prælati Eccleſiaſtici Regulares in prædictis defendere cenſuris Eccleſiaſticis, appellatione poſtpoſita, non obſtantibus literis etiam Apoſtolicis non facientibus expreſſam mentionem de hoc indulto, ac de verbo ad verbum. *ibidem.*

Epiſcopi imponentes Regularibus exactiones pro pontium reparatione, & alijs, caſu, quo eas ſecundum ſacros Canones imponunt licitè Eccleſiaſticis, non frangunt immunitatem Eccleſiaſticam: non enim fit contra eam, quando fit contra Regularium priuilegia, ſed cùm aliquid contra libertatem vniuerſalis Eccleſiæ molitur, vt tradit *Syluester ibidem.*

EXEMPTIO
quoad charitatiuum ſubſidium.

MOnaſteria exempta ad charitatiuum ſubſidium minimè ſunt obligata *to* 2 *quæſt*. 66. *art*. 1.

Monaſteria exempta, ſi habeant Eccleſias, aut Capellas populum habentes ſibi annexas, aut (ſi populum non habent) quæ ſunt Eccleſiæ, & Capellæ ſeculares, tenentur ratione illarum charitatiuum ſubſidium ſoluere, cùm iure communi Capellæ, & Parochiæ ſubſint iuriſdictioni diœceſanæ. Quod tamen intelligendum eſt, quando ex priuilegio proprio, aut conſuetudine præſcripta aliud non habetur *art* 2.

Mendicantes & Fratres Sancti Ioannis Hieroſolymitani ſunt exempti à contributione facienda pro Seminario puerorum, eorundemque ſuſtentatione, ijque ſoli. Ex *Concil. Trid ſeſſ* 23. *de Refor. c*.18 *art*.3.

Quando ex fundatione res, vel priuilegia data ſunt Eccleſijs Regularibus intuitu pietatis, & neceſſitatis, debent apud eas manere, etiamſi ſæculares fiant; quando verò priuilegium, vel collecta, vel ſubuentiones impenſa fuerunt propter ſtrictiorem vitam, ſeu reformationem; tunc reformatione ceſſante non debentur dictæ ſubuentiones *art*. 4.

Non debentur ſubuentiones Eccleſijs Regularibus datæ propter Religionem, ſi ipſę in ſtatum ſæcularem redigantur. Similiter exemptio ab exactionibus ipſis conceſſa ex priuilegio deperditur, ſi talis exemptio intuitu Religionis fuit conceſſa. *ibid.*

EXHAEREDARI.

PRobabilior eſt opinio ſecundùm iuris Pontificij interpretes, hæreditatem Monacho relictam, immediatè Monaſterio acquiri, neque fore neceſſariam Monachi aditionem. *tom* 2. *quæſt.* 77 *art*. 1.

Communior ſententia eſt, quòd Monaſterium poſſit adire inſcio, & inuito Monacho, quia licèt ſcripti hæredis nomen proprium non obtineat, legis tamen interpretatione habet quod idem operatur. *ibidem.*

Non poteſt exhæredari Monachus à patre cauſa ingratitudinis commiſſæ ante Profeſſionem. Poteſt tamen pater exhæredare filium matrimonium contrahentem abſque eius conſenſu, etiamſi ante conſummationem Religionem profiteatur. Quod quidē locum habet, quando ingratitudo, ob quam exhæredari debuit filius, concernebat perſonam patris, velut ſi patrē ceciderit, non autem ſi directè reſpiciat ſolum filium. *art* 2.

Statutum continens quòd filia ingrediens Religionem non ſuccedat patri, cùm ſit impeditiuum futuræ ingreſſionis, & ſit contra libertatem Eccleſiæ, videtur inualidum iuxta *ſacros Canones. art*. 3.

Vtrùm ſubſtitutio facta ſub hac conditione, *ſi ſine liberis deceſſerit*, cenſeatur euanuiſſe per ingreſſum Religionis, quæſtio eſt? Si expreſsè apparet de mente teſtatoris voluiſſe Monaſterium excludere, non admittitur Monaſterium, ſed ſubſtitutus; ſi verò non conſtat de mente teſtatoris, voluiſſe ſcilicet illum Monaſterium excludere, legis interpretatio tunc locum habet, & huiuſmodi conditio inualida eſt, & pro non ſcripta habenda. Quod tamen locum habet, vbi extraneus fuerit ſubſtitutus, ſecus ſi filius: nam filius cùm ſubſtituitur, expellere cenſetur Monaſteriū. *art*. 4.

Per ingreſſum Religionis in ea infirmitate qua quis decedit, verius eſt, ſubſtituto non fieri præiudicium, etſi aliter de fraude non conſtet; quia ſuſpecta eſt adeò ſera deuotio, quæ alteri damnum infert. *art*. 5.

Licèt Monachus liber ſit à patria poteſtate, cùm tranſierit in poteſtatem Abbatis; nihilominus ſuccedit ab inteſtato patri vt ſuus hæres. *artic* 6.

Duobus Monaſterijs inſtitutis, vno Monachorum, altero Monialium; Monaſterium Monia-

lium eſt præferendum, quia inſtitutio pauperioris loci prævalebit, ex ſententia *Angeli*. Quod tamen regulariter intelligendum: nam ſi Monialium eſſet ditiſſimum, Monachorum pauperrimum, hoc videtur præferendum. *art.* 7.

Nouitio morienti intra annum probationis, non ſuccedit ab inteſtato Monaſterium. *art.* 8.

EXPOSITVS.

Expoſiti cùm legitimi cenſeantur, ſecundùm opinionem doctiſſimorum virorum, non videntur indigere legitimatione, & diſpenſatione, vt ad ſacros Ordines promoueantur; nec etiam facti Regulares, vt ad prælationes admittantur. Cùm tamen ſit opinionum varietas circa hoc, conſultius erit ad prælationes non admittere, niſi cum eis ſecundùm terminos priuilegiorum Regularium diſpenſetur. *tom* 1. *quæſt.* 13. *art.* 1.

EXILIVM.

Poſſunt Iudices Eccleſiaſtici Clericis imponere pœnam exilij; quod ipſum conceſſum eſt etiam Iudicibus Regularium reſpectu Religioſorum delinquentium, cùm eandem habeant, quantum ad puniendum, & corrigendum, poteſtatem, quam habent Epiſcopi circa ſuos Diœceſanos. *tom* 1 *q.*23. *art.* 1.

Sicut Epiſcopus, vel eius Vicarius mittens aliquem Clericum in exilium, iuſta interueniente cauſa, poteſt ab eo reuocare; ita & Iudex Regularis poterit iuſta cauſa Religioſum in exilium miſſum ab eo reuocare, niſi conſtitutiones Regulares aliud diſponant. *ibidem*.

Monaſterium, vbi Monachus exulans commiſit delictum, debet præſtare illi alimentum, ſi in aliud relegetur, & ibi detrudatur, aut ſi quid habet de ſuo, prouideat ei de ipſo, niſi fecerit profeſſionem in Ordine capaci bonorum in communi, quia tunc Monaſterium, ad quod peruenit hæreditas Monachi delinquentis, debet ipſum alere. In Ordine autem Fratrum Minorum propter ſummam paupertatem, miniſtrat neceſſaria Monaſterium, ad quod mittitur. *articul.* 2.

FAMILIARES.

Vide Interdictum.

Largè familiares dicuntur, qui cohabitant cum aliquo. Familiares autem Fratrum ſunt ij, qui ex authoritate Prælatorum, aut Officialium Conuentuum, toti communitati ſeruiunt, aut alicui Patri particulari; non ſufficit autem quod Fratribus particularibus ſeruiant, ex eorum libito ſolùm aſſumpti. *tom.*2, *quæſt.* 67. *articulo*.

Poſſunt Regulares ex iure communi familiaribus ſuis, & ijs qui in eorum morantur obſequijs, ſi infirmentur intra ſepta Monaſteriorum, cuncta Eccleſiaſtica Sacramenta liberè miniſtrare; ijs autem (licèt famuli non ſint, neque familiares) quos intra ſepta Monaſteriorum infirmari contigerit, Extremam Vnctionem licitè Monachi dare poſſunt aſſenſu Parochi, vel Epiſcopi nullatenus requiſito. *ibidem ex Priuileg.*

Famulorum & familiarium confeſſiones audire non poſſunt, niſi Religioſi Confeſſores ab Ordinario approbati iuxta formam *Conc. Triden. ibid.*

Quamuis ſint famuli illi, qui actualiter ſeruiunt Monaſterijs, non tamen actualiter ſeruientes aſſumpti in fraudem legis, vt ſupradictis priuilegijs gaudeant, ij ſitui debent. *ibidem*.

Famuli Fratrum ſecundùm ius commune in ſua parochia debet ſepeliri, aut in ſepulchro maiorum, niſi alibi ſepulturam elegerint, poſſunt tamen, licèt ſepulturam non eligant, in Monaſterijs ipſorum Fratrum ſepeliri, etiam Parocho recuſante, & tempore interdicti, ac ceſſationis à diuinis, ea ſolemnitate, qua ſepeliuntur Fratres. *art.* 2.

Seruitores, & famuli, qui Monaſterijs actu ſeruiunt, & intra eorum ſepta, ac domos actu reſident ſubque Prælatorum obedientia viuunt, nequeunt ab Epiſcopis excommunicari ſine ſpeciali mandato Papæ. *Ex conceſſ. Alexandri IV. limitata per Concilium Tridentinum. art* 3.

FESTVM.

Vide Interdictum.

Poſſitne Feſtum Corporis Chriſti à quibuſcumque celebrari in Dominica infra Octauam huius ſolemnitatis, & quonam modo celebrari debeant feſta nominis IESV, Sanctorum Bonauenturæ, ac Didaci Ordinis Minorum, Sancti Antonij de Padua eiuſdem Ordinis, Sancti Franciſci de Paula Fundatoris Minimorum, Sancti Placidi & Sociorum, Sancti Nicolai Tolentini, Sancti Petri Martyris, ac Sācti Iacynthi, quæ in nouo Kalendario addita ſunt, debeantne ſcilicet ab omnibus fidelibus celebrari, explicat, Pontificiumque Bullas allegat author, *tomo* 2. *quæſt* 68. *artic.* 1.2 3.4 5 6.7 8 9 10.

Sixtus IV. præcepit in Feſto Sancti Franciſci ab omni opere ſeruili abſtinere: at in multis locis non obſeruatur, propter vindemiæ tempus. *tom* 2. *q.*69. *art* 1.

Nitt.

Nicolaus Quartus authoritate Apoſtolica conſtituit, vt feſtiuitas ſtigmatum Sancti Franciſci à Fratribus, & Monialibus Ordinis Minorum celebraretur Feſto duplici, *art. 2.*

Sixtus Quartus, præhabitis conſilio & aſſenſu & matura deliberatione cum S. Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, ordinauit, quòd nullius Sancti aut Sanctæ, Beati aut Beatæ figura aliqua cum ſtigmatibus depingi poſſit quouis modo, quo æſtimari poſſit, vel credi illum, vel illam huiuſmodi ſtigmata habuiſſe excepta imagine Beati Franciſci. Idem prohibuit, ne quis in concionibus, vel aliàs ſcriptura, aut verbo aſſerere audeat, aliquem Sanctum vel Sanctam, Beatum vel Beatam huiuſmodi ſtigmata habuiſſe, impoſuitque grauiſſimas cenſuras facientibus contra præmiſſa, quæ licèt ad tempus fuerint ſuſpenſæ, nullatenus tamen ſunt reuocatæ, ſed in ſuo robore permanent, *ibidem.*

Poſſunt Fratres Minores ſolemniter & publicè celebrare Feſtum quinque Martyrum, *ex conceſſione Sixti IV*, & Feſtum ſeptem Martyrum, *ex conceſſione Leonis X.* qui etiam conceſſit, quòd Fratres Minores Obſeruantiæ poſſint celebrare Feſta Sanctorum, in quorum honore Eccleſiæ locorum ſuorum ſunt dedicatæ, ſub ritu duplicis maioris, etſi ſecundùm ordinarium eſſent de ſe ſimplicia, *art. 3*

Leo X. conceſſit Monialibus Sanctæ Claræ ſub regimine Fratrum obſeruantiæ exiſtentibus, quòd Feſta B. Agnetis & vndecim millium Virginum ſub ritu duplicis maioris licitè valeant celebrare, *art. 4.*

Quamuis ex permiſſione, imò præcepto Eccleſiæ, poſſint Religiones propria Sanctorum Feſta celebrare, in officio nihilominus tam proprio quàm communi ſeruanda eſt forma à Breuiario Romano præcepta, *art. 5.*

Exempti omnes, etiam Regulares, tenentur ſeruare dies Feſtos, quos in Diœceſi ſua epiſcopus ſeruandos præceperit, *ex Concil. Trident.* non tamen Feſta per populum votata, licèt Epiſcopus cōfirmarit, quia eiuſmodi votum eſt perſonale. Teneri tamen etiam poſſunt ad hæc obſeruanda ratione ſcandali, *tom. 2. q. 70. art. 1.*

Quandoquidem non omnia, quæ poſſunt fieri gratia neceſſitatis, poſſint fieri gratia, & ratione pietatis, non poſſunt Regulares in diebus feſtiuis in opere ſuorum Monaſteriorum, operibus ſeruilibus ſæculares occupare, vel ipſimet occupari, niſi aliqua neceſſitate præſente, vel imminente excuſentur; ſed vt licitè id faciant, petere licentiam ab Epiſcopis tenentur, *art. 2.*

FEVDVM.

Vide Bona, Exemptio, Vaſſallus.

Religioſi poſſunt recipere bona Feudalia & Emphyteutica, modo ad ea onera teneantur, ad quæ donator ſeu teſtator tenebatur huiuſmodi bonorum; & ſi ad certum numerum generationum, vel nominationum conceſſa eis fuerint, per viginti annos pro qualibet generatione retinere poterunt, *tomo 1. quæſtion 38. art. 2. & 3.*

Non poſſunt Monachi Feudum recipere, quando ſeruitium præſtandum repugnat Ordini Monachali, nec poteſt per ſubſtitutum præſtari, ac proinde eſt cum illorum ſtatu incompoſſibile, *art. 3.*

FRATRES MINORES.

Vide Hæreditas, Ieiunium, Legatum, Mendicitas. Nouitius, Ornamenta, Paupertas, Teſtamentum.

Fratrum Minorum mendicitas dicitur incerta, quia non habet certitudinem ciuilem, neque ius, neque actionem in re, quę ipſis Eleemoſynaliter datur, quamuis habeat certitudinem probabilem & moralem. Vnde quantumcumque dictis Fratribus iure naturali, vel diuino, vel alio, aliquid debeatur pro Miſſis, Sermonibus, aut alijs exercitijs ſpiritualibus, vel alia quacumque cauſa, non poſſunt id petere, vel recipere niſi eleemoſynaliter, ſine vllo titulo iuris ciuilis; bene autem poſſunt recipere domus ab aliquibus dominis temporalibus præbentibus omnia neceſſaria ad victum & veſtitum, abſque eo quòd oſtiatim petantur, quia hæc certitudo eſt tantùm moralis, *tom. 3. q. 3. art. 3.*

GENERALIS.

Vide Electio, Degradatio, Electio ab Ordine, Ædificia, Viſitatio.

Generalis non poteſt facere ſtatutum ſine Capitulo; ſed tantùm præceptum eius morte finiendum. Idem eſt iudicium de Prouinciali, Prouincia, & Ordine; quia ſicut Prouincialis non poteſt ſtatutum condere ſine Capituli maiori parte, ſic nec prouincia poteſt ſtatutum facere ſine ſuo Prouinciali: vel Ordo ſine ſuo Generali, *tom. 1. q. 10. art. 1.*

Generales Miniſtri habent iuriſdictionem ad modum Patriarcharum, ſeu Primatum (differunt

Digitized by Google

ſunt autem Patriarchæ, & Primates ſolo nomine) Prouinciales ad modum Archiepiſcoporum, Cuſtodes ad modum Epiſcoporum, Guardiani autem ſunt ſicut Archi Presbyteri, & Confeſſores ſicut Parochi, ſeu Presbyteri *tom.1.q.12.art 5.*

GRADVATIO.

Vide Confeſſarij quoad præſentationem.

POſſunt Clerici poſt Clericatum, & etiã Monachi ad Doctoratus gradum in iure ciuili promoueri, ſi ante Clericatum,& Monachatum ei operam dederint. *tom 2 q 74 art.1.*

Bonifacius IX. conceſſit Magiſtro Generali Ordinis Prædicatorum pro tempore exiſtenti, quòd in quolibet Capitulo generali dicti Ordinis, vni ex Fratribus in Theologiæ facultate prouecto, modò per Generalem & Diffinitores Capituli, vel aliquos Magiſtros ad hoc aſſumẽdos,diligenti examine ſufficiens, & idoneus inuentus fuerit, Magiſterij honorem,& docendi licentiam, ſeruatis conditionibus Concilij Viennenſis,& alijs ſolennitatibus in talibus conſuetis largiri poſſit. Fruetur que taliter Graduatus omnibus gratijs,priuilegijs,libertatibus Fratrum eiuſdem Ordinis,qui in eadem Theologia Pariſienſi ſunt Magiſtri, ac ſi ibi gradum & huiuſmodi Magiſterium recepiſſet *ibidem.*

Martinus V. præcepit vniuerſis Cancellarijs, Magiſtris, & Doctoribus ſtudiorum, ne Fratribus Minoribus, ſeu alicui eorum gradum,& honorem magiſterij conferre præſumant, niſi curſum per conſtitutiones Apoſtolicas & Ordinis inſtituta perfecerint,& aliàs ad dictum gradum obtinendum idonei exiſtant. Si quis autem præter rigorem huiuſmodi gradum ſuſceperit, voluit vt honore magiſterij careat, ac lectutis & actibus, gratijſque magiſtralibus ipſo facto priuatus exiſtat, & ad eadem de cætero inhabilis. *art 2.*

Licèt eum Prælati licentia graduari poſſint Monachi, *Innocentius* tamen VIII. ſtatuit, quòd nullus Frater Ordinis Prædicatorum Reformatorum, ſeu de Obſeruantia,Prouinciæ aut Congregationis Hiſpaniæ, magiſterij ſeu alium quemcumque gradum in ſacra Theologia (niſi ad illud per Capitulum dictæ Congregationis expoſitus fuerit)quoquo modo aſſumere præſumat, & quòd ſi qui aliter promoti fuerint; pro non promotis habeantur, & ad huiuſmodi gradus inhabiles ſint. *art 3.*

Supradicta *Innocentij* VIII. conſtitutio locum habet, licèt perfecerint curſus ſuos, ac ſententias legerint in Vniuerſitatibus approbatis, & actus legitimos, cæteraque exercitia ſcholaſtica fecerint, prout facere & legere, de conſuetudine, vel de iure in huiuſmodi tenentur. *ibid.*

Poteſt Præpoſitus Generalis Societatis, vel de eius licentia quiuis ex Præpoſitis, vel Rectoribus Collegiorum cum duobus vel tribus Doctoribus vel Magiſtris per eoſdem eligendis, graduare ſuos ſcholares, abſoluto tamen ſuorum ſtudiorum curſu, rigoroſóve præcedente examine. Quicumque autem modo prædicto promoti fuerint, gaudere poterunt omnibus priuilegijs, & prærogatiuis, quibus gaudent, qui in Vniuerſitatibus iuxta ſolitos mihi vſus promouentur. *art. 4 & 5.*

Nomine ſcholarium hic intelliguntur ſcholares qui ſunt de Societate. *art 4.*

GVARDIANI.

Vide Cuſtos, Diffinitores, Electio, Excommunicatio, Reſeruatio caſuum, Vicarius.

GVardiani, & cæteri Conuentuales Prælati, vt Rectores, Priores,&c. ſunt verè Prælati habentes dignitatem eccleſiaſticam Vicarij autem tunc tantùm ſunt Prælati, cùm præſident Conuentibus, qui propter paucitatem Fratrum, nomine Guardianatus minimè appellantur, ſed nomen Vicarij illis tribuitur,aliàs non ſunt Prælati. *tom 1 qu. 12. art. 6.*

Guardiani, & ſimiles Conuentuales Prælati, cum ſint inferiores Prælati Archipresbyteris ſimiles, ipſorum munus præciſum eſt,ſicut & iuriſdictio, vnde tantùm præſunt ad minora determinanda,maiora verò referre debent ad Prælatos Prouinciales habẽtes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. *tom 1.q.17 art 3.*

Minora negotia,quæ Guardiani de iure poſſunt exercere,ſunt omnia quæ pertinent ad obſeruantiam diſciplinæ Regularis, & quæ pertinent ad ordinariam gubernationem Conuentus, ad quæ ſuos ſubditos poſſunt cenſuris cogere; maiora verò ſunt, quæ præciſè ad iuriſdictionem Epiſcopalem pertinent: vt licentiare ſubditos ad Ordines ſacros, Prædicatores, & Confeſſores inſtituere,diſpenſare,& abſoluere à reſeruatis, grauiora ſupplicia infligere,& ſimilia. *ibidem.*

Abbates, qui à Regibus præſentantur, & à ſummo Pontifice præficiuntur (quales ſunt multi Sancti Benedicti) ſunt reuera Prælati maiores,

Digitized by Google

iores, cùm immediatè habeant iuriſdictionem Epiſcopalem. *ibid.*

Guardiani, & alij Præfecti locales, virtute priuilegiorum habent plenariam authoritatem circa ſuos ſubditos, ſicut Prouinciales in totam prouinciam. Sed cùm talium priuilegiorum vſus conſuetudine præſcripta, ex conſtitutionibus varijs Ordinis eis ſæpius ſit interdictus, tenentur ab illorum priuilegiorum vſu ſibi prohibito abſtinere, ideoque conſulant ſui Ordinis conſtitutiones & conſuetudines, contra quas nequeunt manum mittere, ſub pœna peccati mortalis, aut venialis, ſecundùm grauitatem materiæ, *art.* 4. & 5.

Iuriſdictio Guardianorum, & multò magis Cuſtodum, Prouincialium, ac Generalium, eſt ordinaria, non delegata; delegatus verò dicitur, qui vices alterius gerit ex commiſſione, & non ex lege; ordinarius autem eſt, qui beneficio legis ſuam habet authoritatem. *art.* 6.

Sicut poteſtas Prælatorum Regularium poteſt reſtringi, & coarctari à ſummo Pontifice, vtpotè ab eo dependens; ſic iuſta exiſtente cauſa, poterit inferiorum Prælatorum authoritas & iuriſdictio à Prælatis ſuperioribus reſtringi & coarctari. Quia licèt vtriſque data ſit memorata poteſtas iure diuino, conceſſa tamen eſt ordine hierarchico, vt minores pendeant à maioribus. *art* 7.

Nequeunt maiores Prælati ſine iuſta cauſa Prælatorum inferiorum ordinariorum poteſtatem reſtringere; ſi ſecus fecerint, peccabunt, illis iniuriam irrogando, factum tamen tenebit. *ibidem*

Poteſtas Superiorum in Moniales eſt ordinaria, quia eſt à commiſſione & priuilegio perpetuis, eſtque tanta, quanta erat proprij per Regulam earum Superioris Protectoris ſcilicet Ordinis: exceptis quibuſdam reſtrictis quoad electionem Abbatiſſæ, & ingreſſum in Monaſterium. Nec hæc poteſtas in Moniales ſanctæ Claræ eſt per *Conc. Trid* reuocata. *art* 8 9 10.

HABITVS.

Vide Nouitius, Sepultura, Tertiarij.

INter leges, quæ omnibus ferè Regularibus communes ſunt, hæc vna eſt, ne lineis induſijs veſtiantur, & habitu decenti vtantur. *tom.* 2 *q.* 76. *art.* 1.

Ioannes XXII. ordinauit, quòd forma habitus quoad colorem panni, & vilitatem in Religione Minorum, Prælatorum arbitrio relinqueretur. *ibidem.*

Sixtus V. ſtatuit Clericos, vel milites beneficia, vel penſiones obtinentes teneri deferre habitum & tonſuram, & contrauenientibus graues pœnas iniungit *art.* 2.

Monachus aſſumptus ad curam Eccleſiæ ſæcularis non abſoluitur ab habitu Monachali deferendo, cùm id non ſit contrarium Eccleſiæ ſæculari. *art.* 3.

Ad ſcandalum vitandum licet Monacho aſſumpto ad curam, in aliquo ſe conformare habitui Clericorum ſæcularium, & iuſta ex cauſa ac rationabili non ſolùm poteſt habitum transformare, ſed & occultare, vtendo tamen habitu ſæcularium Clericorum, vt non appareat Monachus de hoc erubeſcens, vel vt non agnoſcatur propter vanitatem *ſecundùm Archidiac.* non euadit mortale peccatum, & excommunicationis cenſuram. *ibidem.*

Fratrem geſtantem habitum alterius Religionis, aut ita conſimilem, vt credi poſſit de illa Religione, Epiſcopus requiſitus à Fratribus tenetur cenſuris cogere ad deponendum, ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto incurrendæ. *art* 4.

Fratrem Minorem geſtare habitum cum Caputio ſutum, ab omnibus Religionem zelantibus ſemper fuit obſeruatum, omninoque laudabile eſt, ac religioſum: verùm cùm nuſquam reperiatur præceptum, contra facere abſque contemptu non videtur eſſe peccatum. *articulo* 5.

Religioſus dimittens habitum ad alium aſſumendum, etiam Religioſum alterius Religionis (niſi intentione in ea profitendi hoc faciat) ad ſcelus aliquod committendum, aut in tantum tempus, aut ob talem cauſam & rationem, quòd iudicio boni viri dicatur habitum dimiſiſſe, incurrit excommunicationem *Bonifacij* VIII. aliàs non. *art.* 6.

Sæcularis vtens veſte Religioſa virorum, aut mulierum, ſi ex ſola leuitate, & ſine irriſione vel turpitudine faciat, non videtur peccare mortaliter; ſecus, ſi fiat cauſa ludibrij, vel vituperij. Imò ſi non fiat hac de cauſa, ſed tamen in rei veritate, fiat cum ludibrio, vt cùm defertur laſciuè, &c. videtur mortale. Similiter cùm ea vtuntur mimi, & hiſtriones exercendo vituperioſa. *art.* 7.

Omnibus, & ſingulis vtriuſque ſexus perſonis licet ſepeliri in habitu Fratrum Minorum,

ſi id

ſi id velint, iure tamen Eccleſiarum Parochialium, & cuiuslibet alterius ſemper ſaluo. Poſſunt & ſic indutorum corpora diſcooperta, nullo pallio vel tegumento ſuperpoſito, ad ſepulturam deferri; excommunicanturque Eccleſiarum Rectores & Curati, ſi moniti Canonicè taliter ſepeliri volentibus impedimentum afferre perſiſtant, *art. 8. & 9 ex conceſſ. Sixti IV. vide ſepulturæ.*

Solius Guardiani eſt in Ordine Minorum, aut Prioris domus in Ordine Prædicatorum, aut Superioris Prælati, aut alterius cui duxerint cõmittendum, dare habitum ijs, qui cum eo ſepeliri elegerint, *art 9.*

Tam morientes, & ſepeliendi in habitu Fratrũ Minorum, quàm morientes & ſepeliendi in habitu Sororum tertiæ Regulæ S. Franciſci, ſub obedientia Generalis & Prouintialium degentium, conſequũtur plenariam omnium peccatorum ſuorum indulgentiam, *ex conceſſ. Leonis X.* qui etiam declarauit ſufficere prædictum habitum petere, ac ſuper ſe vſque ad mortem habere & in eo ſepeliri, etſi ante mortem non induatur, *art. 10.*

Oſculantes habitum Fratrum Mendicantium, lucrantur quinque annos, & totidem quadragenas de iniunctis pœnitentijs ſeu dies 2075. *Ex Ioanne* XXIII. *art 11.*

HAEREDITAS.

Vide Exhæredari, Epiſcopus, Teſtamentum.

Monachus factus hæres non poteſt adire hæreditatem ſine conſenſu Abbatis, ſed eo nolente poteſt adire Monaſterium. *tom 2. quæſt. 77. art. 1*

Fratres Minores Obſeruantiæ nullatenus ſunt capaces ſucceſſionum hæreditatum, nec licet eis valorem talium hæreditatum, vel tantam eatũ partem quaſi ſub modo, & forma legati dimitti ſibi facere (quòd præſumi poſſit hoc in fauorem fieri) vel ſic dimiſſas recipere. Quin potiùs iſta ſic fieri ab ipſis Fratribus ſimpliciter prohibuit *Clemens V. in Clemem. Exiui, de verb. ſig.* Vnde ſi inſtituantur hæredes, & nullum habeant ſubſtitutum, vel cohæredem, teſtamentum nullum eſt, pertinebitque hæreditas ad venientes ab inteſtato, *tom 2. q. 78. art. 1. 2. & 3. tom 3. q. 69. art 10.*

Quamuis Fratres Minores non poſſint recipere hæreditatem, quæ continet quoddam ius vniuerſale; poſſunt tamen recipere ſingularia relicta, aut aliquod fideicõmiſſum particulare, quod Syndicus petere poteſt, vt Fratrum neceſſitatibus ſubueniat. *tom. 2 q. 78 art. 3. & 4.*

Quãdo Fratres Minores inſtituuntur hæredes cum clauſula appoſita, *quòd pro eorum neceſſitatibus vendatur dicta hæreditas, & in eas conuertatur,* licèt talis diſpoſitio non teneat quoad inſtitutionem hæredum, & habeatur pro non ſcripta (cùm illius Minores ſint penitus incapaces) tenet tamen, & validum eſt teſtamentum quoad piam cauſam ibi appoſitam: quia (tametſi non ſit perſona, in quam ius & nomen hæredis cadat) in pijs cauſis ſufficit, quòd hæreditas ad piã cauſam relinquatur. Adde quod perſonam, quæ hæreditatem adeat, repræſentabit Epiſcopus, vel Reſpublica. *art. 4.*

Si Fratres non inſtituantur hæredes, ſed alter qui debeat hæreditatem vendere, & eius pretium in neceſſitates Fratrum expẽdere, hoc nullo modo videtur iure Fratribus prohibitum: quare licitè poterunt acceptare; hunc tamen, ſicut & præcedentem, Aphoriſmum intellige, modò quantitas non ſit tam magna, quòd videatur in fraudem facta paupertatis, ſed ſit tantùm ad ſubleuandas neceſſitates Fratrum præſentes, vel imminentes, quia aliàs ſaperet theſaurizationem. *ibidem.*

Quamquam Fratres Minores incapaces ſint relictorum in teſtamentis, varijs tamen modis eis conſulitur. Primò, Iudicis officio, qui ex ſuo mero munere, nemine etiam ad hoc agente, cõpellere poteſt illum, qui ad aliquid tenetur ex teſtamento, vel aliàs, vt relicta minoribus ſoluat, & teſtamentum adimpleat, *art. 1.*

Secundò, cuilibet populo competit actio, & quilibet à populo poteſt agere, vt relicta ad pias cauſas (puta Fratribus, pauperibus, &c.) adimpleantur per illum, qui grauatus eſt à teſtatore, vel alias ad hoc tenetur. *ibid. m.*

Tertiò, poteſt Syndicus petere nomine Papæ prædicta legata, dummodo hoc fiat cum alijs debitis circumſtantijs, *ibid.*

Eccleſia Frat. Min. poteſt inſtitui hæres ſecundùm *Bartolum*, cùm ſit de iure & proprietate Eccleſiæ Romanæ. *Bald.* tamen contrà ſentit. *art. 5.*

Mendicantes per priuilegia poſſidere valentes, poſſunt ſuccedere ab inteſtato, niſi contrariũ habeant eorum conſtitutiones authoritate Apoſtolica confirmatæ, quas quiſque videre debet. *art 6. & 7.*

Monachi Benedictini, & Ciſtertienſes, ſuccedunt ab inteſtato, tamquam ſi in ſæculo eſſent, & li-

Digitized by Google

& licitè poſſunt petere & retinere hæreditates, fidei commiſſa & legata. *Ex conceſſione diuerſorum Pontificum art.8.*

Regulares non Mendicantes, vt ſunt regulariter omnes Monachi & Canonici Regulares, licèt non poſſint habere bona in particulari, poſſunt tamen in bonis temporalibus ſuccedere, ac ſi mundum non reliquiſſent. Et licèt iure prohibeantur ſuccedere in feudis, ex conceſſione tamen Sedis Apoſtolicæ iam ſuccedunt modo ſupradicto. *Pro quo vide Feudum art.9.*

Conuerſi remanentes in ſæculo, neque profitentes aliquam Regulam Religionis approbatam, ſuccedunt conſanguineis, ac ſi non eſſent oblati: ſi verò non remanent in ſæculo, & Regulã aliquam profitentur, tunc ſuccedunt Monaſteria, ſi ſint capacia: ſin minùs, ad conſanguineos defertur hæreditas. *art.10.*

Moniales, quæ poſſunt habere proprium in communi, ſiue per Regulam, ſiue per priuilegium, poſſunt ſuccedere, aliæ non, vt ſunt Sorores vocatæ Collectaneæ S. Claræ. *art.11.*

Religioſi, quorum Monaſteria capacia ſunt ſucceſſionis, ſuccedunt in maioratu, recipiuntq; commoditatem totam ex illo prædicta Monaſteria, interim dum tales Religioſi vixerint: quod verum eſt, etiamſi maioratus habeat annexam dignitatem, iuriſdictionem, aut quæcumque alia, modò tamen religioni non ſint incompatibilia; idem eſt etiam de Monialibus, in maioratu ſcilicet ſuccedunt, ſicut Religioſi. *artic. 12. & 13.*

Ad excluſionem Monaſterij à maioratu non ſufficit præſumpta, aut interpretatiua voluntas fundatoris, ſeu inſtitutoris; ſed neceſſaria eſt clara, & manifeſta per verba clara, & manifeſta ipſum excludere volentis. *ibidem.*

Monialis renuncians ſuæ legitimæ, & cuicumque ſucceſſioni, quomodocumque illi obuenerit, & ex quacumque parte, habet, non obſtante prædicta renunciatione (ſimiliter eius Monaſterium) ius ad petendum maioratum, niſi etiam maioratui expreſsè renunciarit; quia renũciationes ſunt ſtricti iuris, & talis naturæ, vt non comprehendant niſi quod exprimunt. *art. 14.*

Fratres Minores Regularis Obſeruantiæ meliorati à parentibus in tertio, & quinto, habent ius ad talem meliorationem, ſi poſtea fiant capaces, facti Epiſcopi, aut tranſeuntes ad Religionem bonorum capacem; pertinetque melioratio, & legitima ad ſecundum Monaſterium. *tom. 2. qu. 79. art. 1.*

Monacho profeſſo validè in vno Monaſterio, tranſeunte voluntariè, ad aliud, & licitè & validè, omnia bona eius, quæ poſt profeſſionem ipſam primam, vſque ad ſecundam quæſiuit, & etiam ea quę habebat tempore illius primæ profeſſionis, remanebunt Monaſterio priori, ſiue bona, quæ habuit ante profeſſionem donaſſet expreſsè priori Monaſterio, ſiue tacitè in conſequentiam ſuæ perſonæ: quæſita verò poſt ſecundam profeſſionem erunt ſecundi Monaſterij. *art. 2.*

Profeſſio in Ordine Minorum de Obſeruantia, eſt mors ciuilis, operans omnem effectum quem mors naturalis; vnde ea facta, ſtatim conſanguinei ſuccedunt non expectata morte naturali. *tom. 2. qu. 80 art. 1.*

Secus eſt in Ordine Prædicatorum, & alijs Religionibus, quæ poſſunt habere bona in communi, in quibus mors ciuilis non operatur omnem effectum quem mors naturalis; hinc in ijs, ſuccedentes Religioſo ex teſtamento, vel ab inteſtato debent exſpectare mortem naturalem profeſſi. Interim enim quòd non moritur naturaliter, diſpoſitio, quam fecit in teſtamento, vel quæ facienda eſſet ab inteſtato, erit in ſuſpenſo, niſi in teſtamento aliter diſpoſuerit ipſe Religioſus. *ibid.*

Monacho nondum profeſſo tacitè, vel expreſsè, decedenti in Monaſterio cuiuſcumque Religionis, ab inteſtato ſuccedunt conſanguinei. Idque procedit, non ſolùm ſi ſimpliciter ingreſſus fuiſſet non facta mentione de ſuis bonis; ſed etiam ſi ſe obtuliſſet cum ſuis bonis, vel ſe, & bona obtuliſſet. Quia videtur ſub quadam tacita conditione obtuliſſe, ſi ſcilicet ſequatur profeſſio. *art. 2.*

Si tamen prædictus ingrediens Religionem, nec profeſſus, longè ante ingreſſum bona obtuliſſet, non ſuccederent venientes ab inteſtato, ſed Monaſteriũ, quia in dubio videtur obtuliſſe non contemplatione ingreſſus, & profeſſionis. Similiter ſi ingrediens obtuliſſet expreſsè bona Monaſterio, tempore ingreſſus declarando velle ſe apud Monaſterium prædicta bona manere, remanebunt; quamuis profeſſio non ſequatur, quia tacita conditio, quæ præſumi poterat, per expreſſam contrariam voluntatem tollitur. *ibid.*

Si ingrediens Monaſterium decedat facta profeſſione ſolemni ſuccedit Monaſterium, non tantũ quoad dominiũ, ſed etiam quoad poſſeſſionem, niſi habeat liberos, quibus iure debetur legitima; quam etiam multi tenent deberi parentibus defuncti. *ibid.*

Non poteſt filius petere legitimam ſibi debitam in bonis patris facti Religioſi, etiam poſt profeſſionem, donec pater moriatur. *ibid.*

HAERESIS.

Vide Matrimonium Eleemoſyna, Reſeruatio caſuum.

OMnes Religioſi, etiam Mendicantes, hodie (quod olim ita non erat) ſubijciuntur officio S. Inquiſitionis per multos Pontifices, niſi eorum Superiores iudicium & cauſam præoccupauerint *per Extrauagantem Pij IV.* quæ quoad hanc partem licèt aliquando fuerit recepta, nunc tamen S. Tribunalis ſtylus & conſuetudo contrarium obſeruat: nulli enim Superiores audent ſuos in hac cauſa iudicare ac punire; ſed protinus ad S. Officium deferunt *tom 2. q. 81. art 1.*

Inquiſitor de Ordine Prædicatorum non poteſt procedere in Fratrem Minorem, nec è contrà, ſine expreſſa Papæ licentia, *per Sixtum IV. art 2.*

Inquiſitores Religioſi priuilegio exempti ſunt ab obedientia ſui Superioris, quoad omnia tangentia executionem dicti Officij; vnde poſſunt ire Romam, ibique morari non obtenta, vel petita licentia quorumcunque Superiorum. *art 5.*

Cùm Inquiſitores ſint Iudices in vtroque foro, poſſunt ex communi conſenſu, graui ex cauſa committere alteri Confeſſario, abſolutionem in foro conſcientiæ reſpectu criminis hæreſis, niſi inſtitutione, & ſupremi Iudicis mandato prohibeantur *art. 4.*

Dicunt quidam Inquiſitorem vnum, quia ordinarius eſt, preſertim dum ſolus viſitat, poſſe audire confeſſionem, & ab hæreſi abſoluere facta abiuratione, aut committere ex cauſa alteri Confeſſario, circa perſonam longè diſtantem & impeditam accedere ad Inquiſitorem, vt eſt, v. g. Monialis. *art. 4.*

Sixtus IV. ſtatuit, quòd Inquiſitores hæreticæ prauitatis quicumque ſint, poſſint procedere contra eos, qui aſſeruerint quòd confeſſi Fratribus Mendicantium teneantur confiteri eadem peccata Rectoribus Parochialium Eccleſiarum. *art. 6.*

Inquiſitor poteſt vnum, aut plures Clericos, & Regulares aſſumere, & creare in Notarios. *art. 7.*

Inferior Papa, niſi ex eius ſpeciali delegatione, licentiam legendi libros hæreticorum, etiam ad eorum errores confutandos, concedere non poteſt. *Ex Nauarro to 2. qu 82. art. 3.*

Præpoſiti Societatis ampliſſimas facultates habent à Pio V. & *Greg.* XIII circa lectionem librorum prohibitorum, etiam contra Bullam Cœnæ Domini, quæ an adhuc valeant, & maximè in Hiſpania, dubium eſt, *ibid.*

Fiſcus ſæcularis confiſcans bona Religioſorum & Clericorum hæreticorum, incidit in excommunicationem *Clementinæ Nolentes, de hæreticis*, quod tamē fallit confiſcando bona mobilia Fratrum Minorum, quorum dominium benefactores ſæculares ſibi reſeruarunt, quia talia nō ſunt bona Eccleſiaſtica. *tom. 2. q. 83. art. 2.*

HOMICIDA.

Vide Fijcere à Religione.

REligioſum homicidam, aut patricidam, & fratricidam ius non præcipit tradi brachio ſæculari, ſed alia graui pœna affici. *tom. 2. q 34 art. 1.*

Percutiens Magiſtratum, Gubernatores, Capitaneum, &c. capite plectendus eſt ſecundùm leges. Ergo percutiens Superiorem Prælatum, & Guardianum, enormiter poteſt eijci a Religione. Vbi tamen non videntur comprehendi ij, qui enormiter Vicarios Guardianorum, aut Diffinitores percutiunt. *art. 2.* Vide Eijcere à Religione.

HOSPITALE.

COncil. Trident. agens de hoſpitalarijs, ſeſſ. 7. cap. 15. & ſeſſ. 25. cap. 8 Comprehendit indifferenter ſæculares, & Regulares etiam exemptos. Tamen in quinque caſibus Religioſi non comprehenduntur in Clementina. Quia contingit, de Religio dom. Vide ibi Gloſſam. *tom. 2. q 84 art. 1 & 2.*

Hoſpitantes in Hiſpania Fratres Minores habent multa priuilegia regalia, quæ Hiſpanicè ſcripta *Vide tom. 3. qu 40 art 2.* Inter quæ vnum eſt, quod non tenentur contribuere id quod alij ciues contribuunt pro militibus accommodandis. *ibid.*

IEIVNIVM.

Vide Prædicare, Quadrageſima.

ITinerans pedeſtris, conficiens iter ſex leucarum, communiter à DD excuſatur à ieiunando, Fratres verò Mendicantes etſi tantum

iter

Iter non faciant vt excuſentur à ieiunio, poſſunt ex priuilegio transferre ieiunium Regulare in alium diem, non autem eccleſiaſticum, vt Vigiliæ, &c *tom.2.q.100.art 3.*

Fratres Minores ex vi Regulæ præcepto tenentur ad ieiunandum Quadrageſimam, ſed nō alia ieiunia Eccleſiæ, v. g. Quatuor temporum, Vigiliarum, &c. Ergo profeſſi annos 20. nondū habentes, nullo præcepto ad illa tenentur, *art.4.* & *6.*

Ieiunia Regulæ Fratrum Minorum ieiunanda ſunt cibis Quadrageſimalibus, ſecundùm cōſtitutiones antiquas, & Barchionenſes. Quemadmodum Patres in expoſitione Regulæ dicunt ſic fuiſſe intellectum, & iuſſum obſeruari à Patre noſtro Franciſco, niſi aliud obtinuerit in aliquibus prouincijs præſcripta conſuetudo. *art 7.*

Fratres profeſſi ſtatim tenentur ad ieiunia Regulæ, cui ſe voluntariè ſubdiderunt, quod approbat, & interpretatur antiqua, & præſcripta conſuetudo. *art 8.*

Frater Minor frangens ieiunium Feria ſexta Quatuor temporum, Pentecoſtes, & Septembris, facit contra duo præcepta; ſicut & ille qui non ieiunaret in Vigilia Sancti Thomæ, & Matthiæ, caſu, quo hæc Vigilia in Quadrageſima, & ſexta Feria eueniret Sed frangens ieiunium Feria ſextæ Aduentus & Quadrageſimę vnicum tranſgreditur, ratione ſcilicet Quadrageſimæ, & Aduentus, non ratione Feriæ ſextæ, quia dicit Regula: Alijs autem temporibus non teneantur, &c. *art 8.*

ILLEGITIMVS.

Filij militum Regularium illegitimi ſunt ſacrilegi, ob ſolemne votum caſtitatis coniugalis, vnde nō legitimantur per ſubſequens matrimonium. *tom.1 q.3.art.2.*

Iure communi per ingreſſum Religionis tollitur illegitimatio quoad Ordines ſacros tantùm, in quam tamen reincidunt qui non profitentur, quantum ad executionem Ordinis ſuſcepti; hinc patum neceſſaria videntur eſſe quædam ad hoc data priuilegia. *art.3* & *4.*

Prælati generales, & prouinciales olim per multa priuilegia poterant diſpenſare cum illegitimis quoad prælaturas & dignitates, ſed reuocata ſunt omnia per conſtitutionem Sixti V. Quam tamen *Greg.* XIV. ſic modificauit, vt iam liceat eis ſolis cum Capitulo generali, aut prouintiali proprio, aut intermedio tantùm. *art.6.*

Probabilius eſt, eoſdem Prælatos cum Capitulo (vt ſuprà) poſſe etiam diſpenſare cum filijs illegitimis Religioſorum quoad Prælationes obtinendas in eodem Ordine, ſed non in eodem Conuentu, in quo eorum pater Prælationem habuit. *art.7.*

Filius concubinæ, ſi antequam pater eius matrem duxerit, promoueatur ad Prælaturam, indiget diſpenſatione; ſi verò poſt cōtractum matrimonium, non eget Et hæc diſpenſatio fieri poteſt in Congregatione intermedia, quæ per conſtitutiones generales habet vim Capituli. *art.8.* & *9.*

Prælati Regularium poſſunt quidem diſpenſare per ſua priuilegia cum ſuis quoad dignitates Ordinis obtinendas, ſed non quoad quaſcumque extra Ordinum; ergo non poſſunt eos legitimare, ideſt, ſimpliciter eos reſtituere natalibus. Similiter ſæcularis illegitimus diſpenſatus ad aliquod beneficium, v. g. ad Curatum, factus Religioſus, non eſt diſpenſatus ad Prælaturas, ſecus tamen eſſet, ſi fuiſſet legitimatus: legitimatio enim eſt latè extendenda, cum ſit beneficium Principis; diſpenſatio vero, tempore odioſa, eſt reſtringenda *art 10.*

Inter diſpenſationem, & legitimationem, prout huic inſtituto congruunt, hæc eſt differentia, quòd diſpenſatio ſolum faciat habilem ad ea, ad quæ quis iure canonico, aut ciuili eſt inhabilis; legitimatio autem ad omnia habilitat. *ibidem.*

Illegitimus factus Canonicus Regularis Eccleſiæ Cathedralis, non poteſt eſſe Archidiaconus ſine diſpenſatione, nec poſt profeſſionem Vicarius Epiſcopi, aut Prouiſor. *art.12.* & *13.*

Cùm gratia diſpenſandi cum illegitimis conueniat Prælatis Regularibus ex priuilegio, non poſſunt diſpenſare cum iis ſine iuſta cauſa arbitrio boni viri iudicanda, alioquin diſpenſatio erit nulla *art.14* & *15.*

Illegitimus in Capitulo, aut Congregatione intermedia Canonicè electus à Patribus, qui eius nouerint inhabilitatem, in Prælatum, cenſetur eſſe diſpenſatus in conſcientia, ſi talis eorum fuit intentio; in foro autem exteriori non erit, niſi actualiter cum ipſo diſpenſetur. *art.16.*

Illegitimus non poteſt eſſe Diffinitor ſine diſpenſatione: Diffinitoriatus enim importat dignitatem perſonatus, cùm ſit quædam prærogatiua abſque iuriſdictione *art.18.*

Non poteſt etiam illegitimus eſſe diſcretus mittendus ad Capitulum prouinciale ratione

voces paſſiuę, qua caret; ſi tamen attendamus ad vocem actiuam tantùm, poſſet. Verùm cum non poſſit renunciare voci paſſiuæ, abſolutè nequit eſſe diſcretus *art.* 19.

Poſſunt illegitimi eſſe Confeſſores Monialium, Magiſtri Nouitiorum, & Vicarij Conuentus ſub Guardiano vel Priore, cùm tales non habeant iuriſdictionem ordinariam, ſed delegatam. *art.* 20.

Moniales non egent diſpenſatione ad Prælaturas, ſiue perpetuas ſiue temporales ſui Ordinis, cum non habeant Prælationem ordinariã, ſed quaſi ex commiſſione. Si tamen (vt volunt quidam) diſpenſatio requiratur, poterunt eum eis diſpenſare earum Prælati, etiam extra Capitulum *art* 21. & 22.

Poſſunt Prælati diſpenſare cum familiaribus, & actu ſeruientibus Conuentui ad quæcumque beneficia Regularia, etiam Curata, modò non aſſumantur in fraudem ipſius priuilegii; poſſunt autem id facere etiam extra Capitulum. *art.* 23. & 24.

IMMVNITAS.

PRæſumentes effringere Eccleſiam Regularem, aut loca Fratrum, aut in illis damnabilem violentiam exercere, excommunicantur, olim à ſolo Papa, iam etiam à Superiore domus, quoad forum conſcientiæ tantùm abſoluendi. Quam excommunicationem non incurrunt effringentes aliquod prædictorum, non vt capiant, ſed tantùm vt inquirant reum, quia habent ius ad quærendum, & per conſequens ad omnia impedientia dictam inquiſitionem, remouenda. *to.* 2. *qu.* 50. *art.* 2.

Iudices ſæculares inuentum reum in Monaſterio, &c. etiam immunitate Eccleſiaſtica indignum (vt ſunt per declarationem *Greg.* XIV. publici latrones, viarum graſſatores, agrorum depopulatores, & qui in locis ſacris homicidia, aut mutilationes fecerunt, aut qui proximum proditoriè occiderunt, aſſaſſini, hæretici, aut læſæ Maieſtatis rei) nullo modo extrahere poſſunt ſub pœna excommunicationis, donec Epiſcopus proprius, aut vicinior, cauſa prius cognita, eis tradiderit. Dum autem cauſę notitia inquiritur, non in ſæculari carcere, ſed in eccleſiaſtico debet aſſeruari, repertuſque gaudere immunitate Eccleſiaſtica, ad Eccleſiam, vnde extractus eſt, debet reduci. *art* 3.

Dicunt aliqui quòd ſodomita, & grauiſſimè peccans non gaudet immunitate, nec Clericus, nec Religioſus; ſed ſtandum eſt conſuetudini receptæ *art* 4.

Regulares permittentes in ſuis locis, vel Eccleſijs malefactores à miniſtris iuſtitiæ capi, niſi particularẽ afferãt Epiſcopi, aut eius Officialis licẽtiã cõtra particularẽ illũ malefactorẽ, cũ interuentu perſonæ eccleſiaſticæ ab eo authoritatem habentis (quidquid eis iurauerit Iudex, ſi fidem non ſeruet, ſed occidat) incidunt in irregularitem per Bullam *Greg.* XIV. Quod etiam verum eſt eo caſu, quo malefactor non gauderet immunitate, quandoquidem tunc nulla ratione ſibi perſuadere debuerint, quòd Iudex fidem ipſis ſeruaret *art* 3. & 5.

In quibus caſibus Commendatarij Ordinum militarium gaudeant immunitate, & in quibus non, vide q. 62. tom. 2. ab ar. 13 vſque ad 18.

Totum Monaſterium venit intelligendum nomine Eccleſiæ, & gaudet immunitate eiuſdem per priuilegium factum Ciſtertienſibus, etiam Monaſterij grangijs, ab Eugenio IV. tom. 2. q. 65. *art.* 2.

INDVLGENTIAE.

Vide Infirmi, Itineratio, Diſpenſare.

PRælati habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, veriſimiliter poſſunt ſuis ſubditis concedere Indulgentiam eodem iure quo Epiſcopi, ſcilicet diuino, licèt aliqui contradicant, allegantes contrariam conſuetudinem totius Eccleſiæ; ſed conſuetudo non præſcribit contra ius diuinum. *Vide Iuriſdictio tom* 2. *queſt.* 86 *art* 2.

Prouinciales Mendicantium facta viſitatione poſſunt dare Fratribus, & Sororibus benedictionem, & plenariam Indulgentiam per priuilegia facta Ordini Minorum & Societati IESV. *Per Leonem* X *&* *Gregorium* XIII.

Item Prædicatores quicumque eorumdem Ordinum, in quibuſcumque Eccleſijs, aut locis poſſunt dare ſuis auditoribus 40. dies Indulgentiarum *per Alexan. IV art.* 2.

INDVLGENTIA.

plenaria à Fratribus lucranda.

Vide Abſolutio quoad Fratres, Capitulum, Conceptio, Diuinum officium.

Indul-

INdulgentiam plenariam lucrantur Fratres Minores per multa priuilegia Primò, in die receptionis habitus, profeſſionis, & mortis articulo, non ſolùm vero, ſed & præſumpto. Sed ſi lucrari fuerint in præſumpto, non remanebit pro vero. *to.2. qu.87 art.1. & 9.*

Secundò, celebrantes in omnibus diebus Dominicis, in omnibus Feſtis Domini Sabaoth, beatæ Mariæ, & Sanctorum Ordinis Minorum. Imò per communicationem priuilegiorum, quotieſcumq; communionem ſumunt, cùm id ſit Monialibus Sanctæ Claræ conceſſum per *Innocent. VIII. & Leon. X. art.2.*

Quando aliquo die ad Indulgentiam plenariam requiritur Communio, & Confeſſio, Fratres legitimè impediti lucrantur vt alij, ex *Greg.* XIII. Similiter, qui inculpabiliter non receperint, ſi poſt ſublato impedimento perfecerint quæ præſcribuntur, Indulgentiam conſequuntur, etiamſi dies conſtitutus præterierit *ibidem.*

His prædictis gaudent etiam Confratres Chordæ Sancti Franciſci, & omnes alij Regulares etiam non Mendicantes, qui Minorum priuilegijs communicant. *ibid.*

Tertiò, recitantes coronam Chriſti continentem 33. *Pater noſter.* & *Aue. Maria*, in honorem 33. annorum vitæ eius: & coronam B. Mariæ cōtinentem 72. *Aue. Maria*, cum 7 *Pater noſter*, & vno *Pater*, & *Aue*, pro ſummo Pontifice. Infirmi, qui non valent tantum dicere, ſupplent per vnū Pſalmum aut Hymnum Ieſu Chriſti, aut B. Mariæ. Denique idem lucrantur recitātes canticum Graduum, art.3.

Quartò, facientes, vel audientes Miſſam Conceptionis B. Mariæ, vt ſupra. Vide Conceptio. *art.* 4.

Quintò, ex Adriano VI. dicendo in pulſatione campanæ ad Aue Maria, ad primum ſignum, Angelus Domini, &c. & Aue Maria Ad 2. ſignū, Ecce ancilla Domini, &c. cum Aue Maria. Ad 3. ſignum, Et verbum caro factum eſt, &c. cum Aue Maria, lucrantur Indulgentiam plenariam. art. 12.

Sextò, lucrantur Indulgentias Stationum Romæ, Ieruſalem, Sancti Iacobi, Portiunculæ, dicentes quacumque hora diei vel noctis, & quocumque loco (ſine vlla reſtrictione) ſe inuenerint, 6. Pater noſter, & totidem Aue Maria, cum ſex Gloria Patri, &c. Quorum quinque intentione totius Eccleſiæ dicuntur, ſextum verò pro ſummo Pōtifice *art 7.*

Quæ ſint & quantæ illæ Stationum Indulgentiæ, vid. à q. 88. ad 89.

Clem. VII. conceſſit Camaldulenſibus, Oblatis, & Nouitijs ſuas Eccleſias viſitantibus, & ibidem recitantibus Pſal. Exaudiat, vel 3. Pater, & Aue, rogando pro felici ſtatu ſuæ Sanctitatis, omnes indulgentias quæ à Sede Apoſtolica in generali, & in particulari, aut quouis modo erāt conceſſæ & concedendæ ſub quauis verborum forma, Eccleſijs totius mundi, nec non Roſario B. Dominici. Quòd ſi quis legitimè impeditus prædictas Eccleſias non potuerit viſitare, ſufficiet dicere, quocumque in loco ſe inuenerit, ſemel Pſalmum Exaudiat, vel 3. Pater, & Aue. Si verò omnino dicere non potuerit, ſufficit quòd ſola mente, & intentione: quo indulto gaudeat omnes alij per communicationem priuilegiorum *art.* 3.

INDVLGENTIAE *quoad ſæculares.*

Vide Habitus, Benefactores, Confratria.

SAEculares omnes vtriuſque ſexus verè pœnitentes, & ſacra communione refecti, lucrantur Indulgentiam plenariam viſitando à primis Veſperis vſque ad occaſum Solis ſequētis diei Eccleſiam Fratrum Minorū, & ibi orando pro Chriſtianorū Principū concordia, hæreſum extirpatione, & ſanctæ Matris Eccleſiæ exaltatione, in omnibus Sanctorum eiuſdem Ordinis Feſtiuitatibus *tom.2 q.87 art.5.*

Item viſitantes eaſdem Eccleſias in Feſtiuitatibus Chriſti, & B. Mariæ lucrantur pro quocumque Feſto 548. annos, & 260 dies *ibid.*

Item viſitantes eaſdem Eccleſias in quibuslibet diebus lucrantur Indulgentiam 40. annorum, & 300. dierum, ſed in Quadrageſima quotidie 3857. annorum, & 207. dierum. *qu. 94. art.1.*

Fratres Mendicantes quandocumque prædicant in domibus ſuis, poſſunt concedere ſuis auditoribus 18 annorum, & 322. dierum Indulgentiam. Quæ reducta per dies facit 7000. & 72. dies. Sed cum alibi prædicant, tantùm poſſunt concedere 18 annorum 222. dierum. Attamen quando prædicant in domibus ſuis Feria 4. & 6. Quadrageſimæ, poſſunt concedere in ſumma 156 annorum, & 524. dierum, *per nouem ſummos Pontifices, q.95. art.1.*

Sæculares audientes primam Miſſam Fratrum

Digitized by Google

trum Prædicatorum, lucrantur annos 3. & amplius, per multos Pontifices. *art.* 2.

Item facientes celebrari Miſſas in Eccleſijs eorumdem, & alia diuina Officia, lucrantur ferè mille dies. Et audientibus ſermones & Miſſas in Eccleſijs Fratrum Minorum quolibet die, pro qualibet vice conceſſit Alexander IV. centum dies. *ibid.*

In die S. Ioannis Euangeliſtæ, & eiuſdem Feſto quod dicitur ante portam Latinam, & in Sabbatho Palmarum, Fratres Minores Reg. Obſeruantiæ ex Leone X. liberant animã e Purgatorio dicendo ante venerabile Sacramentum ſeptem Pſalmos pœnitentiales, aut quinq; Pater, & Aue. Sed vult præfatus Pontifex, vt tali die Fratres recitent coronam B. Mariæ pro ſua Sanctitate *qu* 96. *art* 1.

Fratres Minimi habent, quòd die Lunæ & Mercurij in omnibus Conuentibus ſui Ordinis, Prælatus, qui dicitur Corrector, celebrans pro aliquo defuncto, animam liberet. At ſi in domo ſit Prouincialis, ipſe eſt qui animam extrahit, *ibidem.*

Leo X. conceſſit Fratribus Minoribus Indulgentiam plenariam toties quoties dixerint Vigilias, aut ſeptem Pſalmos *ibid.*

Calixtus III. conceſſit Indulgentiam plenariam pro patribus & matribus omnium Fratrum Minorum præſentium ac futurorum in Purgatorio exiſtentibus: quod quidem ſic eſt interpretatum, vt filij etiam mortis articulo plenariè poſſint abſolui, & Indulgẽtiam plenariam recipere. *ibid.*

Omnes Indulgentiæ lucrandæ per recitationem ſex Pater, & Aue, cum Gloria Patri, vt ſup. *qu* 88. poſſunt applicari defunctis per modum ſuffragij *art.* 8.

Recitantes Pſalmum Miſerere, aut qui neſcit, quinque Pater, & Aue, flexis genibus in Eccleſijs noſtris principalibus, aut annexis, conſequuntur indulgentias & vrbis & orbis, ex conceſſ. facta Ord. S. Benedicti confirmata per Innoc. VIII. Alex VI. Iul. II. dummodo pro eorum animabus dicatur oratio, Deus qui inter Apoſt. &c, poteſtque hæc conceſſio applicari defunctis *ibid.*

INDVLGENTIARVM *publicatio.*

INdulgentias conceſſas alicui Monaſterio aut Ordini pro Fratribus, & ſibi ſubditis, poteſt ſolus Prælatus publicare, non autem pro ſæcularibus; quia tunc debent ab Epiſcopo duobus adhibitis de Capitulo examinari, & approbari, ex Conc. Trid. ad vitandos falſos abuſus quæſtuariorum. *tom.* 2 *qu.* 98. *art.* 1

Grauiter peccant Religioſi prædicantes Indulgentias indiſcretas; dicuntur autem indiſcretæ, quando non fuerunt conceſſæ, vel malè conceſſæ, vel quando ſunt dubiæ. *art.* 2.

Indulgentiæ conceſſæ valent à tempore quo ſunt datæ, ſed quãtum ad eos qui lucrari volunt, incipiunt in eis efficaciam habere a die publicationis & præſentationis earum. *art.* 3.

Pleraq; alia, hanc Indulgentiarum materiam concernentia vide ab *art.* 3 *vſque ad finem quæſt.*

INFIRMI.

REceptiſſima eſt ſententia, quòd omnia quæ iubet conceſſio Indulgentiæ fieri, debent impleri vt poſſit lucrari; ita vt etiamſi infirmitate, aut legitimo alio impedimento aliquis ſit detentus, ſic vt ea non poſſit implere, Indulgentiam non lucretũr, niſi ſua Sanctitas cum infirmis, & legitimè impeditis diſpenſare Apoſtolica authoritate dignetur, quia Indulgentia eſt ſtricti iuris, nec valet vltrà quàm ſonat *tom.* 2. *qu.* 102. *art.* 1.

Eugenius IV. conceſſit Fratribus Minoribus de Obſeruantia, quòd ſi caſus occurreret, quo non poſſent confiteri, etiam tunc conſequantur Indulgentiam plenariam, a ſe & à pluribus alijs Pontificibus, pro articulo mortis eis conceſſam, modò ſint in ſtatu gratiæ. *ibid.*

Benedictini infirmi, aut occupati lucrantur eaſdem Indulgentias quas alij aſſiſtentes diuinis officijs, etiam in feſto corporis Chriſti, ex *Eugenio IV. ibid.*

Item ſenes & infirmi Ordinis Sancti Hieronymi faciẽtes aliquod pium & æquiualens opus, lucrantur omnes Indulgentias, ac ſi viſitaſſent Altaria, aut Eccleſias, vel aliud opus requiſitum ad lucrandam Indulgentiam impleſſent. *ibid.*

Fratres laici experti in medicina, ex doctrina, aut exercitio ante vel poſt ingreſſum, de licentia ſuorum Superiorum poſſunt mederi infirmis ſecundum infirmitatis exigentiã, ſi ex deuotione, aut charitate innocentur. *art.* 2. ex Eugen. IV. & Nicolao V.

Idem poſſunt omnes Religioſi Societatis, abſque metu irregularitatis erga omnes etiam ſæculares, quando commodè Medici ſæculares haberi non poſſent, citra tamen aduſtionem & inciſionem per ipſos faciendam. *Ex conceſſione ipſis facta per Gregorium XIII. ibid.*

IMPRI-

IMPRIMERE.

OLim poterant Fratres per Clement. VII. imprimi facere libros cõtinentes tantùm ſpectantia ad ſuum Ordinem, ſine Ordinarij & Inquiſitoris examine, ſed hoc reuocat *Concil. Trident. 4. ſeſſ. de vſu, & editione ſacrorum librorum. to. 2. q. 104. art. 1.*

Regularis obtinens regale priuilegium prohibitiuum, ne alius imprimat aut vendat libros à ſe compoſitos, acquirit tale ius ſuo Monaſterio capaci, ſcilicet poſſeſſionis iuris; aliàs acquirit Papæ, vt Fratres Minores; & tunc Syndicus ſolus nomine Papæ poteſt procedere contra infractores, & tale ius petere *art. 1. & 2.*

Vitanda ſummopere eſt mercatura, & turpe lucrum venditionis eiuſmodi librorum, præſertim à Fratre Minore, cui non licet vllo modo imprimere facere libros lucri gratia, cùm ſit per Regulam interdictum, *ibid. & art. 3*

Syndicus per tale ius regale poteſt quidem agere pro damno vitando, & impedire furtiuas impreſſiones, & venditiones, ne impreſſio Fratrum damnificetur, ſed non poteſt agere pro lucro captando, quia hoc repugnat ſtatui Fratrum. *art. 4.*

INQVISITOR FIDEI.

Vide Hæreſis.

INTERDICTVM.

GEneralis aliquis Regularis, vel Abbas iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habens poſſet interdicere aliquam ciuitatem, aut caſtrum, in quod haberet plenariam iuriſdictionem, aliàs non *tom. 2. qu. 107. art. 2.*

Item Priores Monaſteriorum non Mendicantium poſſunt interdicere ſuos ſubditos ab audiendis Officiis diuinis, & confeſſionibus; ſed hoc nequeunt Mẽdicantes, cum hoc ad Superiores Prælatos pertineat *ibidem.*

Prælati omnes, qui ordinaria poteſtate poſſunt excommunicare, poſſunt & interdicere ſuos, eoſque ſuſpendere, & abſoluere, per ſe, vel per alium Clericum, non tamen per fœminam etiã Abbatiſſam, nam illa ſecluſo priuilegio non eſt capax huius iuriſdictionis *art. 1 & 3.*

Certum eſt, omnia Monaſteria ciuitatis, aut caſtri interdici, quando ciuitas ipſa aut caſtrum interdicuntur etiamſi ita ſtat extra muros. Tamen conceſſit Iulius II. Fratribus Minoribus, quòd ſi contingat ciuitatem, vel oppidum cum duobus vel tribus milliaribus circumuicinis (infra quæ milliaria domus Fratrum exiſtunt) Eccleſiaſtico ſupponi interdicto, Fratres huiuſmodi Ordinis (niſi cauſam interdicto dederint, vel eis ſpecialiter ex cauſa legitima interdictum ſit) nullatenus ſeruare teneãtur, niſi aliàs domus ipſorum Fratrum de iure interdicto talis oppidi comprehendantur. *to. 2. q. 108. art. 1.*

Conceſſit Fratribus Minoribus *Leo* X. quòd Eccleſiæ ipſorum interdici non poſſint ad inſtantiam cuiuſcumque perſonæ, quauis fulgeat dignitate, niſi tota ciuitas, vbi domus huiuſmodi conſiſtit, Apoſtolica, ſeu Ordinarij authoritate Eccleſiaſtico interdicto ſupponatur. Simile eſt de Eccleſiis Sancti Ioannis, *vt tenet Nauarrus*, ad quas non extenditur interdictum, ſi Epiſcopus ſpeciali interdicto ſingulas vrbis Eccleſias interdicat; quia etſi intra fines Diœceſis conſiſtant, & in eadem ciuitate, in nulla tamen ciuilitatis communione participant. *art. 2.*

Licèt Religioſi non poſſint ab Ordinariis ſpecialiter interdici ex multorum Pontificum indultis, vt Religioſi ſunt, poſſunt tamen vt beneficiati ſunt, in Diœceſi alicuius Epiſcopi. *art. 3.*

Interdictum ſiue valeat, ſiue non valeat, ſeruandum eſt ab omnibus Religioſis etiam exemptis, quando ſeruatur ab Eccleſia matrice. Secus eſt de ſæcularibus Clericis, qui non tenentur Interdictum, quod nullum eſt, ſeruare, etſi Matrix Eccleſia illud ſeruet. *art. 4.*

Matrix Eccleſia dicitur Eccleſia maior vel Baptiſmalis; vnde claret quo pacto differat à Metropolitana, quam in hoc non tenentur ſequi Religioſi omnes per Diœceſim *art. 5.*

Si plures ſunt Parochiæ in vno loco, & vna ſeruat, alia non, tunc non tenentur exempti ſeruare. *ibid.*

Regulares non ſeruantes validum Interdictũ, quod ſeruat matrix Eccleſia (ſi tamen impoſitum ſit authoritate Apoſtolica aut Ordinarij, aut alterius ad hoc ſpecialiter deputati) non tantum excommunicantur, ſed etiam aliis pœnis ſubijciuntur, matrice tamen non ſeruante, eam ſequi non tenentur, cùm debeant magis eſſe obſeruatores canonum; ſi tamen tunc non ſeruent, non ligantur excommunicationis pœna, ſed aliis, quæ in ſacris canonibus continentur, quia ſcilicet ſunt ſuſpenſi, & eis interdictus eſt ingreſſus Eccleſiæ. Si ſententia interdicti non ligat, & ſeruet matrix Eccleſia,

Religioſi

Religioſi non ſeruantes ligantur pœna excommunicationis, non alijs. *art.*5.& 6.

Iuxta mentem Authoris contra *Nauarrum* priuilegia, quibus poterant Regulares certis tantùm diebus non ſeruare interdictum, minimè ſunt reuocata per *Concil. Trident ſeſſ.*25. *de Regularibus. cap.*4. *&c. tom.*2 *q.*112. *art.*1.

Feſtiuitates, in quibus Mendicantes poſſunt per priuilegia tempore interdicti celebrare alta voce, & pulſare, ſunt Feſta omnium Sanctorum ſui Ordinis canoniſatorum, & eorum Octauæ, etiãſi de Octaua tantum fiat commemoratio; pro Minoribus prætere a eſt Feſtum Portiunculæ, & ſeptem, ac quinque Fratrum eiuſdem Ordinis Minorum Extenditq; ſe hoc priuilegium indiff renter, tam ad tempus interdicti ſpecialis, quando Eccleſia Fratrum eſſet nominatim interdicta, quàm generalis *art* 2.

In omnibus Feſtiuitatibus, quibus poſſunt Fratres iure communi, aut priuilegio celebrare tempore interdicti, poſſunt non tantùm celebrare, & canere ſolemniter Horas, ſed & Sacramenta adminiſtrare (ijs tamen qui poſſunt tunc ea recipere) & ſepelire mortuos Religioſos & ſæculares, in ſuis tamen Eccleſijs tantùm. *ibid.*

Eadem omnino facere poſſunt Fratres toto tempore interdicti etiam Papalis, ſed ſubmiſſa voce, ianuis clauſis, & ſine pulſu. *ibid.*

Multæ ſunt aliæ Feſtiuitates, in quibus ſuſpẽdi poteſt interdictum. *ibidem.*

Feſta Sanctorum, quorum corpora ibi requieſcunt, & patronorum Eccleſiæ ſunt priuilegiata, ſimiliter & eorum Tranſlationes, cum quibuſdam alijs *art* 3. & 4.

Item totus dies profeſſionis alicuius Fratris aut Sororis, & dies celebrationis primitiarum à primis Veſperis ſunt exẽpti ab interdicto. *art.*5.

Prælati Sancti Benedicti, & per communicationem etiam Mendicantium Prælati, tempore interdicti generalis, aut ſpecialis eligere poſſunt inter viros & mulieres ſex perſonas (dummodo non dederint cauſam interdicto, & ipſum non ſit poſitum, vel confirmatum authoritate Apoſtolica) non ſimul, ſed ſucceſſiuè, quæ poſſunt illo tempore intereſſe diuinis in ſuis Eccleſijs, Sacramenta recipere, & ſepeliri, ſine ſolemnitate tamen, ſi aliquam illarum illo tempore mori contigerit. *art* 6.

Ex conceſſ. Nicolai Franci Nuntij Apoſtolici in Regnis Caſtellæ, Legionis, & Aragoniæ, poſſunt eligere 15. ſimul. *ibid.*

Idem poſſunt Moniales, quod ipſi Religioſi, per communicationem priuilegiorum; ſpecialiter verò Moniales Sanctæ Claræ, & Tertiariæ ſub cura Fratrum Minorum degentes, habent etiam Feſtum S. Eliſabeth filiæ Regis Vngariæ, & eius Octauum. *tom.*2. *q.*113. *art.*1 & 2.

Operarij Fratrum perſonaliter inſiſtentes operibus eorum, & negotijs, familiares eorum, & famuli actu ſeruientes poſſunt illo tempore interdicti cum Fratribus audire, & recipere diuina, niſi fuerint excommunicati publicè, vel nominatim, vel cauſam dederint interdicto. Idem poteſt Syndicus Fratrum aut Sororum cum vxore ſua & filijs; poſſuntque hi omnes ſepeliri in Eccleſijs Fratrum, ſi moriantur tempore interdicti, & ceſſationis à diuinis. Idem omnino permiſſum eſt Medicis ordinarijs Fratrum aut Sororum (licèt non ſint Doctores) quoad tempus interdicti, non ceſſationi à diuinis. *tom.* 2. *q.* 114. *art.*1.2. & 3.

IRREGVLARITAS.

Vide Bellum, Diſpenſatio; Immunitas.

Monachus iuuans Chirurgum ad ſcindendum membrum aliquod, non incurrit irregularitatem, tum quia nullo canone exprimitur, tum quia per mutilationem membri ſanitatis cauſa factam, non incurritur irregularitas. *tom.*2. *q.* 105. *art.*3.

Regularis conqueſtus apud Iudicem de fure, proteſtans interim ſe non intendere ſanguinem, ſed tantùm rei ablatæ reſtitutionem, ſi locum vbi ſit oſtendat, incurrit irregularitatem, niſi reus eſſet fugitiuus, & præſumi poſſet quòd ſententia in eum lata nihil proficeret, niſi teneretur. Secus tamen, ſi non indicaret locum vbi eſſet, aut non curaret tenere: nam proteſtatione facta tutus eſſe poſſet. *art* 4.

ITINERATIO.

Vide Apoſtaſia, Ieiunium.

Calixtus III. aliquando ſtatuit vt Fratres Conuentuales itinerantes tenerentur ſub excommunicatione ſe ſtatim præſentare, & ſubdere Prælato Conuentus de Obſeruantia, ſi ibi Conuentuale non ſunt, & contrà, ſed hoc ſtatutum fuit poſtea ſuſpenſum, *tom.* 2. *quæſt.* 111. *art* 2.

Fratres Minores per obedientiam itinerantes poſſunt lucrari Indulgentias ſtationum, & alias omnes, ac ſi de mi eſſent, dicendo quinque *Pater*, & *Aue*. *Ex Innocent. VIII art.* 4

Pius V. conceſſit captiuis apud infideles in articulo mortis, quòd per ſolam contritionẽ poſſint conſequi Indulgentiam plenariam, ſi non habeant copiam Confeſſoris. Quod idem conceſſit *Eugenius* IV. omnibus Fratribus etiam non captiuis in hoc articulo. *ibidem.*

IVDEX.

CVM amoris proprij, qui omnis diſcordiæ fons eſt, nec Religioſi ſint expertes, neceſſe eſt etiam in Religione eſſe Iudices ad pacem communem tuendam; quos maximè dedecet partialitas, iracundia, & verba inordinata. *to.* 2. *q.* 1. *art.* 1. 2. 3. & 4.

De nullis cauſis Regularium poteſt Iudex ſæcularis cognoſcere: quia quilibet talis gaudet priuilegio canonis, & fori *tom.* 2 *q* 2 *art.* 1.

Deciſio cauſarum Ordinum militarium, cõceditur per *Pium* IV. ipſorum Ordinum Prælatis tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, cum prohibitione appellationis ad alios, quàm dictorum Ordinum Iudices. *art* 2.

Aſſumens Ordinem Eccleſiaſticum, aut ingrediens Religionem poſt delictum à ſe commiſſum in fraudem, vt ſe eximeret à iuriſdictione ſæculari, non liberatur ab ea; ſed poteſt per Iudicem ſæcularem contra eum procedi ad punitionem delicti ciuiliter quidem; vel criminaliter, vel mixtim, ſi in Religione probata profeſſionẽ ſolemniter tantùm emiſerit in fraudem, & non fuerit ſacris inſignitus, cùm eius profeſſio nulla ſit & inanis; ſi autem Ordines receperit, poteſt contra eum procedi, non vt poſſit puniri corporaliter à Iudice laico, ſed tantùm in confiſcatione bonorum, aut pœna pecuniaria, prout qualitas delicti exigit, quia etſi Clericus non ſit ſubditus Iudici ſæculari ratione perſonæ, manet tamẽ in hoc caſu ratione cauſæ, & bonorum *art* 3.

Fraus in hoc caſu præſumitur, ſi quis poſt delictum commiſſum, & ante ſuſceptum Ordinem, aut ante ingreſſum Religionis fuerit accuſatus vel denunciatus, aut ſaltem infamatus. *ibidem.*

Laicus profeſſus dimiſſo habitu, imò eiectus ab Ordine committens ſcelera non poteſt puniri à Iudice ſæculari, quia per talem eiectionem nõ traditur foro ſæculari, ſed Eccleſiaſtico. Secus eſt de eo, qui à Religione expellitur, & habitu regulari priuatur, eo quòd eius minimè valuit profeſſio, quia poteſt Iudex ſæcularis de eius cauſis cognoſcere tam criminalibus, quàm ciuilibus, & mixti fori *art* 5

Iudex Regularis cognoſcit de crimine graui Fratris Nouitij, v. g. fratricidij: nam quamdiu talis eſt, gaudet priuilegio fori *art.* 10.

Prælatus Regularis poteſt & debet, quoad fieri poteſt, procedere vt pater (vnde olim dictus eſt Abbas) vtque talis mederi ſuorum vulneribus pietate paterna, & bono modo, ſine forma iudicij, nil de ſupplicijs cogitando. Quando autem ſic nõ poteſt prodeſſe, debet procedere vt Iudex, & tunc, quoad fieri poteſt, debet vitare apices & ſolitas iuris ſolemnitates, quæ multùm dedecẽt ſtatum Religioſum, ſed procedere ſummariè, & ſine ſtrepitu, præſertim contra ſtatuta ſua, & in rebus non tanti momenti; ita tamen, vt eſſentialia iuris ſeruentur, & nihil incommodi patiantur ius naturale, & gentium. Ius autem gentium apud Regulares, ſunt conſtitutiones Ordinis generales, *tom* 2. *q* 3 *art.* 1.

Iure & ſpeciali priuilegio admittitur teſtimonium Fratrum, etiam Nouitiorum, in cauſis proprij Monaſteriorum ſuorum, ſiue ciuilibus, ſiue criminalibus, licèt veniret ipſis aliquod lucrum de Monaſterio, modò tamen non potuerint extranei teſtes vocari, ne alioqui ius eorum pereat; modò illi Fratres teſtes non ſint Conuẽtus actores, aut reſponſales. *tom.* 2 *q.* 11. *art* 1.

Monachus poteſt cogi ad teſtificandum, quãdo aliter veritas haberi non poteſt, non tamen in cauſa ſanguinis *art* 2.

Moniales iuridicè teſtantur contra alias, quando de rei veritate aliter conſtare non poteſt, etiam in criminalibus; ſufficitque duarum teſtimonium, quia licèt ſint mulieres, ſunt tamen Religioſæ Deum timentes. *art.* 3.

Quamuis validum ſit Regularis teſtimonium abſque ſui Superioris licentia datum; id tamen ei prohibetur, & iure repelli poteſt. Quin etiam in criminalibus requiritur facultas ipſius Prouincialis, ac propterea cauere debent Prælati Cõuentuales, ne in ſimilibus cauſis dictam licentiã concedant ſine expreſſo aut ſaltẽ tacito conſenſu Prouincialis: nam etiamſi Religioſi faciant proteſtationem iuridicam, ſi ex eorum teſtimonio ſequatur mors alicuius, aut enormis effuſio ſanguinis, aut membrorum mutilatio, remanent irregulares, vt bene notauit *Couar* & Prælato hoc præcipienti non eſt obtemperandum. *art.* 4.

In criminalibus nũquam admittitur teſtimonium laici contra Clericum, niſi alij teſtes idonei deſint; & tunc in his eiuſmodi teſtimonium efficit tãtùm ſemiplenam probationem, quam-

H quam

Digitized by Google

quàm in ciuilibus plenam efficiat; contra Monachos verò, licèt non promiſcuè, faciliùs nihilominus admittitur; eo quòd Monachi non ſint adeò inuiſi, & ingrati laicis, ſicut Clerici ſæculares. *art.* 5.

Plura de materia teſtium, *vide quæſt.* 12. 13. 14. 15. & 16.

De Notario.

IVxta quandam Decretalem, in quouis iudicio etiam ſummario, quale plerumque eſt Regularium, requiritur Notarius, & Secretarius ad ſcribenda acta proceſſus; vnde quidam Prælati minùs iuridicè faciunt ſcribentes accuſationem, teſtimonia, &c. niſi excuſentur ex eo quòd communiter negotia Regularium ſint parui momenti, aut quia taceãt Fratres, ac proinde cenſeantur in hoc iuri ſuo renunciare. *tom.* 2 *q.* 14 *art.* 2. & 3.

Eſt autem ſummarium iudicium illud, in quo ſola veritate conſpecta proceditur ad ſententiam definitiuam, non ſeruatis iuris apicibus. *ibid.*

De Citatione reorum.

Vide quæſt 18.

De Interrogatione eorumdem quæſt. 19.

De Tortura.

LIcet Prælato Regulari per ſe, aut per alium ſibi ſubditum, quamuis non vrgeat neceſſitas, Fratrem delinquentem moderatè verberare cauſa correctionis, modo in Religione conſueto, abſque timore excommunicationis; nunquam tamen per laicum familiarem Conuentus; niſi vbi tõ [illegible] obtinuerit; alioquin Superior ſic corripiens incideret in excommunicationem, à qua non minùs quàm conſuetudo excuſare poſſet error malè intelligendi priuilegia. *q.* 20. *art* 8.

De Purgatione Canonica.

REgularis cum ſcandalo infamatus poteſt, imò etiam debet ſe purgare; quòd ſi in purgatione defecerit, punietur ſolummodo pœna arbitraria extraordinaria multò mitiori, quàm ſecundùm canones deberetur: licèt in tali caſu Clericus accuſatus habeatur pro conuicto, & pœnam canonum ſuſtinere debeat. *q.* 21. *art.* 1 & 2

De modo procedendi in correctione.

QVando debeat Prælatus ſequi in iudicio rigorem iuris, quando iuſtitiam, vel æquitatem, *vide ad longum q.* 22.

INCARCERATIO.

DOlendum eſt, plerumque Iudices Regulares procliuiores eſſe ad capiendum & incarcerandum ſuos ſubditos, quàm par ſit ſine ſufficienti cognitione commiſſi delicti, cùm hoc ſit iniuria irreparabilis; & vltra reatum, quem committunt, damnum & iniuriam iniuſtè incarcerato compenſare tenentur, nec liberi ſunt à ſententia canonis, *Si quis ſuadente*, vt doctè notauit *Nauarrus*, præſertim in leuibus, & vbi fuga non timetur. *tom.* 2. *q.* 23 *art* 2.

Pœna perpetui carceris Regulari imponi poteſt ob delictum, cui in ſæculo correſpondet pœna damnationis ad metalla, aut pœna mortis, cùm incarceratio ſit valdè ſupportabilis Religioſo ob flagrantem charitatem Religioſorum omnia neceſſaria ſuppeditantium, & ipſorum carcerum humanitatem. *art.* 4.

Regularis negans incarcerato cibum, aut potum, ita vt inde mors ſequatur, fit irregularis: nã non alere, eſt necare. Et idem eſt iudicium de illo qui immanitate carceris, vel ſubſtractione rerum neceſſariarum eidem præmaturam necem afferret; nec in hac parte ignorantia excuſat: eſt enim de eo quod debuit ſcire *art.* 5.

Licèt Clericus ante & poſt condemnationem ad carcerem fugere poſſit, non tamen Regularis ob votum obedientiæ, & præceptum de non egrediendo Monaſterio, niſi ſententia foret iniuſta; quia tunc liceret ipſi in conſcientia fugere, ſi abeſſet graue ſcandalum, ſicut & ſi executio iuſtæ ſententiæ eſſet iniuſta; vt ſi v. g. cuſtos carceris deneget neceſſaria ad vitam *art.* 6

Damnatio ad triremes.

IVdices Regulares poſſunt ex priuilegio Pij V. & aliorum ſummorum Pontificum, Fratres exutos habitu perpetuò, vel ad tempus ad triremes damnare. *quæſt.* 25 *art.* 1.

Quod tamen nimiùm crudele eſt, & multùm abhorrens à benignitate religioſa; vnde *Nauarr.* Satis (inquit) hoc alienum eſt à conſuetudine D. Auguſt. Benedict. Bern. Dom. Franciſci, cũ ſola ejectione à Religione contenti fuiſſe videantur. *art.* 2.

De pœnarum reis imponendarum qualitate.

DE qualitatibus pœnarum iniungendarum Monachis, & Clericis ob diuerſa peccata, *vide tom.* 2. *à q.* 22 *ad* 40 *incluſiuè*

De improperiorum vſu.

LIcet aliquando exigente neceſſitate Iudici proferre conuitium cauſa correctionis, modò illud non fuerit contumelioſum, improperando v. g. iam punita. &c *q* 41 *art.* 2.

IVRAMENTVM.

Vide Confeſſarij quoad diſpenſationem.

Regu-

Regularis nequit cogi ab Epiſcopo ad teſtimonium ferendum in cauſis ciuilibus, niſi quando aliter veritas haberi non poteſt; in criminalibus verò numquam ad hoc compelli poteſt, niſi à ſuo proprio Prælato Regulari in cauſis aliorum Fratrũ, in quibus pœna ſanguinis minimè imponitur. *tom.2 q.11 art 2. & tom 3 q 71 art 1.*

Aſſerunt aliqui, in iudicio Regulari præceptũ obedientiæ habere vim iuramenti, vt per illud ſufficienter credatur teſti etiam non iurato, ſicut Sacerdoti aliquid in verbo Sacerdotis affirmanti creditur. Verùm oppoſitum videtur probabilius ob pleraſq; Doctorũ authoritates. *to.2 q.120 ar 3.*

IVRISDICTIO.

Vide Abbatiſſa, Epiſcopus, Excommunicare, Cuſtos, Commiſſarius, Generalis, Guardianus, Miniſter Prouincialis.

PRælati Regulares ſunt Ordinarij ſuorum inferiorum habentes iuriſdictionem à iure diuino, quemadmodum & Epiſcopi; vide opinione Doctorum, ſicut & Epiſcopi omnia illa poſſunt in ſuos, quæ Papa in vniuerſam Eccleſiam, niſi iure Eccleſiaſtico in aliquibus caſibus prohibeantur. *tom.1.q.17.art.2 & 6. & q.22 art.10. & q 23 art 1.*

Prouinciales, vtpote aſſumpti in partem ſolicitudinis Apoſtolicæ, habent iuriſdictionẽ quaſi Epiſcopalem in vtroque foro iure communi, & ex priuilegio, quam exercere poſſunt vbiq;, cùm non habeant territorium, licèt multò decentius ſit, illam in Conuentibus ſuæ prouinciæ exercere. *tom.2 q.59 art.1 tom 3. q 43 art.2.*

Hæc tamen iuriſdictio reſpicit tantùm regimẽ: nam ad Pontificalia minimè ſe extendit.

Quamuis in pleriſque maiorem habeant poteſtatem, quàm Epiſcopi, v. g. quoad abſolutiones & diſpenſationes: pro quibus *vide tom.1.q.20. & verb. Diſpenſare.*

LAICI.

Vide electio, Infirmi. Iudex.

FRatres Laici ſeu Conuerſi tum ſolemniter promittant tria vota eſſentialia, ſecundùm aliquam Regulam à Sede Apoſtolica approbatã, in manu Prælati eos incorporare valentis, ſunt verè Religioſi, & Eccleſiaſticæ perſonæ. *tom.2 q. 123. art 1.*

Promoti tamen ad ſacros Ordines, ſine licentia Prælati, grauiſſima pœna ſunt plectendi, & tonſura clericali priuandi *art 3*

Necnon omni vſu Ordinum, & recitatione diuini Officij priuari ad meram ſtatum laicalem reducendi. *tom 1.q 42.art. 9.*

Nullus autem Generali inferior, quamuis ſit Commiſſarius generalis, cum plenitudine poteſtatis, poteſt dare laico licentiam tranſeundi ad Clericatum: nam quantum ad hoc, eius authoritas limitata eſt per *Leo.X.* conſtitutionẽ. *ibi.*

LECTORES.

PIus V. ſtatuit, vt Lectores Theologię, qui quatuor curſus abſoluerint, voce actiua & paſſiua gaudeant; quam quidem conſtitutionem reuocauit *Greg* XIII. ſed in ſtatutis Valliſoletanis fuit renouata, etiamſi in aliena prouincia docuerint, nec requiritur, quod duodecim annis continuis doceant, ſi talis interpolatio vergat in vtilitatem prouinciæ. *tom.2 q.130 art.1.*

LEGATVS.

Vide Exemptio.

MOnachus factus Canonicus, poteſt eſſe Legatus Papæ, vel locitenens Legati, Officialis, vel locitenens Officialis Epiſcopi; & cognoſcere de cauſis, ex *deciſ Rotæ. to.2 q.124 art.1. & 2.*

Legatus conferens beneficium ſæculare Regulari, non requirit cõſenſum Abbatis, quia cẽſetur cum ipſo diſpenſare. *art.3.*

LEGATVM.

Vide, Nouitius Studium.

LEgatum, quodcumque relictum Religioſis valẽtibus poſſidere ſiue per regulam, ſiue per priuilegium, tenet. *tom.2. q.125. art.1.*

Si verò relinquatur Monacho, ea lege, vt ſibi ipſi & non Monaſterio acquirat, non valet; ſecus ſi illa conditio abſit, quia tunc cenſetur eſſe relictum debito modo. *art.2.*

Legatum ea intentione relictum, vt Abbas nõ poſſit de eo diſponere, non eſt acceptandum, eo quòd non deceat Religioſum. *art.3*

Regularis cum licentia tacita aut expreſſa ſui Prælati Conuentualis acceptare poteſt legata, & eis vti abſque eo quòd incorporentur communitati, neque id eſt contra mentem *Conc. Trid ſeſſ. 25 de Regular c.2. art.4.*

Legatum relictum Religioſo extra Ordinem Fratrum Minorum de Obſeruantia poteſt Prælatus impendere eo inuito in Conuentus vtilitatem, & tunc non obligabitur huic magis quàm antea, vel alijs, ſed tenebitur ei dumtaxat neceſſaria ſubminiſtrare ſicut antè, quia nec potuit legatus ius Religionis infringere, nec præſumitur id voluiſſe. Deinde legatum illud incorporatum fuit Conuentui. *art.6.*

Si tamen legatum pecuniarium ſit relictum Fratri minori, cuius pecuniæ dominij dictus Ordo eſt incapax, Prælatus eius adminiſtrationem non habebit, ſed debebit illud impendere neceſſitatibus præſentibus aut imminentibus Fratris

canonibus, in quacunque ſit materia, cùm Papæ authoritati magis ſubſint, quàm Principi ſæculari. Imò nec Monachos adſtringit, ſi priuilegio ſibi conceſſo contraueniat. *ibid.*

Quòd ſi aliquando Monachi aut Clerici comprobentur rei legum ciuilium, quibus ſubduntur, non poſſunt trahi ad tribunalia ſæcularia, ſed puniendi ſunt à Iudice Eccleſiaſtico aut Regulari, & hoc non neceſſariò ſecundùm diſpoſitionem legis, ſed iuxta arbitrium Iudicis, & grauitatem materiæ conſtitutionis violatæ, & ſcandalum inde exortum. *ibidem.*

Plura de hac materia proſequitur Author. *in hac & 67. quæſt.*

LIBRI.

Vide Imprimere, Hæreſis.

Ex Bibliotheca Fratrum Minorum furtim præſumens pro ſuo vſu librum, aut quaternum ſurripere, etiamſi Epiſcopus ſit, ipſo facto incurrit excommunicationem Papalem. *tom 2. q 129 art vnico.*

Clemens VIII. prout teſtatur Reuerendiſſimus Pater Franciſcus à Soſa totius Ordinis Minorum Generalis, reuocauit conſtitutionem *Sixti* V qua ſtatuit pœnam excommunicationis Papalis, & priuationis omnium officiorum, necnon vocis actiuæ & paſſiuæ contra Guardianos ante ſuſceptum officium, non facientes diligens inuẽtarium omnium librorum Bibliothecæ; & contra quoſcumque Fratres quouis prætextu, ex ipſa Bibliotheca libros extrahentes, ſed tãtùm eos ligari voluit, qui in fraudem Bibliothecæ aliquid ſurripiunt. *ibid.*

MAIORATVS.

Vide Hæreditas Monaſterium Monachus.

MATRIMONIVM.

Vide Legatum, Nouitius, Profeßio, Votum.

Regularis matrimonium contrahens, tanquã ſuſpectus de hæreſi ab Inquiſitoribus fidei punitur. *tom. 3 q 1 art. 1.*

Iam de iure nullum eſt matrimoniũ à profeſſo vel profeſſa tacitè aut expreſsè contractum: eſt enim hic proprius ſolennitatis votorum effectus; vnde olim erat validum, quando votum Regulare ſimplex tantùm cenſebatur. *art. 2.*

Matrimonium ratum & non cõſummatum, per ſolemnem profeſſionem dirimitur, etiam quoad vinculum, ex *Concil. Trident* Ex hoc non tantùm iure Pontificio, ſed & quaſi naturali, vel etiam (vt ait *Scotus*, & D *Bonau.*) diuino; cùm ſtatus perfectior, vbi nulla intercedit iniuria tertij, iure minùs dignum auferat. *art. 4.*

Poteſt ſummus Pontifex in voto ſolemni cõtinentiæ diſpenſare, cùm ipſa ſolennitas ſit ab Eccleſia; ſic tamen vt profeſſus virtute huius diſpenſationis contrahens non ampliùs remaneat verus Religioſus. *art 5.*

Vota Societatis etſi ſimplicia, & conditionata ex parte recipientis, cùm propriè Religioſum efficiant, *ex declarat. Greg.* XIII. dirimunt etiam Matrimonium. *art. 6.*

Et idem dicendum de profeſſione caſtitatis emiſſa in Ordine ſancti Ioannis de Malta; non autem in alijs Ordinibus militaribus, quorum profeſſores cõiugalem dumtaxat caſtitatem vouent; vnde ſolùm Clericorum profeſſio, non aliorum, Matrimonium dirimit. *art 7.*

Regulares abſque licentia Parochi Matrimonium ſolemnizantes, excommunicantur, à ſolo Papa abſoluendi. *quæſt. 2. art 1.*

MENDICITAS.

Vide Communicatio priuilegiorum, Fratres Minores, Peſtis.

Licet peregrinari mendicando cauſa maioris humilitatis, & patientiæ, etiam non facta bonorum renunciatione, multo magis ea facta. *to. 3. quæſt. 3 art. 1.*

Nullo præcepto tenetur quis laborare manibus, niſi vt vitet otium vitioſum, & ſine vlla tertij iniuria cum ſuis viuat. *ibidem.*

Mendicitas Fratrum Minorum & Prædicatorum licita eſt, & meritoria, modò non extendat ſe ad ſuperflua conquirẽnda, & bonis operibus corporalem laborem recompenſet. *art 2.*

Quinimò ex vi Regulæ ad ipſam mendicitatem tenentur Fratres Minores, cùm ob factam bonorum omnium renunciationem hæc ſola via illis ſuperſit ad vitam tuendam: quamuis enim iure diuino, aut naturali, aut alio quouis modo, ſæculares teneantur & cogi poſſint, etiam implorato ad hoc à Fratribus officio Iudicis ad vitæ neceſſaria eis ſubminiſtranda pro labore, Miſſis, Concionibus, &c. ipſi tamen Fratres nullam inde certitudinem ciuilem habent, aut habere poſſunt. *art. 3.*

Nullo tamen præcepto oſtiatim mendicare iubentur. *ibidem.*

Mendicantes in duplici ſunt differentia; alij ex Regula, vt ſunt ſoli Fratres Minores, qui proinde nihil proprij, etiam in communi, habere poſſunt; alij ex conſtitutionibus, & his licitũ eſt aliquid in cõmuni poſſidere. *tom. 2. q 125. art. 1.*

MILITARIS ORDO.

Vide Commendatores, Caſtitas, Eleemoſyna, Exemptio quoad ſæculares, Illegitimus, Immunitas, Interdictum, Ordo militaris, Paupertas, Prælatus.

MINISTER PROVINCIALIS.

Vide Iuriſdictio, Electio, Viſitatio.

In electione Miniſtri Prouincialis potiùs ſpectan ia videtur canonū, quàm Theologiæ notitia; quamuis aliter ſe res habeat in Epiſcoporū electione; cuius differentiæ ratio eſt, quòd hi ad prædicandum, ille ad regendum præcipuè inſtituatur. *to.3 quæſt 54 art 3.*

Ex conceſſ. Apoſtolica habent Miniſtri F. Minorum eandem iuriſdictionem in omnes Sorores Sanctæ Claræ, & Tertiarias, quocunq; modo vocentur, quam Protector Ordinis, qui *ex Regula* proprius eſt earum Superior, habebat: dempto quòd in earum Monaſteria, nec ipſe ingredi, niſi in caſibus permiſſis, nec aliis eam licentiam cōcedere poteſt. *tomo 1. quæ. 17 art 8.*

Monaſterium eiuſmodi Sororum nouiter erectum non poteſt per Epiſcopum regi, ſine expreſſa licentia Papæ, cùm ipſo facto ſit ſubiectum Miniſtro Prouinciali. *art 9.*

Miniſtri iuriſdictio in Sorores eſt ordinaria, quia licèt ſit ex priuilegijs & commiſſione, iſta tamen priuilegia ſunt perpetua, atque adeò conferunt iuriſdictionem ordinariam, & authoritatem creandi Commiſſarios pro dictis Monialibus viſitandis. *art 10.*

MISSA.

Vide Altaria, Legata, Parochus.

Clemens V. ſtatuerat olim, ut nullus ſæcularis Miſſas, aut Exequias præſumeret celebrare in Eccleſia Fratrum Minorum, ſine eorum conſenſu: ſed id reuocauit *Leo X.* decernens non ſolùm quòd omnes ibi celebrare poſſint, ſed etiā quòd libenter eos recipere ipſi Fratres debeant. *tom 3. q 4. art.1 V. de Sepultura.*

Bonifacius IX. omnibus Eccleſiarum Prælatis ſeuerè ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrenda prohibuit, ne quoquo modo Prædicatores impediant à libera Miſſarum, & quorumcunque officiorum celebratione, oblationumq; & aliorum ſibi datorum receptione. *ibid.*

Fratres Minores poſſunt *ex cōceſſione Leonis X.* certas Miſſas ſibi commendatas cum aliquibus cæremonijs ſuperſtitionem ſapientibus, v. g. cū certo numero candelarum, &c. in alias commutare; quod non poſſunt, vbi tales adiunctiones deſunt, vt bene aduertit *Collect or Compendij*; ac proinde non facilè tunc introducenda commutatio tam reſpectu Officij, quàm temporis, loci aut numeri candelarum. *art 2.*

Ius commune ex ſententia Authoris permittit inchoare Miſſam duabus horis ante ortū Solis; atque adeò poſt conceſſionem *Pij V.* qua poteſt Generalis Fratrum Minorum licentiam facere ſuis ſubditis celebrādi per vnam horam ante auroram; & *Sixti IV.* qua poſſunt prædicti FF. Minores ante & poſt tempus ab Eccleſia ſtatutū celebrare; licitum eſt illis tribus horis ante ortū Solis inchoare, & totidem poſt meridiem, rationabili occurrente cauſa, Miſſam finire. Sic enim intelligenda ſunt priuilegia, vt tātum cōcedant vltra ius commune, quantum eorum verba ſonant. *to.1 q. 43. art.1 2. & 3.*

Ex verbis indulti prædicti *Leonis X.* colligit Author licere Fratribus, præſertim inſtante neceſſitate, ante Officium Matutinum recitatum Miſſam facere. *art 3*

Non abrogauit *Conc Trid. ſeſſ. 22. in Decreto de obſeruandis & vitandis in Miſſa,* facultatem priùs factam Fratribus Minoribus celebrandi in altari portatili, in oratorijs, plateis, & in omni loco honeſto, quamdiu non contradicunt Epiſcopi; ſed his tantùm id prohibendi authoritatem conceſſit. *art. 4 & 5.*

Non poſſunt Epiſcopi præcipere populo, vt in Feſtis & Dominicis aſſiſtat Miſſæ parochiali, cum præcepto de audiēdo Sacro ſatisfaciant ſæculares in Eccleſijs Regulariū: licèt valeant quædā opportuna præcipere, vt quòd Regulares annuncient feſta & ieiunia. *Ex Conc. Trid. vbi ſuprà: art 7.*

Nequeunt FF. Minores poſt Bullam *Pij V.* in principio Miſſalis, vti priuilegio, quod priùs habebant, addēdi & minuendi in precibus & ceremonijs Miſſalis Romani, nec prætermittere ordinem & ritum in eodem conſtitutum, abſque rationabili cauſa. Vnde in diebus duplicibus non poſſunt dicere *de Requiem*, ſed de Officio cōpetenti; & per hoc ſufficienter adimplent promiſſa; in diebus autem ſemiduplicibus debent promiſſum Officium perſoluere, quia vtilius, & eius oratio directiùs mouet Deum ad impetrandum. *art.8 & 9.*

Frater acceptans dicere quantitatem Miſſarū, v. g. Sancti Gregorij, ſatisfacit dicendo triginta Miſſas de Officio occurrente. Imò diebus Dominicis, & ſolemnibus tenetur ſequi Officium diei, quod non minùs prodeſt defuncto: tunc enim vis directa applicationis, per deuotionem Sancti, & Feria ſuppletur. *art. 10.*

Neque continuatio adeò obligat, quin ob decentiam, honeſtatem, & reuerentiam Sacramēti aliquando prætermitti poſsit. *ibid.*

Mos antiquus dicendi Miſſam de Beata Virgine Maria in Sabbatho, quando eſt duplex, derogat iuri; ſicut & dicendi de defunctis Feria ſecunda,

cunda, præſertim pro Miſſa minùs principali. *art 11.*

Cùm in onerofis nomine Eccleſiæ Collegiatæ, non comprehendatur Monaſterium, fit vt quando præcipitur, quòd dicantur duæ Miſſæ, vna de Feſto, & altera de Feria, ſufficiat in Eccleſijs Regularium vnam facere. Et ita determinatum eſt in Cæremoniali Ordinis Minorum authoritate Congregationis Generalis Toletani pro Eccleſij prædict. Ordinis *art 12.*

Abbates & Generales Ordinum poſſūt in ſuis Capitulis generalibus moderari & minuere numerum Miſſarum ante *Conc. Trid.* fundatarum; & ſtatuere quidquid ad gloriam Dei magis viderint expedire. *Ita Concil. Trid ſeſſ 25. de Reform. cap. 4* Expedit tamen, ne deſ. aucētur benefactores defunctī, ſpeciales fieri ſacrificij applicationes, commemorationes, ſiue etiam collectas pro defunctis, quas nihil vetat etiam in diebus ſolemnibus addi. *art 13.*

MONASTERIVM.

Vide Alienatio, Alimenta, Ædificia, Hæreditas, Paupertas.

AD ingrediendum Monaſteria Monialium, duo requiruntur, & cauſa moraliter neceſſaria, & proprij Superioris licentia in ſcriptis obtenta; Epiſcopi quidem pro Monaſterijs ſibi vel immediatè Sedi Apoſtolicæ ſubiectis; Abbatis verò, aut alterius Regularis Prælati pro exēptis. Poteſt tamen Superior generalem facultatem committere Abbatiſſis, vel Monialium Confeſſarijs, vt ſc. in eius abſentia pro neceſſitatibus repentinis ingrediendi alijs licentiam donare valeant; & quāuis non cōmiſiſſet, liceret Abbatiſſis in tali caſu ex præſumpta interpretatiua voluntate Superioris Medicos, Chirurgos Carpentarios & alios, quorum opera repentè paſſim egent Moniales, admittere *tom 1. q. 46 art 2.*

Nullus Papa inferior authoritatem habet faciendi licentiam ad intrandā Monaſteria Monialium Sanctæ Claræ ſine cauſa in earum Regula expreſſa; cùm enim ſint ſtrictioris Obſeruātiæ, non intendit *Conc. Trid.* eas relaxare. Et cū ſpecialiter Fratrib. Minoribus talis ingreſſus inhibeatur, ſpecialis etiam pro ipſis requiritur licētia; adeò vt quāuis Cardinalis, aut Epiſcopus authoritatem habeant eligendi ſocios ad intrādum, nequeant prædictos Minores eligere, niſi de illis expreſſè in licentia mentio habeatur. *art. 3.*

Superiores ſicut cauſa moraliter rationabili interueniente poſſunt cum ſubditis diſpenſare, ita & cum ſeipſis. *artic. 5.*

Nam ſecundùm æquitatem neceſſitas moralis (iudicio peritorum) excuſat ab omni præcepto Eccleſiæ. *art. 4.*

Poſſunt Prælati facultatem concedere mulieri generoſæ intrandi & manendi intra ſepta Monaſterij, cum tribus aut quatuor puellis, ſi nequeat in ſæculo abſque ſuæ famæ diſpendio manere; ſicut & intromittendi puellas minores duodecim annis honeſtæ educationis gratia. Ex *Concilio Tridentino, ſeſſione 25 de Regular. cap. 22.* Quod licèt etiam ad Monaſteria Sanctæ Claræ, & Conceptionis de iure extendi poſſit; id tamen iam non eſt in vſu: nam pro ſimilibus recurritur ad Nuntium Apoſtolicum *art 6.*

Charitas, aut maior Dei honor eſt ſufficiens cauſa ad introducendas ſæculares ancillas pro ſeruitijs vilioribus Communitatis, aut infirmarum ſubſidio, intra clauſuram non tantùm Monialium; quæ non niſi ex præcepto Eccleſiaſtico obligantur ad clauſuram, ſed etiam earum, quæ ex Regula, vt ſunt Clariſſæ, præſertim ſi Conuerſas profeſſas ad ſupradicta exequēda non ſoleant admittere. Sed introductæ è Monaſterijs egredi prohibentur *art. 7.*

Pleraſque declarationes Cardinalium decernentes, quas fœminas & puellas, & quibus de cauſis recipere, aut non recipere liceat in Monaſteria Monialium, quibus ſolùm ex præcepto Eccleſiæ clauſura indicitur, *v. de art 10.*

Pœnam excommunicationis Papæ reſeruatæ, priuationis Officiorum, & inhabilitatis ad alia obtinenda, ipſo facto incurrunt tam Moniales præſumentes admittere, quàm aliæ perſonæ etiam Regulares quæcumque ex præſumptione intrantes in clauſuram Monaſterij extra caſum neceſſitatis prætextu cuiuſcumque licentiæ. *quæſt. 47 art 1.*

Excuſantur tamen qui bona fide, obliuione, aut animi ſimplicitate, ſine præſumptione, & dolo admittunt, aut ingrediuntur *art. 2.*

Et aduertendum, quòd pœna excommunicationis reſpiciat quidem omnes præſumentes admittere, aut intrare; ſed pœna priuationis officiorum ſolas Abbatiſſas, & Superiores Conuentuum, quocūmque nomine appellentur; non autem inferiores, & ſingulares dictorum Conuentuum perſonas. *art. 3.*

Per *Concilium Tridentinum* videtur interdictus ingreſſus in Monaſteria Monialium Sanctæ Claræ Cardinalibus, & Protectori Ordinis: quāuis alias fuerit per Regulam proprius earum Superior. *art. 6.*

Nequit-

Nequit etiam Confeſſor pro renouando Euchariſtię Sacramento intrare; poteſt tamen cum ſocio, indutus Sacerdotalibus pro excipienda Confeſſione, & Communione danda infirmis, non tantùm per modum viatici, ſed etiã omnibus ijs diebus, quibus ipſæ ex Regula tenentur recipere. Item pro iuuanda iam morti proxima, in die funeris ad exequias celebrandas, & ſepulturam aperiendam, etiam pro ſæculari. *art.* 4.

Præterea *Greg.* IX etiamſi conceſſit liberam ingrediendi facultatem Fratribus earum obſequijs deputatis, pro exercendo opere, quod commodè extra Monaſterium fieri non poteſt. *ibid.*

Vrbanus IV. prout continetur in ipſarum Regula, declarauit licere Generali Fratrum Minorum intrare, quandocumque intus celebrare, aut verbum Dei proponere voluerit, cum quatuor aut quinque Fratribus. Et Viſitatori cum duobus ſocijs ad tenendum Capitulum, vel aliquid ſimile agendum, quod munus proprium tangat, & commodè de foris fieri non poſſit, v.g. ad videndum num clauſura periclitetur *art.* 7.

Fratres Minores ex ſpeciali conceſſione *Leon.* X. inuitati à Prælatis Monialium, licitè cum eis clauſuram ingrediuntur; obtenta tamen licentia Superiorum, ſi ſint ſubditi. *art.* 8.

Sub excommunicatione *Pij* V. *in Bulla inhibitoria*, ne mulieres etiam Duciſſæ præſumant Monaſteria virorum intrare, non comprehenduntur Reginæ, Regum filiæ, & Princeſſæ, quæ liberè id poſſunt. *quæſt.* 48. *art.* 1.

Neque Fratres, qui mulieres ſimplices non exceptas, ſine dolo, per inaduertentiam, & ignorantiam admittunt. *ibidem.*

Poſſunt quælibet mulieres clauſtra Regularium ingredi pro Miſſa, Concione, aliiſque diuinis Officijs audiendis, ſi aliunde in Eccleſiam commodus non pateat acceſſus. Item quando fiunt Proceſſiones, aut fidelium cadauera ibi ſepeliuntur, vel pro eis fiunt ſuffragia; neque neceſſe eſt ſtatim ijs finitis eas expellere, ſed tantùm tempore moraliter congruo: attendant tamen Superiores, ne alias officinas interiores ingrediantur: nec mandent vt aliqua Proceſſio extraordinaria fiat, vt illius occaſione poſſint mulieres dicta loca intrare; quo tamen caſu neque ab ingredientibus, neque ab admittentibus, excommunicationi, aut prædictæ conſtitutionis pœna incurreretur. *art.* 3.

Inſpecta iuris communis diſpoſitione, Regulares Canonici habitantes intra clauſtrum non poſſunt vllo modo vti ſeruitio mulierum, ſicut nec alij Religioſi; ſed benè ſi habitent domos ſeiunctas clauſtro contiguas. *art.* 4.

Moniales, etiam Tertiariæ, & earum Prælati, contrauenientes Bullæ *Pij* V. vinculo excommunicationis Papalis ipſo facto innodantur, priuanturque dignitatibus, & officijs obtentis, & ad ea in poſterũ obtinenda inhabilitantur. Eadem etiam excommunicatione feriuntur ſic egreſſarum fautores, & receptatores in hoc negotio. *q.* 49. *art.* 7.

Eugenius IV. præcepit, vt porta clauſulæ Monialium duplici ſera obfirmetur, vna intus, cuius clauem habeat Abbatiſſa, altera deforis, cuius clauem conſeruet Superior aut Confeſſor. Et *Greg.* XIII. *in ſua conſtitutione* prohibuit, ne habeant oſtiũ, per quod ex Monaſterio veniant ad eccleſiam communem ſæcularibus. *art.* 1. & 7.

Poſſunt Prælati in certis caſibus in iure, & Regula Sanctæ Claræ expreſſis, dare licẽtiam egrediendi; hi autem ſunt tres præcipui. Primus eſt, ineuitabilis & periculoſa neceſſitas, vt mortis violenter imminentis ab igne, aqua, hoſtium incurſu, & ſimilibus caſibus, in quibus etiam tenentur Moniales egredi cum licentia præſumpta, ſi abſit Superior, & periculum ſit in mora, ne ſui ipſius interfectrices dicantur. At ſi periculum mortis ſit ex ægritudine, cùm talis mors non ſit violenta, ſed naturalis, non tenentur egredi, neque Prælati licentiam facere, præſertim eis quæ ſunt profeſſæ clauſuram. Secundus eſt, lepræ, epidimiæ, & ſimilium morborum nociuorum toti communitati. Tertius, quando vel in totum, vel in partem eſſent transferendæ in aliud Monaſterium reformandum, aut de nouo erigendum Et quandocumque cum licentia egrediuntur, debẽt alibi in loco opportuno manere incluſę ad tempus ſufficiens tantùm *art.* 2 3 4 & 5.

Quilibet Monachus de iure communi licitè egreditur Monaſterium cum facultate Superioris, etiam conuentualis, cum cauſa ab ipſo Superiore iudicanda; de iure autem ſpeciali maior cauſa requiritur, v g. pro Carthuſianis. Erit autẽ peccatum mortale, frangere clauſuram, quæ de iure communi Regulares obligat, quando cum contemptu Regulæ, profeſſionis, & transgreſſione præcepti ſpecialis Superioris, notabili ſcãdalo, aut damno notabili, Monaſterij clauſura violatur, aliàs non. *q* 50. *ar.* 1. Excuſatur tamẽ à culpa mortali, qui accederet ad Superiorem, quaſi appellãdo a grauaminibus ſibi illatis à ſuis Pręlatis inferioribus, cũ propria defenſio ſit de iure naturali *art.* 1. & *quæſt.* 29 *artic.* 2 & *q.* 30 *art* 3.

Pius V. ſtatuit, vt in vnaquaque prouincia Fratrum Minorum de Obſeruantia, ſint ad minus

aus duo Monaſteria Recollecta, ex quibus Prouincialis Fratres extrahere nequeat abſque cauſa. *tom.2.q.50.art.11.*

Monaſteria etiam exempta, ſunt territorij Epiſcopi, non Prælati Regularis, vnde ſine eius licentia ædificari nequeunt; hinc eſt, quòd Epiſcopus in Proceſſione ingrediens Monaſterium etiam exemptum, debet præcedere Prælatum, licèt ſit Generalis totius Ordinis. *tom 2.q 60.art.1.*

Monaſteria poſſidentia bona in communi, ea infeudare poſſunt, ſuntque capacia vaſſallorum, & iuriſdictionis. *tom 2 q 79 art.12. Vide Vaſſalli.*

Monaſterium per fictionem iuris, pietatem, & fauorem Religionis intendentis, habetur loco filij *q 78. art.4.*

Monaſterium ſuccedens in feudo poteſt conueniri coram domino feudi in cauſa feudali, tā ſuper proprietate, quam ſuper poſſeſſione, quia hæc cauſa eſt ciuilis; non autem in cauſa criminali, aut ciuili ex delicto proueniente: hæc enim debet remitti ad Iudicem Regularem ipſius Monaſterij, vt tradunt *Innocent & alij* In cauſa autē maioratus nuſquam ad Iudicem ſecularem trahi poteſt *q.63.art.10.*

Neque conueniri coram Iudice ſæculari, niſi in temporalibus, in quibus licitè reconuenitur coram eo ſæculari, coram quo alium ipſe conuenit. *art 11.*

Et pro oſtenſione teſtamenti, in quo Monaſteriū à laico hæres inſtituitur, ſi v.g. vult ſe opponere & contradicere teſtamento, *art.12.*

Ad tollendos ſcrupulos *Leo* X. declarauit Fratres Minores poſſe habitare ſumptuoſa Monaſteria iam conſtructa, quæ etiam *Clement* V. inhibuerat ſub excommunicatione relinqui, ſine licentia Sedis Apoſtolicæ. *to.3. qu.5.art.1.*

Fratres deputati ſeruitio Monaſteriorum Sāctæ Claræ, nequeunt habere adminiſtrationem temporalium, quorum ſunt incapaces; ſed tantùm ſpiritualium, *art. 2.*

Bona Monaſterij deſtructi ſunt transferenda ad illud, ad quod Monachi ſunt tranſlati, *artic. 4. & 6.*

MONACHVS.

MOnachi nomen ſolitarium, & quid triſte ſignificat; vnde ius quoſdam reos cum Monachis in Monaſterium detrudit, quaſi in honeſtum carcerem, & locum pœnitentiæ. *tom. 2. q. 23 art 7.*

Monachatus non præſupponit Clericatum, aut idoneitatem ad illum, vt ſupponit ſtatus Canonicorum Regularium. *quæſt. 52. art. 5.*

Cœpit Monachatus, quando olim cœperunt aliqui ſolitariam vitam agere, qui poſtea in Congregationem ſe collegerunt à conſortio hominum ſeparati; nunquam tamen potuerunt Iudicem ordinarium ſuper ſe conſtituere, licèt eorum Abbas ſemper habuerit poteſtatem in eos quoad Regulæ obſeruantiam. Vnde antiquitus omnes Religioſi, etiam qui modò ſunt exempti, ſubdebantur non minùs quàm alij Clerici Epiſcopis, qui erant veluti Generales in ſuis Diœceſibus. *q.64 art.1.*

Monachus valens aliquid in communi poſſidere, mortuus quidem reputatur morte ciuili, ſed ſecundùm quid tantùm; ſcilicet quoad ea quæ in iure exprimuntur; vnde non perdit ius acquirendi, nec priſtinam nobilitatem reſpectu ſæcularium; retinet etiam ad vitam maioratū, non autem Marchionatum, Comitatum, &c. *q 79.art.12.*

MONIALIS.

Vide, Illegitimus, Miniſter Prouincialis, Monaſterium, Paupertas, Protector, Statutum.

EVgenius IV. conceſſit Monialibus primæ Regulæ Sanctæ Claræ, quæ aliàs Collectaneæ dicuntur, vt non teneantur incedere nudis pedibus, ſed poſſint deferre ea quæ nomine calceamentorum nōn cenſentur, atque etiam, cùm opportunum fuerit, calceamenta. Item quòd Generales & Prouinciales Fratrum Minorum Obſeruantiæ habeant cum Diſcretorum conſilio facultatem diſpenſandi cum præfatis Monialibus tam in cibis, quàm in ſilentio, & quibuſcumque alijs præceptis, quæ in earum Regula continentur. Voluit denique & declarauit, quòd in nullius præceptorum Primæ Regulæ Sanctæ Claræ tranſgreſſione, præterquam eorum quatuor, quæ concernunt principalia vota, ſcilicet obedientiæ, paupertatis, caſtitatis, & clauſuræ, ac ſuper electione Abbatiſſæ, & eius depoſitione, peccatum mortale præfatæ Moniales incurrant. *tom.1.q 6. art.4.*

Et *Sixtus* IV. prædictis conceſſit, quòd poſſint abſolui à Miniſtris, ſeu Viſitatoribus, & ſuis Confeſſoribus, ab omnibus criminibus, pœnis, & cenſuris etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, quoties opus fuerit, & quòd ipſæ & earum Nouitiæ poſſint promereri omnes Indulgentias almæ vrbis, viſitando ſuas Eccleſias. *ibidem.*

Et his omnibus priuilegiis Collectaneis indultis etiam communicant Vrbaniſtæ ſub cura Fratrum Minorum Obſeruantiæ viuentes. *Ex conceſſ. Sixti V. ibidem.*

Clariſſæ ex priuilegio *Clementis* VII. licitè

reſeruant in ſuo choro ſacram Euchariſtiam. Et *Leo* X. tam illis quàm Sororibus Conceptionis B. Mariæ & tertij Ordinis S. Franciſci, permiſit, vt præcepto Regulæ de percipiẽdo ſanctiſſimo Sacramento ſatisfaciant, per aliquot dies anteponendo, vel poſtponendo, dum tamen illud in fraudem non faciant. *art.* 5.

Prædictis etiam, necnon Fratribus, qui, vel quæ propter imperitiam nequeunt dicere officium diuinum, conceſſit *Clemens* VII. vt ex iudicio & licentia Prælati, Confeſſoris, vel Abbatiſſæ ipſarum, recitando officium laicis commune, ſatisfaciant obligationi. Et *Leo* X. decreuit, non ſemper teneri ipſas Moniales, etiam ſanas, officium in choro perſoluere, ſed hoc diſcretioni Abbatiſſarum commiſit. *art.* 6.

Moniales debent procurare, vt in ſuo Conuentu quotidiè dicatur Miſſa Conuentualis, ſi commodè fieri poſſit, eamque, ſi de eleemoſynis viuant, viuis & defunctis applicate *art.* 7. & 8.

MVLIERES

HOneſtis quibuſdam mulieribus poſſunt Mẽdicantes dare mãtellum griſeum, aut alium ſui Ordinis habitum Regularem: & hæ, manentes in ſuis domibus particularibus, emiſſo vel nõ emiſſo voto continentiæ, gaudent omnibus priuilegijs Fratrum quoad abſolutiones, & indulgentias, ſed non quoad exemptiones. In Ordine tamen Minorum limitatus eſt uſus concedendi ſimilem habitum, in conſtitutione generali Toletana, ita vt ſine licentia Generalis, aut Commiſſarij, dari nequeat. *tomo* 1 *q.* 7 *art.* 1. & 2.

NOTARIVS.

Vide Iudex

SVperiores Regulares, quibus conuenit aliquos proceſſus fulminare, iuridicè creant ad certum tempus, & certa negotia Notarios, non poſſunt tamen perpetuos, præcipue pro cauſis quæ extra Ordinem deciduntur. Sed Mendicantes virtute priuilegij à Pio V. Fratribus Prædicatoribus conceſſi, poſſunt plures ſui Ordinis Fratres inſtituere Notarios publicos, pro intimandis mandatis & reſcriptis Apoſtolicis, publicam vel priuatam Ordinis vtilitatem concernentibus, & his tanta debet haberi fides in iudicio, & extra, quanta Notarijs publicis creatis a ſua Sanctitate, Rege, aut Imperatore. *tom* 3 *q.* 8. *art.* 1.

NOVITIVS

Quoad receptionem

Vide Priuilegium, Profeſſio, Reſeruatio caſuum, Sepultura

REceptio Nouitiorum in Ordine Minorum, ſpectabat ad Miniſtros Prouinciales, non autem ad eorum Vicarios, niſi eis expreſsè fuerit commiſſa, ſicut eis, & alijs committi poteſt, *ex declaratione Nicolai III* eaque Prouincialium poteſtas à Miniſtro Generali reſtringibilis eſt. Quod & verum eſt in alijs Ordinibus ex iure, niſi aliud eorum ſtatuta decernant. *tomo* 3. *quæ.* 9. *art* 1.

In Ordine Sanctæ Claræ, Nouitiarum ad religionem, vel profeſſionem receptio ad ſolum Prouincialem, aut Viſitatorem pertinet; in alijs autem, ad earum Superiores. *art.* 2.

De examine.

EXamen neceſſarium ad Nouitiorum receptionem ſecundum conſtitutiones vniuſcuiuſque Ordinis, olim *Sixtus* V. mandauit fieri, & approbari ante veſtitionem: ſed *Greg.* XIII. pro Ordinibus Monachalibus, in quibus eſt perpetua filiatio, ad ſummariam inquiſitionem reſtrinxit ad quam vnus teſtis ſufficit, ita tamen vt plenaria fieret ante profeſſionem.

Clemens autem VIII. ne aliqui deterrerentur ab ingreſſu propter illam præuiam examinationem, conceſſit Ordini Prædicatorum, & per cõmunicationem aliis, vt ad veſtitionem ſufficiat iuramentum ipſius Nouitij de conditionibus neceſſarijs. *quæſt* 10 *art* 1.

Quomodo examen eiuſmodi ſit faciendum tempore Nouitiatus à Prouinciali, & quatuor Diffinitoribus, vel à Guardiano, & quatuor Diſcretis loci Nouitiatus, ſi eis commiſerit Miniſter Prouincialis, *vide art.* 2.

De his autem *ex conſtitut. Sixti* V. ſunt examinandi. 1. de Legitimatione. 2. de commiſſione homicidij, furti, latrocinij, & ſimilium criminum 3. de ingenti grauamine æris alieni ſupra vires facultatum ſuarum. & 4. de obligatione reddendorum ratiociniorum. *art.* 3.

Vnde prædictus ſummus Pontifex fecit valde rigoroſam conſtitutionem contra Fratres temere, non ex ſimplicitate, aut ignorãtia admittentes ad Ordinem illegitimos, criminoſos, & debitis & ratiocinijs reddendis obnoxios, illos cenſuris ſubijciens, quocumque pietatis, aut inordinatæ charitatis intuitu procedant: & ſic receptorum profeſſio irritatur. *qu* 34 *art* 6 *in fine*.

Sed eam conſtitutionem moderarunt, & ad terminos iuris communis (alter[illegible] quo ad aliqua reduxerunt *Greg.* XIV. & *Clem* VIII ita vt iã validæ ſit profeſſio omnium illegitimorum, ince ſtuoſorum, & ſacrilegorum, modò eorum Pater non ſit eiuſdem Monaſterij Monachus, & tot eis ſuffragentur merita, vt defectum natalium ſuppleant: & licet admittentes aliquos ex iis

non

non adeò præſtantes, vt eorum conditio defectũ natalium ſuppleat, peccent; nullam tamen incurrunt cenſuram, nec eorum profeſſio irritatur: ſicut irritabatur antea etiam quòad filios naturales. *ibidem, & qu.* 10 *art.* 4. *&* 5.

Profeſſio homicidæ & criminoſorum iure irritatur, ſi ante ingreſſum Iudex ſæcularis proceſſum inchoatat, ſiue per viam accuſationis, ſiue inquiſitionis: ſecus ſi poſt ingreſſum, vel ſi planè abſolutus fuerat. *art.* 7.

Qui vouit Religionem ante commiſſum crimen; nec potuit votum implere, etiam poſt inceptum proceſſum poteſt fieri Religioſus; & ei id iuramento aſſerenti credendum eſt. *art* 8.

Grauatus ære alieno ſupra vires facultatum ſuarum, ſi ad ſoluenda debita ſua lucrari poſſit ſua induſtria, viribus, arte, vel alio honeſto munere, neque licitè, neque validè profitetur, ſi tamen verè impotens ſit ad ſoluendum per infortunium, cedendo bonis ſatisfacit; ſicut & ſi creditores tam rigoroſi eſſent, vt eum in carcerem coniicerent, in quo lucrari non poſſet pro ſolutione facienda. *art* 9.

Qui virginem ſpe futuri matrimonij decepit, tenetur ſatisfacere eandem dotando ſecundũ illius conditionẽ, priuſquam ingrediatur. *ibidem.*

Irlandenſes, qui vt admittãtur in certa collegia, iurant ſe poſt tot annos ituros in Angliam, Iſlandiam, &c. & fidem prædicaturos, non obſtante iuramento, poſſunt fieri Religioſi. *art.* 10.

Obnoxius reddendis ratiocinijs ex adminiſtratione Reip. vel priuatæ perſonæ, ſi inde lis, aut moleſtia illata, aut probabiliter inferenda ſit, eſt de iure incapax profeſſionis *art.* 11.

Hoc examen, & informatio ſuper prædictis defectibus non requiritur in minoribus ſedecim annis; nec in ijs qui à ſua patria longiſſimè diſtant; nec denique in Religioſis migrantibus ad alium Ordinẽ, aut in Nouitijs Monialium. *art.* 13.

De qualitate.

Vide Deſcendentia Illegitimus.

STatutum prohibens recipi neophytos ad Religionem non inualidat profeſſionem, niſi ſit Apoſtolica authoritate confirmatum; quia aliàs eſſet contra ius commune, atque adeo non eſſet validum. Iuſtum eſt tamen illud, quod præcipit expellere deſcendentes ex Iudæis, & Saracenis, iuſtis id cauſis exigentibus, & non odio generis, etſi non fiat authoritate Apoſtolica; quamquam valeat eorum profeſſio facta. *qu.* 11. *art.* 1.

In Ordinibus Minorum & Minimorum, *ex declarationibus Pauli III. & Gregor.* XIII. profiteri non poſſunt, qui deſcendunt ex Iudæis, Saracenis, aut hæreticis, quorum aſcendentium parentum corpora aut ſtatuæ vſque ad quartam generationem incluſiuè, in vindictam fidei concremata ſunt. Et in Ordine Minorum, etiam illi, qui nouiter fidem ſuſceperunt. *art.* 4.

De ætate.

IVuenes adhuc impuberes, qui non poſſunt per ætatem ſtatim profiteri finito anno, ad Religionem admitti alij probant, alij melius improbant, ponderata iuuenum huius temporis malitia. Certum eſt tamen poſſe eiuſmodi Nouitios, & Nouitias à parentibus, & tutoribus extrahi, antequam ad annos pubertatis peruenerint, qui ſunt quatuordecim in filijs, in filiabus duodecim completi. *q.* 13. *art.* 1.

Puellæ minores duodecim annis, conſentientibus parentibus ac tutoribus, non autem iiſdem repugnantibus, recipi poſſunt, non vt Nouitiæ, ſed vt puellæ deuotæ educationis gratia, licèt habitum aliquem Regularem ferant; neq; id prohibet *Conc. Trid ſeſſ.* 25 *de Regul. c.* 17. *art.* 2.

Senes recipere ob multas cauſas non decet; abſolutè tamen licita eſt eorum receptio, præſertim ſi magna inde populi ædificatio ſequatur. *art.* 3.

De vxoratis.

MAritus, qui ſine licentia vxoris Religionem ingreditur, reuocari poteſt, niſi probet adulteram; item ſi vi, vel metu conſentiat; ſecus eſt, ſi ſponte anus conſenſerit, aut iuuenis caſtitatis votum emiſerit. Si tamen iuuenis abſque tali voto ſimpliciter conſenſerit, poteſt Epiſcopus maritum compellere, ad cohabitandum cum ea. *qu* 13 *art.* 1.

Quin etiam ſi ſine licentia vxoris ſe, & ſua bona Monaſterio tradiderit, & reuocetur, prædicta bona erunt reſtituenda, *ibidem.*

Vxor dans ſimpliciter marito licentiam, non cenſetur ipſo facto vouiſſe caſtitatem, quia præſumitur neſcia iuris; ſecus ſi eſſet antè edocta, quia tunc cenſeretur votum conditionale emiſiſſe, v.g. ſi maritus profiteretur. *art.* 2.

Maritus reuocatus ab vxore poſt profeſſionẽ ipſa contradicente emiſſam, poſt mortem vxoris tenetur redire. Quòd ſi rurſus contraxerit, tenet quidem matrimonium, ſed peccabit, nec tenebitur redire, ſecus ſi non contradixerit. *art* 3.

Marito Nouitio exiſtente contra voluntatem vxoris, poteſt etiam ipſa ingredi Monaſterium contra conſenſum illius; nec poterit ab eo reuocari, niſi ſemel egreſſus cum illa cohabitarit: tunc enim illo non conſentiente minimè licebit illi ingredi. *ibidem.*

Sponſa ante conſummatum matrimonium Religionem intrans, ante *Concil. Trid.* intra duos menſes poterat emittere profeſſionem, at poſt illud nequit: eſt enim expectanda ætas ſedecim annorum, & annus probationis, ante quem elapſum profeſſio eſſet irrita. *art.* 4.

DE LIBERTATE.

Licèt laudabile ſit, inducere ad Religionem reformatam, non tamen inducere ad vouendum Religionis ingreſſum, ob periculum communiter inde naſci ſolitum. *q.* 14. *art.* 2.

Ex Conc. Trident. anathematizantur, qui mulierem cogunt ad ingrediendum Monaſterium, vel ad ſuſcipiendum habitum, vel ad profeſſionem emittendam, & ſimiliter qui ea facere volentem ſine iuſta cauſa impediunt. Quæ intelligenda ſunt eff ctu ſecuto. *art.* 3.

Qui autem cogit virum ad illa vi, fraude, aut importunis precibus, licèt peccet, non tamen excommunicatur; ſed bene excommunicationem Papalem incurrunt, qui impediunt ingreſſum, aut iam indutos extrahunt, vel eos recipientibus iniuriam irrogant; dum tamen non deſtiterint à prædictis, poſtquam indulti *Eugenij* IV. facti Benedictinis notitiam habuerint. *art.* 3.

Nouitius ſimoniacè receptus, vbi ſciuerit ſe ob donum receptum, tenetur habitum dimittere: nam Prælatus etiamſi prædicto dono ſecundario dumtaxat fuerit motus, nihilominus in foro fori ſimoniacus cenſebitur; quamuis ſi illud tanquam eleemoſynam principaliter propter Deum oblatam receperit, in foro conſcientiæ ſit tutus, licèt minùs principaliter reſpectum habuiſſet ad habitus dationem. *to.* 3. *q.* 63. *art.* 2.

Auertens iuuenem à Religione, vel iam profeſſum extrahens, licèt grauiter peccet, nō tenetur tamen de præcepto ſe, aut alium dare Religioni, cùm pleniſſima libertas ad vouendum requiratur. *art.* 4.

In illis tantùm locis ſunt Nouitij educandi, in quibus viget obſeruantia Regularis; vnde peccant inducentes aliquem ad Religionem, vbi eſſentialia Regulæ non ſeruantur, quamuis Eccleſia eam toleret, ad vitandum maius malum. *Ita Caiet. art.* 5.

De anno probationis.

Secundū iura antiqua maſculus cōpleto 14. ætatis anno, mulier 12. ad profeſſionem admittebantur; & ante annū probationis in Religione expletū, accedente Nouitij volūtate, & iuſta cauſa interueniente cum conſenſu Prælati & Communitatis. Sed poſt *Conc. Trid.* id non licet ante annum probationis expletum, & 16. ſuæ ætatis; aliàs irrita eſt profeſſio. *q.* 19 *art.* 1.

Annus Nouitiatus cōputandus eſt de momēto ad momentū, cū ſit materia fauorabilis; vnde profiteri poteſt ipſo die quo annus finitur. *art.* 4.

Neque intelligendus eſt iſte annus eſſe ſolaris, ſc. 365. dierū, & 6. horarū; ſed ciuilis: vnde in anno Biſſextili duo dies pro vno habēntur. *art.* 5.

Conceſſum eſt à *Pio* V. Monialibus S. Dominici, vt Nouitia iudicio Medici ſtatim moritura, pro ſua conſolatione, & vtilitate ſpirituali ante annum completum probationis, modò ætatem ſufficientem habeat, profiteri poſſit in manibus Priorißę, & lucrari indulgentiam plenariā. Quę conceſſio omninò valida eſt, ſaltem quoad forū conſcientiæ. Eiuſmodi tamen Nouitiæ defunctę nequit ſuccedere Monaſterium, ſed eius parētes, qui ab inteſtato veniunt; quia eſt in fauorē ſpiritualem Nouitiæ, nō in præiudicium eorum qui veniunt ab inteſtato. *art.* 6.

Nemini licet renunciare iuri anni probationis, & profiteri; cùm ſit ius publicum, cui nemo renunciare poteſt *art.* 7.

Annus iſte iure cōmuni debet eſſe continuus, & non interpolatus, quamuis licitè interrumpatur ex priuilegio *Iulij II.* ſi Superior id iudicet expedire, quod non videtur abſtuliſſe *Conc. Trid.* Et licèt in Ordine Minorum conſtitutiones Toletanæ id fieri prohibeant, non tamen intendūt vſum dicti priuilegij tollere: vnde iuſta exigente cauſa poterit Prouincialis in ijs ſtatutis diſpēſare; quod tamen rariſsimè, aut certè nunquam eſt faciendum. *art.* 8.

De eſſentia Nouitiatus eſt, toto anno geſtare habitum Regularem, *art.* 9.

Non tamen ſemper manere intra clauſtrum, modò egrediatur aut maneat de licentia ſui Superioris. Quod intellige de viris; non autem de Monialibus, quæ ſi egrederentur, non ſatis experirentur rigorem Ordinis, qui maximè in clauſura conſiſtit. *art.* 10.

Regularis profeſſus tranſiens ad alium Ordinem, debet in eo facere annum probationis: nā priuilegium *Leonis* X. contrarium permittentis, iam per non vſum periit *art.* 11.

Recipientes ad profeſſionem Nouitium ante completū annum probationis, excommunicantur, nec valet eius profeſſio. Et eadem cēſura innodantur illi, qui toto illo anno impediunt, nè liberè trāſeat ad aliū Ordinē, niſi maior 16. anno. profeſſionē expreſſam aut tacitam fecerit. *art.* 12.

De diſpenſatione bonorum.

Vide Bona, Donare, Dos.

Concilium Trid. ſeſſ. 25. *de Regul. cap.* 16. ſolum an-

annullat obligationem inter viuos, & renunciationem bonorum intuitu Religionis factam ante ingreſſum, vel tempore Nouitiatus ante completum 10. menſem, quia hi contractus ſtatim priuantes Nouitium bonis, poſſent poſtea minuere libertatem; poteſt tamen ipſe Nouitius cauſa mortis teſtamentum condere, & dare ante 10. menſem, imò & ante ingreſſum. *quæſt.* 16 *artic.* 1.

Teſtamentum factum ante Religionis ingreſſum ab eo, qui nihil cogitauit de tali ingreſſu, ſecuta profeſſione rumpitur quoad legitimã portionem Monaſterio competentem; ſecus eſt, ſi cogitauit, & ſcienter nihil reliquit Monaſterio, nec ante profeſſionem animum mutauit. *artic.* 2.

Iam profeſſus in quocumq; Ordine nequit, ne quidem in fauorem Religionis, teſtamentũ ante profeſſionem conditum mutare. *art* 3.

Nouitius habens peculium aduentitium, cuius vſusfructus eſt patris, & proprietas filij, nullã habet de eo diſponendi quoad vſumfructum poteſtatem; poteſt tamẽ relinquendo patri proprietatem, illi grauamen imponere. *art.* 4.

Nouitius in Ordine Minorum non poteſt diſponere de legato annuo ſibi ad alimenta relicto; cùm non debeatur tale legatum ante diem præfixum, nec remaneat capax illius poſt profeſſionem; in alijs autem Ordinibus, in quibus Monaſterium capax illius die ſecuto ſuccedit, aliter ſentiendum; ſicut & ſi annui redditus non legentur pro alimentis in ſingulos annos, ſed diuidantur à teſtatore, exonerandi hæredis gratia. Et idem eſt iudicium de vſufructu, cuius liberam diſpoſitionem habet vbique Nouitius, cùm ſit verum ius acquiſitum *art* 5.

Nouitij, cùm non ſint verè Religioſi, nec pro talibus habeantur, non ſubijciuntur pœnis, aut reſeruationi caſuum *tom.* 1 *q.* 21 *art.* 18.

OBEDIENTIA.

Vide Abbatiſſa, Beneficium, Clauſura, Epiſcopus, Exemptio quoad Superiores Peſtis, Votum.

OBedientia ſecundum *D. Thom.* eſt virtus moralis promptam reddens voluntatem, adimplendum voluntatem præcipientis. *tom.* 3 *q.* 19. *art.* 1.

Obligat in actibus exterioribus, & quibuſdam interioribus, qui ſubſunt exterioribus, v.g. Prælato præcipienti; vt celebrans applicet talibus Miſſam, tenetur inferior parere. *art.* 2.

Nemo tenetur obedire in his quæ nullo modo pertinent ad Obſeruantiam Regularẽ; dummodo non contemnat Superiorem, id eſt, non omittat obedire, ex eo quod non vult ei ſubiectionem præſtare. *art.* 3.

Prælato præcipienti rem per ſe licitam, tenetur ſubditus obedire, etiam ſi dubitet an Superior poſſit id præcipere; & multò magis quando ſcit Superiorem poſſe quidem id præcipere, ſed dubitat an ipſe in hoc teneatur ei obedire. *art.* 4.

Non tamen ſi talis obedientia adferat ſubdito, aut alteri periculum, vel notabile præiudiciũ temporale ſeu ſpirituale, in perſonis, rebus, honore, &c. *ibidem*

Obediens in his quæ ſcit, vel probabiliter dubitat eſſe mortalia, certus interim quòd ceſſando à tali opere præcepto non peccaret, peccat obediendo, quia agit contra conſcientiam: ſecus eſt, ſi vtrimq; dubitaret de peccato, quia tunc vitandum eſſet maius malum. *art* 5.

Quando vtrimque par eſt dubium, & æquale periculum, deponenda eſt conſcientia, & obediendum, quia hoc eſt ſecurius, vt expreſsè declarauit *Leo* X. & in quodam noſtri Ordinis Decreto habetur, quòd in omnibus dubijs tenentur ſubditi obedire, *art* 6.

Probabile eſt, Fratres Minores miſſos à Superioribus ad Indos, non teneri, cùm Regula dicat: Si *qui voluerint*, & quia talis obedientia eſt moleſtiſſima, plena periculo corporis & animæ; aliud eſt de Ieſuitis, qui ad ſimiles peregrinationes ſpeciali ſe voto obligant. *art.* 7.

Regularis etiam, præcipiente Superiore, non tenetur Epiſcopatum acceptare, cùm ille ſtatus excedat obſeruantiam promiſſam; in his tamen caſibus ſummo Pontifici obediẽdum, vtpote cui cura vniuerſalis Eccleſiæ incumbit. *art.* 8.

OBLATIO.

NOn poſſunt Epiſcopi, aut alij Eccleſiarum Prælati ſibi, aut ſuis Clericis applicare oblationes, quę fiunt in Eccleſijs Mendicantium, ſub excommunicatione lata à *Bonifacio* in fauorem Prædicatorum *tom* 3 *q.* 20. *art.* 1.

OBLATVS.

Vide Communicatio priuilegiorum, Teſtamentum, Votum.

ILle dicitur Oblatus in omni Religione, qui ſe, ſuaque offert dono perpetuo, ſed non profitetur Regulam, nec habitum ſuſcipit; & talis non eſt Religioſus, etſi fecerit Abbati votum obediẽtiæ, caſtitatis, & paupertatis; quia non facit ſolẽniter ſecundum Regulam aliquam Monachalẽ, nec incorporatur Religioni. *tom* 3 *q.* 21. *art.* 1.

Licèt Oblati offerantur ſeu præſententur Religioni per illam ſui donationem, poſſunt tamẽ ad aliam Religionem, etiam inuito Superiore,

Digitized by Google

tranſire;quia non intenderunt ſe aliter obligare. *art* 1

Tales Oblati, cùm ſint perſonæ priuilegiatæ, vt alij Eccleſiaſtici,gaudent, quoad abſolutiones & indulgentias, priuilegijs Fratrum Ordinis cui donantur, ſicut & Pinzocheræ ſeu Mãtelatæ.*ar*.3.

Oblati deferentes habitum Regularem aut Clericalem,ſi ſcilicet ſe Eccleſiæ ſæculari obtulerint,honeſtè viuentes ſub obedientia Superioris,& diuinis obſequijs inſiſtentes, etiam dum cum vxoribus habitant, gaudent priuilegio fori adinſtar Acolythorum *art* 4.

OFFICIVM ORDINIS.

Officium in ordine , eſt adminiſtratio ſine præeminentia, vt Sacriſta.

Præpoſitura,eſt munus præcedendi.

Perſonatus,eſt præeminentia ſine iuriſdictione,vt Diffinitoriatus.

Dignitas,eſt adminiſtratio cum iuriſdictione, vt Guardianatus *tom* 1 *q* 23.*art* 9.

Officijs Vicarij Conuentus ſub Guardiano, Magiſtri Nouitiorum,&Confeſſarij Monialiũ, annexa eſt tantum iuriſdictio delegata. *q* 13 . *art*, 20.*Vide Vicarius*.

Regularis priuari poteſt ſua Prælatione per ſententiam Iudicis propter aliquod delictum, quod licèt non ſit expreſſam in iure , eſt tamen adeo graue in Religione, vt arbitrio grauium Religioſorum tali ſit pœna plectendum. *tom*. 2. *q* 26.*art*.2.

Ordinum Mendicantium origo.

Licèt omnes Religiones, quæ viuunt ex eleemoſynis ſecundum ethymologiam vocabuli, poſſint dici Mendicantes; illæ tamen,quę ab initio hoc ſibi nomen vendicarunt, ſunt quatuor, ſcilicet Ordo Prædicatorum Beati Franciſci, Eremitarum Diui Auguſtini, & Carmelitarum, qui propriè, & principaliter Mendicantes appellantur ; quamuis aliqui eorum bona ſtabilia in communi poſſideant. Et his adiuncti ſunt per conſtitutiones Apoſtolicas,Ordo Minimorum, Seruorum Beatæ Mariæ,Ieſuatorum Sancti Hieronymi,& Societatis IESV, *tom* 1 *q*.2 *art*.1

Ordo Prædicatorum initium habuit à Beato Dominico,qui ſuæ Regulæ approbationem obtinuit circa annum Domini 1216. Ex quo plurimi in Eccleſia Dei & ſanctitate,& ſcientia floruerunt:eſtq; ie iam diuiſus in Conuentuales,& Obſeruantes.*art*.2.

Ordo Fratrum Minorum adinſtar Sãctæ Dei Eccleſiæ,pulcherrima varietate Congregationũ, diuerſis exercitijs ad vnum finem tendentium decoratus, Authorem ſui & inſtitutorem habet Seraphicum Patrem S Franciſcum.Hic duas Regulas compoſuit pro Minoribus , quarum primam approbauit *Innoc*. III anno Domini 1212. ſecundam,quam totus Ordo iam tenet, *Honorius* III. anno circiter 1224 Etiam in tantum numerum Fratrum , & Congregationem excreuit , vt ſub vno capite generali , ſucceſſiuo ordine per Canonicam electionem à Sancto Franciſco deſcendente,ſint quatuor familiæ , ſcilicet de Obſeruantia , quæ fluxit ex Conuentualibus anno 1414. Reformatorum,Recollectorum, & Diſcalceatorum Sub eiuſdẽ Fundatoris inſtituto ſunt Conuentuale ,Capuccini,Amadei,Clareni,Alchantariſtæ,& Paſchaliſtæ.*art*.3.

Ordinem Eremitarum S. Auguſtini ipſemet Auguſtinus inſtituit, ſed cùm penè deſtructus eſſet per ruinas VVandalorum , fuit reparatus à quodam Sancto Guilelmo Duce Guaſconiæ circa annum 1157. à quo diu dicti Guilielmitæ; ſed deinde reformatus per quemdam Ioannem cognomento Bonum in Italia, ab *Alexandro* IV. confirmatus eſt ſub nomine Eremitarum Sancti Auguſtini Duæ ſunt in eo Congregationes,Cõuentualium,& Obſeruantium, *art*.4

Ordinis Carmelitarum Authores fuerunt deuoti quidam in monte Carmeli Beatam Virginem præcipuo honore colentes,in quibus Ioannes Patriarcha Hieroſolymitanus viuendi Regulam conſcripſit; ſed anno 1110 Albertus ſimiliter Patriarcha Hieroſolymitanus aliam eis cõmodiorem contexuit;quam *Honorius* III.confirmauit; & poſtea *Eugen* IV. aliquantulùm moderauit , præſertim quoad abſtinentiam carniũ. Hodie etiam diuiſus eſt prædictus Ordo in Cõuentuales,& Obſeruantes; ex qua demum Obſeruantia quidam vere zelatores anno 1558 primã Regulæ Obſeruantiam impetrarunt à *Greg* XIII. ſub nomine Fratrum Diſcalceatorum , degentes tamen ſemper ſub obedientia Prouincialis de communi Obſeruantia ; ſed *Clem*. VIII. eis Generalem dedit ab omni alio independentẽ *art*.5.

Ordo Seruorum S. Mariæ à ſeptem nobiliſſimis viris Florentinis in monte Senario prope Florentiam, monitu B. Mariæ mirabiliter cœpit, ac mirabiliùs propagatus eſt anno 1233. ſub *Greg* IX Virgineoque monitu hunc quem ferũt habitum, ac Regulã S Auguſtini obſeruare cœperunt: nomine vero Seruorum B Mariæ nuncupati ſunt a voce infantum , qui ſeptem ſupradictis eleemoſynam per ciuitatem quæritãtibus excla-

Digitized by Google

exclamarunt: *En Serui Beatæ Mariæ veniunt, date eleemoſynam.* Ordinem hunc Pater Nicolaus Peneſtanus in Conuentuales, & Obſeruantes diſtinxit, *art.6.*

Ordinis Minimorum caput, & fundator fuit inclytus S. Franciſcus à Paula, anno 1450. qui ob multitudinem tam virorum, quàm mulierum ad ſe confluentium Regulas tres inſtituit, vnam pro Fratribus, aliam pro Monialibus, & tertiam pro Tertiarijs ſeu Mantelaris, quæ confirmatæ & approbatæ fuerunt à *Sixto* IV. *Innoc* VIII. & *Alexandro* V. *art* 7.

Ordinis Ieſuatorum Sancti Hieronymi, ſeu Clericorum Apoſtolicorum author fuit Ioannes Columbinus nobilis inter Senarum ciues, anno 1355. fuitq; per *Vrbanum* V. approbatus. Dicuntur autem Ieſuati, eo quòd ſolerent ſemper ſanctiſſimum IESV nomen in ore habere; & Sãcti Hieronymi (licèt militent ſub Regula Sancti Auguſtini) quia eum præcipuum patronum elegerũt, ex conceſſione Alexãdri VI. qui eos vocari præcepit Fratres Ieſuatos Sancti Hieronymi. Exercent ſe maxime in viſitãdis infirmis, & alijs manualibus operibus, ad vitandum otium, *art* 8.

Ordini Ieſuitarum initium dedit Beatus Pater Ignatius, ſuſcitatus à Deo in adiutorium ſanctæ ſuæ Eccleſiæ contra Lutheranos. In hoc Ordine alij ſunt ſolemniter profeſſi, qui propriè & irreuocabiliter ſunt Religioſi, & Mendicantes; alij Scholares, qui ſimplicia dumtaxat vota emiſerunt; de quibus dubium relinquitur, an ſint de Congregationis corpore, & per conſequens ſint Mendicantes *art* 9.

Ordinum non Mendicantium origo.

ORdo Canonicorum Regularium initium habuit ab ipſis Apoſtolis, quorum tamen Congregatio fuit a B. Auguſtino regulariter ordinata, cum quibus ipſe vixit. Hi aliquã-do dicuntur Canonici Lateranenſes, eo quòd à Gelaſio diſcipulo Diui Auguſtini, vſque ad *Bonifaciũ* VIII. per octingentos annos in illa Eccleſia habitarunt; & licèt ex eo tempore dicti loci dominium perdiderint, titulum tamen & priuilegia non amiſerunt. *q.3 art 1.*

Sunt alij Canonici Regulares, qui videntur reformati priorum, quorum reformatio cœpit extra vrbem; ſed grauiſſimis bellis translati ſunt intra, in Eccleſiam Sancti Saluatoris, vnde & Canonici Sancti Saluatoris dicti ſunt. *ibid*

Supradicti non ſunt de numero eorum, quorum memoriam faciunt Pontificium iura: illi enim ſunt inſtituti per D. Hilarium, & per Apoſtolos, & Epiſcopos eorum ſucceſſores, & per D. Auguſtinum reformati, necnõ ad antiquũ ſtatũ Canonicorum Cathedraliũ Eccleſiarũ reſtituti. Illi autem, quos ius Canonicum Regulares Canonicos vocat, ſuam originem minus antiquam habent à S. Arnulpho Epiſcopo Frãciæ, anno Domini 1117. ſub profeſſione Regulæ S. Auguſtini. Quorum modus viuendi, cum neq; omnino eſſet Monaſticus, nec omnino Clericalis, fuit diuerſis titulis ij ſius rigor ſignatus. & à Papa *Bened.* XII. an. 1342. multis gratijs & priuilegijs amplatus In Gallia, Italia & maxime in Luſitania ſunt valde reformati, & communiter Canonici Regulares D. Auguſtini nuncupantur; non quia eorum Religio à D. Auguſtino fuerit inſtituta, ſed propter Regulã illis ab ipſo Auguſtino traditã. *ib.*

Ordo Sancti Benedicti fuit primus omnium in Occidente, ſicut Ordo S. Baſilij primus fuit in Oriente; cœpit autem in Sublaco, ac poſtmodum in monte Caſſino, ab ipſo ſanctiſſimo Patriarcha ſumpſit primordia, anno Domini circiter 530. fuitque poſtea reformatus ab Odone in Abbatia Lunæ S. Iuſtinæ ciuitatis Paduæ anno 14.0. Vocari ſolet hic Ordo montis Caſſini ac S. Iuſtinæ. Eius rami & Congregationes ſunt, Congregatio montis Oliueti, Vallis vmbroſæ, Ciſtercienſium, Carthuſienſium, Cæleſtinorum, Camaldulenſiũ ſancti Hieronymi, & Fratrum militiæ Chriſti reformatorum regni Portugaliæ *art.* 2.

Congregationem montis Oliueti Bernardus Ptolomæus cum duobus alijs ſocijs Senenſibus fundare cœpit prope ipſam ciuitatẽ, anno 1319. ſub *Ioanne* XXII. cuius iuſſu Guido Pertamala, Epiſcopus ciuitatis Aretij, viſione Diuæ Virginis præhabita, & habitum, quem nunc ferunt, dedit, & Regulam S. Benedicti obſeruandã præſcripſit.

Congregatio Vallis vmbroſæ habuit initium à *Ioanne Gualberto* in dicta valle prope Florentiã ad duo milliaria, circa annum 1040. vel ſecundũ alios 1060. Hæc Religio iã defeciſſe dicitur. *ar.* 4.

Congregationi Ciſtercienſium initium dedit quidam Stephanus Abbas, anno 1098. vel iuxta alios Robertus Abbas Abbatiæ Moliſmenſis. Hæc nomen ſortita à quodã Monaſterio primitus ædificato in quodã loco Ciſtertio dicto, & paulò poſt ſic fuit à D. Bern. illuſtrata, vt meritò eius Fũdator dici poſſit, retinet tamẽ Regulã D. Bened. *ar.* 5.

Congregationem Camaldulenſium, ſic dictã à Conuentu Camaldulẽ in territorio ciuitatis Aretij prouinciæ Tuſciæ, B. Romualdus è ciuitate Rauenna oriundus inſtituit anno 1030. ſub Regula Sancti Benedicti *art* 6

Congregatio Cæleſtinorum, qui ſunt Obſeruantes ſub Regula Sancti Benedicti degentes, habuit

buit initium propè ciuitatem Sulmonam in loco dicto Mogela, a Cœleſtino V. qui anno 1294. ad Papalem dignitatem euectus, poſtea eidem renunciauit, inſtitutique ſui confirmationem à *Greg* X impetrauit *art. 7.*

Carthuſienſes à S. Brunone ciuitatis Agrippæ, in territorio Grabonæ in loco Certoſa dicto feliciter cœperunt, & licet non voueant aliquam Regulam ab Eccleſia approbatam, ſed habeant ſua ſtatuta pro Regula, laudabiliter tamẽ in obſeruantia ſuarum conſtitutionum perſeuerant. *art. 8*

Congregatio Eremitarum Sancti Hieronymi è Piſa, initium habuit anno 1380. à Beato Petro de Piſa; dicunturque Sancti Hieronymi, ob incredibilem eorum deuotionem erga illum, cuius diſcipuli eſſe ronantur. *art. 9.*

De Congregationis Eremitarum ſancti Hieronymi in Hiſpania Authore & tempore non ſatis conſtat. Authorem ſeu potius Reformatorem dicunt quidam fuiſſe doctiſſimum quendam de Olmeto; alij Euſebium Cremonenſem diſcipulum S Hieronymi; alij quendam Sanctum Fratrem Thomam. Quicquid ſit, hoc inſtitutum multi nobiles ingreſſi diuino ſpiritu ducti à *Gre.* XI. illius approbationem petierunt, & obtinuerunt ſub Regula Sancti Auguſtini, anno 1375 *artic. 9.*

Ordo Crucigerorum à Sidiaco Epiſcopo Hieroſolymitano (qui fuit ille Iudas, qui crucem Domini Sanctæ Helenæ præmonſtrauit) originem ſumpſit anno 365. vt duæ Bullæ *Alexan* III. & *Alexan* VI. teſtimonium ferunt; vel, vt Chronica Martiniana & Sabella, à *Cleto* II poſt Diuum Petrum Pontifice, Ordo hic ſæpius ob bella extinctus, toties reſtitutus fuit. *Pius* II. anno 1460. ordinauit, vt Fratres illius habitu coloris cærulei azurini peragrarẽt (cùm alio per prius colore veſtirentur) & cõfirmauit, vt præ manibus ſemper crucem geſtarent, ex quo in anteriori pectoris parte ſemper & crucem argenteam, & habitũ talis coloris geſtare conſueuerunt. *art. 11.*

Ordo Sanctiſſimæ Trinitatis cœpit in regno Galliæ, temporibus *Anaſtaſij* IV. & *Adriani* IV. à Guilielmo Duce Aquitaniæ, & Comite de Pictauia; & poſtea ad inſtantiam Ioannis Merencis eius ſocij ab *Innoc.* III. approbatus anno 1197. Ex illa Religione manauit illa illuſtriſſima Confratria Sanctæ miſericordiæ plena pietatis operibus anno 1493. à Patre Michaele de Contreras inſtituta. *art. 12.*

Ordinis Sanctæ Mariæ de Mercede inſtitutum fuit primò reuelatum Regi Aragoniæ domino Lymi; & eadem hora Fratri Raymundo de Penna for. Ordinis Prædicatorum tu. Confeſſario; nec non nobili cuidam Petro Nolaſco, qui fuit primus Ordinis Pater. Initium habuit Barchinonæ anno 1264 fuitque confirmatum à *Clemente* IV. anno 1261. Eius profeſſores vltra tria vota quartum emitũt, quòd dum vadunt inter infideles pro redemptione captiuorũ, ibi debeant manere obſides pro liberatione captiui, ſi remeatu poſſe in fide periclitari. *art 13.*

Ordini Clericorum Regularium (qui communiter Theatini dicuntur) initium dedit Petrus Garrapha, poſtquam Epiſcopatui ceſſit, anno 1528 Vnde errant Hiſpani Ieſuitas vocando Theatinos. *art. 14.*

Ordo Clericorum miniſtrãtium infirmis cœpit anno 1584. a Patre Camillo de Celis Doctore; quem approbauit *Sixtus* V. & *Gregor.* X.V. miris priuilegijs decorauit *art. 15.*

Præmonſtratenſes ſunt primùm inſtituti à Diuo Norberto in ſancto Ioanne de Præmonſtrato in regno Galliæ, Diœceſis Laudunẽſis. Eorum Ordo fuit poſtea ſub Regula D. Auguſtini confirmatus à *Paſchale* II. & *Innocent.* II. *art. 16.*

Congregatio Sancti Gregorij in Algaba Venetijs originem duxit à quodam Gabriele Condulmerio, filio ſororis Gregorij Papæ; ad reformationem Clericorum, in ſimilitudinem Canonicorum Regularium D. Auguſtini; & in regno Luſitano à Ioanne Vliſſiponenſi; in quo regno maximè viget hoc tempore *art 17.*

De Ordine militari.

TEmplarij à Petro Gregorio, alijſque inſtituti, tria vota emittebant, & albam veſtem more Canonicorum Regularium geſtabant cum cruce rubri coloris in pectore, aut in pallijs, & chlamydibus. Eorum officium erat, itinera ad Terram ſanctam tunc recuperatam ſecura reddere, & conſeruare. Sed poſtea penitus deleti ſunt, eo quòd cum Saracenis in Chriſtianum nomen cõſpiraſſent *q 5. art. 1.*

Ordo militaris Sancti Ioannis Baptiſtæ cœpit anno 1099 Hieroſolymis, poſtquam in Chriſtianorum poteſtatem redacta fuerunt, in hoſpitali Sancti Ioannis Baptiſtæ ibi conſtructo ad ſuſcipiendos Latinos peregrinos; cui miſericordiæ operi quidam ſe nobiles addixerunt, primique fuerunt huius ſacri Ordinis Authores. *art 2.*

Huius vitæ ſectatores tria vota ſolemnia emittunt, & ſæpe in literis Pontificum Fratres Sancti Ioannis vocantur, & Præfectus eorum Prior dicitur. Ferunt crucem albã in nigro veſtitu; alij, cultui diuino, alij militiæ deputantur. Ad eo-

tum

rum inſtitutum pertinet, Chriſtianos contra Turcas defendere. D. & i ſunt aliquando Equeſtres Rhodienſes, quia ex quo perdita eſt Ieruſalem, Rhodum ſe receperunt; ſed iam Rhodo etiã perdita Mal enſes nuncupantur, ab Inſula ad quã confugerunt. Ob votum paupertatis nihil habere poſſunt proprij; & Commendarum, quas accipiunt, nullam habent proprietatem, ſed ſolùm adminiſtrationem; vnde morituri reddunt Societati quidquid apud illos eſt reſidui vltra alimenta *ibidem*.

Ordinem militarem de Calatraua inſtituit anno 1158. Sancius huius nominis tertius Rex Legionis & Caſtellæ, cognomento Deſideratus in quodam Cœnobio, quod prius Templariorũ fuerat, hunc poſtea confirmauit *Alex. III. art. 3.*

Ordo Alcantaræ, prout conſtat ex priuilegio illi conceſſo ann. 1174. cœpit Authore quodam Domino Gomezio Hernandez tempore Ferdinandi ſecundi Regis Legionis, approbatuſq; fuit à multis Pontificibus. *art. 4.*

Ordo Sancti Iacobi habuit initium tempore Ramiri primi huius nominis Regis Hiſpaniæ, qui victoriam inſignem contra Saracenos obtinuit auxilio D. Iacobi viſibiliter in equo albo, vexillo niueo, & in eo cruce rubea pugnantis, circa annum 1160 in hac Religione ſunt in triplici differentia perſonæ: quædam enim cultui diuino deſtinantur, aliæ ſunt Moniales, aliæ milites. *art 5.*

Ordo militiæ de Auis cœpit anno 1147. tempore Alphonſi Henrici primi Regis Luſitaniæ. Eius profeſſores vouent Regulam Sancti Benedicti, fuitque approbatus à multis Pontificibus. *art 6 Vide plura in fine tom 1.*

ORDO SACER.

Vide Abbas.

Priuilegia, quibus Superioribus Ordinum cõcedebatur, vt ſuis ſubditis literas darent dimiſſorias, & mitterent eos ad quemlibet Epiſcopum, non ſunt reuocata per *Conc Trident* quamuis ordinandi debeant, aut per ipſos Superiores (quorum examen ſufficit) aut per Epiſcopos diligenter examinari, iuxta eiuſdem *Concil. Decretũ ſeſſ 23 de Reform. tom 1. quæſt. 18. art. 6. & q 24. art. 7. & tom 3. q. 24 art 1.*

Magnum quidem priuilegium circa ordinãdos fuit aliquando conceſſum Patribus Ieſuitis; ſed reuocatum eſt per *Sixtum* V. *tom. 1. quæſt. 18. art. 6.*

Non requiritur tanta ſcientia ad ordinandum Monachum, quanta ad ſecularem, vnde non obſtante *Conc. Trident.* poſſent Epiſcopi bonus & literatis Regularibus Ordines conferre, modo ſciant legere, & nouerint eſſentialiter requiſita in Sacerdote, cùm præſertim à ſuis Ordinarijs Regularibus idonei iudicentur, quorum teſtimonio non minus ſtari debet, quàm aliorum Epiſcoporum, à quibus dantur dimiſſoriæ. *q. 24 art. 7.*

Secundùm priuilegia poſſunt adhuc hoc tempore Mendicantes extra tempora ſtatuta ordinari, modò ſit dies Dominica, aut ſemiduplex: nam *Conc. Trid.* dicta priuilegia non reuocat. *to 3. q 23. art 5.*

Quamuis plures Ordines eodem die recipere nequeant. *art. 4.*

Ieſuitæ, cum ſint verè Religioſi, non indigent ad ſuſcipiendos Ordines titulo patrimonij, aut beneficij, eſto in ſæculum remitti poſſint. *art. 3.*

Suſpenſiones latæ à *Sixto* V. contra malè promotos non ſeruantes; requiſita à *Conc. Trid* procul dubio ligant etiam regulares: niſi per priuilegia eximantur, vt de facto in pleriſque exempti ſunt. *art. 8.*

Hæc tamen cenſura ſuſpenſionis præſumptionem requirit: vnde non comprehendit bona fide procedentes. *art 11.*

Olim poterat quilibet Epiſcopus iuxta conceſſionem *Sixti* IV. & *Leonis* X. in Eccleſijs, & perſonis Fratrum Minorum omnes actus Epiſcopales exercere abſque licentia Ordinarij loci ſeu territorij, ſed hoc reuocauit *Conc. Triden. tom 3. q. 24 art 2.*

Prælati Regularium in ſuis dimiſſorijs, quas ſuis ſubditis concedunt, nequeunt diſpenſare ſuper interſtitijs, ſed humiliter dominum Epiſcopum rogare debent, vt id faciat, non expreſſa tamen cauſa diſpenſationis, quod ſanè deberet ſatis eſſe dominis Epiſcopis. *art. 3.*

Qui tamen ex nulla cauſa diſpenſare poſſunt, vt duo ſacri Ordines eodem die recipiantur. *ar 5.*

ORACVLVM.

Oraculum viuæ vocis tantum valet, quantũ Bulla, ſaltem quoad forum conſcientiæ, vnde *Leo* X conceſſit de nouo, & declarauit omnes Fratres ſecurè vti poſſe viuæ vocis oraculis paſſim contentis in libris Ordinis. *tom 3. q. 22 art. 1. & 2.* Niſi tamen Prouincialis cum Capitulo iudicauerit ab illis abſtinendum: in hoc enim caſu cenſerentur authoritate Apoſtolica reuocata, & ſuſpenſa. *art. 3.*

ORNAMENTA.

Non licet Fratribus Minoribus procurare ornamenta pretioſa, nec vtenſilia, aut ædificia ſumptuoſa, quamuis iuxta priuilegia, & declarationem *Leon.* X. poſſint iam recepta vti, aut à ſpon-

Digitized by Google

ſpontaneè offerentibus cũ aſſenſu Capituli Prouincialis, ſecundùm conceſſionem *Sixti IV.* de nouo acceptare, quando quidem non ſint illorũ domini, ſed tantùm cuſtodes, *to 3 q.15.a.1.*

Item conceditur ipſis, vt illicitè & culpabiliter procuratis vtantur in poſterum: licèt enim procuratio ſit illicita, vſus tamẽ eſt licitus. *a.2.*

PAROCHVS.

QVandocumque in priuilegijs dicitur, *Saluo ſemper iure Parochiali*, intelligendum eſt de decimis & primitijs, quæ Clericis à populo debentur, non de alijs; vnde poteſt parochianus inuito Parocho audire Miſſam in Eccleſijs Fratrum Mendicantiũ *tom 3, queſt.28. art.1.*

Ex ſtatuto *Leonis X.* non licet Fratribus cum cruce intrare Parochiam ad leuandum corpus apud ſe ſepeliendum, non petita licentia Parochi, ſed bene ipſo recuſante: imò nec eſt neceſſe vt petatur, ſi conſuetudo ſuper hoc antiqua, quæ ſit in viridi obſeruantia, & cum pacifica poſſeſſione ſi ff. agetur, ſaluo tamen ſemper præiudicio ipſius Parochi quoad quartam funeralium, vbi debetur. *art 2.*

Per Paroch à hic non intelligitur Eccleſia, ad quam non eſt neceſſe inferri illud corpus, ſed locus, in quo populus parochialis degit, *ibidem.*

Eccleſiæ Parochiales & Capellaniæ habentes populum, aut quæ alias exiſtentes ſæculares fuerunt annexæ Monaſterijs etiam exemptis, tenentur Epiſcopo ad ſubſidium charitatiuũ; niſi ſint annexæ Societati I e s v, quæ ab hac ſolutione exempta eſt per *Greg. XIII* & per conſequens omnes illi Ordines, qui eius priuilegijs communicant. Eadem conceſſio facta eſt Fratribus Sancti Ioannis Hieroſolymitani à *Leone X.* & *Clem.* VII. alijs que ſummis Pontificibus. *tom 2. q 67 art.2.*

In partibus Indiarum poſſunt Regulares de licentia Capituli prouincialis inſtitui Parochi voluntate Ordinariorum non requiſita, intra & extra Monaſterium, in locis aſſignatis per ſubſtitutos Regis Hiſpaniæ; ibique exercere omnia prædictum officium concernentia, *tom 1 queſt 55 art 1.*

Dicti Fratres licèt vbi ex charitate acceptarint, teneantur ex iuſtitia miniſtrare populo neceſſaria ad ſalutẽ, non ſunt tamen verè Parochi, nec habent iuriſdictionẽ ordinariam, altera delegabilem; quia nunquam illud onus Curati acceptare voluerunt. *art.5.*

Epiſcopi Indiarum, poſt priuilegiũ *Pij V.* quo poſſunt Fratres, vt ſupra deputati, exercere munia Parochi, nequeunt quidquam innouare, aut prohibere; alias nihil faciũt, & Fratres nõ obſtãte eorũ prohibitione licitè officio Parochi funguntur, ſi & populus ſemper maneat Epiſcopis ubiectus. *a 5. & 6.*

PAVPERTAS.

Vide Sepultura. Votum.

PAupertas Regularis eſt votum ſolemne, quo quis profitetur ſe nihil habere, nec habere poſſe. *tom. 1. queſt 29. art.3.*

Hoc voto prohibetur omnis Monachus, etiã Canonicus Regularis, habere ſibi ſeu ſuo nomine vlũ dominium directũ, vel vtile, aut poſſeſſionẽ in pecunia, ſeu re pecunia æſtimabili; qualia tamen non ſunt Beneficia, Tituli, Dignitates, Prioratus, &c. quorum ius habere poteſt nomine proprio. *art. 4.*

Monachus poſt emiſsũ votum acquirens, acquirit quoad dominiũ ſoli Deo & Chriſto, cuius etiã ſunt omnia Deo, & Eccleſijs data; ius autem adminiſtratorium ſupremũ ſeu generale acquirit Papæ, & vniuerſali Eccleſiæ, ſed ius adminiſtratorium ſubalternũ ſeu ſpeciale acquirit ſuo Monaſterio eiuſmodi iuris capaci, a ſed ſoli Papæ; vnde ius, quod habẽt Monaſteria ad bona tẽporalia, eſt tantùm adminiſtratorium ſibi ab Eccleſia conceſſum *art.5.*

Milites Regulares valentes ex priuilegio nubere, poſſunt poſſidere, non tantùm acqu ſita ante profeſſionem, ſed etiam poſt; vnde & dare etiam prouenientia ex ſuis cõmendis, & teſtari poſſunt, ex ſcita & antiqua conſuetudine, præſcripta. *art 7.*

Permiſsũ eſt Superiori ex certa cauſa dare Monacho ius adminiſtrandi certũ peculiũ, pro indumentis, vel quotannis certã pecuniæ quantitatẽ: cùm hoc non ſit dare proprietatem, vnde poſtea poteſt illa ab eodem auferre, quandocũq; voluerit, quam tis iurarit ſe non reuocaturum, peccat tamen ſi ſine cauſa faciat. *art 8. & 9.*

Oeconomus inſtitutus alicuius peculij, impendens illud contra mentem Superioris, peccat. Idem eſt dicendum de rebus conceſſis à prælato ad ſuos vſus, vnde eas in ſuos ſi ſibi ſua paucitate ſibi xit ad vium, non poteſt diſponere, niſi in moderatas eleemoſynas, aut alias neceſſitates. *art. ibidem.*

Occultare aliquid prælato cum animo non illi conſignandi, autre... procaliquid ſi ſine licẽtia, eſt mortale, vbi materia eſt notabilis, niſi ſit magna neceſſitas ut exploratũ ſit conſenſurũ ſaltem interpretatiuè prælatũ in ea re, ita vt ſi ab ipſo peteretur licentia, eam expreſſè daret, quam-

Digitized by Google

quamuis modus clandeſtinè faciendi illi diſplicerat. *ibid.*

Recipere autem res parui momenti aut mediocris, vel eas tradere, alicui Fratri, aut communicare cum alio extraneo vel domeſtico, abſq; animo occultandi tempore quo peterentur, & cum aliqua opinione conſenſus Superioris, non eſt peccatum, niſi aliud præceptum obedientiæ declarauerit. *art* 10.

Sicut nec ea accipere, quæ ad priuatorum Religioſorum vſum ſunt neceſſaria, ſi ea Prælatus deneget; quia hoc non eſt actum dominij, aut proprietatis admittere, cùm non ex iuſtitia, ſed ex charitate, Religioniq; inſtitutis debita res ſit, ſed vſum rerum neceſſariarum habere, quod voto non repugnat. *ibid.*

Quæ ſit quantitas parua aut notabilis: *vide ibi.*

Non excuſatur à mortali Prælatus concedens ſubdito, vt quæcumque bona, quæ nec ſunt neceſſaria, nec ſtatui conuenientia, in quoſuis vſus expendat: neque ſubditus ſic vtens. *art.* 11.

Moniales de Superioris licentia licitè vtuntur certis redditib. vitalitijs, ad ſuas particulares neceſſitates, & pias cauſas: quod non eſt contra; ſed potius iuxta *Conc. Trid. ſeſſ.* 25. *de Reg. c.* 2. quia adminiſtratio, & poſſeſſio eſt penes quandam Religioſam, quæ depoſitaria, vel bolſera vocatur à Superiore deſignata, cui manifeſtantur neceſſitates, & prædicta bona ſunt Monaſterij quoad proprietatem, & vſumfructum. *art* 12.

Stipendium recipere pro Miſſis contra conſtitutionem Ordinis etiam non obligantem ad peccatum, eſt contra votum paupertatis, & mortale, & etiamſi Superior diſpenſet cum aliquo, vt habeat pecuniam iuſtis de cauſis, non cenſetur diſpenſare in hoc modo acquirendi, vnde ſic acquirens peccat. Sicut & ille qui pro aliquo ſacra faceret, vt certæ perſonæ pauperi, vel conſanguineo centum v.g. argenteos daret. *art.* 13.

Conc. Tridem. ſeſſ. 25. *de Reg. c* 3. concedit omnibus Monaſterijs & domibus tam virorum quàm mulierum mendicantium, non obſtante eorum Regulis, ſui conſtitutione, bona etiam immobilia poſſidere. Quæ conceſſio non ſe extendit ad Fratres Minores Capuccinos, neque ad eos qui ſunt de Obſeruantia. *art.* 14.

Paupertatem Fratrũ Minorum, omne prorſus bonorum dominium tam in cõmuni quàm in particulari abdicantẽ, & ſolo ſimplici vſu facti rerum neceſſariarum ad vitã, & exercitia Ordinis contentam, eſſe laudabilem & meritoriam, multi Pontifices declarauerũt. Et *Ioannes* XXII. reuocauit ante mortem ſuam quicquid dixerat, vel fecerat contrarium Eccleſiæ, vel determinationi Romanorum Pontificũ circa hoc. *q.* 30 *q. ar.* 1.

Fratres Minores Conuentuales ſeruantes Regulam ſecundùm priuilegia ſibi à pluribus Pontificibus indulta, ſunt omnino tuti in conſcientia, cùm illam Regulam ſub illa limitatione expreſsè vouerint, ſitq; eiuſmodi diſpenſatio ſeu laxatio licita, & non ſubreptitia, vt nonnulli auſi ſunt affirmare. *art* 4.

PESTIS.

NON eſt licitum Prælatis Regularibus tempore peſtis inſeruire ſæcularibus, ne hoc cedat in præiudicium ciuium ſuorum, quibus etiam tunc Sacramenta miniſtrare tenentur; & ſicut alij Paſtores ſibi antidota ſumere, ſi ſuppetant, aliaque facere quæ conducunt ad leuandos Fratres infirmos, vt & ſuam vitam tueri, & munus ſuum valeant implere. *tom* 3 *q.* 31. *art.* 2.

Certum eſt, non ſolum licitum eſſe, ſed & honeſtum, vitam propriam pro proximi vita tuenda exponere, cùm ſit opus ſummæ charitatis; tamen qui neque ex officio, neq; ex profeſſione ad illud tenentur, quales ſunt qui ex inſtituto Regulæ vacant ſoli vitę contemplatiuæ, nunquam obligantur hoc facere, etiamſi id eis expreſſè præcipiatur, cùm hoc præceptum non ſpectet ad obſeruantiã Regulæ, neq. ad generale communitatis bonum. Tenentur tamen, deficiente Prælato, miniſtrare ſuis Fratribus, & qui ad hoc fuerint deputati, aut ex obedientia miſſi. *art* 3.

Fratres Mendicantes, quib. ex inſtituto Regulæ incũbit ſalutẽ animarũ procurare, &, vt declarauit *Clem.* V. eſſe coadiutores Paſtorũ, tempore peſtis non poſſunt fugere, ſed deficientib. Paſtoribus, aut non ſufficientibus ob multitudinem populi, tenentur coadiuuare, & miniſtrare populo, præſertim ſi ab Epiſcopo ad hoc vocetur, aut eorum neceſſitas euidenter appareat. *art.* 4.

PRAECEDENTIA.

Vide Proceſſio.

PRAEDICARE.

REgulares cuiuſcumq; Ordinis, de licentia ſuorum prælatorum, & petita benedictione ab Epiſcopo, licèt nõ obtenta, poſſunt prædicare in ſuis Eccleſijs, ac in plateis & cõmunib. locis; niſi ipſemet Epiſcop. velit ibidẽ vel in Eccleſijs prędicare, aut corã ſe prædicari facere. *to* 3 *q* 31. *art.* 1.

Ad concionandũ verò in parochijs, & alijs Eccleſijs requiritur expreſſa ſui Superioris & Epiſcopi licẽtia. Tenẽt tamẽ viri docti, Curatũ poſſe dare licentiam Regulari notoriè docto, concionandi bis, terve in ſua parochia, ſine Epiſcopi approbatione. Et Patres Ieſuitæ, necnon communicantes eorũ priuilegijs, approbati ab vno Epiſcopo, habeat dum itinerantur,

facultatem vbique prædicendi, non contradicente Parocho proprio, niſi adſit licentia Epiſcopi eius loci, à quo tunc licentia petenda *art 1. & 5.*

Sub pœna maledictionis æternæ prohibitum eſt detrahere ſpecialiter de Prælatis, & Superioribus Eccleſiaſticis aut Regularibus. *art. 2.*

Prædicationem Euangelicam, etiam in terris infidelium, habere in occulto non decet. *art. 3.*

Neque etiam ad augmentum fidei armis aſſociari. *art 4.*

Regulares cùm non habeant à Papa iuriſdictionem ad conciones populo faciēdas, ſicut habent ad confeſſiones audiendas, ſed tantùm approbationem mendicatam ab Ordinario; toties tenentur eam petere, quoties ab eo, aut ſucceſſoribus ſibi fuerit vetata per ſuſpēſionem, aut prohibitionem. *art 6.*

Bonifacius .X. ſub excommunicatione ipſo facto incurrenda prohibuit, ne Prælati Eccleſiaſtici, aut alij quicumque populum aut Parochianos retrahere præſumant à concionibus Fratrum audiendis, quando & quoties audire voluerint. *artic. 7.*

Epiſcopi tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati, procedunt contra Regulares etiam exemptos generali vel ſpeciali priuilegio, errores aut ſcandala prædicantes. Ex *Conc Trid ſeſſ 5 cap. 2. art* 8.

Expulſus ab Ordine, vel degens extra clauſtra eſt ipſo facto ſuſpenſus à munere prædicationis, non obſtante quocumque priuilegio. *art. 9. Vide Clauſtrum.*

Leo X. conceſſit quòd Prædicatores verbi Dei, & Confeſſarij Ordinis Minorum, quando actu prædicant, poſſint mutare diuinum officium, v. g. feriale in Feſtum, & è contrà; non tamen in fraudem officij, ſed vt liberius conſolationi fidelium vacent. *art 12*

Ex conceſſione eiuſdem licitum eſt Regularibus actu prædicantibus anticipare, & retardare horas comeſtionis diebus ieiuniorum, & ſero ignæ collationis iuxta ſuam conſolationem ſine ſcrupulo. Quod intelligendum eſt etiam abſente neceſſitate; alias priuilegium nullū eſſet. *ar. 13.*

PRAELATVS.

Vide Abſoluere, Alienatio, Altaria, Benedicere, Beneficium, Abbatiſſa, Conſilium, Deſcendentia, Diſpenſare, Electio, Regimen, Profeſſio, Suſpenſio, Vicarius, Viſitare.

REges Hiſpaniarum ſunt Prælati omnium Ordinum militarium Hiſpanienſiū *to 3. q. 34. ar. 11.*

Multa pulchra omnibus cōmunia habet Author de conditionibus requiſitis in Prælato; *in ſequenti loco, & tom 2. q. 4. & 5. vſque ad 44. incluſiuè.* Vbi de correctione Fratrum, viſitatione, inquiſitione, & ſimilibus agitur.

PRAESCRIPTIO.

PRæſcriptio quadraginta annorum cum titulo & bona fide valet contra Eccleſiam; ſed cōtra curiam Romanam requiritur centum annorum. Quod ex priuilegio *Eugenij IV.* & *Pij V.* extenditur ad Monaſteria. *tom. 1. q. 36. art. 3. & tom. 2 q 35. art. 2.*

Monaſteria præſcriptione tranſacta poſſunt etiam vſque ad quatuor annos repetere reſtitutionem in integrum *tom 2 q 35 art 3.*

PRIVILEGIVM.

Vide Abſoluere. Confirmatio priuilegiorum, Confeſſarij, Communicatio priuilegiorum, Epiſcopus, Eremitæ, Exemptio, Excommunicare, Oblatus, Oraculum, Tertiarij, Procurator.

PLura habet Author de priuilegijs, *tom. 1. q. 7. 8.* & 9

Priuilegium communiter mare magnum dictum, eſt compilatio multorum priuilegiorum ibi mixtim, confuſeq; contentorum, vnicuique Ordini à diuerſis Pontificibus conceſſorum. Mare magnum Fratrum Minorum incipit: *Regimini vniuerſalis Eccleſiæ*: Fratrum Prædicatorum: *In nomine Domini*: Auguſtinienſium: *Dum fructus vberes*; Carmelitarum. *Dum attenta*, Minimorum: *Dum ad ſacrum*. *tom 1 q. 7. art* 4.

Priuilegia Regularium non perduntur niſi per nō vſum 60. annorum; quemadmodum nec eorum bona præſcribuntur ante 60. annos *art 3.*

Imò non amittitur priuilegium per non vſum 60 annorum, niſi vtentes habeant ſcientiā illius, & voluntatem non vtendi. *art. 4.*

Perdito priuilegio per non vſum Religioni, cui primò fuit conceſſum, non ideo perditur Religioni dicto priuilegio cōmunicanti; adinſtar, ſi interim illo vſa fuerit *art. 5.*

Generales Ordinū, Capitulū generale, & omnes Prælati habentes authoritatē Apoſtolicam poſſunt tollere Guardianis, & alijs Fratribus vſū priuilegiorum. Imò Capitulū generale, vtpote totum Ordinem repræſentans, id poteſt abſq; authoritate Apoſtolica: nam liberum eſt cuiq; ſuo priuilegio renunciare. *Quæſt 9. art. 2.* Vide *Oraculum viuæ vocis & exemptio.*

De renouatione & perditione priuilegiorum multa habet *art* 3 4. 5. 6 7. 8. 9. 10 & 11.

Priuilegiū Papæ impetratū à ſingulari Fratre contra ſtatuta ſui Ordinis nullū eſt, ex *decla Leo. X & multorum Pont. q.* 10 *art. 5.*

Q 9.

Digitized by Google

Quomodo & quando priuilegia amittuntur, *vide tom.3 q.51 art. 5. 6 & 7.*

Priuilegia conceſſa Abbati, non extenduntur ad Cõmendatarium etiam perpetuum, licèt ſit in aliquibus verus Prælatus. Nec etiã priuilegia cõceſſa cõmunitati, ad ſingulares perſonas eiuſdem niſi talia ſint, vt nõ niſi per ſingulares perſonas exerceri poſſint, vt ſunt concernentia prædicationes, confeſſiones, &c. *art 10.*

Priuilegia indulta ſingularibus Monachis extenduntur etiam ad Generales, Prouinciales, & Abbates, qui in fauorabilibus ſunt verè Monachi & Religioſi, licèt non in odioſis. *art. 11.*

Priuilegijs collatis iam profeſſis, non gaudẽt nouitij, niſi expreſsè id ſonent, vt ſunt indulgentiæ & abſolutiones. *art. 12.*

PROCESSIO.

Regulares, qui in ſtrictiori clauſura non viuunt, vocati ad Proceſſiones publicas, ire tenentur, & ad id ab Epiſcopo compelli poſſunt. *tom.3 quæ 36 art. 1.*

Non tamen tenentur, niſi publicæ ſint, & pro re graui, & niſi prius vocentur *ibid.*

Neque ſi eorum Conuentus vltra vnum milliare diſtent à ciuitate, tenentur ire, quamuis ab Epiſcopo vocentur, ex priuilegio *Leon. X. art. 2.*

Imò Ieſuitæ ex priuilegio *Greg* X.II. ratione ſtudiorũ exempti ſunt ab obedientia circa Proceſſiones Epiſcopis præſtanda. Et hoc idem priuilegium habent Collegia Fratrũ Mendicantium, tã ratione communicationis, quàm ratione conceſſionis *Pij* V. ipſis facta; non autem alij Conuentus. *ibid.*

Regulares ſi aliquando accedunt ad Proceſſiones non vocati, aut ad non publicas, v.g. ad funeralia Principum, gratis id facere cenſendi ſunt, nec ideò renunciant priuilegio. *art.3.*

In Proceſſione omnes Regulares præcedunt Clericis; inter Clericos alios omnes anteeunt Canonici Eccleſiæ Cathedralis; deinde ſequuntur Canonici aliarum Eccleſiarũ, Rectores Eccleſiarum ſimplicium, Curati, & poſtremò alij. Inter Religioſos, oẽs præcedunt Canonici Regulares, deinde Benedictini, tertiò alij Monachi ſecundũ antiquitatem ſuæ fundationis; poſtremò Mendicantes, inter quos præeunt Prædicatores, ſequũtur Minoritæ, ac deinde Eremitæ ſancti Auguſtini, & tandem Carmelitæ. Inter Regulares eiuſdem Ordinis præcedunt dignitate maiores, deinde religione ſeniores. Abbates tamẽ oẽs etiam Canonicos præcedũt; Epiſcopus autẽ in ſuo territorio digniorẽ ſẽper locũ obtinet. *q.37. art.1.*

Controuerſias ortas etiã inter Regulares in Proceſſionibus, & publicis Conuentibus de præcedentia, poteſt & debet Epiſcopus compeſcere, omni appellatione poſtpoſita, & nõ obſtantibus quibuſcunq; *Ex Conc. Trid. ſeſſ.25 de Reg. c.15. ar.3.*

Fratres Minores de Obſeruantia ex declaratione *Leon* X. debẽt in Proceſſionib. præcedere omnes alios eiuſdem Ordinis, etiam Cõuentuales, & crucẽ ſuam in loco digniori deferre. *art. 4.*

Greg XIII. ſtatuit, vt ſecundùm antiquitatẽ fundationis Conuentus in illa ciuitate, & non ſecundum antiquitatẽ fundationis Ordinis, Mẽdicantes, & alij Religioſi in Proceſſionibus incederent, quod tamen in Hiſpania, & multis alijs locis non eſt receptum. *art. 4.*

PROCVRATOR.

Vide Interdictum, Profeſſio.

Inſtitutio Procuratoris curiæ Romanæ in Ordine Minorum, pertinet de iure ad ſolũ Generalem, cùm ille ſit verus eius Vicarius ad certas cauſas deputatus: licèt iuxta ſtatuta ſit à Diffinitorio eligendus; ſed hoc eſt de bene eſſe: nam etſi reclamantibus omnibus electoribus ſolus Generalis eligeret, ſic electus verus eſſet & legitimus Procurator. *tom.1. q.53. art.1.*

Huius Procuratoris authoritas tanta eſt, quãta ei à Generali confertur, & non maiorẽ de cõſuetudine tamen habere ſolet authoritatem expreſſam in ſuis literis peragendi negotia Ordinis in curia Romana, recipiendi hoſpites ſuæ familiæ, & apoſtatas in proprias cuiuſque prouincias remittendi. Cæterum authoritate Apoſtolica gaudet voce actiua & paſſiua in Diffinitorio Capituli generalis, nec poteſt continuari vltra triennium; ad eumque pertinet orare in Capella domini Papæ, & eidem intereſſe, vt repræſentet perſonam Miniſtri generalis. *art. 2.*

Prior Conuentualis cùm non dependeat ab Abbate, ſed à iure poteſt cum ſuo Conuentu abſque Abbatis conſenſu, conſtituere Procuratorem pro bonis communitatis, & ſe ſuaque in illius obligatione obligare. Et idem eſto iudicium de Superiore in Conuentibus, qui per Priores reguntur. Imò & quilibet Monachus, in ijs quæ pertinent ad ſe ſolum, poteſt agere per ſe, & conſtituere Procuratorem. *tom.3. q 38 art. 1.*

Procurator ſic inſtitutus ab aliquo Conuentu nequit à Prouinciali amoueri aut impediri; quia talis amotio ſeu reuocatio eſſet contra ius commune, & tyrannica. *ibidem.*

Ex priuilegio *Martini V. & Innoc. IV.* poſſunt Prouinciales & Cuſtodes Fratrum Minorum, aliquem Catholicum in Procuratorem ſeu Syndicum Conuentus nominare, qui ſtatim ipſa de-

Digitized by Google

Sponſa ante conſummatum matrimonium Religionem intrans, ante *Concil. Trid.* intra duos menſes poterat emittere profeſſionem, at poſt illud nequit: eſt enim expectanda ætas ſedecim annorum & annus probationis, ante quem elapſum profeſſio eſſet irrita. *art.* 4.

DE LIBERTATE.

LIcè laudabile ſit, inducere ad Religionem reformatam, non tamen inducere ad vouendum Religionis ingreſſum, ob periculum communiter inde naſci ſolitum. *q.* 14. *art.* 2.

Ex Conc. Trident. anathematizantur, qui mulierem cogunt ad ingrediendum Monaſterium, vel ad ſuſcipiendum habitum, vel ad profeſſionem emittendam, & ſimiliter qui ea facere volentem ſine iuſta cauſa impediunt. Quæ intelligenda ſunt effectu ſecuto. *art.* 3.

Qui autem cogit virum ad illa vi, fraude, aut importunis precibus, licèt peccet, non tamen excommunicatur; ſed bene excommunicationem Papalem incurrunt, qui impediunt ingreſſum, aut iam indutos extrahunt, vel eos recipientibus iniuriam irrogant; dum tamen non deſtiterint à prædictis, poſtquam indulti *Eugenij* IV. facti Benedictinis notitiam habuerint. *art.* 3.

Nouitius ſimoniacè receptus, vbi ſciuerit ſe ob donum receptum, tenetur habitum dimittere: nam Prælatus etiamſi prædicto dono ſecundario dumtaxat fuerit motus, nihilominus in foro fori ſimoniacus cenſebitur; quamuis ſi illud tanquam eleemoſynam principaliter propter Deum oblatam receperit, in foro conſcientiæ ſit tutus, licèt minùs principaliter reſpectum habuiſſet ad habitus dationem. *to* 3. *q.* 63. *art.* 2.

Auertens iuuenem à Religione, vel iam profeſſum extrahens, licèt grauiter peccet, nõ tenetur tamen de præcepto ie, aut alium dare Religioni, cùm pleniſſima libertas ad vouendum requiratur. *art.* 4.

In illis tantùm locis ſunt Nouitij educandi, in quibus viget obſeruantia Regularis; vnde peccant inducentes aliquem ad Religionem, vbi eſſentialia Regulæ non ſeruantur, quamuis Eccleſia eam toleret, ad vitandum maius malum. *Ita Caiet. art.* 5.

De anno probationis.

SEcundũ iura antiqua maſculus cõpleto 14. ætatis anno, mulier 12. ad profeſſionem admittebantur; & ante annũ probationis in Religione expletũ, accedente Nouitij volũtate, & iuſta cauſa interueniente cum conſenſu Prælati & Communitatis. Sed poſt *Conc. Trid.* id non licet ante annum probationis expletum, & 16. ſuæ ætatis; aliàs irrita eſt profeſſio. *q.* 19 *art.* 1.

Annus Nouitiatus cõputandus eſt de momẽto ad momentũ, cũ ſit materia fauorabilis; vnde profiteri poteſt ipſo die quo annus finitur. *art.* 4.

Neque intelligendus eſt iſte annus eſſe ſolaris, ſc. 365. dierũ, & 6. horarũ; ſed ciuilis: vnde in anno Biſſextili duo dies pro vno habẽtur. *art.* 5.

Conceſſum eſt à *Pio* V. Monialibus S. Dominici, vt Nouitia iudicio Medici ſtatim moritura, pro ſua conſolatione, & vtilitate ſpirituali ante annum completum probationis, modò ætatem ſufficientem habeat, profiteri poſſit in manibus Priorisſę, & lucrari indulgentiam plenariã. Quę conceſſio omninò valida eſt, ſaltem quoad forũ conſcientiæ. Eiuſmodi tamen Nouitiæ defunctę nequit ſuccedere Monaſterium, ſed eius parẽtes, qui ab inteſtato veniunt; quia eſt in fauorẽ ſpiritualem Nouitiæ, nõ in præiudicium eorum qui veniunt ab inteſtato. *art.* 6.

Nemini licet renunciare iuri anni probationis, & profiteri; cùm ſit ius publicum, cui nemo renunciare poteſt *art.* 7.

Annus iſte iure cõmuni debet eſſe continuus, & non interpolatus, quamuis licitè interrumpatur ex priuilegio *Iulij II.* ſi Superior id iudicet expedire, quod non videtur abſtuliſſe *Conc. Trid.* Et licèt in Ordine Minorum conſtitutiones Toletanæ id fieri prohibeant, non tamen intendũt vſum dicti priuilegij tollere: vnde iuſta exigente cauſa poterit Prouincialis in ijs ſtatutis diſpẽſare, quod tamen rariſsimè, aut certè nunquam eſt faciendum. *art.* 8.

De eſſentia Nouitiatus eſt, toto anno geſtare habitum Regularem, *art* 9.

Non tamen ſemper manere intra clauſtrum, modò egrediatur aut maneat de licentia ſui Superioris. Quod intellige de viris; non autem de Monialibus, quæ ſi egrederentur, non ſatis experirentur rigorem Ordinis, qui maximè in clauſura conſiſtit. *art.* 10.

Regularis profeſſus tranſiens ad alium Ordinem, debet in eo facere annum probationis: nã priuilegium *Leonis* X. contrarium permittentis, iam per non vſum periit. *art.* 11.

Recipientes ad profeſſionem Nouitium ante completũ annum probationis, excommunicantur, nec valet eius profeſſio. Et eadem cẽſura innodantur illi, qui toto illo anno impediunt, nè liberè tranſeat ad aliũ Ordinẽ, niſi maior 16. anno. profeſſionẽ expreſſam aut tacitam fecerit. *art.* 12.

De diſpenſatione bonorum.

Vide Bona, Donare, Dos.

COncilium Trid. ſeſſ. 25. de Regul. cap. 16. ſolum an-

annullat obligationem inter viuos, & renunciationem bonorum intuitu Religionis factam ante ingreſſum; vel tempore Nouitiatus ante completum 10. menſem, quia hi contractus ſtatim priuantes Nouitium bonis, poſſent poſtea minuere libertatem; poteſt tamen ipſe Nouitius cauſa mortis teſtamentum condere, & dare ante 10. menſem, imò & ante ingreſſum. *quæſt.16 artic.1.*

Teſtamentum factum ante Religionis ingreſſum ab eo, qui nihil cogitauit de tali ingreſſu, ſecuta profeſſione rumpitur quoad legitimã portionem Monaſterio competentem; ſecus eſt, ſi cogitauit, & ſcienter nihil reliquit Monaſterio, nec ante profeſſionem animum mutauit. *artic.2.*

Iam profeſſus in quocumq; Ordine nequit, ne quidem in fauorem Religionis, teſtamentũ ante profeſſionem conditum mutare. *art 3.*

Nouitius habens peculium aduentitium, cuius vſusfructus eſt patris, & proprietas filij, nullã habet de eo diſponendi quoad vſumfructum poteſtatem; poteſt tamẽ relinquendo patri proprietatem, illi grauamen imponere. *art.4.*

Nouitius in Ordine Minorum non poteſt diſponere de legato annuo ſibi ad alimenta relicto; cùm non debeatur tale legatum ante diem præfixum, nec remaneat capax illius poſt profeſſionem; in alijs autem Ordinibus, in quibus Monaſterium capax illius die ſecuto ſuccedit, aliter ſentiendum; ſicut & ſi annui redditus non legentur pro alimentis in ſingulos annos, ſed diuidantur à teſtatore, exonerandi hæredis gratia. Et idem eſt iudicium de vſufructu, cuius liberam diſpoſitionem habet vbique Nouitius, cùm ſit verum ius acquiſitum *art 5.*

Nouitij, cùm non ſint verè Religioſi, nec pro talibus habeantur, non ſubijciuntur pœnis, aut reſeruationi caſuum. *tom.1 q.21 art.11.*

OBEDIENTIA.

Vide Abbatiſſa, Beneficium, Clauſura, Epiſcopus, Exemptio quoad Superiores Peſtis, Votum.

OBedientia ſecundum *D. Thom.* eſt virtus moralis promptam reddens voluntatem, adimplendum voluntatem præcipientis. *tom. 3 q. 19. art.1*

Obligat in actibus exterioribus, & quibuſdam interioribus, qui ſubſunt exterioribus, v.g. Prælato præcipienti; vt celebrans applicet talibus Miſſam, tenetur inferior parere. *art.2.*

Nemo tenetur obedire in his quæ nullo modo pertinent ad Obſeruantiam Regularẽ; dummodo non contemnat Superiorem, id eſt, non omittat obedire, ex eo quod non vult ei ſubiectionem præſtare. *art.3.*

Prælato præcipienti rem per ſe licitam, tenetur ſubditus obedire, etiam ſi dubitet an Superior poſſit id præcipere; & multò magis quando ſcit Superiorem poſſe quidem id præcipere, ſed dubitat an ipſe in hoc teneatur ei obedire. *art.4.*

Non tamen ſi talis obedientia adferat ſubdito, aut alteri periculum, vel notabile præiudiciũ temporale ſeu ſpirituale, in perſonis, rebus, honore, &c. *ibidem*

Obediens in his quæ ſcit, vel probabiliter dubitat eſſe mortalia, certus interim quòd ceſſando à tali opere præcepto non peccaret, peccat obediendo, quia agit contra conſcientiam: ſecus eſt, ſi vtrimq; dubitaret de peccato, quia tunc vitandum eſſet maius malum. *art 5.*

Quando vtrimque par eſt dubium, & æquale periculum, deponenda eſt conſcientia, & obediendum, quia hoc eſt ſecurius, vt expreſsè declarauit *Leo* X. & in quodam noſtri Ordinis Decreto habetur, quòd in omnibus dubijs tenentur ſubditi obedire, *art 6.*

Probabile eſt, Fratres Minores miſſos à Superioribus ad Indos, non teneri, cùm Regula dicat: *Si qui voluerint*; & quia talis obedientia eſt moleſtiſſima, plena periculo corporis & animæ; aliud eſt de Ieſuitis, qui ad ſimiles peregrinationes ſpeciali ſe voto obligant. *art.7.*

Regularis etiam, præcipiente Superiore, non tenetur Epiſcopatum acceptare, cùm ille ſtatus excedat obſeruantiam promiſſam; in his tamen caſibus ſummo Pontifici obediẽdum, vtpote cui cura vniuerſalis Eccleſiæ incumbit. *art.8.*

OBLATIO.

NOn poſſunt Epiſcopi, aut alij Eccleſiarum Prælati ſibi, aut ſuis Clericis applicare oblationes, quę fiunt in Eccleſijs Mendicantium, ſub excommunicatione lata à *Bonifacio* in fauorem Prædicatorum *tom 3 q.20. art. 1.*

OBLATVS.

Vide Communicatio priuilegiorum, Teſtamentum, Votum.

ILle dicitur Oblatus in omni Religione, qui ſe, ſuaque offert dono perpetuo, ſed non profitetur Regulam, nec habitum ſuſcipit; & talis non eſt Religioſus, etſi fecerit Abbati votum obediẽtiæ, caſtitatis, & paupertatis; quia non facit ſolẽniter ſecundùm Regulam aliquam Monachalẽ, nec incorporatur Religioni. *tom 3 q.21. art.1.*

Licèt Oblati offerantur ſeu præſententur Religioni per illam ſui donationem, poſſunt tamẽ ad aliam Religionem, etiam inuito Superiore, tran-

tranſite, quia non intenderunt ſe aliter obligare. *art* 1

Tales Oblati, cùm ſint perſonæ priuilegiatæ, vt alij Eccleſiaſtici, gaudent, quoad abſolutiones & indulgentias, priuilegijs Fratrum Ordinis cui donantur, ſicut & Pinzocheræ ſeu Mãtelatæ. *ar.* 3.

Oblati deferentes habitum Regularem aut Clericalem, ſi ſcilicet ſe Eccleſiæ ſæculari obtulerint, honeſtè viuentes ſub obedientia Superioris, & diuinis obſequijs inſiſtentes, etiam dum cum vxoribus habitant, gaudent priuilegio fori adinſtar Acolythorum *art* 4.

OFFICIVM ORDINIS.

Officium in ordine, eſt adminiſtratio ſine præeminentia, vt Sacriſta.

Præpoſitura, eſt munus præcedendi.

Perſonatus, eſt præeminentia ſine iuriſdictione, vt Diffinitoriatus.

Dignitas, eſt adminiſtratio cum iuriſdictione, vt Guardianatus *tom* 1 *q* 23. *art* 9.

Officijs Vicarij Conuentus ſub Guardiano, Magiſtri nouitiorum, & Confeſſarij Monialiũ, annexa eſt tantum iuriſdictio delegata. *q* 13. *art.* 20. *Vide Vicarius.*

Regularis priuari poteſt ſua Prælatione per ſententiam Iudicis propter aliquod delictum, quod licèt non ſit expreſſum in iure, eſt tamen adeo graue in Religione, vt arbitrio grauium Religioſorum tali ſit pœna plectendum. *tom.* 2. *q* 26. *art.* 2.

Ordinum Mendicantium origo.

Licèt omnes Religiones, quæ viuunt ex eleemoſynis ſecundum ethymologiam vocabuli, poſſint dici Mendicantes; illæ tamen, quę ab initio hoc ſibi nomen vendicarunt, ſunt quatuor, ſcilicet Ordo Prædicatorum, Beati Franciſci, Eremitarum Diui Auguſtini, & Carmelitarum, qui propriè, & principaliter Mendicantes appellantur; quamuis aliqui eorum bona ſtabilia in communi poſſideant. Et his adiuncti ſunt per conſtitutiones Apoſtolicas, Ordo Minimorum, Seruorum Beatæ Mariæ, Ieſuatorum Sancti Hieronymi, & Societatis IESV. *tom* 1 *q.* 2. *art.* 1.

Ordo Prædicatorum initium habuit à Beato Dominico, qui ſuæ Regulæ approbationem obtinuit circa annum Domini 1216. Ex quo plurimi in Eccleſia Dei & ſanctitate, & ſcientia floruerunt: eſtq; iam diuiſus in Conuentuales, & Obſeruantes. *art.* 2.

Ordo Fratrum Minorum adinſtar Sãctæ Dei Eccleſiæ, pulcherrima varietate Congregationũ, diuerſis exercitijs ad vnum finem tendentium decoratus, Authorem ſui & inſtitutorem habet Seraphicum Patrem S Franciſcum. Hic duas Regulas compoſuit pro Minoribus, quarum primam approbauit *Innoc.* III anno Domini 1212. ſecundam, quam totus Ordo iam tenet, *Honorius* III. anno circiter 1224. Etiam in tantum numerum Fratrum, & Congregationem excreuit, vt ſub vno capite generali, ſucceſſiuo ordine per Canonicam electionem à Sancto Franciſco deſcendente, ſint quatuor familiæ, ſcilicet de Obſeruantia, quæ fluxit ex Conuentualibus anno 1414. Reformatorum, Recollectorum, & Diſcalceatorum. Sub eiuſdẽ Fundatoris inſtituto ſunt Conuentuale, Capuccini, Amadei, Clareni, Alchantariſtæ, & Paſchaliſtæ, *art.* 3.

Ordinem Eremitarum S. Auguſtini ipſemet Auguſtinus inſtituit, ſed cùm penè deſtructus eſſet per ruinas VVandalorum, fuit reparatus à quodam Sancto Guilhelmo Duce Guaſconiæ circa annum 1157. à quo diu dicti Guilielmitæ; ſed deinde reformatus per quemdam Ioannem cognomento Bonum in Italia, ab *Alexandro* IV. confirmatus eſt ſub nomine Eremitarum Sancti Auguſtini. Duæ ſunt in eo Congregationes, Cõuentualium, & Obſeruantium, *art.* 4.

Ordinis Carmelitarum Authores fuerunt deuoti quidam in monte Carmeli Beatam Virginem præcipuo honore colentes, in quibus Ioannes Patriarcha Hieroſolymitanus viuendi Regulam conſcripſit; ſed anno 1110 Albertus ſimiliter Patriarcha Hieroſolymitanus aliam eis cõmodiorem contexuit; quam *Honorius* III. confirmauit; & poſtea *Eugen* IV. aliquantulùm moderauit, præſertim quoad abſtinentiam carniũ. Hodie etiam diuiſus eſt prædictus Ordo in Cõuentuales, & Obſeruantes; ex qua demum Obſeruantia quidam vere zelatores anno 1558 primã Regulæ Obſeruantiam impetrarunt à *Greg* XIII. ſub nomine Fratrum Diſcalceatorum, degentes tamen ſemper ſub obedientia Prouincialis de communi Obſeruantia; ſed *Clem.* VIII. eis Generalem dedit ab omni alio independentẽ *art.* 5.

Ordo Seruorum S. Mariæ à ſeptem nobiliſſimis viris Florentinis in monte Senario prope Florentiam, monitu B. Mariæ mirabiliter cœpit, ac mirabilius propagatus eſt anno 1233. ſub *Greg* IX Virgineoque monitu hunc quem ferũt habitum, ac Regulã S Auguſtini obſeruare cœperunt. Nomine vero Seruorum B Mariæ nuncupati ſunt a voce infantum, qui ſeptem ſupradictis eleemoſynam per ciuitatem quæritantibus excla-

Digitized by Google

exclamarunt: *En Serui Beatæ Mariæ veniunt, date eleemoſynam.* Ordinem hunc Pater Nicolaus Peneſtanus in Conuentuales, & Obſeruantes diſtinxit, *art. 6.*

Ordinis Minimorum caput, & fundator fuit inclytus S. Franciſcus à Paula, anno 1450. qui ob multitudinem tam virorum, quàm mulierum ad ſe confluentium Regulas tres inſtituit, vnam pro Fratribus, aliam pro Monialibus, & tertiam pro Tertiarijs ſeu Mantelaris, quæ confirmatę & approbatę fuerunt à *Sixto* IV. *Innoc* VIII. & *Alexandro* V. *art* 7.

Ordinis Ieſuatorum Sancti Hieronymi, ſeu Clericorum Apoſtolicorum author fuit Ioannes Columbinus nobilis inter Senarum ciues, anno 1355. fuitq; per *Vrbanum* V, approbatus. Dicuntur autem Ieſuati, eo quòd ſolerent ſemper ſanctiſſimum IESV nomen in ore habere; & Sãcti Hieronymi (licèt militent ſub Regula Sancti Auguſtini) quia eum præcipuum patronum elegerũt, ex conceſſione Alexãdri VI. qui eos vocari præcepit Fratres Ieſuatos Sancti Hieronymi. Exercent ſe maxime in viſitãdis infirmis, & alijs manualibus operibus, ad vitandum otium, *art* 8.

Ordini Ieſuitarum initium dedit Beatus Pater Ignatius, ſuſcitatus à Deo in adiutorium ſanctæ ſuæ Eccleſiæ contra Lutheranos. In hoc Ordine alij ſunt ſolemniter profeſſi, qui propriè & irreuocabiliter ſunt Religioſi, & Mendicantes; alij Scholares, qui ſimplicia duntaxat vota emiſerunt; de quibus dubium relinquitur; an ſint de Congregationis corpore, & per conſequens ſint Mendicantes *art* 9.

Ordinum non Mendicantium origo.

ORdo Canonicorum Regularium initium habuit ab ipſis Apoſtolis, quorum tamen Congregatio fuit à B. Auguſtino regulariter ordinata, cum quibus ipſe vixit. Hi aliquãdo dicuntur Canonici Lateranenſes, eo quòd à Gelaſio diſcipulo Diui Auguſtini, vſq; ad *Bonifaciũ* VIII. per octingentos annos in illa Eccleſia habitarunt; & licèt ex eo tempore dicti loci dominium perdiderint, titulum tamen & priuilegia non amiſerunt. *q.* 3 *art* 1.

Sunt alij Canonici Regulares, qui videntur reformati priorum, quorum reformatio cœpit extra vrbem; ſed graſſantibus bellis translati ſunt intra, in Eccleſiam Sancti Saluatoris, vnde & Canonici Sancti Saluatoris dicti ſunt. *ibid.*

Supradicti non ſunt de numero eorum, quorum memoriam faciunt Pontificum iura: illi enim ſunt inſtituti per D. Hilarium, & per Apoſtolos, & Epiſcopos eorum ſucceſſores, & per D. Auguſtinum reformati, necnõ ad antiquũ ſtatũ Canonicorum Cathedraliũ Eccleſiarũ reſtituti. Illi autem, quos ius Canonicum Regulares Canonicos vocat, ſuam originem minus antiquam habens à S. Arnulpho Epiſcopo Frãcię, anno Domini 1117. ſub profeſſione Regulæ S. Auguſtini. Quorum modus viuendi, cum neq; omnino eſſet Monaſticus, nec omnino Clericalis, fuit diuerſis titulis ij ſius rigor ſignatus. & à Papa *Bened.* XII. an. 1341. multis gratijs & priuilegijs ampliatus. In Gallia, Italia & maximè in Luſitania ſunt valde reformati, & communiter Canonici Regulares D. Auguſtini nuncupantur; non quia eorum Religio à D. Auguſtino fuerit inſtituta, ſed propter Regulã illis ab ipſo Auguſtino traditã *ib.*

Ordo Sancti Benedicti fuit primus omnium in Occidente, ſicut Ordo S. Baſilij primus fuit in Oriente; primum in Sublaco, ac poſtmodum in monte Caſſino, ab ipſo ſanctiſſimo Patriarcha ſumpſit primordia, anno Domini circiter 530. fuitque poſtea reformatus ab Odone in Abbatia Lunæ S. Iuſtinæ ciuitatis Paduæ anno 1410. Vocari ſolet hic Ordo montis Caſſini ac S. Iuſtinæ. Eius rami & Congregationes ſunt, Congregatio montis Oliueti, Vallis vmbroſę, Ciſtertienſium, Carthuſienſium, Cęleſtinorum, Camaldulenſiũ ſancti Hieronymi, & Fratrum militię Chriſti reformatorum regni Portugaliæ *art.* 2.

Congregationem montis Oliueti Bernardus Ptolomæus cum duobus alijs ſocijs Senenſibus fundare cœpit prope ipſam ciuitatẽ, anno 1319. ſub *Ioanne* XXII. cuius iuſſu Guido Perramala, Epiſcopus ciuitatis Aretij, viſione Diuæ Virginis præhabita, & habitum, quem nunc ferunt, dedit, & Regulam S. Benedicti obſeruandã præſcripſit.

Congregatio Vallis vmbroſę habuit initium à *Ioanne Gualberto* in dicta valle prope Florentiã ad duo milliaria, circa annum 1040. vel ſecundũ alios 1060 Hæc Religio iã defeciſſe dicitur. *ar.* 4.

Congregationi Ciſtertienſium initium dedit quidam Stephanus Abbas, anno 1098 vel iuxta alios Robertus Abbas Abbatię Moliſmenſis. Hec nomen ſumpſit à quodã Monaſterio primitus ędificato in quodã loco Ciſtertio dicto, & paulò poſt ſic fuit à D. Bern. illuſtrata, vt meritò eius Fũdator dici poſſit; retinet tamẽ Regulã D. Bened. *ar.* 5.

Congregationem Camaldulenſium, ſic dictã à Conuentu Camalduli in territorio ciuitatis Aretij prouinciæ Tuſciæ, B. Romualdus è ciuitate Rauenna oriundus inſtituit anno 1030. ſub Regula Sancti Benedicti. *art* 6

Congregatio Cæleſtinorum, qui ſunt Obſeruantes ſub Regula Sancti Benedicti degentes, habuit

buit initium propè ciuitatem Sulmonam in loco dicto Mogela, à Cœleſtino V. qui anno 1294. ad Papalem dignitatem euectus, poſtea eidem renunciauit, inſtitutique ſui confirmationem à *Greg.* X. impetrauit. *art.* 7.

Carthuſienſes à S. Brunone ciuitatis Agrippæ, in territorio Grabonæ in loco Certoſa dicto feliciter cœperunt, & licet non voueant aliquam Regulam ab Eccleſia approbatam, ſed habeant ſua ſtatuta pro Regula, laudabiliter tamẽ in obſeruantia ſuarum conſtitutionum perſeuerant. *art.* 8.

Congregatio Eremitarum Sancti Hieronymi è Piſa, initium habuit anno 1380. à Beato Petro de Piſa; dicunturque Sancti Hieronymi, ob incredibilem eorum deuotionem erga illum, cuius diſcipuli eſſe conantur. *art.* 9.

De Congregationis Eremitarum ſancti Hieronymi in Hiſpania Authore & tempore non ſatis conſtat. Authorem ſeu potius Reformatorem dicunt quidam fuiſſe doctiſſimum quendam de Olmeto; alij Euſebium Cremonenſem diſcipulum S. Hieronymi; alij quendam Sanctum Fratrem Thomam. Quidquid ſit, hoc inſtitutum multi nobiles ingreſſi diuino ſpiritu ducti à *Gre.* XI. illius approbationem petierunt, & obtinuerunt ſub Regula Sancti Auguſtini, anno 1375. *artic.* 9.

Ordo Crucigerorum à Sidiaco Epiſcopo Hieroſolymitano (qui fuit ille Iudas, qui crucem Domini Sanctæ Helenæ præmonſtrauit) originem ſumpſit anno 365. vt duæ Bullæ *Alexan.* III. & *Alexan.* VI. teſtimonium ferunt; vel, vt Chronica Martiniana & Sabella, à *Cleto* II. poſt Diuum Petrum Pontifice. Ordo hic ſæpius ob bella extinctus, toties reſtitutus fuit. *Pius* II. anno 1460. ordinauit, vt Fratres illius habitu coloris cærulei azurini peragrarẽt (cùm alio per prius colore veſtirentur) & cõfirmauit, vt præ manibus ſemper crucem geſtarent, ex quo in anteriori pectoris parte ſemper & crucem argenteam, & habitũ talis coloris geſtare conſueuerunt. *art.* 11.

Ordo Sanctiſſimæ Trinitatis cœpit in regno Galliæ, temporibus *Anaſtaſij* IV. & *Adriani* IV. à Guilielmo Duce Aquitaniæ, & Comite de Pictauia; & poſtea ad inſtantiam Ioannis Merencis eius ſocij ab *Innoc.* III. approbatus anno 1197. Ex illa Religione manauit illa illuſtriſſima Confratria Sanctæ miſericordiæ plena pietatis operibus anno 1493. à Patre Michaele de Contreras inſtituta. *art.* 12.

Ordinis Sanctæ Mariæ de Mercede inſtitutum fuit primò reuelatum Regi Aragoniæ domino L ymi; & eadem hora Fratri Reymundo de Penna fori Ordinis Prædicatorum iu. Confeſſario; nec non nobili cuidam Petro Nolaſco, qui fuit primus Ordinis Pater. Initium habuit Barchinonæ anno 1264. fuitque confirmatum à *Clemente* IV. anno 1261. Eius profeſſores vltra tria vota quartum emi ũ, quòd dum vadunt inter infideles pro redemptione captiuorũ, ibi debeant manere obſides pro liberatione captiui, ſi timeatur poſſe in fide periclitari. *art.* 13.

Ordini Clericorum Regularium (qui communiter Theatini dicuntur) initium dedit Petrus Garrapha, poſtquam Epiſcopatui ceſſit, anno 1528. Vnde errant Hiſpani Ieſuitas vocando Theatinos. *art.* 14.

Ordo Clericorum miniſtrãtium infirmis cœpit anno 1584. à Patre Camillo de Cellis Doctore; quem approbauit *Sixtus* V. & *Gregor.* X.V. miris priuilegijs decorauit *art.* 15.

Præmonſtratenſes ſunt primùm inſtituti à Diuo Norberto in ſancto Ioanne de Præmonſtrato in regno Galliæ, Diœceſis Laudunẽſis. Eorum Ordo fuit poſtea ſub Regula D. Auguſtini confirmatus à *Paſchale* II. & *Innocent.* II. *art.* 16.

Congregatio Sancti Gregorij in Algaba Venetijs originem duxit à quodam Gabriele Condulmerio, filio ſororis Gregorij Papæ; ad reformationem Clericorum, in ſimilitudinem Canonicorum Regularium D. Auguſtini; & in regno Luſitano à Ioanne Vliſipponenſi; in quo regno maximè viget hoc tempore *art.* 17.

De Ordine militari.

TEmplarij à Petro Gregorio, alijſque inſtituti, tria vota emittebant, & albam veſtem more Canonicorum Regularium geſtabant cum cruce rubri coloris in pectore, aut in pallijs, & chlamydibus. Eorum officium erat, itinera ad Terram ſanctam tunc recuperatam ſecura reddere, & conſeruare. Sed poſtea penitus deleti ſunt, eo quòd cum Saracenis in Chriſtianum nomen cõſpiraſſent *q.* 5. *art.* 1.

Ordo militaris Sancti Ioannis Baptiſtæ cœpit anno 1099. Hieroſolymis, poſtquam in Chriſtianorum poteſtatem redacta fuerunt, in hoſpitali Sancti Ioannis Baptiſtæ ibi conſtructo ad ſuſcipiendos Latinos peregrinos; cui miſericordiæ operi quidam ſe nobiles addixerunt, primique fuerunt huius ſacri Ordinis Authores. *art* 2.

Huius viæ ſectatores tria vota ſolemnia emittunt, & ſæpe in literis Pontificum Fratres Sancti Ioannis vocantur, & Præfectus eorum Prior dicitur. Ferunt crucem albã in nigro veſtitu: alijq; cultui diuino, alij militiæ deputantur. Ad eorum

rum inſtitutum pertinet, Chriſtianos contra Turcas deſendere. Dicti ſunt aliquando Equeſtres Rhodienſes, quia ex quo perdita eſt Ieruſalem, Rhodum ſe receperunt; ſed iam Rhodo etiã perdita Melitenſes nuncupantur, ab Inſula ad quã confugerunt. Ob votum paupertatis nihil habere poſſunt proprij; & Commendarum, quas accipiunt, nullam habent proprietatem, ſed ſolum adminiſtrationem; vnde morituri reddunt Societati quidquid apud illos eſt reſidui vltra alimenta *ibidem.*

Ordinem militarem de Calatraua inſtituit anno 1158. Sancius huius nominis tertius Rex Legionis & Caſtellæ, cognomento Deſideratus in quodam Cœnobio, quod prius Templariorũ fuerat; hunc poſtea confirmauit *Alex. III. art 3.*

Ordo Alcantaræ, prout conſtat ex priuilegio illi conceſſo ann. 1174. cœpit Authore quodam Domino Gomezio Hernandez tempore Ferdinandi ſecundi Regis Legionis, approbatuſq; fuit à multis Pontificibus. *art. 4.*

Ordo Sancti Iacobi habuit initium tempore Ramiri primi huius nominis Regis Hiſpaniæ, qui victoriam inſignem contra Saracenos obtinuit auxilio D. Iacobi viſibiliter in equo albo, vexillo niueo, & in eo cruce rubea pugnantis, circa annum 1160. In hac Religione ſunt in triplici differentia perſonæ: quædam enim cultui diuino deſtinantur, aliæ ſunt Moniales, aliæ milites. *art 5.*

Ordo militiæ de Auis cœpit anno 1147. tempore Alphonſi Henrici primi Regis Luſitaniæ. Eius profeſſores vouent Regulam Sancti Benedicti, fuitque approbatus à multis Pontificibus. *art 6 Vide plura in fine tom 1.*

ORDO SACER.

Vide Abbas.

Priuilegia, quibus Superioribus Ordinum cõcedebatur, vt ſuis ſubditis literas darent dimiſſorias, & mitterent eos ad quemlibet Epiſcopum, non ſunt reuocata per *Conc. Trident.* quamuis ordinandi debeant, aut per ipſos Superiores (quorum examen ſufficit) aut per Epiſcopos diligenter examinari, iuxta eiuſdem *Concil. Decretũ ſeſſ 23 de Reform. tom 1. quæſt. 18. art, 6. & q 24. art. 7. & tom 3 q. 24 art 1.*

Magnum quidem priuilegium circa ordinãdos fuit aliquando conceſſum Patribus Ieſuitis; ſed reuocatum eſt per *Sixtum V. tom. 1. quæſt. 18. art. 6.*

Non requiritur tanta ſcientia ad ordinandum Monachum, quanta ad ſecularem, vnde non obſtante *Conc. Trident.* poſſent Epiſcopi bonis & literatis Regularibus Ordines conferre, modo ſciant legere, & nouerint eſſentialiter requiſita in Sacerdote, cùm præſertim à ſuis Ordinarijs Regularibus idonei iudicentur, quorum teſtimonio non minus ſtari debet, quàm aliorum Epiſcoporum, à quibus dantur dimiſſoriæ. *q. 24 art. 7.*

Secundum priuilegia poſſunt adhuc hoc tempore Mendicantes extra tempora ſtatuta ordinari, modo ſit dies Dominica, aut ſemiduplex: nam *Conc. Trid.* dicta priuilegia non reuocat. *to 3. q 23. art 5.*

Quamuis plures Ordines eodem die recipere nequeant. *art. 4.*

Ieſuitæ, cùm ſint verè Religioſi, non indigent ad ſuſcipiendos Ordines titulo patrimonij, aut beneficij, eſto in ſæculum remitti poſſint. *art. 3.*

Suſpenſiones latæ à *Sixto V.* contra malè promotos non ſeruantes, requiſita à *Conc. Trid* procul dubio ligant etiam regulares: niſi per priuilegia eximantur, vt de facto in pleriſque exempti ſunt. *art. 8.*

Hæc tamen cenſura ſuſpenſionis præſumptionem requirit: vnde non comprehendit bona fide procedentes. *art 11.*

Olim poterat quilibet Epiſcopus iuxta conceſſionem *Sixti IV.* & *Leonis X.* in Eccleſijs, & perſonis Fratrum Minorum omnes actus Epiſcopales exercere abſque licentia Ordinarij loci ſeu territorij, ſed hoc reuocauit *Conc. Triden. tom 3. q. 24 art 2.*

Prælati Regularium in ſuis dimiſſorijs, quas ſuis ſubditis concedunt, nequeunt diſpenſare ſuper interſtitijs, ſed humiliter dominum Epiſcopum rogare debent, vt id faciat, non expreſſa tamen cauſa diſpenſationis, quod ſanè deberet ſatis eſſe dominis Epiſcopis. *art. 3.*

Qui tamen ex nulla cauſa diſpenſare poſſunt, vt duo ſacri Ordines eodem die recipiantur. *ar 5.*

ORACVLVM.

Oraculum viuæ vocis tantum valet, quantũ Bulla, ſaltem quoad forum conſcientiæ, vnde *Leo X* conceſſit de nouo, & declarauit omnes Fratres ſecurè vti poſſe viuæ vocis oraculis paſſim contentis in libris Ordinis. *tom 3. q. 22 art. 1. & 2.* Niſi tamen Prouincialis cum Capitulo iudicauerit ab illis abſtinendum: in hoc enim caſu cenſerentur authoritate Apoſtolica reuocata, & ſuſpenſa. *art. 3.*

ORNAMENTA.

Non licet Fratribus Minoribus procurare ornamenta pretioſa, nec vtenſilia, aut ædificia ſumptuoſa, quamuis iuxta priuilegia, & declarationem *Leon. X.* poſſint iam receptis vti, aut à ſpon-

ſpontaneè offerentibus cū aſſenſu Capituli Prouincialis, ſecundùm conceſſionem *Sixti IV.* de nouo acceptare, quandoquidem non ſint illorū domini, ſed tantum cuſtodes, *to 3 q.25.a.1.*

Item conceditur ipſis, vt illicitè & culpabiliter procuratis vtantur in poſterum: licèt enim procuratio ſit illicita, vſus tamē eſt licitus. *ibid.*

PAROCHVS.

QVandocumque in priuilegijs dicitur, *Saluo ſemper iure Parochiali*, intelligendum eſt de decimis & primitijs, quæ Clericis à populo debentur, non de alijs, vnde poteſt parochianus inuito Parocho audire Miſſam in Eccleſijs Fratrum Mendicantiū *tom 3. quæſt. 28. art. 1.*

Ex ſtatuto *Leonis X.* non licet Fratribus cum cruce intrare Parochiam ad leuandum corpus apud ſe ſepeliendum, non petita licentia Parochi, ſed bene ipſo recuſante: imò nec eſt neceſſe vt petatur, ſi conſuetudo ſuper hoc antiqua, quæ ſit in viridi obſeruantia, & cum pacifica poſſeſſione ſi ſeruetur, ſaluo tamen ſemper præiudicio ipſius Parochi quoad quartam funeralium, vbi debetur. *art 2.*

Per Parochiā hic non intelligitur Eccleſia, ad quam non eſt neceſſe inferri illud corpus, ſed locus, in quo populus parochialis degit, *ibidem.*

Eccleſiæ Parochiales & Capellaniæ habentes populum, aut quæ alias exiſtentes ſæculares fuerunt annexæ Monaſterijs etiam exemptis, tenentur Epiſcopo ad ſubſidium charitatiuū; niſi ſint annexæ Societati Ieſu, quæ ab hac ſolutione exempta eſt per *Greg. XIII* & per conſequens omnes illi Ordines, qui eius priuilegijs communicant. Eadem conceſſio facta eſt Fratribus Sancti Ioannis Hieroſolymitani à *Leone X* & *Clem.* VII. alijsque ſummis Pontificibus. *tom 2. q 67 art 2.*

In partibus Indiarum poſſunt Regulares de licentia Capituli prouincialis inſtitui Parochi voluntate Ordinariorum non requiſita, intra & extra Monaſterium, in locis aſſignatis per ſubſtitutos Regis Hiſpaniæ; ibique exercere omnia prædictum officium concernentia; *tom 1. quæſt 35 art 1.*

Dicti Fratres licèt vbi ex charitate acceptarint, teneantur ex iuſtitia miniſtrare populo neceſſaria ad ſalutē, non ſunt tamen verè Parochi, nec habent iuriſdictionē ordinariam, alteri delegabilem, quia nunquam illud onus Curati acceptare voluerunt. *art. 5.*

Epiſcopi Indiarum, poſt priuilegiū Pij V. quo poſſunt Fratres, vt ſupra deputati, exercere munia Parochi, nequeunt quidquam innouare, aut prohibere; alias nihil faciūt, & Fratres nō obſtāte eorū prohibitione licitè officio Parochi funguntur, ſi & populus ſemper maneat Epiſcopo ſubiectus. *a 5. & 6.*

PAVPERTAS.

Vide Sepultura. Votum.

PAupertas Regularis eſt votum ſolemne, quo quis profitetur ſe nihil habere, nec habere poſſe. *tom. 1. quæſt. 29. art. 3.*

Hoc voto prohibetur omnis Monachus, etiā Canonicus Regularis, habere ſibi ſeu ſuo nomine vllū dominium directū, vel vtile, aut poſſeſſionē in pecunia, ſeu re pecunia æſtimabili; qualia tamen non ſunt Beneficia, Tituli, Dignitates, Prioratus, &c. quorum ius habere poteſt nomine proprio. *art 4.*

Monachus poſt emiſſū votum acquirens, acquirit quoad dominiū ſoli Deo & Chriſto, cuius etiā ſunt omnia Deo, & Eccleſijs data; ius autem adminiſtratorium supremū ſeu generale acquirit Papæ, & vniuerſali Eccleſiæ, ſed ius adminiſtratorium ſubalternū ſeu ſpeciale acquirit ſuo Monaſterio eiuſmodi iuris capaci, alias ſoli Papæ; vnde ius, quod habēt Monaſteria ad bona temporalia, eſt tantùm adminiſtratorium ſibi ab Eccleſia conceſſum *art. 5.*

Milites Regulares valentes ex priuilegio nubere, poſſunt poſſidere, non tantùm acquiſita ante profeſſionem, ſed etiam poſt; vnde & dare etiam prouenientia ex ſuis cōmendis, & teſtari poſſunt, ex ſcita & antiqua conſuetudine præſcripta. *art 7.*

Permiſſū eſt Superiori ex certa cauſa dare Monacho ius adminiſtrandi certū peculiū, pro indumentis, vel quotannis certā pecuniæ quantitatē; cùm hoc non ſit dare proprietatē, vnde poſtea poteſt illa ab eodem auferre, quandocūque voluerit, quamuis iurarit ſe non reuocaturum, peccat tamen ſi ſine cauſa faciat. *art. 8. & 9.*

Oeconomus inſtitutus alicuius peculij, impendens illud contra mentem Superioris, peccat. Idem eſt dicendum de rebus conceſſis à prælato ad ſuos vſus, vnde etiam de ſuperfluis, quæ ſibi ſua paucitate ſibi reſeruerit ad vſum, non poteſt diſponere, niſi in moderatas eleemoſynas, aut alias neceſſitates *articulo 10*

Occultare aliquid prælato cum animo non illi conſignandi, aut recipere aliquid ſibi ſine licentia, eſt mortale, vbi materia eſt notabilis, niſi ſit magna neceſſitas ut excuſatū ſit tenſ [illegible] ſaltem interpretatiuè præſumptū in eas res, ita vt ſi ab ipſo peteretur licentia, eam expreſſè daret,

quam-

quamuis modus clandeſtinè faciendi illi diſplicerit. *Ibid.*

Recipere autem res parui momenti aut mediocris, vel eas tradere, alicui Fratri, aut commutare cum alio extraneo vel domeſtico, abſq; animo occultandi tempore quo peterentur, & cum aliqua opinione conſenſus Superioris, non eſt peccatum, niſi aliud præceptum obedientiæ declarauerit. *art 10.*

Sicut nec ea accipere, quæ ad priuatorum Religioſorum vſum ſunt neceſſaria, ſi ea Prælatus deneget; quia hoc non eſt actum dominij, aut proprietatis admittere, cùm non ex iuſtitia, ſed ex charitate, Religioniq; inſtitutis debita res ſit, ſed vſum rerum neceſſariarum habere, quod voto non repugnat. *Ibid.*

Quæ ſit quantitas parua aut notabilis: *vide ibi.*

Non excuſatur à mortali Prælatus concedens ſubdito, vt quæcumque bona, quæ nec ſunt neceſſaria, nec ſtatui conuenientia, in quoſuis vſus expendat: neque ſubditus ſic vtens. *art. 11.*

Moniales de Superioris licentia licitè vtuntur certis redditib. vitalitijs, ad ſuas particulares neceſſitates, & pias cauſas quod non eſt contra; ſed potius iuxta *Conc. Trid. ſeſſ. 25. de Reg. c. 2.* quia administratio, & poſſeſſio eſt penes quandam Religioſam, quæ depoſitaria, vel bolſera vocatur à Superiore deſignata, cui manifeſtantur neceſſitates, & prædicta bona ſunt Monaſterij quoad proprietatem, & vſumfructum. *art 12.*

Stipendium recipere pro Miſſis contra conſtitutionem Ordinis etiam non obligantem ad peccatum, eſt contra votum paupertatis, & mortale, & etiamſi Superior diſpenſet cum aliquo, vt habeat pecuniam iuſtis de cauſis, non cenſetur diſpenſare in hoc modo acquirendi, vnde ſic acquirens peccat. Sicut & ille qui pro aliquo ſacra faceret, vt certæ perſonæ pauperi, vel conſanguineo centum v.g. argenteos daret. *art 13.*

Conc. Trident. ſeſſ. 25. de Reg. c. 3. concedit omnibus Monaſterijs & domibus tam virorum quàm mulierum mendicantium, non obſtante eorum Regula, aut conſtitutione, bona etiam immobilia poſſidere. Quæ conceſſio non ſe extendit ad Fratres Minores Capuccinos, neque ad eos qui ſunt de Obſeruantia. *art. 14.*

Paupertatem Fratrū Minorum, omne prorſus bonorum dominium tam in cōmuni quàm in particulari abdicantē, & ſolo ſimplici vſu facti rerum neceſſariarum ad vitā, & exercitia Ordinis contentam, eſſe laudabilem & meritoriam, multi Pontifices declarauit. Et *Ioannes* XXII. reuocauit ante mortem ſuam quicquid dixerat, vel fecerat contrarium Eccleſiæ, vel determinationi Romanorum Pontificū circa hoc. *q. 10 ſ. ar. 1.*

Fratres Minores Conuentuales ſeruantes Regulam ſecundùm priuilegia ſibi à pluribus Pontificibus indulta, ſunt omnino tuti in conſcientia, cùm illam Regulam ſub illa limitatione expreſsè vouerint, ſitq; eiuſmodi diſpenſatio ſeu laxatio licita, & non ſubreptitia, vt nonnulli auſi ſunt affirmare. *art 4.*

PESTIS.

NOn eſt licitum Prælatis Regularibus tempore peſtis inſeruire ſæcularibus, ne hoc cedat in præiudicium ouium ſuarum, quibus etiam tunc Sacramenta miniſtrare tenentur; & ſicut alij Paſtores ſibi antidota ſumere, ſi ſuppetant, aliaque facere quæ conducunt ad leuandos Fratres infirmos, vt & ſuam vitam tueri, & munus ſuum valeant implere. *tom. 2 q. 31. art 2.*

Certum eſt, non ſolum licitum eſſe, ſed & honeſtum, vitam propriam pro proximi vita tuenda exponere, cùm ſit opus ſummæ charitatis; tamen qui neque ex officio, neq; ex profeſſione ad illud tenentur, quales ſunt qui ex inſtituto Regulæ vacant ſoli vitę contemplatiuæ, nunquam obligantur hoc facere, etiamſi id eis expreſſè pręcipiatur, cùm hoc præceptum non ſpectet ad obſeruantiā Regulæ, neq; ad generale communitatis bonum. Tenentur tamen, deficiente Prælato, miniſtrare ſuis Fratribus, & qui ad hoc fuerint deputati, aut ex obedientia miſſi. *art 3.*

Fratres Mendicantes, quib. ex inſtituto Regulæ incūbit ſalutē animarū procurare, &, vt declarauit *Clem.* V. eſſe coadiutores Paſtorū, tempore peſtis non poſſunt fugere, ſed deficientib. Paſtoribus, aut non ſufficientibus ob multitudinem populi, tenentur coadiuuare, & miniſtrare populo, præſertim ſi ab Epiſcopo ad hoc vocetur, aut eorum neceſſitas euidenter appareat. *art 4.*

PRAECEDENTIA.

Vide Proceſſio.

PRAEDICARE.

REgulares cuiuſcumq; Ordinis, de licentia ſuorum Prælatorum, & petita benedictione ab Epiſcopo, licèt nō obtenta, poſſunt prædicare in ſuis Eccleſijs, ac in plateis & cōmunib. locis; niſi ipſemet Epiſcop. velit ibidē vel in Eccleſijs prędicare, aut corā ſe prædicari facere. *to 3 q 32. art 1.*

Ad concionandū verò in parochijs, & alijs Eccleſijs requiritur expreſſa ſui Superioris & Epiſcopi licētia. Tenēt tamē viri docti, Curatū poſſe dare licentiam Regulari notoriè docto, concionandi bis, tetve in ſua parochia, ſine Epiſcopi approbatione. Et Patres Ieſuitæ, necnon communicantes eorum priuilegijs, approbati ab vno Epiſcopo, habeant dum itinerantur,

Quomodo & quando priuilegia amittuntur, *vide tom.3 q.51 art. 5. 6 & 7.*

Priuilegia conceſſa Abbati, non extenduntur ad Cõmendatarium etiam perpetuum, licèt ſit in aliquibus verus Prælatus. Nec etiã priuilegia cõceſſa cõmunitati, ad ſingulares perſonas eiuſdem, niſi talia ſint, vt nõ niſi per ſingulares perſonas exerceri poſſint, vt ſunt concernentia prædicationes, confeſſiones, &c. *art 10.*

Priuilegia indulta ſingularibus Monachis extenduntur etiam ad Generales, Prouinciales, & Abbates, qui in fauorabilibus ſunt verè Monachi & Religioſi, licèt non in odioſis. *art.* 11.

Priuilegijs collatis iam profeſſis, non gaudẽt Nouitij, niſi expreſsè id ſonent, vt ſunt indulgentiæ & abſolutiones. *art.* 12.

PROCESSIO.

REgulares, qui in ſtrictiori clauſura non viuunt, vocati ad Proceſſiones publicas, ire tenentur, & ad id ab Epiſcopo compelli poſſunt. *tom.3 quæ 36 art.* 1.

Non tamen tenentur, niſi publicæ ſint, & pro re graui, & niſi priùs vocentur *ibid.*

Neque ſi eorum Conuentus vltra vnum milliare diſtent à ciuitate, tenentur ire, quamuis ab Epiſcopo vocentur, ex priuilegio *Leon. X. art.* 2.

Imò Ieſuitæ ex priuilegio *Greg* XIII. ratione ſtudiorũ exempti ſunt ab obedientia circa Proceſſiones Epiſcopis præſtanda. Et hoc idem priuilegium habent Collegia Fratrũ Mendicantium, tã ratione communicationis, quàm ratione conceſſionis *Pij* V. ipſis facta; non autem alij Conuentus. *ibid.*

Regulares ſi aliquando accedunt ad Proceſſiones non vocati, aut ad non publicas, v.g. ad funeralia Principum, gratis id facere cenſendi ſunt, nec ideò renunciant priuilegio. *art.* 3.

In Proceſſione omnes Regulares præcedunt Clerici; inter Clericos alios omnes anteeunt Canonici Eccleſiæ Cathedralis; deinde ſequuntur Canonici aliarum Eccleſiarũ, Rectores Eccleſiarum ſimplicium, Curati, & poſtremò alij. Inter Religioſos, oẽs præcedunt Canonici Regulares, deinde Benedictini, tertiò alij Monachi ſecundũ antiquitatem ſuæ fundationis; poſtremò Mendicantes, inter quos præeunt Prædicatores, ſequũtur Minoritæ, ac deinde Eremitæ ſancti Auguſtini, & tandem Carmelitæ. Inter Regulares eiuſdem Ordinis præcedunt dignitate maiores, deinde religione ſeniores. Abbates tamẽ oẽs etiam Canonicos præcedũt; Epiſcopus autẽ in ſuo territorio dignioreſ ſẽper locũ obtinet. *q.37. art.* 1.

Controuerſias ortas etiã inter Regulares in Proceſſionibus, & publicis Conuentibus de præcedentia, poteſt & debet Epiſcopus compeſcere, omni appellatione poſtpoſita, & nõ obſtantibus quibuſcunq; *Ex Conc. Trid. ſeſſ. 25 de Reg. c. 13. ar.* 3.

Fratres Minores de Obſeruantia ex declaratione *Leon* X. debẽt in Proceſſionib. præcedere omnes alios eiuſdem Ordinis, etiam Cõuentuales, & crucẽ ſuam in loco digniori deferre. *art.* 4.

Greg XIII. ſtatuit, vt ſecundùm antiquitatẽ fundationis Conuentus in illa ciuitate, & non ſecundum antiquitatẽ fundationis Ordinis, Mẽdicantes, & alij Religioſi in Proceſſionibus incederent, quod tamen in Hiſpania, & multis alijs locis non eſt receptum. *art.* 4.

PROCVRATOR.

Vide Interdictum, Profeſsio.

INſtitutio Procuratoris curiæ Romanæ in Ordine Minorum pertinet de iure ad ſolũ Generalem, cùm ille ſit verus eius Vicarius ad certas cauſas deputatus: licèt iuxta ſtatuta ſit à Diffinitorio eligendus; ſed hoc eſt de bene eſſe: nam etſi reclamantibus omnibus electoribus ſolus Generalis eligeret, ſic electus verus eſſet & legitimus Procurator. *tom.1. q.53. art.1.*

Huius Procuratoris authoritas tanta eſt, quãta ei à Generali confertur, & non maiorẽ de cõſuetudine tamen habere ſolet authoritatem expreſſam in ſuis literis peragendi negotia Ordinis in curia Romana; recipiendi hoſpites ſuæ familiæ; & apoſtatas in proprias cuiuſque prouincias remittendi. Cæterùm authoritate Apoſtolica gaudet voce actiua & paſſiua in Diffinitorio Capituli generalis; nec poteſt continuari vltra triennium; ad eumque pertinet orare in Capella domini Papæ, & eidem intereſſe, vt repræſentet perſonam Miniſtri generalis. *art.* 2.

Prior Conuentualis cùm non dependeat ab Abbate, ſed à iure poteſt cum ſuo Conuentu abſque Abbatis conſenſu, conſtituere Procuratorem pro bonis communitatis, & ſe ſuáque in illius obligatione obligare. Et idem eſto iudicium de Superiore in Conuentibus, qui per Priores reguntur. Imò & quilibet Monachus, in ijs quæ pertinent ad ſe ſolum, poteſt agere per ſe, & conſtituere Procuratorem. *tom.3. q 38 art.* 1.

Procurator ſic inſtitutus ab aliquo Conuentu nequit à Prouinciali amoueri aut impediri; quia talis amotio ſeu reuocatio eſſet contra ius commune, & tyrannica. *ibidem.*

Ex priuilegio *Martini V. & Innoc. IV.* poſſunt Prouinciales & Cuſtodes Fratrum Minorum, aliquem Catholicum in Procuratorem ſeu Syndicum Conuentus nominare, qui ſtatim ipſa denomi-

nominatione inſtitutus erit, & quando opportunũ fuerit mutare, & aliũ nominare. Cui quidem dãda eſt litera ſignata, vel ſaltem teſtes adhibendi ad faciendam fidem in foro exteriori; niſi diuturnitas temporis vices literarum & teſtium ſuppleat. *queſt.39 art* 1.

Poteſtas hæc Prouincialis inſtituendi Procuratorem eſt ordinaria, & ipſis etiam Guardianis delegabilis. *ibidem*.

Et huius quidem Syndici vſus antiquus eſt & contẽporaneus S. Franciſco, nullo modo puritati Regulæ aduerſus; neque hoc negare voluit *Ioan.* XXII. aliquando eius vſũ prohibens; at tantùm eius inſtitutionem non cõpetere Fratribus, vtpote omnis iuris incapacibus, ſed authoritate Sedis Apoſtolicæ, cuius ſunt bona data Ordini, faciendam hoc facto decreuit, *art.* 2.

Dictus Syndicus non tanquam tertia perſona interpoſita à Fratribus, ſed tanquam delegatus Sedis Apoſtolicæ, authoritatẽ habet recipiendi in iuriſdictionem Eccleſiæ Romanæ omnia data, delegata, & teſtamẽto relicta Fratribus mobilia aut immobilia; necnon requiſitus à Miniſtris vel Fratribus de eorumdem conſenſu, omnia quibus Fratres licitè vtuntur commutandi, alienandi, tractandi, expendendi; & in vſum Fratrum conuertendi etiam mobilia, non ſeruata iuris ſolemnitate; item iudicialiter agendi in omnibus cauſis pro rebus & locis ad Eccleſiã Romanam ſpectantibus, & ipſorum Fratrum vſui conceſſis; atque etiam pro immunitatibus, libertatibus, iniuriis, iuribus, & priuilegiis Fratrum & Conuentuum. At licet ipſe poſſit alios pro debitis Fratrum conuenire, neque tamen conueniri, niſi ſe obligauerit; neque à Fratribus cogi ad poſtulandũ in iudicio, aut ab eis importunè ſolicitari, ſed tantùm humiliter moneri, vt eorum neceſſitatibus ſubueniat. Et eodẽ modo gerere ſe debent Fratres erga Magiſtratus, & alios Iudices, *art* 3.

Conſtitutio Martiniana ſtatuit, quòd dictus Syndicus recipere valeat pecunias & alia oblata pro neceſſitatibus præſentibus, aut imminentibus Conuentuum, & Fratrum; quod dupliciter fieri poteſt. Primò, recipiendo, conſeruando, & conſumendo illa nomine dantium; & tunc nominatur à Fratribus tanquam fidelis amicus ad benefactoris Regulam noſtrã ignorantis commoditatem. Et hoc eſt conforme declarationibus *Nicolai* III, & *Clementis* V. & omnino ſecundum Regulam. Secundò, recipiendo illa in iuriſdictionem Eccleſiæ Romanæ, quemadmodũ & alia, tanquam eius Procurator, quod poſt *Nica*-*lai* conſtitutionẽ voluit & declarauit omnibus Fratribus licitè fieri poſſe *Paulus* IV. anno 1560.

Hoc autem intereſt inter Procuratorem, & Syndicũ: quod Procurator ſit ille propriè, qui aliena negotia mandato ſibi a proprio domino facto, gerendã gratuito ſuſcipit; Actor autem ſeu Syndicus, qui inſtituitur ab vniuerſitate, vel à non vero domino, vnde Syndicus Fratrum Minorum proprius debet nominari Procurator: ipſe enim non inſtituitur à Conuentu, vel Fratribus, ſed à Papa, qui eſt verus dominus. Quia partem tamen eſt defenſo. Fratrum, & eorum immunitates, & priuilegia facit via iuridica, vt actor, obſeruari, Syndicus optimo iure nuncupatur. *qu.* 41. *art.* 1.

Regularis non poteſt eſſe Procurator, niſi pro cauſa ſui Monaſterij, iubente Prælato, quod habetur ex conſtitutione *Clem.* V. Imò ne quidem ſic officium hoc Fratri Minori competere poteſt *art.* 2.

Affirmarunt aliqui vſum Syndici à familia Ciſmontana nunquam receptum fuiſſe: ſed tamen conſuetudo omnium prouinciarum, & ſtatuta Barchinonenſia expreſsè contrarium dicũt; vnde omnibus etiam Recollectis & Diſcalceatis eo vti licet. Et certè hodie quaſi neceſſarium videtur: nam vltra quòd, Syndicus requiritur ad vendendum, commutandum, alienandum, omnino etiam deſideratur ad pecuniam, & eleemoſynam Fratribus oblatam, recipiendam. *qu.* 39 *art.* 4.

Dictis eleemoſynis per Syndicum ſiue dantium, ſiue Papæ nomine receptis debent Fratres vti vt pauperes ſecundùm Regulæ modificationes, & intentionem ſummi Pontificis, ſcilicet moderatè. Licet etiam Prælatis tales eleemoſynas pecuniarias reſpuere, & prohibere ne recipiantur, propter abuſus frequenter prouenientes. *ibidem*.

Syndicum Fratrum Minorum Reges Hiſpaniæ exemerunt à certo tributo, quod ſua lingua vocant *Pecho*, & eſt in vſu q 40. *art.* 1.

Imò ipſe cum vxore & liberis potitur omnibus gratiis Fratrum, quoad indulgentias, & abſolutiones peccatorum. Inſuper ipſe gaudet priuilegio fori per *Clem.* VII, ita vt non poſſit conueniri pro cauſis ciuilibus, aut mixtis à quoquã Iudice ſæculari, aut eccleſiaſtico, quàm coram Conſeruatore Conuentus, cuius eſt Syndicus, ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ ab eo qui contra attentaret. Quod profectò iuſtum eſt, cùm ſit perſona annexa Religioni, & Vicarius Papæ *art.* 4.

PRO-

PROFESSIO.

Vide, ab ordiſſa, Nouitius.

Duplex eſt Profeſſio, expreſſa, & tacita. Expreſſa eſt, quæ fit verbo tenus in manu Prælati potentis incorporare. Tacita fit, quando Nouitius, finito anno probationis in habitu Nouitiorum, ſciens & volens, aſſumit habitum profeſſorum, Fratribus ſeu incorporare poteſtatibus ſcientibus, ac ineſſe profeſſionem, & conſentientibus, vt ſicut articulat, tacitè profitetur. *tom. 3. q. 17. art. 1.*

Profeſſio expreſſa inualida ex nullo conſenſu vtriuſque partis, conuentus ſc. & profitentis; v.g. ſi nulla pars conſenſit, vel facta eſt ante annum probationis expletum; non poteſt poſtea tacitè ratificari, niſi vtriuſque partis conſenſus liber tacitus accedat. *art. 3.*

Si autem nullitas fuerit defectu profitentis, v.g. ſi facta fuerit ante ætatem; ſufficit poſtea adueniente ætate, ipſius ſolius tacita ratihabitio; ſi verò nullitas proueniat ex inualido conſenſu Conuentus, quando v.g. maior pars non conſenſit, ſufficit ipſius partis conſenſus. *ibidem.*

Dubium non eſt, quin poſt *Concil. Trid.* profeſſio ante annuum probationis expletũ ſit nulla. *art. 5.*

Profeſſio cum conditione incompatibili emiſſa, vt v.g. quòd poterit profitens aliquid acquirere, & tanquam ſibi proprium retinere, licèt à Prælato recipiatur, irrita eſt & nulla; ſecus eſt, ſi conditio ſit compoſsibilis, vt quod poterit poſsidere more Monachorum; tunc enim talis conditio habetur pro non poſita. *art. 6.*

Receptio ad profeſſionem iure pertinet ad Prælatum, & Conuentum in quo fuit educatus: quòd ſi alterutrius conſenſus deſit, licet non ſit ipſo iure nulla, eſt tamen talis declaranda, ſi cõſtiterit, maiorem partem cõmunitatis iuſtè nõ conſenſiſſe, nec ei obligabitur Conuentus; quãuis (vt ait Nauarr.) ipſe Superior eſſet Generalis. *art. 7.*

Monachus iam profeſſus tranſiens ad alium Ordinem, tenetur denuò vouere: aliàs enim nõ tranſiens in alterius iuriſdictionem, nec à prioris Monaſterij iuriſdictione liberaretur. *art. 8.*

Profeſſio laborantis morbo Gallico, aut alio ſimili cõtagioſo, vel ſcandaloſo, valida eſt ſi ſolum ius cõmune attendatur, niſi ſtatuto aliquo Papali in aliqua Religione irritetur, ſicut fit in Ordine Minimorum, ex priuilegio *Leon. X.* qui cõceſſit quòd ſcandaloſis delictis notati poſſint expelli à Prouincialibus; quorum conſcientias ſuper hoc onerat. *art. 9.*

Et ſi Nouitius finito anno probationis iuxta *Conc. Trid.* debeat ſtatim admitti aut reijci, non tamen neceſſe eſt ſtatim profiteri; ſed prout ante ipſum *Concilium* ius permittebat, ita etiam iuſta interueniente cauſa vſque ad ſex menſes profeſſionem recepti differre licet *art. 10.*

Profeſſio Regularis exempti neceſſariò in manibus Prælati potentis incorporare Ordini emittenda eſt; vnde facta in manibus Epiſcopi, nulla erit, *art. 11.*

Quamuis ſola Superioris ratihabitione reualidetur. Et idem dicendum de facta in manibus ſimplicis Religioſi, nullum ad id mandatum habentis; ante quam Superioris ratihabitionem tale votum ſimplex dumtaxat eſt, nec matrimonium dirimens. *art. 12.*

Hæc etiam Superioris ratihabitio neceſſaria eſt, antequam incipiat currere & computari annus probationis recepti per Fratrem, cui neque ex officio, neque ex Superioris commiſſione talis receptio competit. *ibidem.*

Profeſſio facta per Procuratorem ad hoc ſpecialiter deputatum, valet, quemadmodũ & matrimonium, niſi Nouitius reuocarit, ante emiſſam profeſſionem, quia ſic non valeret, quãuis reuocationis notitiam ipſe Procurator non haberet. *art. 13.*

Excommunicatus validè profitetur, peccant tamen Fratres ſcienter eum recipientes, niſi id propter reſcriptum Papæ fecerint; ſed tunc Profeſſio eſt nulla, quia tale reſcriptum eſt inualidum, niſi (vt communiter fieri ſolet) in eo abſolueretur, quoad hunc effectum. *art. 14.*

Profeſſio facta ex metu ſufficiente ad irritandum, nunquam per tacitum conſenſum Nouitij ratificatur, etiamſi per multos annos habitum geſſerit, & ſe Fratrẽ cum aliis nominet: præſumitur enim manere in ſua voluntate, ſaltem ſi ſæpius eam teſtatus fuerit, niſi expreſſè contrarium velit *art. 15.*

Concilium Trident. dat quinquennium nulliter profeſſo ad reclamandum, ſi tamẽ tempore illo commodè reclamare potuiſſet: nam aliàs non eſt excludendus, ſi cauſam attulerit. Deficiente itaque reclamatione, etiamſi nõ ratificet profeſſionem, habetur pro profeſſo in foro fori, non tamen in foro conſcientiæ, quamuis ſacros Ordines recipiat *art. 16.*

Puellæ educatæ in Monaſterio, ſi iuſſu Abbatiſſæ fiat monialis, etſi ſe profeſſam confeſſa ſit in Monaſterio coram Prælato aut Ordinario, poſtea tamen in ſecuro loco reclamanti, & coram Commiſſario ad id deputato ſe non intendiſſe

Google

diſſe vouere iuranti, credendum eſt: præſumitur enim, primam confeſſionem factam fuiſſe ob timorem reuerentialē, & in loco non tuto *ar. 18.*

Excommunicationem *Conc. Trid.* ipſo facto incurrunt cuiuſcunque qualitatis ſint, qui virginem, viduam, aut fœminam ad profitendum, vel intrandum Religionem coegerint, præterquam in caſibus in iure expreſſis. Quique conſilium, fauorem, aut auxilium dederint; vel ſcientes eam non ſponte ingredi Monaſterium, aut habitum ſuſcipere, aut profeſſionem emittere, quoquo modo eidem actui præſentiam, conſenſum, vel authoritatem interpoſuerint. *art. 19.*

Quamuis Regula Minimorum decem & octo annos ad profeſſionē requirat, tamen poſt *Conc. Trid.* valida eſt facta ante illud tempus, completo Nouitiatus anno. *art. 20.*

Criminoſi poſt proceſſum contra ipſos inceptum aſſumentes habitum, & vouentes nihil faciunt: præſumitur enim fraus ex parte illorū, *tomo 2. q. 2. art. 3*

Filius relinquens parentes in aliquali tantū ſui indigentia, non peccat profitendo in Religione, ſi verò ſint in maxima, & multò magis in extrema neceſſitate, peccat mortaliter contra quartum præceptum; talis tamen profeſſio tenet, cùm nullum ſit ius illam annullans: conſtitutio enim *Pij V.* irritans profeſſionem grauati ære alieno ſuprà facultates, agit de ciuili, non de naturali obligatione *tomo 3. q. 13. art. 5.*

Votum tamen filij emiſſum durante neceſſitate magna parentum, qualis eſt v. g. ſi ideò ſeruire, aut mendicare cogantur, licèt ſit validum, non obligat ea perſeuerante; ſed tenetur filius eis ſubuenire: votum enim non poteſt iuri tertij præiudicare, præſertim vbi ius eſt naturale, aut ſaltem gentium, quale eſt filij obligatio erga parentes, *ibidem.*

Si tempore profeſſionis filij, neceſſitas parentum non erat magna, ita vt filium obligaret ad ſubiectionem parentum; ſecundum probabiliorem ſententiam, facta profeſſione, nullo amplius iure tenetur, nec poteſt contra obediētiam Superioris eis ſubuenire, quamdiu non ſunt in extrema neceſſitate, præſertim cùm obligatio reddendi vota ſit primæ tabulæ Decalogi, obligatio autem filij ad parentes ſit ſecundæ. *tom. 2. queſt. 58. art. 3*

Profeſſio ſimoniacè facta eſt quidem iure iniuſta, reuera tamen valida, per quam profeſſus licèt excommunicatus trāſit de foro ſæculari ad regulare; tamen, niſi cum eo diſpenſetur, non acquirit ius ad portionem victualem in communi, vt alij Monachi, & Regulares Canonici profeſſi, cùm illa portio Regularis ſit quoddam beneficium Regulare *tom. 3. q. 63 art. 3.*

PROTECTOR.

GREG. IX. qui antea primus omnium Fratrū Minorum Protector fuit, ſtatuit, vt in tribus tantùm caſibus Ordo ſubiiceretur Protectori. Primus, quando ab veritate fidei deficeret. Secūdus, quando ab obedientia Romani Pontificis recederet. Tertius, quando ab obſeruantia Regulæ. Idem. grauiter puniendos ſtatuit, & ab omnibus actibus legitimis ſuſpendit ipſo facto, qui ad dictum Protectorem recurrunt pro licentijs, & alijs conſimilibus impetrandis, & hoc à multis confirmatum fuit. *tom 3 q. 42 art. 1.*

Protector Ordinis Fratrum Minorum eſt in omnibus proprius Superior Clariſſarum, Vrbaniſtarum ex Regula; Prouinciales Fratrum Minorum ex conceſſione *Iulij II art. 2.*

PROVINCIA.

PRouincia non poteſt de nouo erigi, aut aboleri ſine expreſſa Papæ licentia. *tomo 1. q. 13. art. 8 & tom 3 q 43. art. 1.*

QVADRAGESIMA.

IVs antiquum mandat Quadrageſimā inchoari ab omnibus Clericis a Dominica Quinquageſimæ, cuius obligationem iam vſus cōtrarius aboleuit; non tamen in noſtra & multis alijs Religionibus, in quibus duobus illis diebus ex vſu antiquo ſiltem in communitate ieiunatur. *to. 3. queſt. 45. art. 1. & 2.*

QVARTA.

Vide Canonica portio.

REFORMATIO.

COncilium Trident. ſeſſ. 25 de Regul cap. 1. mādans Regulares reformare ad primum præſcriptū Regulæ, non intendit obligare ad primum modum viuendi Regularem, cùm multa vtiliter pro tēporum & occaſionum varietate ſint ſtatutis, aut priuilegijs immutata, ſed tantùm ad eſſentialē obſeruantiam Regulæ, *tom. 2. q 74 art 3. Vide 1. tom queſt 26.*

Singulares Fratres non mādantes executioni dictum Decretum (niſi impediant Prælatos) excuſantur à peccato, donec dicta reformatio fiat, cùm illud ſolum tangit Prælatos. *tom 2. qu 74. art 3.* Qua autem methodo Superiores procedere debeant, *vide art. 4.*

In virtute ſanctæ Obedientiæ prohibuit *Leo X* ne vlla reformatio noua in Ordine Minorū inſtituatur abſque conſenſu Miniſtri generalis, aut prouincialis, niſi authoritate Apoſtolica. *art 2.*

Quàm ſalubre ſit Capitulum frequenter cõuocare ad reformandum Ordinem, & pulcherrimam ad Prælatos concionem, *vide tom 3 qu 47 art. 2. & 3.*

Modum, quem tenuerunt Patres in inſtituenda, & promouenda Diſcalceatorum in Hiſpania reformatione, & intellectum cuiuſdam indulti illis facti à *Clemente VIII. vide art 4*

Chriſtum Dominum Religionem inſtituiſſe cum tribus votis ſubſtantialibus, paupertatis ſc. obedientię, & caſtitatis, & inſpiraſſe hominibus Religionũ inſtitutoribus varios gradus Monaſticæ vitæ, qui diſtinguuntur quaſi ſpecie, probant S Patres Actio generica Religionis eſt perfectio vitæ Chriſtianæ in charitatis actibus, ſeu operibus circa Deum, & proximum cum tribus prædictis votis, ſpecifica verò diffcrentia ex diuerſitate exercitiorum charitatis tanquam ex obiecto, & fine proximo ſumenda eſt, *to 3 queſt. 48 artic. 1.*

Actiones ſpecificæ directæ in vitam contemplatiuam (vt in Carthuſianis) præferuntur tendentibus in actiuam, ſed vtriſque præcellũt quæ in mixtam diriguntur: nam conformiores ſunt vitæ Chriſti, nec non Apoſtolorum profeſſioni. Inter Religiones verò eundem finem habentes, quales ſunt Mendicantiũ, illa cæteris præfertur, cuius media dicto fini aſſequendo magis congruunt. *ibidem.*

Quatuor dumtaxat ſunt Regulæ ab Eccleſia approbatæ, ſub quarum aliqua militant omnes Religioſi Eccleſiæ Catholicæ, Baſilij, Benedicti, Auguſtini, & Franciſci: nam Carthuſiani, & Ieſuitæ conſtitutiones tantùm, & ſtatuta pro Regula habent *art. 2.*

Ad ſolum ſummum Pontificem ſpectat Regulæ Monaſtica (quæ eſt quaſi lex & norma perfectionis) approbatio Imò ſub anathemate *Inno. III.* cauit, ne quis ſine expreſſa Pontificis approbatione Religionem inſtitueret. *art. 3.*

Poteſt tamen Epiſcopus approbare honeſtum quendam viuendi modum cum votis ſimplicibus, qui tamen idcò non cenſebitur Religio *art. 4.*

Canonici Regulares Eccleſiarum Cathedralium ſunt eiuſdem Ordinis & Religionis cũ Canonicis Regularibus Monaſteriorum, cùm ſit in vtriſque idem habitus & profeſſionis ratio: deferunt enim tam hi quàm illi lineum habitum, & Regulam Monachalem eandem promittunt, & licet in generalibus nomine Monachorum quandoque non comprehendantur, non ideo tamen non ſunt verè Religioſi, quãquam etiam eorum Regula ſimpliciter Clericorum dicatur, *queſt. 49 art. 3. & tomo 1 queſt. 1. art. 3.*

RELIGIO.

quoad obligationem.

Regularis vouens Regulam ſecundùm intentionem Authoris eiuſdem non obligatur ad omnia contenta in ea, niſi expreſsè, vel ore, vel mente aliud exprimeret, vel intẽderet, quod nihilominus periculoſum eſſet, & quaſi impoſſibile *to 3. queſt. 50. art 1.*

Ex vi Regulæ quilibet profeſſus ad ſex dumtaxat ſub peccato mortali obligatur. 1. Ad obedientiam Superioris præcipientis. 2. Ad non habendum proprium. 3. Ad non contrahendum matrimonium 4. Ad obſeruantiam præceptorũ Regulæ 5. Ad non agendum ex cõtemptu. 6. Ad tendendum ad perfectionem, quæ eſt finis omnis Religionis, id eſt, ad numquam contemnendum habitus virtutum. *Ibidem.*

Omnes Religioſi tenentur ſub peccato mortali tẽdere ad perfectionem; quam *D. Thomæ* cõcluſionem referens *Nauar.* eam dicit multis Religioſis eſſe terribilem Hęc autem tendentia nõ dicit continuam, & actualem eleuationem mẽtis, & omnium actionum in Deum, quod in hac vita præſtari non poteſt; nec dicit ſolam permanentiam in charitate, nihil agendo aut volẽdo, quod Diuinæ dilectioni ſit contrarium: ſed virtualiter continuam eleuationem in Deum, id eſt, habere ſemper animum tendendi in Deum, in quantum neceſſitas præſentis vitæ patitur, *q 48. art 1.*

Tranſgreſsio Regulæ in re leui non eſt mortalis contra quoſdam; quemadmodum nec violatio promiſsionis iuratæ de re leui etiã totali, *queſt. 48 art 2.*

Tenent nõnulli profeſſum non teneri ad auſteritates ſuperinductas, quæ videlicet non vigebant tempore ſuæ profeſsionis, alij tamen dicũt poſſe per obedientiam cogi, maximè ſi conducãt ad meliorem obſeruantiam Regulæ; & ad id olim *Pius V. & Paulus I.* Conuentuales, & Moniales teneri in tali caſu declararunt. *quæ. 52 art. 16.*

De tranſitu ad alium Ordinem.

Non eſt laudanda migratio profeſsi de vno Ordine ad alium, niſi magna id vtilitas, aut neceſsitas perſuadeat, cùm ſæpius ex animi leuitate fiat, & aliquando ex nimio & indiſcreto rigore Prælatorum. Vnde *Pius V.* reuocauit omnia priuilegia data in hunc finem contra ius commune, *to. 2. q 52. art. 1. & 2.*

Ius autem commune permittit, vt Regularis petita licentia à ſuo Prouinciali, aut Abbate, & non obtenta, poſsit, ſi de bono animo conſtet, ad

 aliam

aliam Religionem ſtrictiorem tranſire. *art* 3.

Maior perfectio Religionis, ſecundũ aliquos conſideranda eſt ex fine vtiliori; ſed cùm hoc vix poſſit in foro fori probari, ſecurius eſt illam ſumere ex externa ſtrictiori obſeruantia, & auſteritate. *art.* 4.

Hæc verò iuris permiſſio intelligenda eſt nõ tantùm de Regula perfectiore, ſed etiam de meliori modo eam ſeruandi: nam iuxta eam licet tranſire ad Religionem ex Regula laxiorem, ſi ibi magis vigeat Regularis obſeruantia. Quod intelligendum, niſi aliqua ſpes ſit futuræ in breui reformationis; aut ſit in eodem Ordine aliquod Monaſterium reformatum. *art.* 5.

Dicta iuris permiſſio extẽditur etiam ad Moniales, modò tamen nõ exeant clauſuram abſq; licentia, quam dare tenentur Epiſcopi & Prouinciales. Quòd ſi non poſſint aufugere, poteſt tota communitas aliud ſectari inſtitutum ſuo perfectius. *art.* 6.

Quodcirca hoc ius commune concedit Religioſis Clericis, etiam laicis, & oblatis indulget. *art.* 7.

Tranſeundi ad laxiorem Regulam & obſeruantiam ſine cauſa ſolus Papa poteſt facere licẽtiam, ſed cum cauſa etiam Prælatus *art.* 9.

Cauſa autem iuſta videtur eſſe contrarius aer proprij Monaſterij, ſi in ſuo Ordine alia meliùs ſituata deſint; vrgens parentum neceſſitas, quibus commodiùs ſubueniet in Ordine; ignorantia auſteritatis ſuæ Regulæ tempore profeſſionis ex ſimplicitate proueniens; nimis delicata complexio, aut infirmitas, etiam poſt profeſſionẽ orta; perſecutio mota contra aliquem Fratrem abſque culpa, aut poſt actam pœnitentiam. *art.* 9 *&* *tom.* 1. *q.* 22. *artic.* 5.

Papa diſpenſans in lege purè humana ſine vlla cauſa, licet ipſe, & petens peccet, valet tamen etiam in foro conſcientiæ diſpenſatio; ſed in lege dependente à diuina, qualis eſt in noſtro propoſito, ſi cauſa careat, irrita eſt, & nulla. *art.* 10.

Fugitiuus Frater, quamdiu poteſt Conuentus ſui Ordinis inuenire, nequit ſe ad alium Ordinẽ transferre *art.* 14.

Præfata iuris permiſſio, prohibitione multorum Pontificum non extendit ſe ad Mendicantes, quoad tranſitum ad alios Monaſticos Ordines: nam in hoc facto tam Prælatus dans licentiam, quàm ſubditus ea vtens, & Monachi eos recipientes ipſo facto excommunicantur. Quod etiam Religioſo Societatis profeſſos, Coadiutores, & eiuſdem Scholares poſt vota ſimplicia emiſſa concernit *art.* 15.

Omnes Regulares etiam Mendicantes petita, & non obtenta licentia, poſſunt tuta conſcientia tranſire ad Carthuſianos, quos Eccleſia exteriùs edocta omnium ſtrictiſſimos iudicat. *art.* 18.

Vnde Carthuſiano non licèt migrare ad vllũ alium prorſus Ordinem ſine ſui Superioris licẽtia. *art.* 19.

Per plures Pontificẽs interdictũm eſt ſub pœna excõmunicationis, & à tranſeuntibus, & à recipientibus incurrendæ, ne Cœleſtini, Ciſtercienſes, Caſsinenſes, aut Benedictini Cõgregationis Hiſpaniæ, ad vllum Ordinem etiam Carthuſienſium tranſeant. *art.* 20.

Permiſsione iuris communis, etſi licitus ſit trãſitus de Ordine Mendicante ad alium etiam Mendicantem; non eſt tamen de Ordine Minorum, ad Minimorum & è contrà, ad hoc enim requiritur ipſius Papæ licentia, quacumque exiſtente iuſtiſsima cauſa. *art* 21.

Prohibitum eſt Fratribus Capuccinis à multis Pontificibus, ſub excommunicationis pœna, recipere Fratres de Obſeruantia, abſque ſui Superioris licentia in ſcriptis obtenta. *art.* 22.

Votum Religioſi de nunquam ingrediendo Religionem ſtrictiorem, ſicut nullum eſt, ita nihil etiam impedit. *art.* 24.

Translatus non poteſt fieri Prælatus, niſi ſit ibi profeſſus. *art.* 25.

Quòd ſi authoritate Papæ factus fuerit Prælatus, vbi renuntiarit prælaturæ, aut aliter ea priuatus fuerit, non remanebit filius illius Monaſterij, ſed primi, vbi vouit, ſaltem ſecundùm plures Doctores; licèt *Nauar.* probabiliter oppoſitum tueatur. *art.* 26.

Religioſus profeſſus ex permiſsione iuris migrãs non poteſt quidquam ſecum auferre eorum, quæ primo Monaſterio acquiſiuit quoad proprietatem; quia ius id concedens intelligit ſine præiudicio tertij, ſcilicet Monaſterij iam habentis ius ad illa; ſi verò cum bona venia Prælati, & iuſta cauſa tranſeat ad aliud ſui aut alterius Ordinis Monaſterium, habebit vſumfructum eorũ tantùm; quòd ſi & licentia & cauſa deſint, nihil permittitur ei deferre. Si mittatur in pœnã delicti, primum Monaſteriũ debet ei victũ. *art* 27.

Regularis in Ordine Mendicante translatus, etiam authoritate Papali, ad Ordinem non Mẽdicantem ipſo facto priuatur voce actiua, & paſſiua, necnon habilitate ad quæcumque officia, non obſtante omni priuilegio *art.* 28.

Translatus de prouincia ad prouinciam eiuſdem Ordinis, tenet locum ſuæ profeſsionis, etiã ante incorporationẽ, licèt careat voce in Capi-

tulo.

ſulo. At ſi ad alium Ordinem transſeat, præcedētia ab alijs directè, & à reſeruatis indirectè, computatur ſolùm à ſecunda profeſſione emiſſa, niſi ſit euectus ad Prælaturam. *art 29 & 50.*

Etſi Prouinciales poſſint ob iuſtam cauſam cō-cedere licentiam degendi extra clauſtra, in Eremo, hoſpitali, aut ſeruito alicuius Eccleſiæ retento ſemper habitu, ſoli tamen Papæ permiſſum eſt dare facultatem Regulari manēdi extra in habitu clericali; niſi delarando eum non eſſe profeſſum, vel ob demerita priuando habitu. *q. 53 art. 6*

Si tamen neceſſitas manendi extra clauſtra ſine habitu ad tempus vrgeat; vt ſi ſanitatē corporis iuditio Medici aliter commodè recuperare, vel neceſſitati parentum aliter ſubuenire nequeat; habet Prælatus etiam Prouincialis poteſtatem hanc licē-tiam impertiendi. *art. 5.*

RELIQVIAE.

Reliquias Sanctorum pro conſecratione Altarium, & lapides cuiuſcumque generis conſecratos, aut non conſecratos, extra vrbem deferre permittit priuilegium *Alexand. VI. quæ. 55. art. 2.*

RESERVATIO CASVVM.

Vide Nouitius.

Videntur hæreſim ſapere, qui negant Prælatos poſſe ſibi reſeruare caſus; quinimò hoc olim ex priuilegio *Alexand. VI.* conceſſum erat etiam Guardianis; ſed per non vſum, & per contrariam ordinationem ſtatutorum noſtrorum eſt iam ſublatum *tomo 1. q. 21. art. 2.*

Clem. VIII. ita reſtrinxit poteſtatem Prouincialium, & Generalis, vt nequeant per ſeipſos caſus reſeruare, ſed tantùm cum Capitulo: quod tamen nō videtur receptum in noſtro Ordine Minorum, ob caſus quotidie contingentes. *ibidem.*

Regularis abſoluens à reſeruatis in ſuo Ordine, vltra quod nihil faciat, incidit in pœnam excommunicationis à iure latæ. *art. 3.*

Prouincialis, & ab eo delegati validè, & licitè abſoluunt omnes Fratres omnium prouinciarum ad ſe venientes. Similiter habens authoritatē paſſiuam abſoluendi à ſuis reſeruatis, etiam à ſolo Prouinciali, legitimè abſoluitur à quocumque cuiuſcumque prouinciæ, ad confeſſiones audiendas admiſſo, *ibidem.*

Prælati prædicatorum tenentur ſub præcepto cuiuſdam Bullæ Pii V. benignos ſe exhibere ſubditis petētibus licentiā paſſiuam abſoluendi; vnde videntur peccare mortaliter eam ſine rationabili cauſa negantes. *art. 4.*

Tunc tamen Fratres rei nullo modo ne indirectè quidem poſſunt ab alio inferiore abſolui, ſic vt non teneantur ampliùs ſe præſentare coram eo qui hanc habeat facultatem; poterit tamen abſolui ab alijs directè, & à reſeruatis indirectè, cum obligatione ea confitendi poſtmodum habenti authoritatem, *q. 20 art. 30.*

Prælati inferiores, vt ſunt Conuentuales, qui à iure videntur habere facultatem eligendi ſibi confeſſarium etiam præter ſui Prouincialis licentiā, poſſunt ab eodem Confeſſario electo abſolui ab omnibus reſeruatis, à quibus ipſi alios abſoluunt, *art. 28 & quæſt 21 art 8.*

Guardiani habentes à Prouinciali authoritatem abſoluendi à reſeruatis, poſſunt in caſu particulari illā alteri delegare; imò ſtatuta noſtri Ordinis declarant, quòd Guardiani habeant authoritatem Prælatorum in foro cōſcientiæ, & quòd authoritas ipſis per Prouincialē cōmiſſa, ſemper remaneat apud eorum Vicarios, & Vicariorum Vicarios *quæſt. 21 art. 9.*

Ad vſum Bullæ Cruciatæ requiritur in profeſſis expreſſa Prælati licentia; non tamen in Nouitijs, ad quos non ſe extendit caſuum reſeruatio, *art 10. & 11.*

SEPVLTVRA.

Vide Habitus, Parochus.

Morientes in habitu Ordinis neceſſariò olim ſepeliendi erant apud Fratres; hodie tamen liberam habent ſepulturam vbiuis eligēdi facultatem *tomo 3 quæſt. 58. art. 5.*

Prohibentur Clerici ſæculares & Regulares ſub pœna maledictionis æternæ, aliquem inducere ad vouendum, iurandum, & fide interpoſita, vel aliàs promittendum ſe electurum ſepulturam in ſua Eccleſia; nec omninò valet talis electio, ſi fiat; vnde neceſſariò ſunt ſepeliendi in monumentis maiorum ſuorum, aut in loco, quem priùs elegerant.

Quod ſi de facto Religioſi ſepelierint, tenentur ad reſtitutionem corporis, ſi petatur; necnon omniū oblationum in exequijs factarum; aliàs ipſo facto, interdicto ſubiacent. *art. 7.*

Hæc conſtitutio cùm ſit pœnalis requirit, Primò, vt effectus ſequatur. Secundò, vt perſona inducens fiat non nomine proprio, ſed totius communitatis. Tertiò, vt alliciat ad eligendum in ſua Eccleſia, non in Eccleſia alterius Ordinis. Quartò, vt verè inducat; vnde exhortans ſolùm non incurrit eam cenſuram; non interueniente voto, iuramento, aut promiſſione. *Ibid.*

Omnibus vtriuſque ſexus licitum eſt in habitu Fratrum Minorū ſepeliri; nec id prohibere poteſt quiſquam Prælatorū ſub pœna excōmunicationis Papæ reſeruata, quam canonica monitione præmiſſa contrafacientes incurrunt. Hic autē habitus dādus eſt à Guardiano loci, aut eo ſolo, cui ille cōmiſerit; & induti deportandi ſunt apertè ſine vllo tegumento, non obſtante omni ſtatuto, conſuetu-

ſine, aut præcepto Ordinariorum, *q.* 59. *art.* 1.

Profeſſus neceſſariò ſepeliendus eſt in Monaſterio. Abbas verò, Nouitius, & Oblatus poſſunt alibi eligere ſepulturam. *queſt.* 60 *art.* 1. & 2.

Non tenetur Monaſterium ad impenſas ſepulturæ Nouitij diuitis, ſed eius hæredes. *art.* 4.

Monachus decedens proprietarius, iure priuatus eſt ſepultura eccleſiaſtica. Quod intellige, ſi ante mortem præmonitus noluit reſignare, vnde moriens cum burſa, inhumandus eſt in loco ſacro, quia in dubio bene iudicandum, & præſumendum habuiſſe licentiam, aut voluntatem reſignandi, ſed ex obliuione, &c. non feciſſe, quod fallit in Fratre Minore, apud quem ſi etiam minima pecuniæ quantitas inuenta fuerit, non eſt in loco ſacro inhumandus, *queſt* 61. *art.* 1.

Indignos eccleſiaſtica ſepultura iure poteſt Epiſcopus impedire ne ad loca Fratrum exempta deferantur, non autem ipſe intrare loca Fratrũ, & iam humo (licèt iniuſtè) mãdata corpora extrahere, niſi defunctus fuerit vſurarius manifeſtus, excommunicatus publicè, & nominatim interdictus: tunc enim iure poteſt *art* 4.

SIMONIA.

Vide Diſpenſare, Donare, Dos, Nouitius, Profeſſio.

STATVTVM.

Statutum, eſt quod fit à communitate; præceptũ à Superiore; illud valet morte Prouincialis, aut Generalis; hoc morte præcipiẽtis finitur, *tomo* 1. *qu.* 10 *art* 1.

Statutum Ordinis, v.g. Capituli generalis, non valet contra ius Canonicum; nec generale carens authoritate Apoſtolica, contra illud quod habet. *art* 3. & 4.

Pœnale ſtatutum volunt aliqui etiam obligare ad culpam, ſi talis pœna non ſubeatur; ſed contrarium eſt verius, cũ in Religione pœnæ nõ ſẽper debeãt reſpicere culpas, ſed ſæpè mortificationẽ *art.* 6.

Omnes Moniales Fratribus Minoribus ſubditæ, tenentur acceptare ſtatuta Ordinis etiam Prouincialia, pro ipſis edita. *art* 7.

Sixtus IV. declarauit quòd in Ordine Minorum nullum ſtatutum, cõſuetudo, aut declaratio, etiam à Papa confirmata præter Regulã obligat ad mortale, quod etiam cõprehendit declarationes & conſtitutiones Papales, niſi illæ ſint omnibus Regularibus communes: non tamen extendi ſe ad põſt facienda, ſed tantũ ad ea quæ prius erãt facta. *art* 8.

Papa confirmans aliquod ſtatutum, nunquam intendit relaxare, ſed ſemper reformare, aut ſaltẽ in obſeruantia confirmare; aliàs niſi expreſsè dicat, talis confirmatio cenſenda eſt ſubreptitia, & nulla. *art.* 2.

SVCCEDERE.

Vide Hæres.

SVSPENSIO.

Vide Abbatiſſa.

In his caſibus Regulares incurrunt à iure ſuſpenſionem. Primò, Prælati alienantes rem ſtabilem ſine ſolemnitate, & aſſenſu Capituli, aut Generalis. Secundò, Prælati ſubmittentes bona immobilia, aut iura Eccleſiæ laicis ſine Papæ licentia, & ſimiliter ij qui Romæ exiſtentes non denunciant eos, qui hoc fecerint. Tertiò, in ordine Mendicantium Prælatus admittens ad profeſſionem ante annum probationis expletum. Quartò, Prælatus, niſi dãno ſatisfaciat intra menſem, poſtquam fuerit requiſitus, quod aliquis ex ſuis ſubditis intulit detrahẽdo de Prælatis Eccleſiæ. Quintò, Fratres qui ſacris initiantur, abſq; Reuerẽdis proprij Superioris. Sextò, Regularis vſurpans ſibi decimas, nouales, &c. pertinentes ad Parochiam, vel aliam Eccleſiam, abſque cauſa, & priuilegio; niſi requiſitus intra vnũ menſem deſiſtat, & intra duos ſatisfaciat, ſi habeat adminiſtrationem, ſuſpenſus eſt ab officio, & beneficio; ſi autem non habeat, excommunicatur. Septimò, ſuſpenduntur ab officio prædicationis omnes Religioſi, exceptis ijs qui decimas recipiunt, ſi requiſiti à Paſtoribus omittant ſcienter facere conſcientiam ſibi confitentibus de ſoluendis decimis; & hoc quamdiu non fecerint, ſi cõmoditatem habuerint. Octauò, qui venationi, aut aucupationi clamoroſæ cum canibus, & auibus ex propoſito interfuerint cõtra *Clementinam primam Monachorũ,* cuius meminit *Sylu. verbo, ſuſpenſio* §. 6. *verſu* 23.

Nonò Fratres Ord. Prædicatorum promoti ad Epiſcopatum, vel alias prælaturas, ſi antè recipiãt conſecrationem, quam omnia quæ habebant tempore ſuæ promotionis, Ordini reſignauerint, ſuſpẽduntur ab executione Pontificalium. Decimò, Fratres Prædicatores perturbantes Fratres Minores in officio Inquiſitionis, aut è contrà; ſuſpeduntur ab executione ſacrorum Ordinum, à ſolo Papa abſoluendi. Vndecimò, Regulares retrahentes infirmũ, aut alium volentem aliquid legare Eccleſiæ Parochiali, aut Matrici. Item & eorũ Prælati, qui de dãno reſarciẽdo requiſiti, intra vnũ menſem nõ curãt ſatisfacere, grauiſſimas pœnas incurrunt. Duodecimo, Regulares admittẽtes intra clauſtra mulieres, ſuſpenſione à diuinis ligantur. Decimotertiò, ſuſpenduntur item Regulares, qui ex adminiſtratione Euchariſtiæ, Extremæ Vnctionis, & ſolẽnizatione Matrimonij, aut quacumque abſolutione indebita, aliquid acquiſierint; niſi poſtquam fuerint requiſiti intra menſem reſtituerint, donec ſatisfecerint. *tomo* 3. *queſt.* 65. *art.* 2.

Suſ-

Suſpenſio generaliter lata contra Regulares comprehendit Prælatos, non tantùm Conuentuales, ſed etiam Prouinciales, & Generalem, quia in hoc non eſt eadem ratio eorum cū Epiſcopis, quorum ſuſpenſio multis affert detrimentum ſpirituale *art. 5.*

SCRVPVLVS.

QVomodo differat ſcrupulus à dubio, & quę ſint remedia cōtra ſcrupulos tā in generali, quàm in particulari, *vide tom 3. q. 66.*

STVDIVM.

Vide Agere. Lectores, Ordo ſacer.

SOlus Abbas ſine conſenſu Conuentus, petito tamen conſilio, poteſt mittere Fratrem ex Monaſterio ad ſtudia *tom 3 q. 67. art. 1.*

Abbate autem eam licentiam recuſante Monacho etiam ſine cauſa, nequit eam concedere Epiſcopus.

Non eſt prohibitum Regulari audire canones, licèt in adiumentum nonnullæ leges doceantur: benè autem leges ciuiles ſimpliciter, *art 2.*

Sed quamuis nō liceat eis ſtudere legibus propter ſe, licet tamen propter commodiorem intelligentiam Canonum; ad quod maximè conducit legum cognitio *art. 4.*

Imò probabile eſt, Legatum à latere, qui in lenibus venit nomine Sedis Apoſtolicæ, poſſe diſpēſare cū Regulari, vt audiat leges, & Phyſicā *ar. 5.*

Legatum relictum Fratri Minori, licèt non valeat communiter, valet tamen relictum cauſa ſtudij; quia cenſetur eſſe relictum ad pias cauſas. *art. 8.*

De ſcientia requiſita, & neceſſaria Religioſis; & quomodo ipſis liceat ſtudere Philoſophiæ ad finē Theologiæ, *vide tom 3. q. 64. art. 5.*

Regularis dimiſſo habitu ſine licentia audiens leges, aut Medicinam; & Doctor eum in ſcholis temere detinens, & docens, ambo excommunicantur excommunicatione Papali, ſi tamen effectus ſequatur: nam licèt Regularis ſit eo animo egreſſus clauſtro, ſi tamen mutet conſilium, v. g. ſtudeat licitis, neque ille, neque participans eam incurrūt, licèt aliam non euadant, *art 3 & q 64.*

SYNDICVS.

Vide Procurator.

TAVRORVM AGITATIO.

OLim conſtitutione *Pij V.* prohibebantur taurorum agitationibus intereſſe omnes Clerici, & Regulares etiam Feriatis diebus, & ſine ſcandalo, ſub excommunicatione ferenda: quam quidē *Clemens* VIII. relaxauit quoad clericos, ſed confirmauit quoad Regulares; vnde iā eis non licet quacumq; intētione, ſub peccato mortali, *to 3 q. 68. a 2.*

Hoc præceptū ſe extendit etiam ad Canonicos Regulares, cùm fundetur in Religione, & illi ſint vere Religioſi: non autē ad milites Regulares, niſi ad eorum Clericos. *art. 3 & 4.*

TESTAMENTVM.

Vide Epiſcopus, Hæreditas, Nouitius.

PEccat Regularis quicunque, etiam Canonicus, aut Prælatus, condēs teſtamentū ante mortem, vel dans memoriale ſuæ vltimæ voluntatis circa diſpoſitionem ſuarum ſupellectilium cum intentione obligandi, & teſtamētum eſt nullum à iure, ad quod minimè ſuffragari poteſt licentia Prælati, quæ nulla eſt in hac parte Excuſatur tamen qui liberos habuerit ante profeſſionē, quibus antè non diuiſerat portionem legitimam: tunc enim poteſt illis eam diuidere, reliquis manētibus Monaſterio. Facultas tamen eſt penes ſummum Pontificem licentiam faciendi ad teſtandū abſque diſpēſatione in voto, cùm ad hoc non requiratur proprietas, ſed ſufficiat adminiſtratio, *tomo 3 q. 69. art. 2.*

Profeſſus non poteſt, etiam de licentia ſui Superioris, reuocare, aut alterare teſtamentum ante profeſſionem factum; bene autem ſuam intentionem declarare. *art. 3.*

Profeſſus in Ordine militari, licèt ex vi Regulæ teneatur ad paupertatem, & per conſequens prohibeatur teſtari, tamen ex antiquo vſu, & conſuetudine viuendi contraria iam præſcripta, hodie eās poſſident, & vouent ſecundùm illam intētionem: Magiſter .n. Ordinis in hoc diſpenſauit, vt ſc. non magis teneantur ſeruare Regulam, quàm ſeruari cōſueuit. Imò GREG. XIII. ad maiorem ſecuritatem hoc eis conceſſit, ſicut & *Clemens* VII. *art 7.*

Hæc tamen teſtandi facultas neque Maltenſes, neque alios milites Regulares, quàm Hiſpaniæ, comprehendit. *art 7.*

Oblatus eo ipſo quo ſe, ſuaque Eccleſiæ, aut Monaſterio obtulit, per illam liberam ſuam donationem (etſi non ſit Religioſus) teſtandi iure priuatur. *art. 8.*

Teſtamentū factum ante profeſſionem à nihil cogitante de Religione, per profeſſionē rumpitur reſpectu partiū, quę ad Monaſteriū erant peruentura; ſecus eſt, ſi tunc cogitabat de Religione, quia tūc valet, etiam non ſeruata iuris ſolemnitate, *art. 11.*

Nullus Religioſus officiū executoris acceptare, multò minus exequi poteſt ſine expreſſa licentia Superioris, alià iure irritum eſſet, quidquid attentaret, cùm non habeat velle. Quiſquis autem alios ad hoc licentiare poteſt. idipſum per ſe præſtandi facultatem habet *queſt 70. art. 1.*

Per *Clementinam, Exiui, &c.* interdicitur Fratrib. Minoribus, ne executores vnquā inſtituantur; non autem ne ipſis per teſtatorem committatur electio executorum, aut facultas cōſulendi executores, & in diſtribuendis legatis, ita vt ab ipſis executores conſilium petere teneantur, *art 2.*

Frater Minor licitè exequitur teſtamentum diſtribuendum inter Fratres & *Sorores* ſui Ordinis hærede ſponte ſoluente. *art.*2.

Regularis executor teſtamenti, ſi ſolus ſit, poteſt pauperibus eroganda ſuo applicare Monaſterio, niſi teſtator aliquid legauerit; ſibi autem extra ſummam neceſſitatem exiſtenti, cōmuniter non poteſt, niſi conſtiterit de voluntate teſtatoris, aut alios habeat executionis coadiutores. *art* 4. & *to.*2. *q* 120. *art.*8.

Regularis etiam exemptus, aut Prælatus teſtamentarius poteſt conueniri ab Epiſcopo pro reddenda ratione executionis teſtamenti. Quod intelligendum de Religioſo habente exemptionem communem, & conuentionibus ratione contractus, vel delicti ſubiectis; nō autē de ijs qui conueniri nō poſſunt, quales ſunt omnes Mendicantes. *art.*5.

Nulli autem prohibetur teſtari in teſtamentis cum licentia Superioris. *Quæſt.* 71. *art.*2.

TERTIARII.

Vide Exemplio.

TErtiarij, quos S. Franciſcus inſtituit, viuentes in domibus ſuis, non ſunt Religioſi, cùm non dederit eis Regulam, ſed tantùm pium quendam viuendi modum, vnde Fratres nullā in eis habent iuriſdictionem, ſed tantū in curam ſpiritualem; illi autem qui viuunt in communi ſecundùm Regulā approbatam à *Sixto* IV. ſunt verè Religioſi, & ſub cura Fratrum Minorum, ijs exceptis, qui tacentibus Prælatis Ordinis, Epiſcopis ſe ſubdiderunt; *tom.*3 *q.* 72. *art.*1.

Seraphicus Pater S. Franciſcus primus fuit qui Tertiarios inſtituit; ad cuius poſtea imitationem alij omnes à ſummis Pontificibus hoc idem impetrarunt. In Ordine Prædicatorum ſunt Fratres & Sorores Tertiariæ tria vota eſſentialia emittentes, ac proinde veri Religioſi. In ordine Minimorum ſunt etiam vtriuſque ſexus, ſed tamen non videntur Religioſi. Ordo Carmelitarum, & Auguſtinienſium ſolùm habet mulieres, non Religioſas, ſed pœnitentes. *art.*2. & 3.

Habitus Tertiariorum Beatiſſimi Patris noſtri Franciſci viuentium in mundo ſecundùm primā inſtitutionem, eſt quoad formam ſimilis habitui ſæcularium; ſed quoad colorem cinereus: viuentium autem in Congregatione debet differre forma & colore ab habitu eorumdem Fratrum, hoc eſt, eſſe coloris obſcurioris, non quidē albi, aut nigri, magis tamen ad nigredinem tendens. Quoad formā caparonem habens ita latum, vt deſuper ſcapulas deſcendat ab vtraque parte per quatuor digitos, & in longitudine infra corrigiam: prout ſtatuit *Iulius* II. Cordam per ſuam Regulā portare non debent, ſed corrigiam; vnde quod hodie aliter veſtiuntur in quibuſdam locis, conſuetudine, ſeu, vt verius, corruptela introductū eſt, meritò reformāda. *ar.*4.

Hodie ex conſtitutionibus *Pij* V. & *Gregor.* XIII. Tertiarij S. Franciſci viuentes in communi, ſub cura & regimine Fratrum Minorum, Regulam approbatā vouētes, gaudēt omnib. eorū priuilegijs, exēptionibus, immunitatibus, & gratijs. *q* 73 *art* 1.

Aliæ autem Tertiariæ ſubſunt Epiſcopis; ſed gaudent Fratrum priuilegijs quoad indulgentias, & abſolutiones. *art.*2. & *q* 74. *art.*11.

TORTVRA.

Vide Index.

NOn eſt in vſu Religionum aliud torturæ genus, quàm flagellatio & ieiunium in pane & aqua; alia autem in alijs tribunalibus exerceri ſolita, abſit quòd admittantur in eis propter reuerentiā Clericatus, & habitus Regularis. *to.*2. *q.*12. *ar.*4.

Nec vnquam debet eſſe tanta flagellatio, vt incolumitas flagellati lædatur, vt iure prohibetur, vel vt videatur eſſe in vindictam ſanguinis. *q.* 29. *ar.*7.

TRIBVTVM.

Vide Exemplio.

PIus V. poſt alios ſummos Pontifices conceſſit Regi Hiſpaniarum Phillippo quoddam ſubſidiū pro expeditione belli contra infideles, ſuper redditibus bonorum Eccleſiaſticorum, & Regularium, etiam militiæ Regularis (demptis Cardinalibus, & militibus Hieroſolymitanis) per Nuntium Apoſtolicum taxandum. Et hanc conceſſionem confirmauit *Greg* XIII. & alij ſequentes. Ad hanc autē ſolutionem pro rata faciendam etiam Regulares cenſuris, & mulctatione pecuniaria per dictū Nuntium compelli poſſunt, non obſtantibus quibuſcūque priuilegijs, inuocato etiam ad hoc, ſi opus ſit, auxilio brachij ſæcularis. *tom.*3 *q* 74. *art.*1.

Ad hanc quotam taxādam neceſſariò ſunt Regulares vocādi & audiendi, ex præcepto *Clem*, VII. alias non tenentur ſoluere. *art.*5.

Nouitius vendens bona ſua tenetur ad tributum Regale, vt alij. Quod tamen fallit in Fratribus Societatis IESV poſt emiſſa vota ſimplicia. *art.*5.

Tradunt multi Doctores, tributum eſſe ſoluendum ab emptore iure communi; alij iure Regio à venditore; quidquid ſit, Regularis vendens rē Monaſterij aut ſuam, nunquam tenetur ſoluere; cum ius & priuilegium Regulares perſonas, & bona à Regia poteſtate eximat. *art.* 7. & 10.

Nec etiam tenetur Regularis emens à laico, cùm ſtatim res empta tranſeat in emptorem; ſed bene tenetur ſæcularis vendens. Quod licèt cauſet aliquod damnū cariori emptionis, emptori tamē licitū eſt, nec libertati eccleſiaſticæ repugnat. *ar.*7. & 13.

Hæc tamen exemptio tributi non prodeſt Clericis,

ricis, & Monachis, quando emunt, vẽdunt, aut permutant pro negotiatione; cùm ſcilicet hæc faciũt non ad ſuum vſum, aut vitam lucrãdam; ſed ad res reuendendas in eadem forma lucri gratia tantùm. *art 8 & 10.*

Regulares ſpeciali priuilegio exempti, quales ſunt omnes Mendicantes, & Religioſi Beati Ioannis Hieroſolymitani, non tenẽtur ad ſubſidia, exactiones, gabellas, & alia quocumq; nomine vocẽtur ſolita dari Epiſcopis; niſi ratione aliquarum capellarum, aut Eccleſiarum Monaſterio annexarum, habentium populum Ordinarijs ſubiectum. *tom. 2. q 66. art 2 3 & 4 & q. 67 art. 1 & 2.*

Per *Conc. Trid. ſeſſ. 28. de Refor* c. 18. ſoli Mendicãtes, & Maltenſes eximũtur à cõtributione faciẽda ſeminarijs habẽdis, in vnaquaq; Diœceſi *q. 67 ar. 3.*

VASSALLVS.

Vide Feudum, Monaſterium.

Benedictini nigri iure habent vaſſallos, & in eos vtramque iuriſdictionem exercent. Olim Ciſtertienſibus nõ licebat, ſed hodie id eis priuilegia concedunt. *tom. 3. q. 73. art. 1 & 2.*

VICARIVS.

Vide Abſoluere, Electio, Reſeruatio caſuum.

Vicarius inſtitutus à Capitulo, aut Miniſtro Prouinciali ad regendum in abſentia Guardiani, aut Prioris, tempore quo præſidet, gaudet authoritate, & priuilegijs Guardiani; non aũt alius ab ipſo Guardiano delegatus in abſẽtia ſui, & dicti Vicarij cã authoritatẽ in omnib. habet. *to. 1 q. 10 ar. 2.*

Vbi ſtatutum eſt in Religione, quòd Præſidentes aut Vicarij conuentus eligi nequeant in Diſcretos mittendos ad Capitulum prouinciale; non poteſt cum ijs Viſitator etiam cum plenitudine poteſtatis ſine iuſta causa diſpenſare; ſi tamen diſpenſet, videtur valida diſpenſatio, niſi Præſes Capituli eam irritet. *tom. 2. q. 53 art. 3.*

Vicarij inſtituti, vt ſupra, habent in abſentia Guardiani iuriſdictionem ordinariam, quam & alijs delegare poſſunt. *tom. 3 q. 76. art. 1.*

Mortuo Generali in Ordine Minorum, non poteſt eligi Vicarius Ordinis vſque ad Capitulũ generale, ſine expreſſa Papæ licentia, ex conſtitutione *Nicolai* IV. *art. 2.*

Guardianus non habet authoritatem amouendi Vicarium inſtitutum à Capitulo, aut Miniſtro prouinciali; bene autem à ſe conſtitutum; huius officium mortuo Guardiano expirat, non autem alterius *art 3.*

Vicariatus Epiſcopalis plurimum dedecet ſtatũ Regularem Mendicantium, non autẽ aliorũ Monachorum, modò adſit licentia non ſolùm Superioris Conuentualis, ſed etiam Prouincialis, ſaltẽ ſecundùm aliquos. *art 5.*

VISITATIO.

Vide Tertiarij.

Cum Superiores, præſertim Regulares, exactam debeant ſuæ villicationis rationem reddere, conuenientiſſimũ eſt Officiũ Viſitationis ſeu Syndicationis Fratrum, *tom. 2 q. 4 art. 1.*

In Ordine Minorũ per ſtatuta nõ debent inſtitui Viſitatores prouinciæ, niſi illi, qui aliquando fuerint Prouinciales, aut diffinitores in praxi cauſarum Regularium bene verſati. *art. 2.*

Viſitatores inſtituti cum plenitudine poteſtatis pro tota vna prouincia, non autem ſi pro vno ſolo Conuentu, videntur poſſe alios ſubdelegare, niſi id eis ſit interdictum. *art. 3.*

Omnes Prælati generales, & prouinciales iure diuino tenẽtur aliquando viſitare Fratres ſuos: quod probant Doctores ex illo Lucæ: *Et tu aliquando conuerſus, cõfirma Fratres tuos.* Et ex iure Canonico, ſingulis annis. *Ex Con. Tri. ſeſ. 25. de Reg. c. 10. & 20. a. 4.*

In viſitatione facienda hic ordo ſeruandus eſt. Primò, Viſitator proponat verbum Dei. Secundò, inquirat de vita Fratrum, & de locis, & rebus cultui diuino dedicatis ſecundùm iuris diſpoſitionem. Tertiò, de obſeruantia Canonum, præſertim contra *Conc. Trid.* Quartò, de obſeruantia Regulæ. Et quintò denique de ijs quæ ſolent à Viſitatoribus inquiri *art 5.*

Iuſiurandum exigi debet à Viſitatore, non tantum vt quilibet dicat veritatem eorum de quibus interrogabitur, ſed etiam eorum omniũ quæ ſcit, credit, vel fama eſt. *ibidem.*

Iniuſtè agunt Viſitatores, qui inquiſitione facta præcipitanter emittunt aliquos Fratres nõ infamatos, nec conuictos, ad alios Conuentus; aut per ſanctam obedientiam vel excommunicationẽ vetant, ne deinceps ingrediantur quaſdam domos non infamatas; quia iſta vergunt in iniuſtũ dedecus Fratris, & aliquando totius cõmunitatis, ſed debẽt occultè obuiare malo, modo cõgruo. *q. 6. art. 9.*

Secundùm ius antiquum poterant Abbatiſſa, & Prioriſſa viſitare non ſolùm ſuum Monaſterium, ſed etiam omnia alia ſibi ſubiecta; obtenta tamẽ licentia ad egrediendum; qua non obtenta tanquã legitimè impeditis licebat viſitationem committere alteri etiam maſculo omni exceptione maiori. Sed per *Conc. Trident.* prohibetur eis egreſſus ea de cauſa *art. 10.*

Ordinauit *Clem.* IV. in Ordine Ciſtertienſi, vt Viſitator facultatem habeat deponẽdi omnes Officiales Monaſterij, etiam Conſiliarios, cum conſilio tamen prudentum, & cauſa id exigente; non tamen Abbatem, niſi in certis caſibus, licet poſſit eũ ſuſpen-

ſuſpendere ab officio vſque ad Capitulum, in quo defenſionis locum habeat *q 26 art 3.*

Lex antiqua viſitationis videtur inducta ad vindicationem non communium hominum: ſed Superiorum, & præſertim Iudicum, quorum eſt alios regere *tom 3. q 77 art.*

Viſitatores non debent facilè audire leues aut impertinentes, multò minùs diffamatorias accuſationes inferiorum, ſæpius ex paſſione ræcutientium contra Prælatos; ſed prudenter tolerare communem eorũ cum alijs infirmitatem; vel ad ſummum ipſos in particulari monere. *art 2.*

Quàm diſcretè debeat Viſitator procedere contra Prælatum accuſatum in viſitatione, pro quo meritò ſemper eſt bene præſumendum, niſi ſit diffamatus. *vide ar. 3. 4 & ſequentibus* Quomodo procedendum ſit contra calumniatores, excommunicatione Papali *Innoc.* VIII inhibuit ne quiſquã Regularis, aut Eccleſiaſticus, cuiuſcumque dignitatis ſit, Ciſtercienſes viſitare præſumat, præterquam eiuſdem Ordinis Abbates *art 9.*

Qui quidem Abbates eodem priuilegio præceptum habent cum excommunicatione ipſo facto incurrenda, viſitandi ſingulis annis Monaſteria ſibi ſubdita; alij autem Prælati Regulares, licèt illam excommunicationem non incurrant, peccant tamen grauiter, cùm in re graui præceptum quoddam maxime neceſſarium frangant. Sed vtrumq; intelligitur de negligentibus, & rebellibus in huiuſmodi viſitationibus. *art. 10.*

VOTVM.

Vide Caſtitas. Diſpenſatio quoad vota. Matrimonium, Moniales, Profeſſio. Religio.

SVperiores Ordinis ſancti Benedicti ex conceſſione *Martini* V. & *Eugen.* IV. authoritatem habent diſpenſandi cum ſubditis, vbi rationabilis cauſa id exigit, ſuper quarto voto, quod emittunt, de clauſura obſeruanda. *tom 3 q. 78 art. 1.*

Donati in Ordine ſancti Benedicti ſolemnia vota emittunt, non autem in alijs Ordinib. *art. 2.*

Communis eſt opinio Doctorum, maiorẽ naſci obligationem ex voto, quàm ex iuramento. *to. 2 q 121 art 3.*

Docte probat *S. Tho 2. 2. q. 186 art. 6.* ad perfectionem acquirendã neceſſarium eſſe votum. figuratũ olim in votis Nazaræorum. Et multi Doctores illuſtres cum S. Hieron. declarant primos Chriſtianos ſolitos vouere quædã, ex illo Scripturæ *Cur tentauit Satanas cor tuum; non es mentitus hominibus, ſed Deo. Tom. 1. q 1. art 1.*

Ad ſolemnitatem voti multa requiruntur. Primò, vt præcedat probatio per annum in habitu Regulari. Secũdo profeſſio expreſſa, vel tacita. Tertiò, receptio proprij Superioris valentis incorporare. Quartò, vt fiat in certa & determinata Religione. Quintò quòd illa Religio ſit approbata à Sede Apoſtolica. *art 2.*

Solemnitas votorum non eſt eſſentialis Religioni; cùm olim apud primos Religioſos, quos ſãcta ſimplicitas & verecundia ſatis in Religione cõtinebat, non fuerit in vſu; ſed poſtea creſcente hominum malitia, ad vitandam fraudem, fuit introducta *in Synodo Rom ſub Innoc II. anno 1139* ad dirimptionem matrimonij. *tom. 3 q 1. art. 2*

Poteſt ſummus Pontifex effectũ dirimendi matrimonii etiã voto ſimplici tribuere, vt fecit *Greg.* XIII in Nouitiis Societatis elapſo biennio vota emittentibus, quæ vota licèt ſint ſimplicia, efficiũt tamen verã, abſolutam, & perpetuã traditionem ex parte vouentis, ſed tantùm conditionatã ex parte acceptantis; vnde ſunt verè Religioſi. Quòd autẽ poſt dicta vota retineant dominium & proprietatẽ ſuorum bonorũ ſolo eorum vſu, & adminiſtratione abdicatis, eſt quidem præter eſſentiam Religionis, non tamen contra, vnde ſine dubio potuit ſummus Pontifex diſpenſare ad bonum finem inſtitutionis, & conſeruationis eorũ. *tom. 1 q 1. art. 4. & tom. 3 q 1. art. 6.*

Profeſſi Societatis emittentes expreſſè quartum votum de obediendo domino Papæ, non magis inde obligantur ipſi obedire in ſuis obſeruã ijs regularibus, quàm alij Religioſi, cùm omnes illud idẽ tacitè ex æquo feciſſe cenſendi ſint: Papa enim non tãtum vt caput totius Eccleſiæ, ſed vt Author formalis omnium Regulariũ, eſt proprius omniũ Religionum Prælatus *tom. 1 q. 22. art 6*

Tria vota ſolita emitti a Religioſis, ſunt iure diuino ita eſſentialia Religioni, vt vno deficiente etiam per diſpenſationem Papæ, ipſa etiam deſinat eſſe Religio; & is, cum quo fuit ſic diſpenſatum, Religioſus. *q 25. art 1.*

Tenuerũt multi, Fratres Minores emittere quartũ votũ ſolemne de ſeruanda tota Regula, dicẽdo: *Voueo obſeruare Regulam Fratrũ Minorũ*, ſed hãc clauſulam docte explicat *D Tho* cũ alijs debere intelligi: *Voueo obſeruare Regulã, & vitã in Regula modificatã*, vnde nullũ inde nouũ votũ exurgit. *q. 26. art. 4.*

Votum inferioris numquam poteſt augere Superior axiomate D. Bernardi: *Votum meum non adauget Prælatus tom 3 q 19 art. 8.*

Hic omiſimus (candide Lector) conceſſionem Leon. X. de ieiunijs à Fratribus Minoribus transferendis, illam ... de omnibus eſſe intelligendam ... propter errorem prælati, ſummè ad ſuis regulariaſ fuerit coarctata.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Google